

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİR SORUN OLARAK FUHUŞ OLGUSU:
DİYARBAKIR GENELEVİ ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM

HAZIRLAYAN
Jale KARHAN

ELAZIĞ–2011

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI

SOSYAL BİR SORUN OLARAK FUHUŞ OLGUSU: DİYARBAKIR GENELEVİ
ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM

HAZIRLAYAN
Jale KARHAN

Jürimiz, tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans / doktora tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Erdal AÇIKSES
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Doktora Tezi****SOSYAL BİR SORUN OLARAK FUHUŞ OLGUSU:
DİYARBAKIR GENELEVİ ÖRNEĞİ****Jale KARHAN****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Sosyoloji Anabilim Dalı****Elazığ–2011; Sayfa: IX+188**

Bu araştırma, toplumda her dönemde sosyal bir sorun olarak varolan fuhuş olgusunu yasal ve yasal olmayan yönüyle ele alan, nitel bir çalışmadır. Fuhuşa yol açan ekonomik, sosyal, psikolojik, kültürel, biyolojik, teknolojik, cinsel sebepler ve fuhuş sektöründe yer alanların sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmacı tarafından literatür taraması yapıldıktan ve gerekli izinler alındıktan sonra, Diyarbakır Genelevinde bulunan yasal fuhuş mağduru 51 kadınla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler ve gözlemler neticesinde elde edilen veriler araştırmada sunulmuştur. Araştırma, Diyarbakır Genelevinde bulunan kadınlarla yapılmış olmasına rağmen, yalnızca Genelev kadınları ve yasal fuhuş olgusu üzerine değerlendirmeler yapmaktan öte veriler içermektedir.

Araştırmanın sonucunda, kadınların hayat hikayelerinden yola çıkılarak fuhuşun sebepleri ortaya konulmuştur. Fuhuş sektöründe yer alanların ekonomik, cinsel, psikolojik sömürüye maruz kaldıkları bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yasal Fuhuş, Genelev, Olgu

ABSTRACT

Doctorate Thesis

**PROSTITUTION PHENOMENON AS A SOCIAL MATTER:
EXAMPLE OF DİYARBAKIR BAWDY HOUSE**

Jale KARHAN

Fırat University

Institution For Social Sciences

Sociology Main Science Branch

Elazığ-2011, Page: IX+188

This research is a qualitative work which discusses prostitution phenomenon, which has always been as a problem at society, on both legal and illegal points. It has been tried to determine the problems which causes prostitution economically, socially, psychologically, culturally, biologically, technologically and sexually.

After making a literature review and getting necessary legal permission, the reseacher had interviews with 51 legal prostitution aggrieved in Diyarbakır Bawdy House profoundly. The data held by these interviews have been announced at this research. Although the research has been done only with the women at Diyarbakır Pawdy House, it includes more data than evaluations of pawdy house women and legal prostitution matter.

Following the research, the reasons of prostitution have been presented via life stories of the women. It has been found that the ones at prostitution sector are undergone economic, sexual and psychologic abuse.

Key Words: Legal prostitution, bawdy house, phenomenon

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	I
ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ	VII
ÖNSÖZ	VIII
KISALTMALAR	IX
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Konusu ve Hipotezleri	3
1.2. Araştırmanın Amacı ve Sınırlılıkları	5
2.ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	7
2.1. Araştırmanın Yöntemi	7
2.1.1. Çalışma Örneklemi	7
2.1.2. Veri Toplama Teknikleri ve Uygulama	8
2.1.3. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	10
3. KAVRAMSAL, KURAMSAL ÇERÇEVE ve TARTIŞMALAR.....	12
3.1. Fuhuşun Tanımı	12
3.2. Fahişe mi? Yoksa Seks İşçisi mi?	13
3.3. Fuhuş Bir Meslek mi?	14
3.4. Fuhuşun Tarihçesi.....	19
3.4.1. Dünyada Fuhuşun Tarihsel Gelişimi	19
3.4.2. Türkiyede Fuhuşun Tarihsel Gelişimi	22
3.5. Fuhuşla İlgili Yasal Düzenlemeler	25
4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	28
4.1. Yurt İçinde Yapılmış Olan Araştırmalar	28
4.2. Yurt Dışında Yapılmış Olan Çalışmalar	31
5. FUHUŞUN SEBEPLERİ.....	33
5.1. Ekonomik Sebepler.....	33
5.2. Sosyal-Kültürel ve Psikolojik Sebepler	35
5.3. Cinsel Şiddet.....	45

5.4. Teknolojik Sebepler	53
5.5. Biyolojik ve Tıbbi Sebepler	57
6. FUHUŞ SEKTÖRÜNDE OLANLARIN SORUNLARI:	60
6.1. Ekonomik Sorunlar	60
6.2. Sağlık Sorunları	62
6.3. Etiketlenme Sorunu.....	64
6.4. Güvenlik Sorunları.....	68
7.BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	71
7.1. KİŞİSEL BİLGİLERE İLİŞKİN BULGULAR.....	71
7.1.1. İlk Evlilik Yaşı.....	82
7.2. EBEVEYNLER İLE ALAKALI BULGULAR	86
7.2.1. Ebeveynlerin Kişisel Bilgileri.....	86
7.2.2. Ebeveyn Tutumları	89
7.2.3. Evden Kaçma	94
7.3. ÇOCUKLARINA YÖNELİK BULGULAR.....	98
7.3.1.Çocuklarıyla İlişkileri	100
7.3.2. Çocukların Eğitim Durumu	103
7.4. CİNSELLİĞE İLİŞKİN BULGULAR	106
7.4.1.İlk Cinsel Deneyim	107
7.4.2.Evlilik Öncesi Cinselliğe Bakış Açısı.....	110
7.4.3.Cinsel Eğitime Bakış Açısı	113
7.5. FUHUŞ SEKTÖRÜ İLE ALAKALI BULGULAR	118
7.5.1.Fuhuş Sektörüne Girme Yaşı ve Nedenleri	118
7.5.2.Yasal Fuhuşa Bakış Açısı	123
7.5.3. Fuhuşu Meslek Olarak Görüp-Görmeme ve Sosyal, Ekonomik, Psikolojik, Güvenlik Açısından Değerlendirme	127
7.6. EKONOMİ, SAĞLIK ve ÇALIŞMA KOŞULLARINA YÖNELİK BULGULAR.....	132
7.6.1.Ekonomik Koşullar	132
7.6.2. Sağlık ve Çalışma Koşulları	138
7.7.Resmi Görevliler ve Toplumla İlişki Durumu	145
7.8.Namus Kavramını Algılama Biçimleri	148

7.9.İntihar Etme Eğilimlerine Yönelik Durum	151
8. SONUÇ ve ÖNERİLER	153
8.1. SONUÇ	153
KAYNAKLAR	167
EKLER	184
ÖZGEÇMİŞ	187

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Fuhuş Mağduru Kadınların Yaşa Göre Dağılımı.....	71
Tablo 2. Fuhuş Mağduru Kadınların Eğitim Durumu.....	79
Tablo 3. İlk Evliliklerindeki Yaş Durumu	83
Tablo 4. Evden Kaçma Durumları	95
Tablo 5. Kadınların Çocuk Sahibi Olma Durumu	98
Tablo 6. Fuhuş Sektörüne Girme Yaşı.....	119
Tablo 7. Geneleve Girme Yaşı.....	123
Tablo 8. Aylık Gelir Durumu.....	133
Tablo 9. Mal Varlığı ve Yatırım Durumu	135

ÖNSÖZ

Fuhuş, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sebepleri ve sonuçlarıyla varolan toplumsal bir sorundur. Birçok ülke fuhuşla mücadele yöntemleri geliştirmektedir ve fuhuşu denetim altına alan yasal düzenlemeler yapmaktadır. Ancak, genellikle fuhuş olgusu kadın üzerinden değerlendirildiği için bu düzenlemelerde de kadın genellikle mağdur olabilmektedir. Fuhuşu tamamen yok etmek elbette ki imkansızdır. Çünkü fuhuşun birçok biçimi vardır ve denetlenmesi bu noktada zordur. Ama düzenlemeler yaparken sadece kadını göz önüne alarak yapmamak gerekmektedir. Yapılan yasal düzenlemeler genellikle kadının aleyhine olmaktadır.

Bu araştırmada yasal fuhuş mağduru kadınlarla görüşme yapılmış olmasına rağmen fuhuş olgusu sadece bir kadın sorunu olarak ele alınmamıştır. Fuhuş sektöründe doğrudan ve dolaylı olarak yer alanlara, yabancı seks işçilerine, transeksüellerin, eşcinsellerin ve travestilerin sektördeki yerinde yer verilmiştir. Ayrıca, fuhuş yasal olmayan yönüyle de ele alınmıştır.

Yapmış olduğumuz araştırmada öncelikle uygulama safhasında çok büyük destekleri olan Diyarbakır Deri ve Zührevi Hastalıklar Dispanser Tabipliğinde görevli doktor Nurullah Serdar ÇEPIK, hemşire Selma KARDAŞ ve tıbbi sekreter Mehmet ÖZMEN'e, Yrd.Doç.Dr. Beyzade Nadir ÇETİN ve değerli hocam Yrd.Doç.Dr Yelda SEVİM'e, canım arkadaşım Gül Meral MIZRAKÇI'ya ve kardeşim Güler KARHAN'a, ayrıca, hayatımın her safhasında en büyük destekçim olan, dualarını eksik etmeyen sevgili anneme ve babama en içten dileklerle teşekkür ederim. Çocukluğumdan bu yana ilimle uğraşmam gerektiği noktasında sürekli beni motive eden ve yaptığım her çalışmada benden daha çok heyecanlanan, sevinen ve hayatımdaki en büyük destekçim olan, varlığıyla güç bulduğum sevgili babama yapmış olduğum araştırmayı ithaf ediyorum.

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AIDS	: Edinilmiş Bağışıklık Yetersizliği Sendromu
APA	: Amerikan Psikiyatri Derneği
ATO	: Ankara Ticaret Odası
akt	: Aktaran
ark.	: Arkadaşları
CEDAW	: Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
CYBH	: Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar
CYBE	: Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar
Dr.	: Doktor
HIV	: Bağışıklık Sisteminin Çökmesine Neden Olan Virüs
ILO	: Uluslar arası Çalışma Örgütü
KSGM	: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
M.O	: Milattan Önce
M.S	: Milattan Sonra
PKK	: Partiya Karkeren Kürdistan – Kürdistan İşçi Partisi
Prof.	: Profesör
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
s.	: sayfa
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TSKÇ	: Ticari Seks İşçisi Kız Çocukları
vd.	: Ve diğerleri
vb.	: ve benzeri
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü

1. GİRİŞ

Fuhuş, sosyal bir sorun olarak geçmişte ve günümüzde her zaman toplumda yer almaktadır. Tarihin her döneminde farklı biçimlerde her toplum için bir problem teşkil etmektedir. Ancak, fuhuş sürekli olarak ataerkil bir biçimde kadın üzerinden değerlendirilmektedir. Fuhuşun içerisinde yer alan müşteri, patron, kadın pazarlamacıları bu süreçte göz ardı edilmektedir. Kadın devletin resmi genelevlerinde, yasalar altında olmasına rağmen ekonomik, cinsel, psikolojik her türlü sömürüye maruz kalmaktadır.

Fuhuşun ortaya çıkmasında pek çok sebep vardır. Ancak, genellikle en önemli sebep olarak ekonomik nedenler gösterilmektedir. Ekonomik yönden yoksulluk fuhuş açısından önemli olmasına rağmen, ailevi, sosyal, psikolojik, kültürel, cinsel, teknolojik sebeplerde çok önemlidir. Fuhuşu sadece ekonomik nedenlere indirgemek sorunun çözümü açısından eksik bir bakış açısı olur. Çünkü fuhuşun içerisinde ekonomik durumu iyi olan kişiler de bulunmaktadır. Ayrıca, fuhuşun içinde sadece kadınlar değil erkekler, travestiler, transeksüeller, eşcinseller de yer almaktadır. Bilhassa, çocuklar çok kötü bir biçimde mağdur edilmektedirler.

Günümüzde, fuhuş adeta büyük bir sektör haline dönüşmüştür. Hatta diğer sektörlerle de (uyuşturucu, ponografi vb.) bağlantı içerisindedir. Teknolojik gelişmelerle daha fazla evrenselleşmiştir. Modern dünyada ve tüketim toplumlarında, pornografi ile birlikte, kadın erkeğin cinsel ihtiyaçlarını tatmin eden bir araç olarak, kullanılmaktadır. Tabi burada şunu belirtmek gerekmektedir; sanal alemde çocuklar, erkekler, transeksüeller, eşcinseller de yer almaktadır. Bugün internetle birlikte çok rahatlıkla bu sitelere girilebilmektedir. Porno, bugün bir piyasa haline gelmiştir. Bu sektörde yer alan porno kralları, internette gezinen çocukları kurban seçerek onları kullanmaktadırlar.

Sosyal bir sorun olan fuhuş, dünyanın birçok ülkesinde birtakım yasal düzenlemelerle denetlenmektedir. Ülkemizde de fuhuş bu kanuni düzenlemelerle denetim altına alınmıştır. Fakat, bu yasal düzenlemeler genellikle kadının lehine yönelik değildir. Kadınlara genelevde çalışma izni verildikten sonra, bu kadınlara verilen

vesikalar gerek kadınların gerekse çocuklarının ve ailelerinin önüne bir karabasan gibi hayatlarının her evresinde çıkmaktadır. Sahip olunan vesika nedeniyle, fuhuş mağduru kadınlar ve aileleri toplum tarafından damgalanmaktadır. Ayrıca, devletin resmi genelevlerinde kadınlar sağlık muayenelerinden geçmelerine rağmen, müşteri için bu durum söz konusu değildir. Bu durum kadınların sağlığı açısından bir tehdit oluşturmaktadır. Kadınların yasal fuhuş yapmaları onların mağdur olmadığı anlamına gelmiyor. Bilakis yasal fuhuş adı altında kadınlar her türlü fiziksel, cinsel, ekonomik, psikolojik sömürüye maruz kalmaktadırlar.

Feministler arasında fuhuşu bir cinsel şiddet türü olarak görenler olduğu gibi, bir meslek olarak görülmesi gerektiğini savunanlarda vardır. Fuhuşun bir meslek olmasını savunanlar, kendi terminolojilerinde “*seks işçisi*” kavramına yer vermektedirler. “*Seks işçisi*” kavramının çözümlemesine bakıldığında, özgür anlamlarla yüklü olduğu görülmektedir. Özgür bir iradeyi, içerisinde barındırmaktadır. Oysa, fuhuşun günümüzde bu kadar büyük bir sektör haline gelmesi ve bundan pay alanların konumları sorgulandığında, fuhuşun bir meslek olmasını ve bu sektörde yer alanlara “*seks işçisi*” denilmesini savunanların, aslında pastadan pay alanların ekmeğine yağ sürerek, fuhuş tüccarlarını ve fuhuşla bağlantı içerisinde olan suç örgütleri ve mafyaları daha fazla güçlendirecekleri bir gerçektir.

Araştırmanın birinci bölümünde; konusu, hipotezleri, amacı ve sınırlılıkları üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın ikinci bölümünde metodolojisi üzerinde durulup; çalışma örnekleme, verilerin toplanması ve analizi konusunda bilgi verilmiştir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde kavramsal ve kuramsal tartışmalara yer verilmiştir. Fuhuşun tanımı, fahişe ve seks işçisi kavramları ve fuhuşun bir meslek olup olmadığı ele alınmıştır. Ayrıca, fuhuşun dünyamızda ki ve ülkemizdeki tarihsel süreci ve fuhuşla ilgili günümüzdeki yasal düzenlemelerle, değişik ülke yasalarına yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde; yurt içinde ve yurt dışında fuhuşla ilgili yapılmış olan araştırmalara yer verilmiştir.

Beşinci bölümde; fuhuşun ekonomik, sosyal, kültürel, psikolojik, cinsel, teknolojik ve biyolojik sebeplerine yer verilmiştir.

Altıncı bölümde; fuhuş sektöründe bulunanların ekonomik, sağlık, güvenlik ve damgalanma sorunlarına yer verilmiştir.

Yedinci bölümde; yapılmış olan uygulama çalışmasının bulgularına ve bu bulgulara istinaden değerlendirmelere gidilmiştir. Bu hususta, fuhuş mağduru kadınların kişisel, ailevi, çocuklarıyla, fuhuş sektörüyle, ekonomik-sosyal ve çalışma koşulları yanında namusa ve cinselliğe bakış açılarına yönelik bulgularına yer verilmiştir. Ancak bu bulguların değerlendirilmesi aşamasında, fuhuş olgusu sadece genelevde bulunan kadınlar üzerinden ortaya konulmamıştır. Araştırmada genelev kadınları ve onların sıkıntılarına yer verilmiştir fakat kadınların niteliklerinden dolayı, fuhuş yasal ve yasal olmayan yönüyle ele alınmıştır.

Son bölümde ise; araştırmanın bulgularına dayanarak sonuçlar ve bunların neticesinde öneriler sunulmuştur.

1.1. Araştırmanın Konusu ve Hipotezleri

Fuhuş, tarihin en eski zamanlarından günümüze kadar varolan, gün geçtikçe yok olacağına adeta artan sosyal bir olgudur. Fuhuş olgusunu, genelde sadece kadın üzerinden değerlendirmek, konuya eksik bakmak demektir. Oysa fuhuş sektörünün içinde bulunan aracı, patron, kadın pazarlamacıları ve müşterileri göz ardı etmeden konuya çok boyutlu yaklaşmak gerekmektedir. Fakat fuhuş her ne kadar evrensel de olsa her ülkenin ona yaklaşım şekli, bakış açısı ve konuyu ele alış biçimi farklıdır. Dünyanın neresinde olursak olalım, bu sektörde en çok ezilenler kadınlar ve çocuklardır. Ülkemizde de fuhuş ataerkil bir bakış açısıyla, kadın üzerinden değerlendirilmektedir. Fuhuş sektöründe yer alan kadınlara *fahişe*, *orospu*, *kaltak* vb. etiketlemeler yapılırken, sektörde yer alan müşteri, patronlara herhangi bir etiketleme

yapılmamaktadır. Ayrıca, yasal fuhuş adı altında kadınlar her türlü ekonomik, sözel, cinsel, fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalmaktadırlar.

Günümüzde, fuhuşun bir meslek olarak kabul edilmesi hususunda, geniş mücadeleler verilmektedir. Bu konuda, feministler kendi aralarında muhtelif görüşler ileri sürmektedirler. Kimisine göre, fuhuş kadına yönelik yapılmış olan bir cinsel şiddet biçimi ve insan hakkı ihlali olduğundan, fuhuşu yasal hale getirmek kadına bir fayda sağlamaktan ziyade patronlara ve müşterilere bir yarar sağladığından meslek olarak görülmemeli ve “seks işçisi” kavramı kullanılmamalıdır. Kimisine göre de zorunlu ve gönüllü ayrımı yapılarak, bir kişinin özgür bir şekilde bedenini kullanmasına izin verilmeli ve fuhuş bir meslek olarak görülmeli, bu işi yapanlara “seks işçisi” denilmelidir. Seks endüstrisinin karlı bir alan olduğu düşünülünce, fuhuşun bir meslek olması aynı zamanda, onunla ilişkili olan suç örgütlerinin ve seks tüccarlarının da işine yaramaktadır.

Bir kişiyi fuhuşa iten ekonomik, kültürel, sosyal, psikolojik, teknolojik sebepler vardır. Ülkemizde yaşanan göçler, bunun neticesinde meydana gelen yoksulluk, boşanmalar, ebeveyn tutumları, tecavüz, bekaret sorunu, erken yaşta yapılan evlilikler, enest, aile içi şiddet, eğitimsizlik, internetin seks endüstrisinde kullanımı, töreler, kadın ticareti, cinsel sapmalar vb. durumlar fuhuşa başlamada bir etkidir.

Fuhuş sektöründe yer alan kişiler ekonomik, sosyal, psikolojik, hukuki, güvenlik ve sağlık yönünden büyük sorunlar yaşamaktadırlar. Fuhuş, genellikle kadın üzerinden değerlendirilmektedir. Oysa sektörde çocuk, erkek, travesti, eşcinsel ve transeksüellerde yer almaktadır. Sektörde yer aldıkları için, farklı derecelerde sorunlarla onlarda karşılaşmaktadırlar. Fuhuş mağduru insanların, en önemli sorunu damgalanmadır. Bu damgalanma nedeniyle, kişi toplum dışına itilmektedir. Genelevde bulunan kadınlara verilen vesikalar, bu damgalamanın en acımasız şekilde kadınların dışında yakınlarına, bilhassa çocuklarına da yapılmasına fırsat vermektedir. Vesika sahibi olan kadın bu sebepten dolayı çoğu zaman fuhuşu bırakamamaktadır.

Araştırmanın konusu fuhuşu yasal ve yasal olmayan yönüyle ele alıp, fuhuşun sebeplerini ve fuhuş sektöründe yer alanların sorunlarını ortaya koymaktır.

Araştırmanın Hipotezleri:

1. Fuhuş geniş bir sektör olmasına rağmen, sadece kadın üzerinden değerlendirilmektedir.
2. Fuhuşun sebebi tek bir faktöre indirgenemez.
3. Kadının yasal fuhuşta olması, fuhuşu isteyerek yaptığı anlamına gelmemektedir. Devam etmesinde zorlayıcı sebepler vardır.
4. Yasal fuhuş mağduru kadınlar güvenli olmayan kötü koşullarda yaşamaktadırlar.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Sınırlılıkları

Araştırmanın genel olarak amacı; fuhuş olgusunu yasal ve yasal olmayan boyutuyla ele almaya çalışmaktır. Araştırma kapsamında fuhuşun asıl aktörleri olarak kadınlar görüldüğü için, yasal fuhuş mağduru kadınlarla görüşülmüştür. Fakat asıl amaç, sadece yasal olarak fuhuş mağduru kadınlarla görüşme yapmak ve genelev kadınlarının sorunlarına yer vermek değildir. Genelevde bulunan kadınların büyük çoğunluğunun önceden dışarıda fuhuşa başlamaları, kimisinin çocuk yaşta fuhuşa itilmesi, içlerinde yabancı uyruklu, transeksüel ve üniversite mezunu olup sosyo-ekonomik durumu iyi olan ailelerden gelen kadınların olması gibi verilerin araştırmanın amacına uygun olması nedeniyle, bu verilerden yola çıkarak araştırma amacına uygun bir şekilde (fuhuş olgusu yasal ve yasadışı olmak üzere tüm yönleriyle ele alınıp) gerçekleştirilmiştir.

Elbette ki fuhuş sektörünün içinde sadece kadınlar yoktur. Bunun yanında erkekler, eşcinseller, travestiler ve transeksüellerde vardır. Bir erkeğin neden fuhuşa bulaştığı, jigololuk yaptığı? Ya da bir travestinin, transeksüelin, eşcinselin fuhuşa neden girdiği? gibi meselelerde sosyolojik olarak araştırılması gereken konulardır. Araştırma açısından, fuhuş mağduru kadınlarla yapılmış olan görüşmeler esnasındaki bulgular

neticesinde, dolaylıda olsa onların da fuhuş sektöründeki konumuna ve sorunlarına yer verilmiştir. Ayrıca, fuhuş sektörünün içinde yer alan müşteri, patronlarda görmezden gelinmeyerek, onların sektördeki yeri tartışılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Diyarbakır Genelevinde bulunan fuhuş mağduru kadınlarla sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmada yasal olmayan yoldan fuhuş yapanlarla da görüşme yapılmak istenmiş ancak birtakım güçlükler nedeniyle onlara ulaşılamamıştır.
3. Patronların ve vekillerin bazen görüşmecilerin yanında olması.
4. Bilimsel araştırmaların çok sınırlı olması.

2.ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. “Nitel araştırma; insanların doğal ortamlarında, günlük yaşamlarını sürdürürken incelenmesidir. Bu yöntem insanların nasıl yaşadıklarını ve neye nasıl tepki gösterdiklerini anlamaya çalışır” (Rothery, Tutty ve Grinnel, 1996; akt: Uçak, 2000: 257). Nitel araştırmalarda, araştırmacının aktif ve katılımcı bir rolü vardır. Araştırmacı, görüşmecilerle doğal ortamlarında zaman geçirir, birebir iletişim kurar, ortamda gerçekleşen olaylara şahit olur ve verilerin toplanma ve analiz sürecinden sonraki yorumlama aşamasında, kendi görüşlerini, gözlemlerini ortaya koyar. Bu nedenle görüşmeler genelevin içinde doğal ortamında yapılmıştır. Ayrıca, nitel araştırma yapıldığından genelevde uzun süreli kalınmıştır. Böylece güven ortamı oluşmuş, toplanan veriler gerçeği yansıtmaya ve geçerliği açısından güçlü olmuştur.

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden *durum (örnek olay) çalışması* kullanılmıştır. Yin’e (1984: 23) göre durum çalışması; güncel bir olguyu kendi yaşam çerçevesi içinde inceleyen, olgu ve içinde bulunduğu ortam arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, bir araştırma yöntemidir.

2.1.1. Çalışma Örneklemi

Araştırmanın evrenini Diyarbakır ilinde yasal ve yasal olmayan yoldan fuhuş yapan kadınlar oluşturmaktadır. Yasal olmayan yolda fuhuş yapan kadınlara ulaşmadaki güçlüklerden dolayı, ayrıca yasal yolda fuhuş yapan kadınların niteliklerinin araştırmanın amacına uygun olması dolayısıyla, örneklemimizi yasal fuhuş mağduru kadınlar oluşturmaktadır. Böylece özelde Diyarbakır İlinde yasal fuhuş mağduru 51 genelev kadını örnekleme oluşturmaktadır. Araştırmada kayıtlı 51 kadının hepsi ile görüşme yapılmıştır. Aslında araştırma nitel olduğu için kadınların hepsi örneklem grubuna dahil etmek istemedik. Çünkü hem zaman, hem de maliyet açısından daha

kolaylık sağlardı. Fakat kadınların hepsi gönüllü bir şekilde araştırmaya katılmak istediklerini belirtince 51 ile de görüşülmüştür.

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden *maksimum çeşitlilik örnekleme* kullanılmıştır. “Maksimum çeşitliliğe dayalı bir örneklem oluşturmada amaç, genelleme yapmak için bu çeşitliliği sağlamak değildir, tam tersine çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 109). Örneklem grubuna genelevde bulunan transeksüel, yabancı uyruklu, sosyo-ekonomik düzeyi farklı ailelerden gelenler, eğitim düzeyi farklı olanlar, kentsel ve kırsal kökenliler, yasal olmayan fuhuşta yapmış olanlar ve farklı yaş gruplarından olanlar dahil edilmiştir. Böylece, araştırma konusuyla alakalı farklı perspektifler ortaya konulmak istenmiştir.

2.1.2. Veri Toplama Teknikleri ve Uygulama

Araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturmak için, literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonrası hazırlanan soruların istenilen verileri karşılayıp karşılamadığını test etmek için pilot görüşme yapılmak istenmiş, fakat izin almadan böyle bir ön deneme yapılmayacağı belirtildikten sonra, literatür taraması sonucu hazırlanmış olan ankete, birde görüşme yapılacağı bildirilerek izin o doğrultuda alınmıştır. Ancak, psikolojik danışman ve rehber öğretmen olarak görev yaptığımız esnada tanışmış olduğumuz fuhuşu bırakmış olan fakat eskiden yasal olmayan yoldan fuhuş yapan iki kadına pilot uygulama yapılmıştır. Daha sonra bu kadınlar araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Uygulama için izin alındıktan sonra Ağustos ve Aralık ayları içerisinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Hazırlamış olan soruların birçoğu zaman alacağından ve kadınlar çabuk bıkmaları diye, tek başlık halinde kısaltılmıştır. Genelevde bulunan kadınların eğitim seviyelerinin düşüklüğü göz önüne alınarak, sorular da akademik bir dil kullanılmamıştır. Kadınların bilişsel düzeylerine uygun bir şekilde açık ve somut bir biçimde sorular yöneltilmiştir. Daha ayrıntılı bilgiye ulaşmak için açık uçlu sorular sorulmuştur. Araştırmacı olarak, konuya ilişkin olası birtakım varsayımların ve önyargıların, görüşme süresince kadınlara hissettirilmemesi için sorular yöneltilirken tarafsız bir ifadeyle sunulmaya çalışılmıştır. Aksi halde bu şekilde

davranılmamış olsaydı kadınlar kendilerinin yönlendirildiklerini düşünüp, sorulara samimi cevaplar vermezlerdi. Görüşme formundaki sorular yöneltilirken, kimi zaman katı bir biçimde sırasına göre sorulmamıştır. Çünkü bazı kadınlar diğer sorunun sorulmasını beklemeden aynı sorunun içinde diğer sorulara da cevap vermişlerdir. Diğer sorulara yanıt gelmesi ve kadınların kendilerini görüşmenin akışına bırakmaları gözlemlendiğinden müdahale edilip diğer sorular yöneltilmemiştir. Kadınların anlattıkları etkin bir biçimde dinlenilmiş ve araştırmada tarafsız sonuçlar elde etmek için jestlere, mimiklere ve konuya yönelik varsayımlar, düşüncelerin beden diline yansıtılmamasına dikkat edilmiştir. Kadınlarla *bireysel görüşmeler* yapılmıştır. Ancak kadınlar bazen grup halinde olduklarından *grup görüşmeleride* yapılmıştır. Grup halindeki görüşmelerde, önceden bireysel görüşme yapılmış olan kadınların gruba girmesine izin verilmiştir. Böylece, bireysel görüşmeler esnasında belirtmedikleri yada akıllarına gelmeyen konuları, grup görüşmesi esnasında diğer kadınların anlattıklarına istinaden belirtmişlerdir.

Araştırmada kullanılan görüşme yönteminde, “*görüşme formu yaklaşımı*” kullanılmıştır. Görüşme formu yaklaşımında Yıldırım ve Şimşek’e (2005: 122) göre; görüşmeci, hazırladığı konuya sadık kalmalıdır. Ayrıca, önceden hazırlanmış soruların dışında daha ayrıntılı bilgiler almak için ek sorular sorabilir. Soruların belirli bir öncelik sırasına konulması zorunlu değildir. Görüşme esnasında soruların cümle yapısı yada sırası değiştirilebilir. Görüşmeci bazı konuların ayrıntısına girebilir ve sohbet tarzı bir yöntem benimseyebilir.

Görüşmede, verileri kaydetmek için kayıt cihazı kullanılmamıştır. Elbette ki kayıt cihazı kullanmak çok büyük bir kolaylık sağlamaktadır. Bu durum, uygulama aşamasının biraz uzamasına ve zaman kaybına sebep olmuştur. Ancak, kadınlar deşifre olmaktan korktuklarından, onlarda güven duygusunun oluşması ve sorulara daha içten, güvenilir yanıtlar vermeleri adına görüşmeler not alma şeklinde gerçekleşmiştir. Not alma işlemleri sırasında süratli olmak gerektiğinden kısaltmalar kullanılmıştır. Yine, kadınlar deşifre olmaktan korktukları için gerçek ad, soyad ve yaşlarının belirtilmesini istememişlerdir. Bunun yerine takma adlar kullanmışlardır. Araştırmada da bu takma adlar kullanılmıştır. Görüşmeler not alınırken kadınların davranışlarını ve ortamda

bulunan diğer dış etkenlerin tepkilerini gözden kaçırmamak için, kimi zaman görüşmelerin not alınması sona bırakılmış ve gözleme önem verilmiştir.

Araştırmada diğer bir veri toplama yöntemi olarak *gözlem* tekniği kullanılmıştır. Gözlem tekniğini kullanarak kadınların görüşme esnasında sorulara verdikleri yanıtların ne denli güvenilir olduğu jest, mimik ve davranışlarından tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle kadınların bulundukları doğal ortamda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler genelevin revirinde yapılmamış, kadınların odalarında, avluda, müşteri ile birlikte oldukları odalarda, kendilerini müşteriye sundukları camekanlı bölmelerde yapılmıştır. Böylece gözlem yapma olanağı bulunmuştur. Ancak, doğal ortamda gerçekleştirilen gözlemler esnasında bazı olumsuz durumlarla karşılaşmıştır. Karşılaşılan bu dış etkenler, kimi zaman kontrol etme sorununu ortaya çıkarsa da değişik stratejiler kullanılarak olumsuzluklar bertaraf edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca araştırmanın başlangıcında bu tür sorunlar yaşanacağı tahmin edildiği için araştırmanın amacı genelevde bulunan patron vekillerine, çaycıya, kuaföre ve diğer çalışanlara da anlatılmıştır. Gözlem verilerini kaydetmek için video kayıt cihazları, fotoğraf makinası, ses kayıt cihazı kullanılabilir. Ancak gözlemler kadınların güvenliği açısından not alma şeklinde gerçekleştirilmiştir.

2.1.3.Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada verilerin analiz edilmesinde, “*betimsel analiz tekniği*” kullanılmıştır. Betimsel analiz yaklaşımında (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 224); veriler önceden belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Betimsel analizde amaç, bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış şekliyle okuyucuya sunmaktır.

Toplanan veriler orijinal bir biçimde doğrudan alıntılar şeklinde araştırmada sunulmuştur. Genelevde bulunan kadınların hemen hepsi soruları cevaplarken küfürlü ifadeler kullanmışlardır. Bu nedenle kadınların görüşmeleri doğrudan verilmiş olmasına rağmen bazı yerlerde noktalama işaretleri kullanılmıştır. Yorumlama aşamasında araştırmacı öznelliğini ortaya koymuştur. Araştırmada, elde edilen verilere istinaden *fuhuş mağduru kadınlar* kavramı bulguların tanımlanmasında kullanılmıştır. Çalışmada

nitel verilerin yanı sıra nicel verilerde kullanılmıştır. Veriler kısmen nicel tablolar şeklinde de sunulmuştur. Şimşek ve Yıldırım'a (2005: 242-243) göre; nitel verinin sayılara indirgenmesinde amaç, istatistiksel yöntemlere başvurarak genellemeler yapmak veya sınırlı sayıdaki değişkenler arasında ilişki aramak değildir. Nitel verinin sayısallaştırılmasında birkaç temel amaç vardır. Bunlardan birincisi, sayısallaştırmanın güvenilirliği arttırmasıdır. İkinci amaç, taraflılığı azaltmaktır. Üçüncü olarak, nitel verinin belirli ölçüde sayılara dökülmesi bizim, verinin analizi sonucunda ortaya çıkan tema veya kategoriler arasında karşılaştırma yapmamıza olanak verebilir. Dördüncü amaç, yapılan küçük ölçekli bir araştırmanın veya bir durum çalışması sonuçlarının, daha sonra anket gibi araçlarla daha geniş bir örnekleme ulaşılarak tekrar sınanmasına olanak vermesidir.

3. KAVRAMSAL, KURAMSAL ÇERÇEVE VE TARTIŞMALAR

3.1.Fuhuşun Tanımı

Yaşamın doğal, değerli ve önemli bir parçası olan cinsellik anlayışı çeşitli siyasal, sosyal ve ekonomik gelişmeler sonucunda değişmiş, cinsellik alınıp satılabilir hale getirilmiş ve fuhuş olgusu doğmuştur. Fuhuş; istek dışı maddi kazanç sağlamak amacıyla cinsel ilişkide bulunma, anlamına gelmektedir (Özerdoğan, Sayiner, Köşgeroğlu ve Örsal, 2009).

Fuhuş (Benjamin, 1961), kiminle olduğunun önemi olmayan, duygudan yoksun genellikle gerçek adların, kimliklerin belli olmadığı ve önemsenmediği, karşılığı para olarak ödenen cinsel ilişkilerdir. Yani, belli bir kazanç karşılığında her isteyen cinsel doyumunu sağlamaktır (akt: Oğultürk, 1991: 7).

Fuhuş, sözlükte, içinde bulunulan toplumun normlarına uymayan bir biçimde bir veya birkaç kişiyle para karşılığında cinsel ilişkide bulunmak anlamına gelmektedir. Fuhuşta üç özellik vardır. Bunlar; cinsi münasebette duygusal yön bulunmaması, gelir getiren bir faaliyet olması ve sanat kabul edilmesidir. Fuhuş yapan kişi, bedenini başkalarının cinsel arzularının tatmini için sunmaktadır (IOM, 2009: 14-15).

Fuhuş, genellikle kadınlara has bir durum olarak tasvir edilmekle beraber, erkek fuhuşunun gelişim sürecindeki sebepler farklı da olsa, çok sayıda genç erkeği de kapsayan bir sektördür. Fahişe olarak tanınmak kadınlar için lekeleyici bir durum olduğu halde, genç erkeklerin, eşcinsel oldukları sanılmasın diye, ısrarla kendilerini gerçekte fahişe olduklarını göstermeye çalışmaları da sık rastlanır bir durumdur (Altman, 2003: 142).

“Kadın kimliğinin göz ardı edildiği, onun bir eşya gibi alınıp satıldığı, kadına yönelik şiddetin ve ayrımcılığın en yoğun, acımasızca yaşandığı ve tüm toplumun sorumlu bulunduğu sosyal bir olgu olan fuhuş; seks işçisi, patron, aracı, müşteri, polis, sağlık çalışanı gibi bireysel rolleri içermektedir” (Özerdoğan vd., 2009: 7). Tipik olarak, fuhuş ve seks ticareti tartışıldığında, çocuk kurbanlar ve kadınlar üzerine odaklanılır.

Seksi satın alan erkekler genellikle meçhul ve isimsizdirler. Kadınlar ve çocuklar rezilleşirler. Onlar eğlence, cinsel haz ve şiddet eylemlerinde kullanılırlar (Hughes, 2005: 7). Erkekler, görünmeyen ama gerçekte iktidarlı olan ve isimsizdirler. Seksi satın alan ve talep eden erkeklere genellikle *müşteriler*, *istemiciler* ve *tüketiciler* denilir. Bu terimler erkeğin davranışını normalleştirir (Hughes, 2004: 3). Seks satın alan erkeklerin yani *görünmez adamın* uygulamaları, fuhuşun sınırsızlığına ve görünürlüğüne rağmen, akademik tartışmalarda büyük ölçüde gözardı edilmiştir (Martilla, 2003).

3.2. Fahişe mi? Yoksa Seks İşçisi mi?

Açıkalın (2008: 15-16), fuhuş olgusunun temelinde erkek ve kadın cinselliklerinin tanımlanmasında ortaya konulan çifte standarda bağlı olarak her bir cins için, namus kavramının oluşturulmasında yaratılan ikiyüzlülüğün yattığını ve fuhuşun toplumsal bir olgu olarak ortaya çıkmasında, kadın ve erkeğe ilişkin namus kavramlarının farklılaşması, kadını günah keçisi ilan ederek, kadına yönelik şiddetin belki de en acımasız biçimi olan kadınları *namuslu* ve *namussuz* şeklinde ayırarak, fahişe kimliğinin biçilmesinin yattığını ve bu bağlamda fuhuşun, erkek cinselliğinin *doğuştan, doğal* gibi nitelemelerle yüceltilmesine hizmet ederken, kadının cinselliğinin *iyi, namuslu anne rolü* ve *tehlikeli, kötü, namussuz fahişe rolü* ile ikili bir ayrıma gidilmesine ve kadının değersizleştirilmesine hizmet ettiğini belirtmiştir.

Toplumsal resmen belirlenen tutumu ne olursa olsun, erkeğe üstünlük tanınan kültür yapıları içinde fahişelik sürekli vardır ve Engels bunu şöyle anlatır:

Fahişelik de ötekiler gibi toplumsal kurumdur. Öteden beri gelen cinsel özgürlüğü –hiç kuşkusuz erkekler adına-sürdürür. Gerçekte, egemen sınıfların sadece göz yummakla kalmayıp kendilerinin de uygulamalarına karşın sözde yasaklanır. Oysa uygulamada, bu yasaklama, erkeği hiçbir biçimde etkilemezken kadına en ağır darbeyi vurur. Bu tür kadınlar, erkeğin kadın üzerindeki kayıtsız şartsız üstünlüğünü sürdürmek amacıyla, toplum dışına itilirler (Millet, 1987: 201).

“Umumi kadınlar ve sokak kadınları terimleri derhal fahişeyi – kadın’ı yalnızca cinsel bir varlık olarak belirleyen başlıca damga- çağrıştırmaktadır. 19. Yüzyılın sonlarına gelindiğinde, bağımsız ve kamusal davranışlarıyla artık saygın toplumun sınırları dışına atılan “düşmüş kadın”, tüm sınıflarda yankılanan bir imajdı” (Davidoff, 2009: 217). *Fahişe* kavramı, gelirini cinsel hizmet sunarak kazanan kadınların

bulunduğu meslek grubu anlamına gelecek şekilde kullanılmaktan ziyade, halkın sağlığını, cinsel ahlakı, toplumsal istikrarı ve vatandaşlık düzenini tehdit eden, çoğunluğu kadın, homojen bir grubu anlatır (Altman, 2003: 131).

Ticari seks işçiliği evrensel ve sürekliliği olan toplumsal bir olgudur. Para veya mal karşılığında kişinin cinsel hizmetinin mübadelesi olarak tanımlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) benimsediği “seks işçisi” kavramına yer verilmesi *fahişe* gibi daha sert etiketlenmeleri içermemesindendir. “Seks işçiliği” ücret karşılığında yapılan profesyonel bir işi çağrıştırmaktadır (Küntay ve Çokar, 2007: 15). “Seks işçisi” kavramı, “fahişe” kategorisini yalın ve anlaşılır kılmak amacı taşıyan, bilinçli bir çabadır. Bu kavram, seks işçilerinin kendileri tarafından, ticari seksi sadece kadınların toplumsal veya psikolojik karakteristiği olmaktan çıkarıp erkek ve kadınlar için gelir getiren bir faaliyet yada bir istihdam biçimi olarak yeniden tanımlamak adına ortaya atılmıştır (Altman, 2003: 131). Genel olarak ILO ve bütün Birleşmiş Milletler temsilcisi olan üyeler “seks işçisi” kavramını tercih etmektedirler (Shah, 2004: 795).

Fahişe kavramı, kadın bedeni üzerinden kurulmaya çalışılan iktidarın bir tezahürüdür. İçeriğinde kadına yönelik cinsel bir şiddet, aşağılama, değersizleştirme ve yok sayma söz konusudur. *Fahişe* kavramının daha yumuşatılmışı olan ve onun olumsuz yanlarını bertaraf etmek adına ortaya atılmış “seks işçisi” kavramı sosyolojik ve psikolojik açıdan iyi analiz edilmelidir. Bu noktada, fuhuşta gönüllülük ve zorunluluk ayrımını iyi yapmak gerekmektedir. Çünkü “seks işçisi” kavramı özgür bir iradeyi içermektedir.

3.3. Fuhuş Bir Meslek mi?

İnsan hakları bağlamında, fuhuşun insan onuruna bir saldırı mı? yoksa bir iş şekli mi? olduğu konusunda muhtelif görüşler vardır. Fuhuşun bir insan hakları ihlali mi? yoksa, sosyal bir realite mi? olduğu konusundaki görüşleri genel olarak ele alınacak olursa; ilk görüşe göre, fuhuşun bizzat kendisi insan onuruna ve haklarına bir saldırı olarak değerlendirilirken; sosyal bir realite olduğu görüşünde, fuhuş faaliyetini çağdaş bir kölelik şekline dönüştürebilecek olanın bizzat fuhuş olmadığı, fuhuşun icra edildiği şartlar olduğu savunulur. Yine birinci görüşte, fuhuş yapmanın bedeninin bir parçasını

kiralamak olduğu ve insan bedeninin bir mal olamayacağı, bu bağlamda da fuhuş faaliyetinin normal bir iş olarak kabul edilemeyeceği savunulurken; diğer taraftan, satılanın insan bedeni olmadığı, sadece hizmetin bir yükümlüğü olduğu ve fuhşun bir iş şekli olarak kabul edilmesi gerektiği vurgulanır. Bir başka açıdan, bir insanın fuhuş yapmayı kendi özgür iradesiyle tercih edemeyeceği, bu duruma rıza göstermeye sosyal, ailevi, kültürel, kişisel veya ekonomik şartların sebep olduğu savunulurken; diğer taraftan, bir insanın fuhuş yapmaya özgür olarak karar verebileceği ve özgür fuhuş ile zorla fuhuş arasında ayrım yapmak gerektiği, herkesin bedeninden istediği gibi faydalanabileceği ifade edilmektedir (Atik, 2007).

Fuhuşun, bir meslek olup olmadığı konusunda feministler arasında muhtelif düşünceler vardır.

Kalfa (2008: 44-45) radikal feminizmin; fahişeliği kadın bedeninin ataerkil değerler sistemi çerçevesinde erkeklerin cinsel ihtiyaçları için araçsallaştırılması ve sömürülmesi olarak tanımladığını, kadın bedeninin cinsel amaçlarla kullanımının ve bunun ekonomik bir değiş-tokuş sürecine dönüşmesinin, kadına yönelik şiddet ve tecavüz anlamına geldiği görüşü üzerinde temellendiğinden dolayı seks hizmetlerinin alınıp satılmasının kesinlikle yasaklanması gerektiğini savunduğunu ve gönüllü-zorla fahişelik diye bir ayrımı kesinlikle reddederek, bilerek ya da zorla, her fahişenin ataerkinin kurbanı olduğunu kabul ettiğini ifade eder.

Radikal feminist Millet'e (1996: 66-67) göre; fahişelik denilen insan alışverişinin savunucuları, kadınların köleleştirilmesine "cinsel özgürlük" nidalarıyla alkış tutmuşlardır. Böyle bir tutumun altında yatan amaç, "cinsel kurtuluş" vaadiyle kadınları devletin genelevlerinde daha fazla istismar etmek ve kadınların sağlıklarını koruma altına alarak esasında onları kullanan erkekleri tehlikelerden korumak yatmaktadır. Ayrıca, yasaların kendisini satmak zorunda bırakılanları suçlu görmesi ve satın alanları suçlamaması da adeta bu durumla bir çeşit alay ediştir. Fahişeliğin devlet kanalıyla düzenlenmesi yerine, asıl adil olan davranış, fahişeliği ceza yasasından kaldırmak olmalıdır.

Kalfa (2008) radikal feminist anlayışın, kadın bedeninin bir cinsel değiş-tokuş aracı olmasını bir meslek olarak değil, kadına yönelik şiddet olarak gördüğünü ve bu sebepten terimbiliminde “*seks çalışanı*” diye bir kavrama yer vermediğini belirtmiştir (s.44). MacKinnon’a göre; “Fahişelik damgası kadın cinselliğine ait bir damga olduğu sürece, fahişelik yasal olsun veya olmasın, kadınlar ve erkekler eşit olmadığı ve bu eşitsizlik cinselleştirildiği için, kadınlar fahişe olarak alınıp satılmaya devam edecek ve yasalar bu konuda hiçbir şey yapmayacaktır” (2003:195).

Kalfa (2008: 1-2) seks çalışanları taraftarı feminizmin ise fuhuş sektöründe çalışmayı bir istihdam biçimi olarak gördüğünü ve fuhuşun yasaklanmasının seks hizmetlerini yer altına iteceğini öne sürdüğünü ve bu nedenle gönüllü ve zorla fuhuş arasında bir ayrım yaptıklarını, gönüllü fuhuşu bir emek biçimi olarak tanımlayıp, gönülsüz fuhuşla mücadele edilmesi gerektiğini savunduklarını ifade etmiştir.

1986’da Brüksel’de toplanan II.Dünya fahişeler kongresinde üyeler, “fuhuşun yasal bir iş, fahişelerin yasal haklara sahip vatandaşlar olarak yeniden tanımlanması” isteğini dile getirdiler. Fuhuşun bir iş olarak görülmeye başlanması yönündeki bu değişimin neticesinde, gelişmekte olan ülkelerin bazılarında “seks işçiliği” örgütleri ortaya çıkmıştır. 1990’lar boyunca, çoğunlukla uluslar arası HIV/AİDS konferansları çerçevesinde bir araya gelen Seks İşçiliği Projeleri Uluslararası Şebekesi, zengin ve yoksul ülkelerin seks işçisi grupları arasında bağlantılar kurulması için çabalamıştır (Altman, 2003: 132-133).

Marjolein Van der Veen, tartışmanın odağını metadan sınıfa kaydırmak gerektiğini öne sürerek; “kadın bedeninin cinsel bir meta olması iyi midir, kötü müdür?” sorusuna cevap bulmaya çalışmaktansa, cinsel emeğin hangi sınıf süreçleri içerisinde ifa edildiğini araştırıp tartışmanın, cinsel emekçiler açısından daha yararlı olacağını savunuyor. Sınıfsal yaklaşım, radikal ve postmodern feminizmle ne tamamen karşıt ne de tamamen aykırı görüştedir. Kadının cinsel emeğinin tanımı itibariyle menfi bir olgu olmadığını iddia ederek radikal feministlerle ters düşer ama kadınların cinsel emekçiler olarak maruz kaldıkları yaygın sömürüyü de inkar etmez. Kadınların cinsel bir değiş-tokuş sürecine girmesinin kendi içerisinde bir sorun teşkil etmediğini öne sürerek

postmodern feminizmle bağdaşır ancak bu ilişkilerin kadınlar adına illa ki özgürleştirici, güçlendirici olduğu genellemesine de katılmaz (Erçel, 2008).

Aslında, çoğu feministler için ,fuhuş sonuç olarak kadınların cinsel sömürüsü olarak görülür ve bir insan hakları ihlalidir (Audet, 2003).

Fuhuşu ele alırken, çok boyutlu olarak ele almak gerekmektedir. Elbette ki fuhuş sektöründe mağdur olanlar olduğu gibi, gelir durumu iyi olup fuhuşu gönüllü, zevk için tercih edenlerde bulunmaktadır. Çalışma şekillerine göre fuhuş yapanların sınıflandırılmasına bakıldığında;

Profesyonel olarak fuhuş yapan kadınlar ya da genelev kadınları: Bu tip kadınlar yaşamlarını genelevlerde fuhuş yaparak kazanırlar. Bu sınıf içinde fahişelik bir meslektir.

Yarı profesyonel fuhuş yapan kadınlar: Bunlar zaman zaman bir gereksinimlerini gidermek için başkaları ile cinsel ilişkide bulunurlar. Evli, bekar ve bir işyerleri olduğu halde gelirlerine bir şey katmak amacı ile gizli fahişelik yaparlar...

Sosyetik fuhuş: Sosyo-ekonomik ve kültürel konumu yüksek, çoğu kez meslekleri olan ya da ev hanımları olan grupların tercih ettiği türdür. Burada para kazanmanın yanı sıra cinsellikte, zevk faktörü de fuhuşun kapsamı içinde yer almaktadır.

Profesyonel olmayan heteroseksüel fuhuş yapan kadınlar: Bunlar beğendikleri genç erkekleri kiralamak, her türlü giderini karşılamak yani onları dost tutmak suretiyle bir süre onlarla yaşarlar. Bu gibi erkeklere “ jigolo”, kadınlara ise “ dişi jigolo” denilir” (Canatan, 1978: 7; akt: Çingir, 2005: 13).

Burada görüldüğü gibi, tabi ki fuhuşu isteyerek yapan kişilerde vardır. Ancak fuhuş olgusu her ne kadar evrensel olsa da, fuhuşa bakış açısı her toplumun ahlaki değerlerine göre yorumlanmalıdır. Evlilik öncesi ilişkiye girmeyi toplumun büyük kesiminin onaylamadığı bir ülkede, fuhuşu isteyerek yapanlar dahi kendilerini saklamakta ve çoğu zaman medyada haberlerde gördüğümüz fuhuş operasyonları sırasında yüzlerini gizlemektedirler. Ülkemizde ister isteyerek, ister zorla fuhuş yapsın fuhuş sektörünün içinde olanların büyük çoğunluğunun kendilerini saklamaları, hatta müşterilerin etiketlenmemek için sağlık kontrollerinden geçmemeleri, fuhuşun içinde

olanlarının da fuhuşu bir emek biçimi, bir faaliyet kolu ve bir meslek olarak görmediklerinin kanıtıdır.

Meslek, geçim amaçlı ekonomik etkinliklerin ötesinde konumlanır. Toplum, bireyi mesleği üzerinden algılar, mesleğine referansla onu statülendirir. Dolayısıyla meslek, bireyin toplumsal konumunu yansıtan gerçekçi bir göstergedir. Mesleğinden hareketle sosyo-ekonomik durumunun, ait olduğu sosyo-demografik kökenin ve toplumsal katmanın saptanması mümkündür. Kişinin toplumsal tabakasının belirlenmesinde önemli bir kıstas olarak kullanılmaktadır (İlhan, 2008: 315-316). Fuhuş toplumda kişiye herhangi bir statü, saygınlık ve prestij getirmemektedir. Aksine, fuhuş sektöründe yer alan kişiler damgalanarak toplum dışına itilmektedirler. Ancak bugün toplumda öğretmen, doktor, hemşire, işçi vb. meslek grubunda çalışan kişiler böyle damgalanmalara maruz kalmamaktadırlar.

Fuhuşu meslek olarak görmek, fuhuşun ortadan kaldırılması hedefinden vazgeçilmesi anlamına gelmektedir. Seks sektörü, dünyada oldukça karlı bir alandır. Kapitalist devletler, fuhuş sektörünü yasallaştırma ve bundan vergi yoluyla pay alma hesabı içindedirler. Kapitalist devletler, bir yandan fuhuşu yasaklayarak onu mücadele edilmesi gereken bir toplumsal kötülük saymış, diğer taraftan genelevlerden vergi toplayarak, fahişelerin sırtından para kazanmaktan da vazgeçmemiştir. Kapitalist devletlerin fuhuşa karşı mücadelesine bakıldığında her zaman özünde bu mücadele, fuhuş yapan kadınlara karşı olmuştur. Bu kadınlar damgalanmış ve toplum dışına itilmiştir. Bunların sırtında para kazananlar ise pezevenkler ve kapitalist devlet olmuştur. Fahişeliğin meslek olarak kabul edilmesi, pratik sonucu açısından aslında pezevengliğin meslek olarak kabul edilmesi anlamına gelecektir. Bu durumda pezevenkler “fahişe mesleğinden” kadınların çalıştığı bir işletmenin “menajeri” statüsüne yükseleceklerdir. Fahişeliğin bir meslek olarak kabul edilmesi ve fuhuş yapan kadınların “seks işçisi” sayılması halinde, çıkar amaçlı suç örgütleri, bu alanda faaliyetlerini daha da yoğunlaştıracaklar, belki de çok daha ileri boyutta fuhuş işini yapacaklar, holdingleşip, fuhuş konusunda öğrenci yetiştiren üniversiteler açacaklardır. Fahişeliğin meslek olarak kabul edilmesi neticede, kadınları güçlendirmekten çok, uluslar arası alandaki seks tüccarlarının güçlenmesine yarayacaktır (“Fuhuşun Kaynağı,” 2002).

3.4.Fuhuşun Tarihçesi

Fuhuşun, gerek tanımı ve gerekse tarihçesine bakıldığında; geçmişten günümüze kadar gerek dünyada gerekse Türkiye’de, fuhuş olgusu kadın üzerinden değerlendirilmiş ve yorumlandırılmıştır. Ataerkil bir bakış açısı ile erkek bu sürecin genelde dışında tutulmuştur.

Fuhuşun tarihçesi; gerek dünyada gerekse Türkiye’deki geçmişten günümüze kadar ki süreçleri ile aşağıda ele alınmıştır.

3.4.1. Dünyada Fuhuşun Tarihsel Gelişimi

Cinselliğin üreme ve bereketle bir tutulduğu ilkel toplumlarda fuhuş olgusu ve fahişelik yoktu. Fahişelik erkek egemen yasalarla yürütülen düzenler içinde başlamıştır. İlkçağlarda fuhuş, konukseverlikle birlikte gelişmiştir. Konuklarla yapılan fuhuştan sonra din adamlarınca bir tapınma görüntüsü altında sunulan, kendi çıkarlarına hizmet amacıyla destekledikleri dinsel fuhuş gelişmiştir (Özerdoğan vd., 2009: 3)

Bütün ataerkil toplumlarda olduğu gibi Atina’da da, monogami yani tekeşlilik yaptırımı sadece kadınlar için geçerliydi. Köleler, metresler, oğlanlar ve fahişeler erkeğin hizmetine sunulmuştu. Ataerkil iktidar, ücretli olan seksin her zaman önemli bir gelir kaynağı olduğunun farkındaydı. Atina’da her keseye uygun, kiralık kadın bedeni bulmak mümkündü. Yoksul kesim için girişin ucuz olduğu genelev mahalleleri vardı. Zenginler içinse, danslar eşliğinde ziyafet sofralarının kurulduğu lüks genelevler hizmetteydi. Site’nin fahişe gereksinimi, savaş ganimeti olan kadınlar ve köle pazarlarından satın alınan esirler sayesinde sağlanıyordu. Yasalara göre fahişelerin çocukları gayr-ı meşru kabul ediliyor ve çocuklarda anneleri gibi vatandaş olamıyordu (Caner, 2004: 52-53).

Eski Yunan ve Çin’de fahişeler sınıflara ayrılıyordu. En üst tabakadakiler toplumdaki diğer kadınların ulaşamadığı sanat ve entelektüel birikime sahiptiler. Yaptıkları iş suç sayılmamasına rağmen bu kadınlar köle konumundaydılar ve özgür kadınların haklarına sahip değildiler. Erkeklerin genç yaşta evlenmeleri ya da hiç

evlenmemeleri nedeniyle fahişelik bir yönüyle erkeklerin cinsel gereksinimlerini karşılıyordu. Kadınlar için bekaret önemliydi. Bu nedenle bekar erkekler için evlilik bağı olmayan bir grup kadına gereksinim duyulduğundan fuhuş, devlet için yararlı bir kurum olarak değerlendirilmiştir. Ancak fuhuşa tolerans gösterilmesi fahişelere karşı hayranlık duyulmasına sebep olmamıştır. Eski Yunan’da kadın, ahlaki yönden erkeklerden daha az değerlidir. Hetaria adı verilen fahişeler ise, Aristoteles’in köleleri efendilerine yararlı araçlar olarak gördüğü değerlendirmesinde olduğu gibi, sadece erkeklerin cinsel gereksinimlerini karşılayan araçlardır (Küntay ve Çokar, 2007: 9).

Eski Roma’da cinsel yozlaşma öylesine korkunç boyutlara ulaşmıştır ki, fuhuş yapanlara, uygulaması günümüzde de olan vesika verilmiştir. Böylece, kadın yaşamı boyunca damgalanmış ve köle durumuna düşürülmüştür (Sandford,1994; akt: Özerdoğan vd., 2009: 3). Wells’in *Kadın Gözüyle Batı Avrupa’da Fahişeliğin Tarihi* adlı kitapta ilk dönem hristiyanlık kilisesinin fuhuşa bakışı şöyledir:

Hristiyan uluları imparatorların yerini alacak kadar güçleninceye dek fahişelik bol kazançlı bir işti ve Katolik kilisesi bu kadınlardan zorla vergi almayı sürdürdü... St. Paul Katedrali’nin Papazı ve Ruhani Meclisi, 1287’de fahişeler için mülkler kiraladı. 1321’de, özel bir temsilci, kilise adına bir genelev satın almak üzere Papa 5. Clement tarafından İngiltere’ye gönderildi. 1309’da Strasbourg Psikoposu gelirini arttırmak için bir genelev kurdu. Mainz Başpsikoposu 1457’ye kadar genelevleri haraca bağladı. Öyle ki, Leonhard Manastırı’nın Mainz kapısının yanında bir genelevi bile vardı. Yüzyıllar boyunca, genelevler bulundukları kentleri zenginleştirdi, dini otoriteler kar payı konusunda birbirlerine düştüler; 1533’te Fransa’nın Lausanne kenti sakinleri, ruhban sınıfının kentteki genelev yüzünden rekabete girişmelerinden şikayetçi oldular (1997: 26-27).

“1095 yılında Papa II. Urban’ın, tüm Avrupa şövalyelerini Kudüs’e yapılacak Haçlı Seferlerine katılmaya çağırmasıyla, on binlerce şövalyenin birkaç yüzyıl sürecek yolculukları başlamış oldu. Antikçağ ordularını olduğu gibi Haçlıları da fahişe konvoyları takip ediyordu...Askerler, fahişeler sayesinde cinsel ihtiyaçlarını karşılayabiliyordu” (Caner, 2004: 92). “Yine Ortaçağ İngiltere’inde, genelevde fuhuş yapan kadınların şehir sınırları içinde yaşamaları yasaklanmıştır. Bununla birlikte The Liber Albus, genelevde çalışan kadınların hırsızlara yardım ve yataklık ettiklerini not ederek, kadınların hiçbirinin şehir sınırlarında bile yaşayamayacağını, bu kurala

uymayan kadınların ise 40 gün hapis cezasına çarptırılacaklarını belirtmiştir” (Karras, 1996; akt: Çingir, 2005: 5).

Kalvinist düşüncenin etkisindeki püritan ahlak (yani ahlak ve din konusunda tutucu), İngiltere ve ABD’deki fuhuşla ilgili politikaların belirleyicisi olma durumunu günümüzde de sürdürmektedir. İngiltere’de püritan düşüncenin etkisiyle genelevler kapatılmış olsa da evliliklerin azalması, fuhşun yaygınlaşmasına neden olmuştur. Viktorya döneminde din baskısı yanı sıra feminist akımlarında etkisi fuhşun yasaklanmasını gündeme getirmiş, erkeklerin de evlilik ilişkileri dahilinde sadakat sorumluluğu olduğuna vurgu yapılarak, hükümetin sınırlı da olsa kayıtlı fuhuş girişimleri engellenmiştir. Bu dönem sonrasında uzun süre fahişelik bir suç olarak nitelendirilmemiş ancak sokak fahişeliğine de izin verilmemiştir. Fuhşa teşvik ve fuhuş kazancına el koyma cezalandırılmıştır. Püritan düşünce, ABD’de fuhşun yasaklanması konusunda İngiltere’deki sürecin bir benzerinin yaşanmasına neden olmuştur ve eyaletlerin çoğunda fuhuş yasaktır. Fakat, her iki ülkede de fuhuş, yasal olmayan bir konumda yaygın olarak varlığını sürdürmüştür (Küntay ve Çokar, 2007: 10).

Rivayet odur ki uzun zaman Viktoryen bir düzene katlandık ve bugün hala katlanıyoruz...Cinsellik konusunda çeneler kapanır...Üremeye yönelik olarak düzenlenmeyen ya da onun tarafından çehresi değiştirilemeyen hiçbir şeyin ne yeri vardır ne de yasası...Bununla birlikte birkaç ödün vermek zorunda da kalır bu ikiyezlülük. İlle de meşru olmayan cinselliklere bir yer ayırmak gerekiyorsa, en iyisi bunların başka yerde gürültü koparmalarıdır: Üretim değilse bile, hiç olmazsa kar çarklarına yeniden sokulabilecek bir mekanda...İşte hoşgörülen bu yerler, genelevler ve sağlık evleri olacaktır. Fahişe, müşterisi ve pezevengi, psikiyatrist ve histerik hastası –Stephen Marcus’un deyişiyle, şu “öteki Viktoryenler”- söylenmeyen hazzı, hesaplanabilir şeyler düzeyine gizlice dahil etmektedir; o zamana değin üstü kapalı bir biçimde hoşgörülen sözcükler ve hareketler, orada yüksek fiyatla alınıp satılır. Yabancı cinsellik, gerçek olanın iyice yalıtılmış biçimlerine ve kodlanmış, sınırlandırılmış yer altı söylemlerine ulaşma hakkına, ancak orada sahip olacaktır. Modern püritenlik, bunların dışında her yerde üçlü yasasını dayatmıştır: yasaklama, yok sayma ve suskunluk (Foucault, 2007: 11-13).,

Batı’da olduğu kadar, Ortadoğu’da da fuhuş tarihin her döneminde görülmüştür. Bilhassa; İslamiyet’ten önceki Arap dünyasında çok yaygındır.

Cahiliye dönemi Araplarında görülen nikah türlerinden bazıları kadının namusunu ortadan kaldıracak tarzdaydı. Bu nikah türlerinden, İstibda nikahında erkeğin rızasıyla karısı, asil bir kimseyle birleşiyordu. Bedel nikahında, iki erkek bir süre için karşılıklı olarak eşlerini değiştiriyorlardı. Hıda nikahı, metres hayatı yaşamayı sağlarken, Ortak nikahı, on kişiden az olmak üzere, bir takım erkeklerin aralarında anlaşarak, bir kadını ortak eş edinmelerine imkan tanıyordu. Biga nikahı, birtakım kadınların evlerine gelen erkeklerle beraber olabilmeleri için yapılırdı. Mut'a nikahında, velilerin iznine lüzum görmeden, kadınla erkek belirli bir zaman için nikah yapardı (Poroy, 2005: 12). Muta nikahı, İslam öncesi Arabistan'daki birçok evlilik türlerinden biriydi. Köken bilgisi olarak "*muta*" zevk veya haz anlamına gelir. Muta'yı zinayla bir tutan Ömer tarafından, 7.yüzyılda yasaklandı. Buna rağmen Şiiler, Ömer'in emrini hukuki olarak hükümsüz, dini olarak geçersiz görmeye devam ettiler. Geçici evlilik, Sünniler ve Şiiler arasında anlaşmazlık konusu olarak kaldı. Şii ulema, yapısal benzerliklerine rağmen, geçici evliliği, fahişelikten farklı görür. Geçici evlilik, yasal olarak onaylanır ve dini olarak kutsanmıştır. Fahişelik ise yasal olarak yasaktır ve dini olarak kınanır. İdeolojik olarak, fahişeliğin, toplumsal düzeni ve cinslerin bir araya gelmesi için uygun görülen kuralları tehdit ettiği, toplumdaki ahlak anlayışına ve değerler sistemine aykırı düştüğü ve genel sağlığa zarar verdiği düşünülür. Geçici evliliğin, dini ve hukuki perspektifle ahlak dışı olarak görülmemesinden öte, toplumsal yozlaşmayı ve fahişeliği önlediği düşünülür. İslami rejimin geçici evliliği bugünkü İran'da yeniden canlandırma girişimine rağmen, muta hala farklı ve damgalanmış bir kurumdur ve birçok çelişkili ahlaki değerle beraber anılır. Batılılaşmış, eğitim görmüş, şehirli, orta sınıf kadınların çoğu ve bazı erkekler de geçici evliliği "yasallaştırılmış fahişelik" olarak görürken, dindarlığa daha eğilimli İranlılar, özellikle din adamları, bu evliliği, ilahi olarak uygun görülmuş ve "bahşedilmiş" bir etkinlik olarak görmekte, Batı'daki "ahlaksız" rastgele cinsel ilişkiye ve "serbest aşka" tercih edilir olduğunu düşünmektedir (Haeri, 2003: 160-162).

3.4.2. Türkiyede Fuhuşun Tarihsel Gelişimi

Osmanlı'da eğlence alanında yer alan ve geçimlerini buradan temin eden kadınlar mevcuttu. Dans ve eğlence fuhuş ile bir arada düşünüldüğünden, devlet ve toplum tarafından hoş karşılanmamaktaydı. İslam hukukunda zina, kadın ve erkeklerin

evlilik dışı ilişkiye girmeleri, aile ve toplum yapısını tehdit etmesi bakımından yasaklanmıştır. Buna rağmen, fuhuşu meslek edinen kadınlar bulunmaktaydı. Kadınları ücret karşılığında erkeklere satıp kazananlar vardı. Çingenelerin meşru olmayan faaliyetleri gerçekleştirdiklerine yönelik bir inanış vardı. Mühimme (divan toplantılarında görüşülen siyasi, içtimai, örfi vb. kararların kayıtlarının olduğu defter) kayıtlarında da, bazı Çingenelerin kadınlarını ve kızlarını fuhuş yaptırdıkları konusunda şikayet söz konusudur (Dingeç, 2010: 22-23).

Fahişeliğin Osmanlılarda ki “resmi” tarihi, 1565 yılında başlar. Fahişeliğin İstanbul’daki izlerinin çok daha eski dönemlere kadar uzandığı şüphesizdir. Fahişeleri konu alan bilinen ilk fermanı, İkinci Selim çıkartır. İstanbul kadısına şehirdeki bütün uygunsuz kadın ve hatta “erkeklerin” toplanıp listelerinin çıkartılmasını, sonra da hapsedilmelerini buyurur. Fermanın uygulanması, aylar sürer, yüzlerce kadın hapsedilir. Sonra bunlara gönül vermiş erkekler ortaya çıkar, hapisteki kadınların bazılarıyla evleneceklerini söylerler. İş yine saraya akseder, İkinci Selim, yeni bir ferman çıkartır: “İsteyen istediği fahişe ile evlensin ama nikahlarının kıyılmasından sonra, İstanbul’dan hemen defolsunlar.” Bütün bu sürgün, takip ve hapislere rağmen, işin önü hiçbir şekilde alınamaz. Sarayın çıkarttığı her fermana karşı diğer taraf mutlaka bir yolunu bulur ve malum sektörün faaliyetini kesintisiz sürdürebilmesi için hemen her türlü meslek ve yerden yararlanılır (Bardakçı, 2005: 232-233).

“Suriçi İstanbul’unda, Beyoğlu civarında ve Üsküdar’da dağınık bir halde bulunan umumhanelerde çalışan kadınlar “fahişe”, “sermaye” veya çoğu zaman kullanıldığı tabirle “alufte” olarak adlandırılırdı” (Engin, 2010). Osmanlı toplumunda zina eden kadın ve erkeklere farklı yaklaşımlar gösterilmiştir. Zina eden kadına genelde fahişe denirken, erkeklere herhangi bir tanımlama yapılmamıştır. Zina eden kadınlar toplumdan dışlanıp, mahalleler ve evlerden çıkarılırken, erkeklere bu tür muamelelerin reva görülmediği gözlenmektedir. Osmanlı uygulamasında suçun kaynağı kadın olarak görüldüğünden, uygulamada ağırlık merkezinin kadından yana ağır basmasının etkisi büyüktür (Köse, 2007: 107). “Tanzimat’la birlikte batı kültürüyle tanışan Türk toplumuna, eserleri aracılığıyla, her konuda yol göstermeyi amaç edinmiş yazarlar da düşmüş kadının durumu ve yaşantısına dikkat çekerler. Düşmüş kadını katı kaideci

ahlak anlayışıyla yargırlarlar. Onun toplum için bir tehdit oluşturduğuna inanır; toplumdan kayıtsız şartsız dışlanması gerektiğini savunurlar” (Üner, 2008: 128).

Eski adıyla “umumhane”; argoda “aşağı mahalle”, “kırmızı fener” yahut sadece “ev”; gençlerin dilinde “mektep”; en çok bilinen adlarıyla da “kerhane” veya “genelev”. Aslında birçok kişi yanlış bilir. “Kerhane” sözünün, Farsça’da “işyeri, fabrika” anlamına gelen “kar-hane” den geldiğini sanılır. Kelimenin aslı Arapça “kerh” sözcüğüdür, “iğrenme, tiksınme” anlamına gelir “kerh”. Eskiler, “kerh” in sonuna “ev” demek olan “hane”yi eklemiş, “kerhane” olup kalmıştır. Bu “kerhane” kavramı, Osmanlılar’da 19.yüzyılda ortaya çıkar. İstanbul’da, bugünkü anlamda ilk “yerleşik” genelev, Abdülaziz döneminde görülür. Bu evler, İkinci Abdülhamit’in tahta geçişinden birkaç yıl sonra kapatılır (Bardakçı, 2005: 245-248).

Cumhuriyet kurulduktan sonra, fuhşun genelevlerde çalışan vesikalı kadınlar tarafından sürdürülmesine devam edilmiş, 1930 yılında yürürlüğe giren Umumi Hıfzısıhha Kanunu ile fuhşu düzenleyecek nizamnameler yayınlanması kararlaştırılmıştır. Bu konudaki ilk 1930 yılında yayımlanan “Fuhuşla Mücadele Hakkında Tamim” dir. Bu genelge ile genelevlerin ve vesikalı kadınların sayısı sınırlandırılmak istenmiştir. Bundan üç yıl sonra yine Umumi Hıfzısıhha Kanunu esas alınarak “ Fuhuşla ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Nizamnamesi” yürürlüğe girmiştir. 1961 yılında yürürlüğe giren ve 1973 yılında değişiklik yapılan “Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü” 1933 yılında yayımlanmış nizamnameyi uygulamadan kaldırmıştır ve halen fuhuş sektörünü düzenleyen kanundur (Küntay ve Çokar, 2007: 11).

ATO tarafından hazırlanan “Hayatsız Kadınlar Dosyası” (2004)’na göre; Türkiye’de faaliyette olan 56 genelevde yaklaşık 3000 hayat kadını çalışıyor ve Türkiye’de tescilli hayat kadını sayısı da 15.000’i geçiyor. Genelevlerde, hukuki sorun yaratmasın diye vesikasız çok sayıda kadının çalıştığı, çalışacak genelev bulamadığı için bir çoğunun da yasal olmayan fuhuş yaptığı belirtiliyor. Üç büyük ilde, yaklaşık 30.000 kadın genelevde çalışmak amacıyla vesika bekliyor. Rapora göre yalnızca Diyarbakır’da yasal olmayan bine yakın randevuevi bulunuyor. Bu evlerde 6000’e

yakın hayat kadını çalışıyor. “Diyarbakır Asliye Ceza Mahkemesin’de “küçük yaşta kadın çalıştırmak”, “fuhuştan menfaat temin etmek”, “fuhuşa aracılık yapmak” suçlarından açılan onlarca dava var. Hemen hemen her hafta fuhuşla ilgili adliyeeye en az birkaç olay intikal ediyor” (Sümbül, 2005: 20-21). Türkiye’deki kadın, travesti ve transeksüel seks işçilerinin sayısının 100.000 civarında olduğu ifade edilmektedir. 85.000 seks işçisi yasadışı olarak çalışmaktadır. Bu toplama sayıları giderek artmakta olan yabancı seks işçileri dahil değildir. Ayrıca, erkek seks işçileri de bu sayıya dahil edilmemiştir (Küntay ve Çokar, 2007: 31).

3.5.Fuhuşla İlgili Yasal Düzenlemeler

Fuhuş, çoğu ülkede yasadışı olarak kabul edildiğinden suç sektörünü oluşturur. Farklı ülkelere göre neyin suç sektörü üretimi olduğu değişiklik göstermektedir. Örneğin kimi ülkelerde fuhuş yasarken diğer bazılarında değildir (Altuğ, 2010). Ancak dünyanın her yerinde farklı yasal düzenlemelerle fuhuş denetlenmektedir ve bu yasaların tek ortak yönünün ikiyüzlülük olduğu söylenebilir (Altman, 2003: 146). Genellikle ülkemizde dahil olmak üzere bütün ülkelerin fuhuşu düzenleyen yasalarına bakıldığında müşteriler göz ardı edilmektedir. Ülkelerin fuhuşla ilgili kanunları incelendiğinde, üç grup yasal düzenleme biçimi göze çarpmaktadır:

1.Düzenleyici (regulatory) Yasalar: Sadece belirli koşullarda çalışıldığı takdirde seks işçiliğinin ceza yasası kapsamı dışında değerlendirildiği sistemdir... **2.Yasaklayıcı (Abolitionist) Yasalar:** Bu tür yasaların gerekçesi seks işçiliğinin ahlaki açıdan reddedilmesidir. Seks işçilerinin çalışmasının yasaklanması (*prohibition*) ve seks işçilerinin cezalandırılması (*punishment*) biçiminde uygulamalar olduğu gibi, seks işçilerine bir ceza öngörmeyen ancak seks işçilerine şiddet uygulayan ve sömüren kişilerin cezalandırılmasını (*criminilization of prostitution-related offences*) öngören uygulamalar da vardır...**3.Yasallaştırıcı ve Suç Olmaktan Çıkaran (Decriminalization) Yasalar:** Son yıllarda giderek artan bir biçimde seks işçiliğinin ceza yasası kapsamından çıkartılmasını savunan, hatta seks işçilerine aracılık eden kişilerinde uygulamalardan yararlanmasını isteyen görüşler...(Küntay ve Çokar, 2007: 22-23).

Fuhuşla ilgili her ülkenin farklı türden yasaları vardır. Bu ülkelerin yasalarına kısaca bakacak olursak;

Avusturalya'nın farklı eyaletlerinde fahişelikle ilgili sekiz farklı yasa grubu vardır. Bazı eyaletlerde yasalar, izinli genelevlerdeki kadınların çalışma yaşamına ve vatandaşlığa ilişkin haklarını düzenler, bazılarının da fahişeliği yasaklamaya varacak kadar katı kısıtlamalar söz konusudur. Transeksüellerin çalışma izinleri olmadığı için tehlikeli çalışma koşulları devam etmektedir (Yıldırım, 2001: 145).

“...Körfez ülkelerinde ve ABD'nin pek çok eyaletinde seks işçiliği yapmak yasaktır ancak Batı Avrupa, Hindistan, Güneydoğu Asya, Kanada ve Latin Amerika ülkelerinin pek çoğunda seks işçiliği yapmak suç değildir” (Küntay ve Çokar, 2007: 22).

İsveç 1999'da cinsel hizmetleri satın almayı yasaklayan bir yasa çıkarmıştır. Dünya'da kendi alanında ilk yasadır. 1999'dan bu yana Norveç ve İzlanda'da da İsveç'tekine benzer seks satın almayı yasaklayan yasalar var. Bu yasal düzenleme, cinsiyet ayrımı yapmaz, hem alıcı hem de satıcı erkek ya da kadın olabilir ancak uygulamada cinsel açıdan istismar edilen kadın ve çocuklara yönelik talebi hedef alır. Yasa seksi satın alanı suçlu sayar ve cinsel hizmet satana ceza vermez. Ancak, İsveç'in yasasını eleştirenlerde vardır. Yasanın fahişeleri sokaktan uzaklaştırmaya zorladığını, böylece polisin işini zorlaştıracak ve fahişeler için daha tehlikeli bir durum yaratacağını düşünenler var. Ne var ki, seks satın alanlar, fahişeleri internet kanalıyla bulabiliyorsa polisin de bunu yapabilmesi gerekir. Kadın ve çocuk ticaretinin büyük bir bölümü artık internet aracılığıyla sürdürülmektedir ve yine internet, insan ticaretini belirlemek ve önlemek üzere yoğun bir şekilde polis tarafından izlenmektedir

(Claude, 2010: 5-7).

Almanya'da farklı eyaletlerde farklı yasalar vardır. Bazılarında kadınlar için yasal genelevlere izin verilmektedir. Buna karşın yasal genelevlerdeki işçiler bile çalışma yaşamına ve vatandaşlık haklarının tamamına sahip değildir. Çoğu kadın bu nedenle yasadışı çalışmayı tercih etmektedir. Erkek seks işçileri içinse durum daha iyidir (Yıldırım, 2001: 146). Fuhuş, Almanya'da tayin edilen bölgelerde yasaldir. Almanya ciddi bir kadın ticareti problemine sahiptir (Hughes, 2010).

İngiltere'deki yasalar, yasaklamaya dayalıdır. Fahişeliğin kendisi değil ama onunla ilintili her şey yasadışıdır. Eğer polis bir kişinin ücret karşılığı cinsel hizmet sunmayı teklif ettiğini gördüğünü söylerse, fahişeliği özendirmek ve sokaklarda fuhuş amaçlı dolaşmak suçundan yakalanılabilir. Sessiz sedasız reklam yapmak bile yasadışıdır (James, 2009: 119).

“Türkiye’de devlet genelevlere çalışma izni verirken, buralarda çalışmak üzere kayıtlı bulunan kadınlara önemli kısıtlamalar getirir. Genelev sahipleri, diğer işverenler gibi çalıştırdıkları kişilere sosyal güvenlik primi ödemek zorunda değildir ve vesikalı seks işçilerinin çocuklarının orduda ve polis teşkilatında belli kademelere gelmeleri engellenmiştir” (Altman, 2003: 147). Bu düzenlemeler, ataerkil bir bakış açısını yansıtmaktadır. Bu faturanın bedeli sadece fuhuş mağduru kadınlara ya da onların yakın akrabalarına kesilmektedir. Devlet tarafından etiketlenmeye yönelik yapılan bu yasal düzenlemeler, sadece fuhuş mağduru kadınlara yönelik olmaktadır. Bu uygulamalarda, devletin cinsiyeti erkek olarak karşımıza çıkmaktadır.

4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

4.1. Yurt İçinde Yapılmış Olan Araştırmalar

Saygılı, Türkcan, Kükürt ve Adam (1991); “ Vesikalı Fahişeler Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma” adlı çalışmalarında, vesikalı fahişelerin sosyal ve psikiyatrik açıdan inceleme amacını gütmüşlerdir. İstanbul Karaköyde’ki geneleve kayıtlı 362 kadından tesadüfi yöntemle seçilen 51’ine sosyal anket uygulanmış, bulgular literatür ışığında tartışılmıştır. Kadınların yaşları, öğrenimleri, mesleğe başladıkları sıradaki aile ve medeni durumları, ailelerinin maddi düzeyleri, anne ve babalarının eğitimi, yetiştikleri yöreler, ilk cinsel ilişkiyi kaç yaşında ve kiminle kurdukları, başlamalarındaki muhtemel faktörler, son verme arzularının olup olmadığı, cinsel ilişki sırasında zevk alıp almadıkları, sigara ve psikoaktif drog kullanıp kullanmadıkları ve AIDS korkuları araştırılmıştır. Sonuç olarak; fahişelerin parçalanmış ailelerden geldikleri, erken yaşta evlendirildikleri, küçük yaşta cinsel ilişkiye başladıkları, müşteri ile kurdukları cinselliği mekanik bir olay olarak algılayıp genellikle zevk almadıkları, AIDS için yüksek risk taşımalarına rağmen tedbir almadıkları, fahişeliği ileri yaşlara kadar sürdürdükleri ve yaşam şekli olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Oğultürk’ün (1991), “ Psiko-Sosyal Özellikleri İle Genelev Kadınları” konulu yüksek lisans tezinde; genelevde çalışan kadınların psiko-sosyal özelliklerinin, sorun ve ihtiyaçlarının neler olduğu belirlenmeye, bu sorun ve ihtiyaçların giderilmesi için ne tür düzenlemeler yapılabileceği, ne tür hizmetler geliştirilebileceği, bütün bunlarda sosyal hizmet mesleğinin yerinin ne olacağı konusunda bir düşünce biçimi oluşturulmaya çalışılmıştır. Genelevde çalışan kadınların sosyal, psikolojik ve ekonomik durumlarının belirlenmesi araştırmanın temel amacıdır. 250 kadına açık uçlu ve çoktan seçmeli olarak düzenlenmiş sorular sorulmuştur. Sonuç olarak genelevde çalışan kadınların çoğunluğunun hiçbir eğitimi olmadığı ya da eğitim düzeyinin düşük olduğu, kırsal kökenli olanların yüksek oranı oluşturduğu, ekonomik açıdan yetersiz olan ailelerden geldikleri, önemli bir oranının ilgisiz, sevgisiz ortamlarda, baskı altında büyüdükleri, küçük yaşlarda cinsel ilişki deneyimi geçirmiş oldukları, cinsel ilişki yoluyla para kazanmaya kendi isteğiyle başlayanların önemli bir oranı oluşturduğu, kendi aileleri ve çocukları ile ilişkilerinin genellikle kopuk olduğu, çoğunlukla meslekten memnun

olmadıkları ve meslekten ayrılmayı istedikleri, problem çözme konusunda yeterli olmadıkları, sorunları olduğunda genellikle meslek çevresindeki kişilerden yardım aldıkları görülmüştür.

Sevim, Özden ve Yargıç (2004), “ Hayatını Cinsel Akt ile Kazanan Kadınların Aile Özellikleri” adlı çalışmada, kadınların ailelerinin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla, Karaköy Genelevin’de çalışan 50 kadına sosyo-demografik anket formu uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, içinde yaşanılan ailenin parçalanmış olduğu, çok erken yaşta annenin ölüm nedeniyle kaybının olduğu, erken evliliklerin fazla olduğu bulunmuştur.

Çingir (2005), “ Yaşamlarını Fuhuş Yapararak Kazanan Kadınların Psiko-Sosyal Nitelikleri, Sorunları ve Çeşitli Kişi ve Kuruluşlardan Beklentilerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde, fuhuş yaparak yaşamlarını kazanan kadınların sosyo-ekonomik nitelikleri ile yaşadıkları sorunları ve aile, toplum, resmi kuruluşlardan beklentilerini tespit etmek amacıyla 138 kadına anket uygulamıştır. Araştırmanın sonucunda; fuhuş yapan kadınların eğitim düzeylerinin düşük olduğu ve sosyo- ekonomik düzeyi düşük, eğitimsiz ailelerden geldikleri verilerine ulaşılmıştır.

Küntay ve Erginsoy (2005); “İstanbul’da On sekiz Yaşından Küçük Ticari Seks İşçisi Kız Çocuklar” adlı çalışmalarında; 18 yaş altı kız çocukları hakkında İstanbul’da gerçekleştirilen çalışma bu çocukların aile ve iş çevrelerindeki koşulları ve karşılaştıkları riskleri gün ışığına çıkarmayı amaçlamıştır. Ancak, araştırmanın verilerinin de ortaya koyduğu TSKÇ’leri, kamuoyunda haklarındaki yaygın kanının tersine, isteyerek cinsel ilişkiye girmedikleri, seçtikleri yolun yaşam stratejileri nedeniyle kendilerine zorla benimsetilmiş, dayatılmış olduğudur.

Zengin (2007); “Cinsel Kısıtlar: “Devlet” ve İstanbul’daki Kadın Seks İşçileri Üzerine Etnografik Bir Çalışma” adlı tezinde, devletin düzenleyici işlevleriyle kadın seks işçileri arasındaki ilişkiye bakarak, devletin cinsel kısıtlarının nasıl oluştuğunu açıklamayı hedeflemiştir. Bunları açıklamak için, kayıtlı ve kayıtsız fuhuşla alakalı düzenlemeler, disiplin mekanizmaları ve çeşitli pratiklerin karşılaştırması yapılmıştır.

Sessizlik, mekan ve şiddet analitik kavramlar olarak ele alınmış ve devletin cinsel kıyılarıdaki belirli bir performans biçimi araştırılmıştır.

Açıkalın (2008), “Toplumda Fahişelik Kurumunun Vazgeçilmezliği Üzerine Mitler: Mersin Örneği” adlı çalışmasında, Mersin’de, 31 genelev, 13 sokakta olmak üzere fuhuş pazarında çalışan 44 kadınla derinlemesine görüşmeler yoluyla, toplumda yaygın olan fuhuşa ilişkin mitlerin sosyolojik analizini yapmayı amaçlamıştır. Görüşme kapsamına alınan konular; kadınların aile yapıları, çocukluğun geçtiği toplumsal çevre ve toplumsallaşma biçimleri, ahlaki ve toplumsal değerlerinin olduğu koşullar, eğitim düzeyleri, fuhuşa başlama yaşları ve nedenleri, çalışma koşulları ve çalışma arkadaşlarıyla ilişkileri, patron ve dostlarıyla ya da kocalarıyla olan ilişkileri, gelecek beklentileri gibi ana başlıklar altında toplanabilecek şekilde ele alınmıştır. Araştırma verileri şu sonuçları ortaya koymuştur; yasal koruma altında çalışan kadınlar, her türlü ekonomik sömürden, cinsel taciz ve tecavüzlere, aşağılanmaya kadar son derece güç koşullar altında erkeklerin doğal ihtiyaçlarını gidermeye çalışmaktadırlar. Üstelik yasalar kadınların girişimciler tarafından sömürülmesine de engel olmuş değildir. Sermayeden zarar görmemek adına kadına uygulanan her türlü duygusal, ekonomik, bedensel şiddet devlet kontrollü genelevlerde devam etmekte, fuhuşun yasallaşmasının kadınları koruyacağı iddiası ataerkil ideolojinin yeni bir yüzünden başka bir şey olmaktan öte gitmemektedir.

Batı (2008), “ Hayatın Arka Sokakları: Seks İşçilerine Karşı Toplumsal Şiddet” adlı çalışmasında; seks işçilerinin çalışma alanlarında maruz kaldıkları şiddetin biçimleri, şiddetin kaynakları, toplumun kendisinin ve kurumlarının (adalet mekanizması, emniyet güçleri, medya vb.) seks işçilerini algılayış biçimleri ve bu algılayış biçimlerinin seks işçilerine yöneltilen şiddetin meşrulaştırılmasında bir etken olup olmadığını araştırmıştır. Araştırma kapsamında 16 seks işçisiyle derinlemesine görüşülmüştür. Araştırmanın sonucunda, hayat kadınlarının çalışma ortamlarında müşteri, patron, satıcı, mekan sahibi ve diğer bazı kaynaklardan gelen fiziksel ve simgesel farklı türlerde şiddete maruz kaldıklarını ortaya koymuştur. Araştırmada hayat kadınlarının yoğun olarak simgesel şiddete maruz kaldığı vurgulanmıştır.

Peyman (2008), “ Ankara Genelevlerinde Çalışan Seks İşçilerinden Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar ve HIV/AIDS Korunma Yolları Konusunda Bilgi, Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezi, HIV ve CYBE açısından yüksek risk altında olan Ankara Genelevinde çalışan kayıtlı seks işçilerinin HIV ve CYBE ve korunma yollarına ilişkin bilgi, tutum ve korunmaya yönelik bilgi, tutum ve davranışlarını saptamak amacıyla yapılmıştır. Ankara Genelevinde bulunan 122 kişiye ulaşılmıştır. Ankara Deri ve Tenasül Hastalıkları Dispanserine anketler teslim edilmiştir. Araştırmanın sonucunda kadınların % 44.3’ünün 30-39 yaş aralığında bulunduğu, % 68.0’nın okur-yazar ya da ilkökul mezunu olduğu saptanmıştır. Kadınların % 45.1’nin CYBE bilgi sorusunu, % 67.2’sinin HIV/AIDS bilgi sorusunu bildiği saptanmıştır. CYBE/ HIV/ AIDS’den korunma konusunda eğitim aldıkları yerler arasında Hastane % 53.1 ilk sırada yer almaktadır.

Odabaşı (2009), “Ankara İli Genelevlerinde Çalışan Kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıkları, Mesleki Riskleri, Uğradıkları Şiddet ve İstismar Bağlamında Bir Araştırma ” adlı doktora tezinde, fuhuş sektöründe çalışan genelev kadınlarının maruz kaldıkları şiddeti ve istismarı ele almayı amaçlamıştır. Ankara Belediye Hastanesi Zührevi Hastalıklar Bölümü’ne rutin muayeneleri yapılmak üzere başvuran 144 genelev kadınına anket uygulanmıştır. Araştırma, genelev kadınlarının maruz kaldıkları riskleri, şiddeti, istismarı ve ihlalleri belirlemeye yönelmiş ve bazı değişkenler arasında ilişkileri de inceleyen betimleyici bir çalışmadır.

4.2. Yurt Dışında Yapılmış Olan Çalışmalar

Duchatelet 1939’ larda Paris’te bulunan fahişeler üzerine yaptığı araştırmada, fuhuşun sosyolojik ve ekonomik nedenlerini ilk kez ele almıştır. Araştırmada, kadınların genellikle 20 yaş dolaylarında, eğitimsiz, yoksul olduğunu, çoğunlukla parçalanmış ailelerden geldiklerini ve kendilerinin gayr-ı meşru çocuk olduğunu belirtmiştir (Bullough, 1970; akt: Oğultürk, 1991: 35-36).

Nwankwo (1989) fuhuş yapan kadınların benlik saygılarının araştırıldığı çalışmada; yapılan işin düşük statülü oluşu nedeni ile bu işi yapan kadınlarında düşük benlik saygısına sahip olacakları teorisiyle yola çıkmıştır. “Rosenberg’in Benlik

Saygı Ölçeği” i kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda fuhuş yapan kadınların benlik saygıları orta düzeyde çıkmıştır. Ancak araştırmacı bu sonucu kadınların olumsuz değerlendirmelerden kaçmalarının ve savunma mekanizmaları kullanmalarının da etkili olduğunu belirtmiştir (akt: Çingir, 2005: 56).

Farley ve Barkan (1998) yaptıkları çalışmada San Fransisco’da fahişe olarak çalışan 130 kişi ile görüşme yapmışlardır. Araştırmada % 57’si cinsel yoldan istismara çocukluk yıllarında uğramış, % 49’u ise fiziksel istismara uğramıştır. Bu araştırmaya katılanların % 88’i fuhuştan ayrılmak istediklerini belirtmişlerdir. Fahişe olarak çalışırken de, % 68’i tecavüze uğradıklarını belirtmişlerdir.

Wong, Holroyd, Gray ve Ling (2006) seks işçileri üzerine bir araştırma yapmışlardır. Yapılmış olan araştırmada seks endüstrisinde çalışmayan kadınlarla sokakta çalışan seks işçilerinin sağlık durumları kıyaslanmıştır. Birçok seks işçisinin kötü muameleye maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Needle, Kroeger, Belani, Achrekar, Parry ve Dewing (2008) 52 kadın ve erkek madde kullanan seks çalışanları üzerine araştırma yapmışlardır. Araştırma Durban’da yapılmıştır. Çalışmada madde kullanan seks işçilerinin riskli davranışlarını araştırmışlardır. Seks ve uyuşturucu endüstrisi arasındaki ilişkiyi belirtmişlerdir.

5. FUHUŞUN SEBEPLERİ

Fuhuşun tek bir sebebi yoktur. Fuhuşun meydana gelmesinde pekçok sebep vardır. Fuhuşun sebepleri ekonomik, sosyo-kültürel-psikolojik, cinsel, teknolojik ve biyolojik olmak üzere aşağıda ele alınmıştır.

5.1. Ekonomik Sebepler

İşsizlik, sosyal, psikolojik, kültürel ve ekonomik boyutlarıyla birlikte ülkemizde çok önemli bir sorundur. Ayrıca, işsizlik sonuçlarıyla birlikte kişisel bir sorun olmanın dışında sosyal bir sorundur. “İşsizliğin insan yaşamı üzerinde önemli sayılabilecek psiko-sosyal sonuçlara yol açtığı bilinmektedir. Küreselleşme, ekonomideki yeniden yapılanma, siyasal reformlar ve özellikle son birkaç yılda yaşanan ekonomik krizler Türkiye’de işsizliğin boyutlarını önemsenecek bir düzeye yükseltmiştir” (Yüksel, 2003: 21). Ülkeler arasında işsizliğin nedenleri farklı olsa bile, artık günümüzde işsizlik sorunu küreselleşmiş ve bütün ülkeleri tehdit eder hale gelmiştir. Küresel işsizlik sorunu, sadece ekonomik değil, sosyolojik, kültürel ve psikolojik hatta siyasal sonuçları da olabilen küresel bir tehdit olarak algılanmaktadır. İşsizlik arttıkça ekonomik ve toplumsal sorunlar gittikçe yoğunlaşmaktadır (Duruel ve Kara, 2009: 358-359). İşsizlik en çok sosyo-ekonomik-kültürel ve eğitim düzeyi düşük olan kişileri ve aileleri etkilemektedir. İşsiz kalan bu kesimler çok büyük sıkıntılar yaşayabilmektedirler. Kişi işsiz kaldığında yaşayacağı ekonomik sıkıntılardan dolayı fiziksel gereksinimlerini dahi karşılayamayacağından suça da yönelebilmektedir. İşsiz kalan birey, en kestirmeden fuhuşu seçebilmektedir. Özellikle, kadınlar toplumsal cinsiyet ayrımcılığına istinaden daha fazla işsizlikten etkilenmektedirler. Çünkü kadınlar erkeklere nazaran her işi yapamayabilmektedirler. Bu nedenle de sapıcı davranışlara yönelebilmektedirler.

Merton, gerçekleştirilemeyen istek ve arzular kişilerde sapıcı davranışa ve anomiye yol açar demektedir. Gerçekten de, yasal fırsatlara ulaşabilmek için çok sayıda engel bulunmaktadır, mesela alt sınıfların amaçlarına ulaşabilmeleri, üst sınıflara doğru hareket edebilmeleri için kültür farklılıkları, ekonomik terslikler, kaynakların sınırlı olması gibi engeller bulunmaktadır. Merton, Durkheim’in anomi teorisinden hareket etmekle birlikte, sosyal yapının zengin, mal sahibi olma arzuları gibi bazı istek ve

tutkuları tahrik ettiğini ve aynı zamanda bunları elde edebilmek için kullanılacak araçları da yine kendisinin sınırlandığını belirtmektedir. Sosyal yapı, bu amaçlara giden yasal yolları toplumun büyük bir bölümü için sınırlıyorsa veya kapatıyorsa, sapıcı davranış geniş ölçüde görülür (Akıncı, 2002) .“Merton’a göre sapma davranışları daha çok amaçlarına erişmeyen insanların (genellikle de yoksulların) olduğu bölgelerde yaygındır ” (Kızılçelik, 1994: 472). Bu sapıcı davranışlardan birisi de fuhuştur. Genellikle pek çok yapılmış araştırmada işsizlik ile fuhuş arasındaki bağlantının üzerinde önemle durulmaktadır.

Parent-Duchatelet, daha 1857’de: “fahişeliğin başlıca nedeni düşük ücretlerin kaçınılmaz sonucu olan işsizlik ve yoksulluktur” diyordu yaptığı soruşturmada. Akli başında ahlakçılar, karşılarındakiyle dalga geçerek, gözü yaşlı fahişe öykülerinin alık okuyucuları kandırmak üzere yazılmış romanlara özgü olduğunu söylerler. Gerçekten de, fahişe çoğu kez yaşamını başka bir yoldan da kazanabilir pekala; ama seçtiği yolu kötülerin kötüsü saymayışı, kanında günahın yattığını göstermez; tam tersine, pek çok kadının önüne bu uğraşı az yıldırıcı işlerden biri diye çıkaran toplumu mahkum eder. Herkes: iyi ama neden bu işi seçti? diye soruyor. Oysa: neden seçmesin? diye sormak gerekirdi. “Sokak kızları”ndan çoğunun hizmetçilikten geldiği saptanmıştır. Parent-Duchatelet’in soruşturması bunun bütün dünyada, Lily Braun Almanyada, Ryckere de Belçika’da böyle olduğunu göstermişlerdir. Fahişelerin aşağı yukarı %50’si ilkin hizmetçilik yapmıştır (Beauvoir, 1993: 202- 203).

Fuhuşun meydana gelmesinde pek çok neden rol oynar ancak temelde ekonomik nedenler olduğu düşünülür. Çünkü fuhuş yapan kadın ailesi, akrabaları, çevresi ve diğer sosyal sistem içindeki kişiler tarafından dışlanmakta, statü kaybetmekte ve ruhsal anlamda çöküntüler yaşamaktadır. Kendi zevki için fuhuş yapan kadınların oranı oldukça azdır. Bu oranda kadınların ekonomik anlamda desteklenmelerinin, bir meslek sahibi olmalarının sağlanmasının, fuhuşu en alt seviyeye indirgeyeceği düşünülmektedir (Çingir, 2005: 25). Fuhuşun en temel nedenlerinden biri ekonomik olmakla birlikte, fuhuşun yok edilmesinde bu ekonomik nedenler ortadan kaldırılrsa bile fuhuş tamamen ortadan kaldırılamaz. Çünkü, sadece ekonomik nedenler tek başına rol oynamıyorlar. Bugün, fuhuşu sadece ekonomik nedene indirgemek, olayı tek taraflı dramatize etmek olur. Aksi halde sayıları az dahi olsa bugün hiç ihtiyacı yokken fuhuş yapan insanlarda vardır. Bu durumda fuhuşta başka etkenlerinde çok önemli olduğunu göstermektedir. Sonia Rossi üniversite öğrencisiyken fuhuşa nasıl başladığını anlattığı kitapta bu gerçeğin varlığını gösteriyor; “...Berlin’in merkezinde öğrenciyken fahişelik yapan

Sonia Rossi'nin hayatı...Evet, onlar gerçek: Tahsillerini fahişelik yaparak finanse eden genç ve zeki kadınlar. Ailesinden maddi destek ve öğrenci kredisi almadan geçimini fazla düşünmeden seksüel sektörden sağlamaya başlıyor: on-line striptizci, masör ve sonunda fahişelik” (Rossi, 2010). Günümüzde, eğitim seviyesi yüksek insanların ekonomik nedenlerden dolayı fuhuş yaptığını söylemek doğru değildir. Bunun altında ekonomik faktörlerden ziyade başka nedenler aramak gerekmektedir. Ayrıca toplumsal statüsünü yükseltmek ve amaçlarına ulaşmak adına bedenini cinsel bir meta haline dönüştüren kadınların yaptıklarını da bir fuhuş biçimi olarak ele almak gerekmektedir. Kadınların ve genç kızların bilgilerinden ve emeğinden ziyade cinselliğini kullanması hususunda Caner (2004: 140) şunu belirtmektedir:

Erotizmin gücüyle sağlanabilecek toplumsal statü, entelektüel sermayeyi elde ederek ve onu üretici hale getirerek kazanılacak olan bağımsızlığın uzun ve zahmetli süreciyle kıyaslandığında önemli bir kestirme yol olarak görülür...postmodern dünyada genç kızların birçoğunun önünde duran en prestijli ve ulaşılması en kolay mertebe, antik Yunan “hetaira” larından veya sarayın haremine kapatılıp tek amaçları eril iktidarı cinsel cazibeleriyle kontrol altına almaya çalışan cariyelerden çok da farklı değildir.

“Cinsel nesnelleştirme kadının köleleştirilmesinin en önemli adımıdır...Erkek kadını düzer; özne nesne fiil” (MacKinnon, 2003: 146-147).

Ayrıca şunu da belirtmek gerekmektedir, işsizlikten tek etkilenen kesim kadın ve erkekler değildir. Fuhuş sektöründe yer alan eşcinseller, travestiler ve transseksüellerde işsizlikten etkilenmektedirler. Fakat onların işsizlikten etkilenmesinin altında yatan başlıca sebep cinsel yönelimlerinden dolayı toplum tarafından kabul edilmemelerindendir. Bu nedenle birçoğu istemeyerekte olsa fuhuşa yönelenebilmektedirler.

5.2. Sosyal-Kültürel ve Psikolojik Sebepler

Göç, insanlığın başlangıcından bu yana her dönemde var olan bir olgudur. Göç, sonuçları itibarıyla sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik birçok öğeyi içinde barındırır. Göçler iç ve dış göçler şeklinde ele alınmaktadır. İç göç, bir ülkenin kendi sınırları içinde bir bölgeden diğerine gerçekleştirilen göç hareketidir. Dış göç ise bir

ülkeden diğerine yapılan göçtür (Aksu ve Sevil, 2010: 134). Türkiye’de 1950’li yıllardan sonra sanayileşmeyle birlikte göçler başlamıştır. 1950’li yıllarda başlayan köyden kente göçlerin yarattığı sorunlar, 1970’lerden sonra birikmeye başlamış ve çarpık kentleşme, gecekondulaşma, hırsızlık, gasp, anarşi, toplumsal sorunlar, işsizlik, yabancılaşıma, kültür çatışması gibi gelişmelerin kentsel bölgelerde oluşmasına neden olmuştur (Güreşçi, 2010: 80-81). Yine, 1980’li yıllarda, devletin güvenlik güçleri ve PKK arasındaki çatışmalar nedeniyle, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde insanlar zorunlu olarak başka bir yere göç etmişlerdir. Bu göçler kadın ve çocuk çok sayıda insanın hayatını olumsuz etkilemiştir. Mesela, plansız yerleşmeler kentlerin dışında yeni mahallelerin meydana gelmesine neden olmuştur. Ulaşım, altyapı vb. daha birçok sorunu olan bu yerlerde insanlar oldukça sağlıksız koşullarda yaşamlarını sürdürmek zorunda kalmışlardır. Çoğu vasıfsız işçi konumunda olan bu insanlar işsizlik ve yoksulluk gibi sorunlarla da karşı karşıyadır. Kontrolsüz bir biçimde ve oldukça hızla artan nüfus olgusunun yol açtığı beslenme, sağlık ve eğitim olanaklarındaki yetersizlikler ile birlikte azalan gelir düzeyi ve yoksulluk da en çok kadınlar ve çocukları etkilemektedir. Göç öncesi yaşadıkları yerlerde yukarıda sayılan çok sayıda sorunla baş etmek zorunda kalan kadınlar, göç ettikleri yeni yerlerde de benzer sorunları yaşamamanın yanı sıra daha pek çok yeni sorunla karşılaşmaktadırlar. Alıştıkları hayatı yaşamaya devam etmek isteyen bu kadınlar kendilerini zorlayan değişimlere çoğu zaman ayak uyduramamaktadırlar. Okuma-yazmanın yanı sıra dil bilmiyor olmaları kent yaşamında kendilerine büyük zorluklar çıkarmaktadır (Yılmaz, 2009: 53-56). Görüldüğü gibi, Türkiye’de ki iç göçler birtakım psikolojik, sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal sorunlar meydana getirmiştir. Göç, hangi sebeple olursa olsun ister gönüllü ister zorunlu bireyi ve toplumu etkilemektedir. Göçün sonuçlarından birisi de fuhuştur. Bugün iç göçler neticesinde yaşanan sorunlar nedeniyle kadınlar, kız ve erkek çocukları fuhuş mağduru haline gelebilmektedirler. Ancak şunu belirtmek gerekmektedir ki; iç ve dış göçler neticesinde yerlerini terk eden insanların nedenleri vardır. Bu göçmen kişiler *mağdur* oldukları halde, çoğu zaman bütün sosyal sorunların müsebbibi olarak görülmektedirler. Mesela; ülkemizde 1980’lerde göç edenlerin Kürt kökenli olmaları nedeniyle çoğu zaman sosyal sorunların asıl kaynağı olarak gösterilmelerine medyada ve toplumda rastlanılmaktadır. Oysa, bu tür politik ve ideolojik yaklaşımlar soruna çözüm değil çözümsüzlük getirmektedir. Aksi halde göç sebepleri ve sonuçlarıyla ele alındığında hangi etnik gruptan olunursa olunsun kişilerde büyük bir etki yaratır. Suçu

bir etnik grupla bağdaştırmak o kesimi *öteki* yapabilir ve bu *ötekileştirilme* nefrete, kine sebebiyet verip, ortada suç unsuru yokken suçun oluşmasına zemin hazırlayabilir. Yine belirtilmesi gereken diğer nokta; göç her zaman suça, fuhuşa sebep olacak değildir. Ülkemizden büyük şehirlere göç edenlerin yaşadıkları tüm olumsuzluklara rağmen sahip oldukları kültür, inanç, dayanışma duyguları ve değerleri kendilerini, yaşadıkları psiko-sosyal-ekonomik ve kültürel olumsuz süreçlerden koruyabilir ve onlarda umut duygusunun yok olmamasına da sebebiyet verebilir.

Ayrıca, Sovyetler Sistemi çöktükten sonra ülkemize 90'lı yıllardan sonra düzensiz göçler başlamıştır. Bu düzensiz göçler sonucu, ülkemizde fuhuş sektöründe olan yabancı kadınların sayısı da yükselmiştir.

Cinsel sömürü amaçlı kadın ticareti, milyar dolarlık karanlık bir piyasadır (Hughes, 2000a) Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, yaşanan yoksulluk insanları ülkesi dışında kazanç elde etmeye zorlamıştır. Eğitim düzeyleri yüksek olan bu kadınlar için ülkeleri dışında kendilerine sunulan iş fuhuş olmuştur. Ülkemiz de bu kadınların varış noktalarından biri olma özelliğini 90'lı yıllardan beri korumaktadır. Ülkemizde yabancı seks işçileri yasal olmayan şekilde çalışmaktadırlar. Sadece 1996-2001 yılları arasında fuhuş nedeniyle sınır dışı edilen seks işçisi sayısı 22.752'dir. Önceleri bavul ticaretiyle birlikte yürüyen ticari seks sonraları tek başına bir sektör olma özelliğine kavuşmuştur. Bugün gelinen noktada ise Türkçe'yi öğrenmiş, Türk kültürüne uyum sağlamış ve yerli seks işçilerinin en önemli rakipleri olma konumundaki yabancı seks işçileri, Türkiye'nin hemen her kentinde çalışmakta ve giderek ticari seks sektörünün en önemli unsuru olma niteliğini kazanmaktadırlar (Küntay ve Çokar, 2007: 39-40). Görüldüğü gibi Sovyet sistemi çöktükten sonra, meydana gelen ekonomik, sosyal ve kültürel sıkıntılardan en çok etkilenen kesim kadınlar olmuştur. Kadınlar yaşanan işsizlik nedeniyle ailelerini geçindirmek için başka ülkelere göç etmişlerdir. Ülkemizde göç eden bu kadınlar genellikle fuhuş sektöründe ve temizlik, bakıcılık, garsonluk gibi işlerde çalışmaktadırlar.

Fuhuşa yönelmede bir diğer etkende, bireyin sosyal, kültürel, psikolojik ve değerler açısından yoksulluğudur. "Yoksulluk tanımlanması ve sınırlarının belirlenmesi güç bir kavramdır ve yoksulluğun çeşitli görünümleri vardır. Gelir ve sürdürülebilir bir

geçim sağlamaya yetecek üretim kaynaklarının yokluğu başta olmak üzere; açlık ve yetersiz beslenme; sağlıklı olmama; eğitim ve diğer hizmetlere ulaşamama veya sınırlı ulaşma; hastalık ve buna bağlı ölümlerin artması; evsizlik ve yetersiz barınma koşulları; güvenli olmayan çevre koşulları ile sosyal ayırım ve dışlama olarak tanımlanabileceği gibi, yoksulluk aynı zamanda karar alma süreçlerine ve ekonomik, sosyal ve kültürel yaşama katılımdan yoksun olmayla da tanımlanmaktadır” (KSGM, 2008: 5). İnsanların fiziksel yönden yoksulluk içerisinde olmasının dışında sosyal, psikolojik, kültürel ve değerler açısından yoksulluğu da onu farklı arayışlar içerisine yönltebilmektedir. İşte bu nedenledir ki; fuhuşun nedenini sadece ekonomik unsurlarda aramamak gerekmektedir. Sosyal, kültürel, psikolojik ve değerler açısından yoksulluk, sadece maddi durumu kötü olan bireylere has bir olgu değildir. Ekonomik bir yoksulluk içerisinde olmayıp sosyal, kültürel, psikolojik ve değerler açısından yoksulluk içerisinde olan bireylerde, fuhuşa ve suça yönelebilmektedirler. Ekonomik açıdan yoksulluk elbette ki kişiyi suça yönltebilmektedir. Fakat her ekonomik durumu yoksul kişinin de legal olmayan yollara sapması, diye bir şey söz konusu değildir. Çünkü, yoksulluğun ekonomik boyutu kadar sosyal, kültürel, psikolojik ve değerler açısından bir boyutu da vardır. Suç olgusuyla alakalı, muhtelif görüşler ileri sürülmüştür. Ancak suç evrensel bir olgudur. İşleyen kişinin yaşına, aile yapısına, ekonomik-sosyo-kültürel durumuna, psikolojik yapısına, cinsiyete, medeni duruma vb. değişkenlere göre değişmektedir. Bu nedenle, fuhuş sektörüne yönelmede ekonomik etkenler kadar, sosyal-psikolojik ve kültürel etkenlerde önem arz etmektedir.

Eğitimsizlik de, fuhuş için bir sebep olabileceği gibi, fuhuşun ortadan kaldırılmasın da çok önemli bir faktördür. Günümüzde hala ailenin eğitim düzeyi, mesleki durum, kırsal ya da kentsel köken, ekonomik durum, cinsiyet ayrımı, din, ailenin çok çocuk sahibi olması vb. nedenlerden dolayı eğitimde fırsat ve imkan eşitliği engellenebilmektedir. Eğitim, sadece bireye ekonomik bağımsızlık sağlamaz. Eğitimde bireye meslek kazandırma, eğitimin amaçlarından sadece bir tanesidir. Oysa, eğitim bireyin kendini geliştirmesine, çevresini tanımasına, üretken olmasına, sorumluluk duygusu kazanmasına, toplumsal ve kültürel değerlere uymasına, kültürün aktarılmasına, bireyin sosyalleşmesine, sorunlarını çözebilme yeteneğini geliştirmesine ve insan haklarına saygılı olmasına da katkı sağlamaktadır. Bu nedenle eğitimi, beşikten mezara kadar olan bir süreç olarak görmek gerekmektedir. Eğitimin amacını, meslek

edindirme olarak görüp, aileyi bu sürecin dışında tutup, onu okulla sınırlandırıp hayatın tüm evrelerine yaymadığımız zaman ortaya çelişkili durumlar çıkar. Elbette ki, kadının meslek edinmesi çok önemlidir. Fakat, bugün fuhuş sektöründe mesleki seviyesi yüksek bireylerde vardır. Bu nedenle, eğitime doğumdan ölüme kadar bir bütün olarak bakmak gerekmektedir. Çünkü her ne kadar ekonomik nedenler fuhuşun en temel sebebi ve yok edilmesinde bir etken olarak görülse de; fuhuşun diğer sebepleri (sosyal, kültürel, psikolojik vb.) düşünülünce fuhuşun ortadan kaldırılmasında eğitimin ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Ayrıca, fuhuş olgusu sebepleri ve sonuçlarıyla külli bir şekilde tüm toplumu ilgilendirdiğinden, eğitim de doğumdan ölüme kadar olan bir süreç olduğundan kadın, erkek, genç, yaşlı, polis, anne-baba vb. toplumun her kesimini ilgilendirdiğinden, fuhuşun sebeplerinin ortadan kalkmasında toplumun her kesimi için eğitim şarttır.

Kadınların eğitim seviyelerinin yüksekliği bir ülkenin gelişmişliğinin göstergesidir. “Belirtilmesi gereken önemli bir gerçek, eğitim imkanlarının bir ölçüde ulaşılabilir olduğu, ama iki cinsin bu imkanlardan eşit derecede yararlanamadığıdır” (Kandiyoti, 2007: 43-44). Toplumdaki cinsiyet eşitsizliği sebebiyle kadın eğitim hakkını kullanamamaktadır. Oysa kadının yaşam düzeyini ve statüsünü yükseltip, onu ikinci konumdan kurtaran ve bireysel özgürlüğünü sağlayan en önemli unsur eğitim olup ekonomik bağımsızlığını elde edememenin de en önemli nedeni eğitimsizliktir. Çalışmak durumunda olan fakat eğitimsizlik nedeniyle mesleki donanıma sahip olmayan kadın, iş bulmada güçlükler yaşamakta ve geçimini sağlayamayınca da alternatif bir yol arayışına girerek fuhuşa sürüklenebilmektedir (Odabaşı, 2009: 66). Cumhuriyet Devrimleri’nin sağladığı fırsat eşitliğinden faydalanma şansına sahip, yüksek sınıf mensubu az sayıdaki kadının meslek sahibi olmasına ve Batı’da halen erkek egemenliğinde olan mühendislik, tıp, hukuk gibi branşlarda olmalarına olumlu bakılırken, öteki kadınların çoğu için eğitim görmelerini engelleyen geleneksel değerler ve uygulamalar hala mevcuttur (İlkkaracan, 1998: 3). Fakat 2010 Türkiye’sine bakıldığında, hala kadınlar eğitim dahi alsalar sadece belli meslekleri yapmaktadırlar. Ataerki zihniyet, kadını ülke idaresinde yada kilit noktalarda geri plana itmektedir. Kadının annelik ve ev içi görevlerini ihmal etmemesi adına ona yakıştırılan en uygun meslek öğretmenlikten öteye gitmemektedir. TBMM’de çok az kadın milletvekili bulunmaktadır. İktidara gelmiş olan kadınlarda genellikle çok farklı bir biçimde

algılanmaktadır. Sadece bu işleri erkeklerin yapabileceği kanısı toplumda hakimdir. Hatta Türkiye’de iktidara gelmiş “ ...Tansu Çiller, Işıl Saygın gibi iktidar sahibi olmuş kadın politikacıların sık sık erkek gibi ayakta işeyen karikatürleri çizilmişti. Bir başka deyişle penis sahibi olmadan iktidar sahibi olunamıyor, bunun sonucu olarak da eğer bir kadın siyasette güç kazanmışsa kendisine karikatüristler tarafından bir penis eklenerek bu kişinin artık kadın olmadığı ima ediliyor” (Altınay, 2009: 362-363). Ancak; eğitilmiş ve iktidarda olan bu kadınlarda genellikle kadın sorunlarının çözümünde ideolojik ve politik yaklaşmaktadırlar. Siyasi fikir çatışmaları nedeniyle çoğu zaman ayrılıklara düşüp kadın sorunlarına çözüm getirmemektedirler. Bu durumda kadın sorunlarına çözümsüzlük getirmektedir. Oysa, eğitilmiş iktidar sahibi olan bu kesimler, “kadınların ezilmişliğine karşı çıkarken bu, *cinsiyetçi-ayrımcı* bir yaklaşımla değil de toplumdaki tüm eşitsizlik ve ayrıcalıkları yok etmeyi amaçlayan *insancı* (hümanist) bir yaklaşımla gerçekleştirilmelidir” (Arat, 2010: 24).

Yine, töre olgusunu da, fuhuşun gerek bir sebebi gerekse sürdürülebilirliğinde bir etken olarak ele almak gerekmektedir. Çünkü, fuhuş sektöründe yer alan bir çok mağdur kadının evden kaçma nedeni olan töreler, kadınların fuhuş sektörüne düştükten sonrada bırakmamalarında büyük bir etkidir. Töre yüzünden işlenen cinayetler, günümüzde hala devam etmektedir. Başbakanlık tarafından yayınlanan genelge töre cinayetlerinin günümüzde yerini nasıl koruduğunu ortaya koymuştur. Başbakanlık Genelge’sin de (2006) bu husus şöyle belirtilmektedir:

Kadın ve çocuklara yönelik şiddet insanlığın gündemindeki yerini korumaktadır. Bu tür şiddetin en acımasız biçimi kamuoyunda “*töre cinayeti*” olarak tanımlanan kadına yönelik öldürme olaylarıdır. Kadın ve çocuklara yönelik şiddetin ülkemizde de devam ediyor olması yeni ve acil önlemlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Ekonomik kalkınma ve gelişme ile birlikte eğitim ve kültür düzeyinin yükselmesiyle giderek ortadan kalkacak olan bu sorunların çözümü için kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte sivil toplum örgütleri ve vatandaşlarımıza büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Töre’nin fonksiyonlarından en önemlisi *namus olgusu* karşısında edinilen tavidir. “Namus” a yüklenen anlam ülkemizin her bölgesinde birbirine benzemektedir. Namus olgusuna kadın merkezli bakılmaktadır. “Namus olgu”suna bakış açısı olarak kadınların çoğu kez erkeklere göre daha katı davrandıkları ve onları yönlendirdikleri de

bir gerçektir (Şen ve Yurtkuran, 2004: 71). Türkiye’de bekaret ve namus kavramları birbirinden ayrılmaz bir ikilidir. Nawal el Saadawi (1980) nin Araplar için söylediği sözler Türkiye içinde geçerlidir: “Bizim Arap toplumumuzda çarpık bir namus kavramı vardır. Bir adamın namusu, ailesinin kadın üyelerinin himenleri (kızlık zarı) sağlam olduğu sürece güvendedir. Namus, adamın kendi davranışlarından çok, ailedeki kadınların davranışlarıyla ilişkilidir.” Türkiye’de kadın özellikle, cinsel içerikli yorumlanan bir davranış sergilediğinde babaları, ağabeyleri, kocaları vb. tarafından cezalandırılır veya öldürülürler. Bekaretle namus kavramlarının en kanlı birleşimi de, erkek egemen kültürün kan ve ölü seviciliğini yansıtan bu tür örneklerde kendini gösterir (Blank, 2008: 15-16). İşte, sadece kadın bedeni üzerinden yorumlanan bu katı namus anlayışı nedeniyle, birçok çocuk ve genç kız evden kaçıp kendisini fuhuş sektöründe bulabilmektedir. Ya da töreden korktuğu için fuhuşu bırakamamaktadır.

Kişinin içerisinde yetişmiş olduğu aile yapısı, aile içi ilişkileri, ebeveyn tutumları da fuhuşta bir etken olabilir.

Aile, geçmişten günümüz sanayi toplumuna kadar çeşitli görevler yüklenmiş ve zamanla fonksiyonlarının bir kısmını toplumun diğer sosyal kurumlarına ve bürokratik örgütlere bırakmış sosyal bir müessesedir. Ailenin, fonksiyonlarından bir kısmını diğer kurumlara aktarması, onun sadece cinsel davranışları düzenleyen ve neslin devamını sağlayan bir yapı halini aldığı inancını da beraberinde getirmiş ve bu inanç ailenin gereksizliğini savunan düşüncelere de kaynaklık etmiştir (Ayan, 2009: 80). Ancak, aile toplumun temel birimidir. Aile, sadece neslin devamını sağlamaz. Aile içi ilişkilerin olumsuz olması, aile içi şiddet, ebeveynlerin kendi işleriyle ilgilenip çocuğa zaman ayırmaması, ailenin disiplin anlayışı, ebeveyn tutumları vb. nedenler çocuğun ileri dönemlerdeki hayatını etkilemektedir. Bugün fuhuşun nedenleri irdelendiğinde en önemli unsurlardan birisi olarak karşımıza aile çıkmaktadır. Yapılmış olan araştırmada da; kadınların fuhuşa yönelmesinde önemli faktörlerden biri ailedir. “Eğitimin en iyi gerçekleştiği yer ailedir...Çocuk için ailenin önemi, sadece onun maddi ihtiyaçlarını karşılamaktan kaynaklanmamaktadır. Çocuğun maddi ihtiyaçları şu veya bu şekilde karşılanabilir. Ancak aile içinde sağlanan sevgi ve güven ortamını başka yerlerde sağlamak oldukça zordur” (Aydın, 2009: 29). Aile içerisinde ebeveynler arasında, çocukların gözü önünde yaşanan çatışmalar çocuğun dünyasına büyük zararlar verir.

Bebeklik dönemi olsun, çocukluk dönemi olsun, ergenlik dönemi olsun, bu her gelişim dönemi için böyledir (Solak, 2010: 40).

Bütün toplumsal, kültürel ve politik çevrelerden yükselen sesler; hiçbir kadının fuhuş yapmak için dünyaya gelmediği ve az da olsa doğumdan sonra ebeveynlerin hatalı tutum ve davranışları ile çevrenin kötü etkilerinin, fuhşun ortaya çıkmasında rol oynadığını hatırlatmıştır. Ebeveynlerin kız çocukları üzerine kurmuş oldukları aşırı baskıcı tutum da etkenler arasında gösterilebilmektedir (Canatan, 1978: 12; akt: Çingir, 2005: 17). Ebeveyn tutumları toplumdan topluma, aynı toplum içinde aileden aileye farklılıklar göstermektedir. Ailenin yapısı, sosyo-ekonomik ve kültürel durumu, çocuğun cinsiyeti, ebeveynlerin eğitim seviyesi, çocuk sayısı vb. nedenler ebeveyn tutumlarının farklılaşmasında bir etkidir. Bu nedenle aileler ilgisiz, baskıcı, demokratik, aşırı koruyucu vb. tutumları sergilemektedirler. Çocuğun ilerleyen yaşamlarında bu ebeveyn tutumları olumlu yada olumsuz bir etki bırakmaktadır.

Günümüzde, çocuğun sağlıklı bir kişilik geliştirmesinde ve çevreye uyum sağlamasında, ebeveyn çocuk ilişkilerinin önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Davranış bozukluğu gösteren çocuk ve yetişkinlerin özgeçmişleri üzerinde yapılan çalışmalar, ebeveyn çocuk ilişkilerinin bu bozuklukların oluşmasında önemli rol oynadığını ortaya koymaktadır (Solak, 2008: 148). Sevim, Özden ve Yargıç yapmış oldukları araştırmada; fuhuş sektöründe yer alan kadınların evden ayrılma yaşının ortalama % 15.8 olan deneklerin, % 42'sinin çocukluk yıllarında fiziksel şiddete uğradığı, % 48'inin çocukluk döneminde vurma ve fiziksel şiddetle cezalandırıldığı, % 34'ünün azarlandığı, % 16'sının haklarının kısıtlandığı, % 2'sinin ise tokat atma şeklinde terbiye edildiği bulgularına ulaşmışlardır (2004: 11-15). Bu nedenle, çocuk evden kaçıp, sokağın her türlü risklerine maruz kalmaktadır. Bu risklerden biri fuhuştur.

Eğitim düzeyi düşük ve kendisini geçindirecek bir işe girebilmek için niteliği yetersiz olduğundan, sokakta tek başına kalan kız çocuğu zorunlu olarak ticari seks sektörüne itilmektedir. Onun bir işe girip, gelir elde etmesi hemen hemen olanaksızdır...O, artık ele geçirilmesi kolay bir av gibidir. Bir yandan ekonomik olarak zora düşmüş olması, öte yandan küreselleşen dünyanın yaşam ve davranış biçimlerine ilişkin kitle iletişim araçları ve reklamların uyaran etkisi, dünyadaki diğer yaşdaşları gençler gibi moda olan tüketim maddelerine sahip olmak istek ve güdüsü, sokaklarda

kendi başına kalan çocuğun suç örgütlerinin eline geçmesini kolaylaştırır (Küntay ve Çokar, 2007: 48).

Yine, çocukluk döneminde parçalanmış aileden gelmek kişinin ileri ki yaşantısını olumsuz etkileyebilmektedir. Ancak, her zaman hukuki anlamda gerçekleşen boşanmalarda çocuklar olumsuz etkilenir diye bir sonuca varmamak gerekmektedir. Hukuki anlamda sonlanmamış fakat duygusal anlamda boşanmaların olduğu ailelerde de, çocuklar çok olumsuz etkilenmektedir. “Bazen, bir arada kalmak, çocuklara, anlaşılmayan eşlerin boşanmasından daha çok zarar verebilmektedir. Araştırmalar, kasıtlı sessiz kalmalardan, sürekli bağırış çağırışlardan, fiziksel şiddet göstermeye kadar çeşitli anlaşmazlıklara şahit olmuş çocukların, boşanmış aile çocuklarından daha uyumsuz olduklarını ortaya koymaktadır. Kısacası bazen sorunu çözmenin tek yolu evliliği sona erdirmek olabilir” (Türkarlan, 2007: 100). Evlilik yolunda gitmediği zaman sağlıklı bir boşanmayı gerçekleştirmek çocuklar içinde daha iyidir. Evlilik yaşamının sona ermesi ana-babalık görevlerinin sona ermesi demek değildir (Collange, 1996: 82).

Yine, mutsuz çocukluk dönemi kadar, kadının evlilik sürecinde eşinden gördüğü fiziksel, psikolojik ve sözel şiddet ile toplumun boşanmaya bakış açısı da fuhuşun sebebi olabilmektedir. Bilhassa, boşanmalardan kadınlar daha fazla etkilenmektedir. Boşanmanın, ataerkil bir bakış açısıyla kadın üzerinden değerlendirilmesi kadının psikolojik, sosyal sorunlar yaşamasına sebep olmaktadır. Boşanmanın hoş karşılanmadığı ailelerde, kadının sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyi düşükse, gidecek yeri olmayan kadın fuhuş sektörüne istemeye istemeye girebilmektedir.

“Kimlik belgelerinde yer alan “boşanmış, dul, evliliği fes edildi” gibi ifadelerin toplumsal önyargılar sebebiyle kadınlar açısından rahatsızlıklar sebebiyle, kimlik belgelerindeki “medeni hal” bölümüne sadece “evli” veya “bekar” ifadesinin yazılması usulüne geçilmiştir” (Küçüköner, 2007). Bu durum bize şu gerçeği gösteriyor ki; boşanmış bir kadın olmak toplumda yakın zamana kadar ve hala günümüzde hoş bir durum olarak karşılanmamaktadır. Bu durum, toplumun bakireliğe verdiği önemden de kaynaklanmaktadır. “Boşanmanın getirdiği -özellikle kadın açısından- ciddi psikolojik, sosyal, ekonomik ve hukuki sorunlar bulunmaktadır. Toplumumuzda halen özellikle

boşanmış kadınlar hoş olmayan bazı ima, tutum ve davranışlara maruz kalmaktadırlar” (Sezen, 2008). CEDAW’ın (2004) raporuna göre; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde boşanmak isteyen kadınların, ölümle cezalandırılması olaylarına günümüzde hala rastlanabilmektedir. Yılmaz ve Demir (2009) “ Göç Sürecinde Kadın” konulu Diyarbakır’da yaptıkları araştırmada; kadınların mutsuzluk durumunda dahi boşanmayı hoş görmedikleri, “kadın evine beyaz gelinliği ile girer ancak beyaz kefenle çıkar” anlayışının olduğu ve kadın eğer “namussuzluk” yapmışsa boşanmanın yerine kadının öldürülebileceği, kadınlar ne olursa olsun eşlerinden dayakta yeseler, eşlerinin ailelerinden şiddette görseler boşanmanın gerçekleşmemesi gerektiği düşüncelerinin kadınlarda olduğu sonucuna ulaşmıştır (s.43). İşte bu noktada, kadının eğitiminin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Çünkü, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde genelde kadınların eğitim seviyeleri düşük olmaktadır. Eğitim seviyesi düşük olunca kadınların olaylar karşısındaki tutumu daha bilinçsiz olabilmektedir. Bu bakış açısına sahip olan kadınlar, çoğu zaman patriarkaya destek verip, boşanmış olan kız çocuklarına sahip çıkmayarak onu törenin, eşinin ya da toplumun kurbanı edebilmektedirler. Boşandıktan sonra kendisine ve çocuğuna sahip çıkılmayacağını bilen bazı kadınlarsa evine dönmeyerek, eğitim seviyeleri de düşük olunca işsizlik, yanlış arkadaş seçimi vb. nedenlerden dolayı fuhuş sektörüne girebilmektedirler. Yine, bu hususta şunu da belirtmek gerekmektedir ki; boşanmaya karşı bakış açısı sadece bir eğitim meselesi de değildir. Boşanmanın bekaretle de ilişkisi vardır. Çünkü, bugün ülkenin pek çok yerinde eğitim seviyesi yüksek kişilerinde boşanmış kadına yönelik bu tür etiketlemeleri yaptığı bir gerçektir. Boşanmış kadın bekareti olmadığı için, namusu kadın bedeni üzerinden değerlendiren erkekler açısından bir cinsel sömürü malzemesi ya da kendini *sahipli hissedenden kadın* açısından, (onun bakış açısına göre) *sahipsiz kadın* olan boşanmış kadın erkeğini elinden almak için hali hazırda potansiyel bir tehlikedir. İşte bu nedenle aile boşanmış olan çocuğuna sahip çıkmazsa dahi boşanmış olan kadın ayakları üzerinde mücadele vermek istese de boşanmayla bekareti eşdeğer gören bir bakış açısına sahip olan bazı *sahipli* ve *namuslu* aile kadınları tarafından ya da bazı erkekler tarafından da baskı altına alınabilmektedir. Bu baskıda bazen kadını yorabilmektedir. Özellikle, çalışmak için girdiği işyerinde ya da oturduğu mahallesinde cinsel ve sözel tacizlere maruz kalan kadın, bu çaresizlik nedeniyle kendisini etiketleyen *sahipli kadınların* yanlış düşüncesine (kadının bir sahibi yani erkeği olmadan ne namusunu koruyabileceği ne de ayakları üzerinde durabileceği düşüncesi) kapılarak zorluklarla mücadele etmenin

tek yolunu hiç tanımadığı, bazen bir kadın satıcısı olan, bazen ona geçmişte yaşadığı sıkıntıları tekrar yaşatacak olan bir erkeğe sığınmakta bulabilmektedir. Böylece *sahipli* olarak, yaşadığı tüm sıkıntılardan kurtulacağını zannetmektedir. Ama maalesef bazen o *sahip*, kadını satarak sırtından para kazanabilmektedir.

5.3. Cinsel Şiddet

Fahişelik, ekonomik sistem değişikliklerinden ciddi bir biçimde etkilenmez, zaman ve yer açısından evrensel olduğu ileri sürülür. Bu sebeple fahişeliğin ortadan kalkmasının tek yolu, cinsel kuralların ortadan kalkmasıdır. Kadınların bazı toplumsal rolleri onları suç işlemeye yöneltmekte ve bu suçların gizli bir biçimde gerçekleşmesine olanak vermektedir (Balcıoğlu, 2005). Ancak şunu belirtmek gerekmektedir ki; ister ekonomik nedenler, ister cinsel kurallar, isterse fuhuşun diğer sebepleri ortadan kaldırılsın fuhuş tamamen yok olmaz ancak azaltılabilir. Bugün cinsel kuralların olmadığı, ekonomik ve sosyal refahın çok yüksek olduğu gelişmiş ülkelerde de fuhuş gerçeği vardır.

Dünya Sağlık Örgütü “Şiddet ve Sağlık Konulu Dünya Raporu”nda cinsel şiddet türleri şunlardır:

- Evlilik ve flörtlükte gerçekleşen tecavüz,
- Yabancılar tarafından gerçekleşen tecavüz,
- Silahlı çatışma sırasında sistematik tecavüz,
- Cinsel taciz ve saldırılar,
- Zihinsel veya bedensel engellilerin cinsel tacizi,
- Çocukların cinsel istismarı
- Zorla evlilik, (çocukların evlendirilmesi de dahil)
- Gebelikten korunma ya da CYBH’den korunma yöntemlerini kullanma hakkının engellenmesi,
- Zorla küretaj yaptırma,
- Kadının cinsel bütünlüğüne yönelik saldırgan eylemler (bekaret muayeneleri, kadın sünneti),
- Zorla fuhuş ve cinsel sömürü amaçlı insan ticareti (WHO, 2002: 149).

Kızlığını koruyamamış olmanın getireceği cezaya duyulan korku fahişeliğe sürükleyen etkenler arasındadır. Bu durumda olan kadınlar cezadan kaçınabilmek için intiharı ya da cezaya karşı çıkmak adına kendini toplum gözünde daha fazla düşürmeyi seçebilir. Otoriter baskıcı toplumlarda kadının rolü, gerek aile bireyleri, gerekse başkaları tarafından sömürülmeye uygundur (Oğultürk, 1991: 26). Bilhassa toplumumuzda geleneksel bir ailede büyüyen kızların, isteyerek ya da istemeden de olsa evlilik öncesinde yaşadıkları cinsel deneyim neticesinde bekaretini kaybetmesi çok önem taşımakta; gerek kendisi, gerekse ailesi için bir utanç kaynağı olabilmekte ve ailesi tarafından dışlanabilmektedir. Bu da, yalnız kalan kadının fuhuşa sürüklenmesine sebep olabilmektedir (Çingir, 2005: 19). Bugün, bekaret çok önemli bir konu olarak hala mevcuttur. Bu yüzden, töre nedeniyle öldürülen ya da evden kaçan genç kızlar bulunmaktadır. Bekaretini kaybettiği için evden kaçan küçük yaşta kızlar, çoğu zaman fuhuş batağına düşmektedir. Ülkemizde kişinin evlenmeden önce cinsel ilişkiye girme durumuna bakıldığında, manevi kültür öğeleri nedeniyle onaylanmamaktadır. Burada çelişkili olan bu durum karşısında şu soruları sormakta fayda var; Peki ülkemizde oluşturulan bu ahlak kuralları neden sadece kadınlar için geçerli? Cinsellik konusu toplumumuzda her zaman gündeme getirildiğinde niçin erkekler bu konunun genelde dışında tutulmaktadırlar?

Fahişelik, erkek egemen düzenin bir eliyle desteklediği diğer eliyle de lanetlediği bir kurumdur. Erkeğin para karşılığında kadın bedeninin kullanım hakkını kısa süreliğine de olsa satın alması, tüm yasalara ve tüm ahlakçı tutumlara rağmen bir türlü yok edilmeyen veya yok edilmesi istenilmeyen bir ayrıcalıktır. Aslında bu davranışın temelinde, toplumun dayattığı cinsel baskıdan erkeği bir nebze de olsa kurtarmak ve bu sayede başka erkeklerin mülkiyet kapsamına giren *namuslu* kadınları korumak düşüncesi vardır. Tarih boyunca desteklenen resmi genelevlerin işlevi, “*ataerkil cinsel baskı anlayışının tamamlayıcısı*” olmasıdır (Caner, 2004: 103-104).

Küçük Burjuvaların Evliliği

“Sevdiği kız temiz kalsın diye

Gitti bir orospu buldu erkek

Sevişmeyi ondan öğrendi...”

Bertolt Brecht

Evet, bir kız bakire kalsın diye genelevler olmalıydı. Ataerkilin düşüncesine göre hem evleneceği kadın el değmemiş olmalıydı, hem de kendisi bir erkekti ve cinsellik onun en doğal ihtiyacı idi, bunun karşılanması için genelevler şarttı.

Caner (2004) aslında erkek egemen dünyada yana yakıla aranan bekaretin ikiye bölünmüşle çevrilmiş bir ahlak anlayışının merkezinde olduğunu, hiçbir tabunun bekaret kadar ayrımcı olmadığını, kadının bekaretini kutsal bir hediye gibi erkeğe verdiğini, erkeğinse ilk tecrübesini bir fahişe ile yaşayabildiğini, toplumsal ahlakın erkeğin ilk cinsel ilişkisini duygusuz bir devrim eşliğinde para karşılığında yapmasını bile doğal karşıladığını oysa kadına evlenene kadar beklemesini emrettiğini, ancak, bakire olma halinin sınırlarının tamamen belirsiz olan bir durum olduğunu, ikiye bölünmüş ahlakın bekareti *el değmemişlik* işareti olarak göre durduğunu fakat bu inanın tamamen soyut bir anlam taşıdığını çünkü ataerki ahlakın el değmemişlik standardının oral seks veya anal ilişkiler yaşamış bir bakirede de bulunduğunu belirtmiştir (s.90-91), "Özellikle kadınların kızlık zarı konusundaki toplumsal kaygılar ve çağdaş Türkiye toplumunda kadınların yaşadığı yapısal değişiklikler sonucunda kadınlar, evlilik öncesi cinsel ilişki kurmuş olmaları halinde, bekaretlerini "tamir etmek" için tıptan yararlanmaya başlamışlardır. Suni bekaretin oluşturulmasıyla, evlenmemiş kadın saflığını tekrar kazanır ve kızlık zarı ile birlikte aile namusu da yeniden kazanılır" (İlkkaracan ve Cindoğlu, 2003: 117). Böyle çarpışık bir ahlak anlayışının merkezinde olan kadın ve erkekler bu nedenle genelevleri, toplumda tampon bir mekanizma gibi görmektedirler. Genelevler kapatılırsa onlara göre toplum için hiç de iyi olmayacaktır.

Cinsel şiddet türlerinden biri olan tecavüzde, fuhuşa sürüklenme için bir sebep teşkil etmektedir. Çünkü, genellikle tecavüze uğrayan kişi toplumda tecavüzün suçlusu haline getirilmektedir. Çocukların evden kaçıp fuhuş sektörüne sürüklenme nedenlerinden biride toplumun tecavüzü algılama biçimidir. Aileler çoğu zaman bu algılama nedeniyle çocuğuna psikolojik ve sosyal destek verme yerine *namusun temizlenmesi* adına çocuğunu tecavüzcüsüyle dahi evlendirebilmektedirler.

Brownmiller çocukken okuduğumuz Kırmızı Başlıklı Kız hikayesinden yola çıkarak daha çocukluktan itibaren kadına yüklenen zihniyetin dünyanın neresinde olursak olalım değişmediğinin en güzel göstergesini sunmaktadır:

Tatlı, hanım hanımcık Kırmızı Başlıklı Kız çok sevdiği anneannesini görmeye ormana gider. Kurt gölgelerde gezinerek, körpe bir parça düşlemektedir. Kırmızı Başlıklı Kız ile anneannesinin erkek kurdun gücü ve kurnazlığı karşısında eşit ölçüde savunmasız kaldıklarını görürüz. Büyük gözleri, büyük elleri, büyük dişleriyle “Seni görüp yakalamak, yemek ne iyi tatlım” diyen kurt iki kadını da hiçbir çatışma belirtisi olmadan yutar. Ama sahneye avcı girer, bu çok kötü yanlışı düzelterektir. İyi kalpli avcının gücü ve kurnazlığı kurdunkinden üstündür. Bir bıçak darbesiyle Kırmızı Başlıklı Kız ve anneanesi kurdun midesinden kurtarılır. Kırmızı Başlıklı Kız “Oh, içerisi öylesine karanlıktı ki” diye sızıldanır. “Yaşadığım sürece hiçbir zaman ormanda yalnız gezinmeyeceğim...” Kırmızı Başlıklı Kız bir ırza geçme meselesidir. En iyisi patriarkadan ayrılmamak, serüvene kalkışmaktır. Şansızın varsa iyi ve yardımsever bir erkek sizi belirli felaketlerden kurtarabilir (1984: 401-402; akt: Dinçer, 2007: 35).

Gerçekten de, kadın çocukluğundan ölene kadar hep bir erkeğe sığınmak ister. Genç kızların hayalinde *beyaz atlı bir prens* vardır ve gelip onu o zor durumdan kurtaracaktır. Kadının bu kadar zayıf ve özgüven eksikliği içinde oluşunun arkasında yatan zihniyette yine ataerkil düşüncedir. Oysa, çoğu zaman sığınılan beyaz atlı prens daha büyük kötülüklerin kaynağı olabilmektedir.

Feminist hareket, kadının masum erkeği ayartan kişi olduğu görüşünü değiştirmiş ve erkeklerin sorumlu tutulmaları gerektiği anlayışını ortaya koymuştur (Roze ve Koss, 2001). Brownmiller tecavüzü “eril bir ideoloji” olarak adlandırarak, “tecavüz eden erkekler aslında eril öncü şok birlikleri, dünyada şimdiye dek görülen en uzun süreli savaşın terörist gerillaları olarak hizmet vermişlerdir” der. Millet gibi Brownmiller de, kadınlara karşı uygulanan cinsel şiddetin kültürel olarak göz yumulan ve yaygın olan bir eylem olmakla kalmadığına, tecavüzün de kültürel açıdan, erkeklerin “erkekliklerini” kurmalarında temel bir araç olarak algılandığına inanır (Donovan, 2009: 277-278).

2010 yılına geldiğimiz halde medyada televizyon dizilerinde, haberlerde ve sinemada kadına yönelik bir şiddet biçimi olan cinsel şiddet konu olarak ele alındığında, ataerkil bir yansıma vardır. Seksenli yıllarda, kadına yönelik cinsel şiddet ve tecavüz

konusunu ele alan *Fatmagül'ün Suçu Ne* adlı sinema yapıtının, 2010 yılında çekilen dizisinde tecavüz konusunun işleniş biçimine bakıldığında, topluma verilen mesaj yine tecavüzün suçlusu olarak kadını göstermekten öteye gitmemiştir: *Fatmagül tecavüze uğrar artık suçludur, kirlenmiştir ve bunun tek çözümü tecavüzcüsüyle evlenmek ve susmaktır*. Kadınla erkek arasında büyük bir aşk yaşanır. Ama asıl verilmek istenen mesaj verilmez. Kadın etiketlenmemek adına susmayı tercih eder. İçine düştüğü durumdan onu yine bir erkek kurtarır. Fatmagül'ün nişanlısı ise, önce tecavüze uğradığını duyunca onu terk eder. Fakat tecavüzü gizlemek adına, yoksul çocuğu sevdiği söylenince erkekliğine yediremez ve peşine düşer. *Fatmagül'ün Suçu Ne* dizisindeki tecavüz sahnesinin internette çok izlenmesi konusunda, sosyolog Prof. Dr. Nilüfer Narlı şunları belirtiyor: “Bir televizyon dizisinin bir tecavüz sahnesiyle tanıtılması gerçekten çok acı...ve tecavüzün kadınında bir fantezisi olduğu kanısı yayılmaya çalışılıyor. Aslında tecavüz bir insanlık suçu ama tecavüzü bir fantezi gibi görme eğilimi var insanlarda. Tecavüzün bu şekilde yansıtılması, bir dizinin tanıtım malzemesi gibi kullanılması bu suçun sıradanlaştırılmasına yol açıyor” (Narlı, 2010).

New Bendford çete tecavüzü davasında savunma avukatı, davacıya şu soruyu yöneltmişti: “Bir erkekle yaşıyorsanız neden sokaklarda gezip kendinize tecavüz ettiriyorsunuz?” Bu cümledeki “sokaklarda gezinip ifadesi “tecavüz ettirmek” ifadesiyle dilbilgisel açıdan çakışmaktadır...Cümlelerin anlamı, cümlelerin iki bölümünü birbirine bağlamanın tek mantıklı yolu olan “etrafta gezinip tecavüz (aranmak)”ise, o halde edilgen bir edinim olarak tecavüz, kadının etken arayışının biricik nesnesidir...”Etrafta gezinmek” ifadesi, kadının etrafta gezinip her taşın altında kendisini tatmin edecek bir tecavüzcüyü aradığını ima eder...burada “tecavüz”, kadının iradesiyle gerçekleştirdiği kendisini kamulaştırma edimidir...Her durumda, burada kadının uğradığı tacizin tek nedeni kendi “cinsiyeti” olarak gösterilir; bu cinsiyet, kamulaşmaya gösterdiği doğal eğiliminde ışığı altında, evcil mülkiyetten bir kere çıkarıldığı zaman doğal olarak tecavüzün peşine düşecek ve böylelikle ondan sorumlu olacaktır (Benhabib, Butler, Cornell ve Fraser, 2008: 65-66).

Tecavüz konusu gündeme geldiğinde, genelde kadınlar dezavantajlı gruptur ve en çok mağdur olan kadınlardır. Fakat, tıpkı fuhuş sektöründe erkek fuhuşu söz konusu olduğu gibi, aynı şekilde tecavüze uğrayan erkekler ve erkek çocukları da vardır. Fakat ülkemizde erkek fuhuşu ve erkeklere yönelik tecavüz konusu üzerine sosyolojik-psikolojik çözümler yapılmamaktadır. “Bazı araştırmacılar, erkeklerin maruz kaldıkları tecavüz olgularının eşcinsellikle ilişkilendirilen bir damgalanmaya sebebiyet verdiğinden dolayı

çoğunlukla gizli tutulan, üzeri örtülen bir durum olduğu görüşünde birleşmektedirler” (King, M.B, 1990; Damon M. ve Hirschman; Hodge, S. ve Canter, D.;akt: Yavuz ve Mitrani, 2008).

Ayrıca, bugün genelevlerin varolmasının toplumda meşrulaştıran araçlardan biriside tecavüzdür. Açıkalın’a, (2008: 19) göre; toplumda taciz ve tecavüzleri engelleyen bir araç olarak fuhuşun görülmesi, fuhuşun toplumda meşrulaştırılması çabalarının altında erkeğin *doğal ve önlenemez cinsel güdülerinin* tatmini zorunluluğunun ön kabulü çerçevesinde, fahişelik kurumunun olmaması durumunda *namuslu* kadınların ve çocukların zarar göreceğine ilişkin ataerkil bir savunmadır. Böylece, *tampon kurum* olarak fuhşun kurumsallaştırılması mümkün olmaktadır. Bu bağlamda, fuhuş, toplumdaki *namuslu* kadınları gerçekleştirebilecek olası erkek taciz ve tecavüzlerinden bir ölçüde koruyan ve dolaylı yoldan yine kadınlara hizmet eden bir söylem biçiminde ortaya konulup meşrulaştırılmaktadır. Diğer bir deyişle, böylece *fuhuş toplumda taciz ve tecavüzleri azaltan bir etkidir* miti kendini gösterebilmektedir.

Diğer bir cinsel şiddet türü olan, erken yaşta evlilik ve zorla evlendirilmede, kadının ya da çocuğun evden kaçmasına, boşanmasına bunların neticesinde sosyal, psikolojik, ekonomik vb. sorunlar yaşamasına sebep olmaktadır. Bilhassa, kadın ve çocuğun sosyo-ekonomik ve eğitim durumu yoksa, çoğu zaman gidecek yeri olmayan kadın ve çocuk fuhuş batağına girebilmektedir. “Medeni Kanun’un 124.maddesinde de belirtildiği gibi ülkemizde resmi evlenme yaşı 17’dir. Erkek veya kadın 17 yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hakim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Bu yasal düzenlemeye karşın ülkemizde 17 yaşından küçük yaşlarda da (özellikle kızlar için) evlilikler yapıldığı da bir gerçektir” (Çoban, 2009: 38). Orçan ve Kar’ın yapmış oldukları araştırmada, erken yaşta evliliğin itici ve çekici nedenleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bunlardan biri, özellikle kız ailesinin çok çocuğunun olması ve evlenecek her bir kız çocuğunun aileyi ekonomik yükten kurtaracağına düşünülmesi. Başlık parası, kısmen de olsa bu tutumu etkilemeye devam etmektedir. Ergenlik çağına gelmiş bir kız çocuğunun, okumuyorsa “namusuyla evlendirilmesi” de bir başka nedendir. Çevrede aynı yaşta olan kız çocuklarının evlenmesi de, çocukları evliliğe özendirilmektedir (2008: 110). Maalesef, erken yaşta evlenen çocuk gerek cinsel, gerekse

psikolojik açıdan buna hazır olmadığından “*çocuk anne*” olgusunu ortaya çıkarmaktadır. “*Çocuk anne*” bir yandan evliliğin ağır yükünü taşımakta, bir yandan da çocuk dünyaya getirmektedir. Bu nedenle, kendi çocuğu da sağlıklı bir ortamda büyümektedir. Kadınlarla yapılmış olan mülakatlarda büyük çoğunluğu, annelerinin de erken evlendiğinden bu nedenle evlilik sorumluluğunu yüklenmekten, kendileriyle ilgilenmediğinden bahsetmiştir. Nedenler silsilesi, zincirleme birbirini tamamlıyor. Erken evlenen anne, çocuğuyla sağlıklı bir ilişki kuramıyor. O çocukta sağlıksız ortamda büyümekten fuhuşa yönelebiliyor. Kendisi de erken evlenip, çocuğuna olumlu tutum sergileyemiyor. O çocukta, problemleri davranışlarla toplumda yerini alıyor.

Erken yaşta yapılan evlilik, çocuğun bilişsel, psikolojik, cinsel ve sosyal gelişimi göz önüne alındığında bir nevi, zorla yaptırılan evliliktir. Birde çocuk yaşta olmadan, kadına sorulmadan, zorla yaptırılan evlilikler vardır. “...birçok alanda olduğu gibi evlilikte de toplumumuz pek sağlıklı bir ilişki ve duruş sergilememektedir. “Anlaşma” temelinde değil de “yakıştırma” temelinde bir evlilik anlayışı yaygındır. Babanın yakıştırdığı, annenin yakıştırdığı, akrabaların uygun gördüğü ve nihayet toplumun uygun gördüğü bir eşle evlenmek toplumca en takdir edilen evliliktir” (Bağlı ve Sever, 2005: 18). “Evlilik konusunda çocuk yirmi yaşına bastıktan sonra ebeveynlerin hiçbir söz hakkı olmasa da, yirmi yıllık bakım bütünüyle değersiz sayılamaz: İlk arkadaşının onayını alamadıysa, oğul seçtiği kızla evlenmeden önce en azından iki ya da üç yıl beklemelidir” (Wollstonecraft, 2007: 228-229). Bu nedenle kimi zaman aile sosyolojisi açısından önemli olan bazı evlilik biçimleri vardır ki, kişi bu evlilikleri geleneklere bağlı kalarak, bireysel seçimi söz konusu olmadan, zorla yapmaktadır. Zorla yaptırılan evlilik ise, kadın açısından, beraberinde büyük sorunları getirmektedir. Bilhassa, zoraki evliliğin neticesinde, boşanma kararı alan kadına ve çocuğuna ailenin sahip çıkmayacağını bilen kadın, baba ocağına dönmemekte ve tek başına mücadele vermektedir. Bu mücadeleye direnemeyince, ekonomik sıkıntılar neticesinde fuhuşa sürüklenebilmektedir.

Fuhuş sektörünün bir başka kanayan yüzünü ise çocuk fahişeler (18 yaşın altındaki çocuklara *çocuk seks işçisi* ya da *çocuk fahişeler* gibi tanımlamalar yerine *fuhuşa itilmiş çocuklar* kavramını kullanmak daha uygun) oluşturmaktadır. Türkiye’de resmi rakamlar sadece İstanbul’da 500 kadar çocuk seks işçisi olduğunu gösterse de, gerçekte bu rakamın

çok daha fazla olduğu belirtilmektedir. Parçalanmış aile yapılarının sonucu olan, aile içi şiddet ve tecavüzle iç içe olmuş bu çocukların yaşının 12'ye kadar indiğini gösteren resmi kaynaklar dışında, çocuk seks işçilerinin sayısının 500'un üstünde olduğu tahmin edilmektedir (Batı, 2008: 206).

Fuhuş sektöründe arz-talep meselesi vardır. Bazen müşterilerin cinsel sapmaları yüzünden, mafyalar, çocukları dünyanın her yerinde bu batağa, sırf bu paralı müşterinin cinsel sapkınlığını tatmin adına çekmektedir. “Kuşkusuz, genç kızlara (özellikle de bakirelere) olan talep, uzun yıllar boyunca fuhuşu büyük ölçüde pompalamış eski bir gelenektir” (Altman, 2003: 96). İyi eğitilmiş, insan haklarına saygılı ve bu konuda yazan, çizen ve konuşan, evli, çocuklu bir Avrupalı üst düzey iş adamının, özel bir uçağa binerek, porno filmler seyrederek, hafta sonunda Doğu Asya’da bir ülkeye giderek bir otel odasında, babası tarafından fuhuş sektörüne pazarlanan 12 yaşındaki bir kız çocuğuyla seks yapmasını, bunu en doğal hakkı gibi görmesini nasıl açıklayabiliriz? (Saylan, 1995; akt: Odabaşı, 2009: 64). Bunu bir cinsel şiddet biçimi olan sübyancılık gibi bir sapkınlıkla açıklayabiliriz. “Pornografi endüstrisinin en çok rağbet gören alt kollarından birisi sübyancılık içeren yayınlardır. Kadınlara küçük kız kıyafetleri giydirilir, okul üniforması veya oyuncaklara sık sık rastlanır. Yetişkinlerin çocuklar ile seks yapması teşvik edilir. Bu durum porno takipçilerin çocuklara bakışını değiştirmektedir” (McConnell, 2010). Sübyancılar yani çocuklarla cinsel ilişkiye girmek isteyen yetişkinler genellikle internette çocukların kullanmış oldukları sohbet odalarına girerek, karşılaştıkları çocuklara erotik fotoğraflar gönderip gerçek ortamda da onlara buluşma teklifi yaparlar. Cinsel suç işleyenlerin % 30'unun sübyancı olduğu bildirilmektedir (Çağlar ve Savaşer, 2010: 1003).

Fuhuş sektöründe yer alan kişilerin çocukken yaşamış olduğu cinsel istismar, enest olayları da fuhuşta bir etken olabilmektedir. Sevim ve arkadaşlarının (2004) genelev kadınları üzerine yaptığı araştırmada; on altı yaş öncesinde aile içinden birisinin cinsel tacizine uğrayan olguların oranının % 8 olduğu ve saldırganların % 2 oranında baba, % 2 oranında üvey kardeş, % 4 oranında ise eve sık gelen birinci derecede akraba olduğu sonucuna varılmıştır. Taciz biçiminin tüm olgularda tecavüz ve tecavüz girişimi olduğu, bu olayın kişinin yaşamını çok kötü etkilediği ve kimseye anlatılamadığı vurgulanmıştır (s.14). Türkiye’de Mor Çatı derneğine telefonla ya da bizzat gelip başvuran 1259 kişiden 538’inde yeterli bilgi alınmış % 35’i cinsel şiddete uğradığını, cinsel şiddete uğrayanların % 26’sı ise enest mağduru olduğunu bildirmiştir. Sezgin’in

(2003) çalışmasına göre; Mor Çatı Derneğine gelen ensest olgularında istismarın % 50'si baba, %17'si özağabey, % 8'i amca-dayı, % 6'sı kuzen, % 6'sı üvey baba, % 4'ü üvey ağabey tarafından gerçekleştirilmiştir (akt: Akdoğan, 2005: 8). Baba-kız arasında olan ensest ilişkinin örseleyici etkisi daha fazladır. Ensest ilişkisinde babaların en önemli özelliklerinden biri, ailelerinde egemenliği şiddet yoluyla sağlamalarıdır (Timur ve Ok, 2001: 72). Yalnızca kız çocuklar değil, erkek çocukları da tacize uğrayabilir. Fakat, ensest kurbanı kızların sayısı erkeklerden beş kat daha fazladır (Poroy, 2005: 257). Aile içinde cinsel tacize uğrayan kız çocuklarının bu mesleğe başlamasının kaderine boyun eğme davranışı olabileceği düşünülmüştür. Fahişelik, genelde evde başlayan kötüye kullanımın devamıdır. Cinsel travma kadının kimlik oluşumunu baştan önlemiştir (Sevim vd., 2004: 11-14). Cinsel istismara uğramış çocukların ileri hayatlarında sosyal ve yakın ilişkilerde güven ve bağlılık konularında çatışmalar, cinsel veya duygusal açıdan mağdur edici ilişkiler kurma, cinsel kimlik karışıklığı gibi sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca güven yoksunluğu ve cinsel uyum sorunlarının var olan yakın ilişkilerini olumsuz etkilediği, bu nedenle sık olarak ayrılık veya boşanmayla sonuçlanan ilişkiler yaşadıkları ve hayat kadınlığına yönelme eğilimlerine daha fazla sahip oldukları gözlenmiştir (Page, 2004: 109).

5.4. Teknolojik Sebepler

İnternet, seks endüstrisinde önemli bir yere sahiptir. İnternet'in % 70'ine yakınının seks içerikli olduğu sanılmaktadır. İnternet üzerinden kredi kartıyla dünyanın bir ucundaki kadınların canlı seks gösterilerini izlemek mümkün. Kadın kaçakçıları, mağdurların bir kısmını internet üzerinden teşhir edip pazarlıyor. Ayrıca kaçakçılık mağduru kadınların İnternet pornografisinde, canlı seks gösterilerinde kullanıldığı biliniyor (Sargın, 2006). Pornografi, kadınlara cinsel saldırı, kadınların elde edilip sahiplenilmesi ve kullanımı olgularının erkekler tarafından erkekler için kar amacıyla toptan üretildiği endüstri dalıdır. Pornografi, kadının cinsel ve ekonomik eşitsizliğini kazanç elde etmek için sömürür. Kadınları erkeklere cinsellik için pazarlayan ve kadınlar arasında sürdürülen karmaşık teknolojiye sahip bir trafiktir. Feminist görüşe göre pornografi, bir toplumsal cinsiyet eşitsizliği kurumudur. Tecavüz ve fuhuşla birlikte ve onlara katkıda bulunarak erkek üstünlüğün cinselliğini kurumsallaştırır (MacKinnon, 2003: 225-227). Brownmiller "kahraman tecavüzcü miti"ni yapı çözümsel açıdan inceledi ve bir slogan türetti: "Pornografi kuram, tecavüz de uygulamadır."

Pornografiyi erkekler açısından olduğu kadar kadınlar açısından da “özgürleştirici” olduğu gerekçesiyle savunanlara etkili bir biçimde saldıran Susan Griffin oldu. *Pornograph and Silence* (1981) başlıklı kitabında, savunucularının ileri sürdükleri gibi, erotik enerjiyi serbest bırakmaktan ziyade, pornografi “bedensel bilgiden korku ve cinsel sevgiyi susturma isteği”ni ifade eder (Walters, 2009: 158).

Pornografik materyallerde cinsellik abartılı bir biçimde sunulmaktadır. Çocuklar, ergenler ile kısıtlı cinsel bilgiye sahip erişkinlerin bu materyallere maruz kalmaları gelecekteki ya da hali hazırdaki cinsel hayatları için son derece olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Cinselliğin pornografideki gibi olduğu zannına kapılan kişi gerçek dışı beklentiler içine girerek, karşı cinse ve cinselliğe bakışı gerçeklerden uzaklaşmış olur (Doğan, 2007). Bugün, küçük yaşta kız çocukları ve erkek çocukları erişimin son derece kolay olmasından dolayı pornografik sitelere girerek, erken yaşta cinsel bakımdan doyuma ulaşmaktadır. “Singapur’un en önemli internet servis sağlayıcısının tam sayfa ilanının başlığı şöyledir: “Çocuğunuz internete kurban gidebilir”. Ve devam eder: “İnternet (www) dünyada toplum dışına sapanlar için güvenli bir limandır: Et tacirleri, nefret tacirleri, uyumsuzluğun savunucuları (aynen bu kelimeler) , hepsi seslerini duyurmak için burada bir araya gelmişlerdir” (Altman, 2003: 155). Türkiye’de yapılmış olan iki araştırmada, ilköğretim ve ortaöğretimde 200 ve 250 kişilik örneklem grubunda gençlerin ve çocukların %90’ı on-line sohbet odalarına girmektedirler. Her yıl internet kullanıcısı beş çocuktan biri internet saldırganlarının tacizine uğramaktadır (Sargın, 2010: 111-112). İnternet’in pornografi yayın aracı olarak hızla yaygınlaşması, bu işin kirli yönleriyle uğraşanları, çocukları cinsel yönden sömürme adına yarışır hale getirmiştir. Malcolm, çocuk pornografisinin, hayvanlarla cinsel ilişki kurmayı, dışkıları ve tecavüzü metheden görüntülerin “*her zaman elde edilebilir*” nitelikte bulunduğunu, internette pazarlandığını belirterek; çocuk pornografisi üretiminde bir patlamanın gerçekleştiğini ifade etmiştir. Malcolm’a göre; eskiden itibarsız dükkanların tezgahlarının arkasındaki evrak çantalarında saklanan materyaller, şimdi bunun çok daha ötesine geçmiş ve bu tür materyaller bulmayı aklından bile geçirmeyen ve görmek de istemeyen çocukların ve yetişkinlerin erişimindeki bir bilgisayar faresine birkaç tıklamayla bir iki dakika içinde internet bağlantısı üzerinden kolayca elde edilebilmiştir (Analay ve Gülşen, 2006).

Bugün genelevleri fuhuşu önlemek ve tecavüzlerin önüne geçmek için bir mekanizma gibi gören, bunun için genelevde olan kadınlara adeta ölene kadar fuhuş yapmaları için zorlayıcı sebepler yaratan, erkek bakış açısına sahip olan devlet, internetle cinsel isteklerin yayılarak evrenselleşmesi ve çoğu zaman cinsel sapmaların, hazların artık günümüzde fuhuşun, tecavüzlerin asıl kaynağı olduğu gerçeğini göz ardı etmemelidir. Artık internetle insanlar sanal ortamda seksten, çocuk pornosuna, encest ilişkilerin yer aldığı sitelere, kadın pazarlamaya vb. fuhuşa sebep olacak pek çok cinsel sapkınlıkları izlemekte ve bunun bağımlısı haline gelebilmektedir. İster kadın, ister erkek, ister çocuk olsun bu durum insan psikolojisi açısından önemli ve incelenmesi gereken bir konudur. Sanal dünyanın sunduğu bu cinsellik biçimleri adeta insanı duygudan yoksun bir makine haline getiriyor. *Sanal seks* ' in tanımına bakıldığında;

Taraflardan birinin *gerçek* değil *görüntü* olduğu cinsellik diye özetle tanımlanabilir. Ya da tek başına yaşanan cinsellik olduğu belirtilebilir. Yani, bilgisayar monitörü karşısına geçen bir erkeğin ya da bir kadının binlercesi bulunan sanal seks sitelerinden birine (bedelsiz ya da bedel ödeyerek) konuk olup devinimsiz (fotoğraf) ve /ya da devinimli (film ve/ya da anında çekim) görüntüler izleyerek cinsel hazlar duyması, ve de cinsel doyuma (orgazm) ulaşması söz konusuysa, sanal cinsellik yaşanıyor demektir (Şenyapılı, 2002: 9).

İnternet sitelerinde artık akılların alamayacağı kadar çok fantezi var. Merkezi otoritenin, sansürlerin, denetimlerin giremediği, erişemediği bir kurtarılmış bölge halindedir. İster kabul edelim ister karşı olalım, internet öncelikle arzunun tatmin edildiği alandır (Kahraman, 2005: 117).

Günümüzde artık, internetle av düşürmek daha da kolaylaştırıldı, etrafı sinsice kolaçan edenler nereyi *tıklamak* gerektiğini biliyor. İnternet'in kabarmakta olan küresel seks pazarını kızıl bir cehenneme dönüştürdüğüne hiç şüphe yoktur. Yetişkin seks sitelerinde yapılacak gelişigüzel bir tarama bile İnternetin gezegen üstündeki en büyük *genelev* olduğunu göstermektedir. Her gün yüzlerce site dünyanın her köşesindeki erkekleri, kadınların ve kızların canlı hayvan ticaretinde olduğu gibi alındığı, satıldığı *sanal genelevlere* tatlılıkla yöneltmektedir. Siteler potansiyel müşterilere parasının karşılığında ne alacağını tam olarak anlatmaktadır. İnternette, alışveriş uzun bacaklı sarışınların, şehvetli kızıkların fotoğraflarıyla fırtına gibi desteklenmektedir. Herkes için bir şey var; bakireler, gelinler, seks turları, doğrudan kayıt verilebilecek eskort

servisleri, canlı interaktif seks şovları vb. İstedığınız özellikleri verip Net'te devşirin ve adresinize teslim edilsin! Tüm bunlar farenin bir “*tık*” ına bakmaktadır. Uluslararası et ticareti gelişip serpilirken, İnternet o şeye ıslıl ıslıl parlaması için denk bir akran oluşturdu. Net'in bu potansiyelinin farkına varan porno kralları, kadın satıcıları ve bu kadınları ticari dolaşıma sokanlar, anında ürünlerinin, servislerinin elektronik yolla tanıtımına girişti. Birçok gözlemci, kadınların seks ticaretine sokulması olgusunun dünya yüzeyinde inanılmaz bir patlama yapmasında Net'in başlıca sorumlu olduğuna içtenlikle inanmaktadır (Malarek, 2005: 77). Küreselleşme ile birlikte haz ve arzu kavramlarının uluslar arası bir nitelik kazanmasıyla, cinsel hizmetlere olan talebin artması fuhuş sektörünün genişlemesinin önemli sebeplerindendir. Talep artışının önemli bir nedeni, pornografik yayınların artmasıdır. Fuhuş sektörü, bilhassa internet teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte cinselliğin metalaşmak suretiyle bir tüketim malzemesi olarak talep görmesiyle genişlemiştir (Ulutaş ve Kalfa, 2009: 16-24). Hem yayılma hem de internetin seks ticareti için kullanılması seks ticaretinin büyümesine yardımcı pekiştirmekte ve önümüzdeki yıllardaki seks ticareti rotasını etkilemektedir (Demir, 2003: 12). Küreselleşmenin bir parçası olarak kadınlar ve çocuklar, giderek turistler, askeri personel, organize suç halkaları tarafından tüketilen ve satılan, satın alınacak bir mal haline geliyor. Gücü olanlar, dünyanın her tarafından kadın ve kız çocuklarını sömürme kapasitesini genişleten yeni bilgi teknolojilerini kullanıyorlar (Hughes, 2000b).

Ayrıca, cinsel çeşitliliğe ilişkin bilgileri küreselleştirmekte en etkili araç yine internet oldu. Eşcinselliğe en katı yasakların ve cezaların uygulandığı ülkelerde dahi bireyler dayanışma ağlarıyla temasa geçebildiler. Örneğin; İslam yasalarına tabi olarak yaşayan lezbiyen, gey ve transgendered kişilere yönelik Arapça site var. Böylece cinselliklerini gizlemek zorunda kaldıkları yerlerde yaşayan cinsel azınlık mensuplarının yalıtılmışlıkları internet sayesinde bir parça azalmış oldu (Baird, 2004: 17).

5.5. Biyolojik ve Tıbbi Sebepler

Davis (1994); fuhuşun sebebini bio-sosyal güçlerin karmaşık etkileşimine bağlamış ve ekonomik faktörlerin, daha çok fuhuşun örgütleniş biçiminde ve yaygınlık derecesinde rol oynadığını ileri sürmüştür (akt: Çingir, 2005: 26).

Dugdale'in geneolojik (soybilim) aile araştırması (1877) kriminolojide, bu yönlü araştırmaya sebebiyet vermiştir. Dugdale, 1730'da doğan, Juke'lerin ata babası Max'ı buldu. Arkadan gelen 709 kişi araştırıldı ve bunlar çalışan, fakir ve suçlu insanlar olarak gruplara ayrıldı. Bu ailenin arasında 77 suçlu, 202 fahişe ve genelev sahibi, 142 serseri ve çok sayıda fakir yurdundan yararlanan, hırsız ve katiller vardı (akt: Demirbaş, 2002).

Lombroso, doğuştan suçlu olarak tanımladığı kadınların, erkeklerden daha ahlaksız ve kötü niyetli olduğunu da ileri sürmektedir. Ona göre kadınlar, acıya daha duyarlıdır ve duygusal bağlamda daha dayanıklıdır; buna karşılık, kıskançtırlar, hırslıdırlar ve öç alma eğilimleri güçlüdür. Özellikle, fahişelerde atavistik (atalarda bulunan anatomik özellikler) özelliklerin çok belirgin olduğunu ileri süren Lombroso, bu kadınların suçlu ya da normal kadınlardan daha da ilkel olduğunu belirtmiştir. Lombroso gibi Freud de kadınları bir biçimde biyolojik olarak yetersiz görmektedir. Kadınları pasif, narsist ve mazoist olarak betimleyen Freud, bu olumsuz nitelikleri kadınlarda penisin olmayışıyla açıklar. Bu “fiziksel eksiklik” ten ötürü kadınlar Oedipal karmaşalarını çözemezler. Dolayısıyla ahlaksal açıdan zayıftırlar ve güdülerini daha az kontrol edebilirler. Kadınların anatomik eksikliğinden dolayı ahlak dışı davranışlara daha eğilimli olduğunu ileri sürer (İçli, 2000: 22-23; akt: Gözmen, 2009: 14). Çocuk annesinin sevgisini kazanmak istiyorsa, cinsel duygularını öteki duygulardan ayırmalıdır.(Freud'un “amaçlı-bastırılmış” ilişkileri) Böylesine doğaya aykırı bir ruhsal ikilemden doğan kültürel sonuç, iyi ve kötü kadın ayrımıdır ki bu kültürümüzde yaygın bir hastalıktır. Kişilikteki bu bölünme, dışarıya “kadınlar” sınıfına yansıtılır. Anneye benzeyen kadınlar “iyidir” onlara karşı cinsel duygular beslememelidir; anneye benzemeyenler, cinseldir; bu yüzden “kötüdür”. Bu ikilemin en büyük cezasını, kocaman bir insan kitlesi, örneğin yosmalar çekmektedir. Dilimizde kadınları aşağılamak için kullanılan birçok sözcük vardır; bu sözcüklerle damgalanan kadınlara karşı rahatça cinsel duygular beslenebilir (Frestone, 1993: 70).

Bugün artık fahişelerle suçluları bir tutan Lombroso'ya inanılmıyor; fahişelerin zeka düzeyi genel olarak epey düşük, hatta kimisi düpedüz gerizekalıdır ve zihinsel yetenekleri ağırlaşmış kadınlar kendilerinden akıl yürütme beklemeyen uğraşlar seçmektedirler elbet; ama fahişelerin çoğu orta zekalı, kimisi de zekidir. Atadan kalma bir karayazgı, bedensel bir kusur değildir omuzlarına çöken. Erkek isteğinin yarattığı sunmayı görmezlikten gelmek ikiyüzlülüğün kendisidir; dünyanın her yerinde geçerli, en basit ekonomik süreçtir bu (Beauvoir, 1993: 202). Fuhuş mağduru kadınlarla yapılmış olan görüşmeler ve gözlemlerde, kadınların zeka düzeyinde herhangi bir düşüklüğe rastlanılmamıştır.

Fuhuş sektörü diğer sektörlerle de bağlantı içerisinde olabilmektedir. Çingir (2005: 27) bunların başında eğlence sektörü, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı geldiğini, bağımlılık yapan uyuşturucu maddelerinin pazarlanması sonucunda oldukça yüksek kazançlar elde edildiğini, fuhuşun uyuşturucu madde kullanımını arttıran bir unsur olarak kabul edildiğini, fuhuşun yaygın olmasının bağımlılık yapan bu maddelerin kullanımını da yaygınlaştıracığını ve fuhuş yapan kadınlardan gelir sağlayanların bu gelirin devamını sağlamak amacı ile kadınları madde kullanmaya zorladığını ve böylece bağımlı olan kadının fuhuştan kopmasının engellendiğini belirtmiştir.

Fuhuşla uyuşturucu arasındaki ilişki daima yazarların ilgisini çekmiştir. Aynı gün içinde birden fazla kişiyle kurulan cinsel yakınlığın ancak uyuşturucu alınarak yapılabileceğinin dışında kadınların uyuşturucu yoluyla fahişeliğe adım attırıldığı veya uyuşturucu bağımlısı kadınların maddi tutarı karşılayabilmek adına fuhuşa yöneldikleri ileri sürülmektedir (Dönmezer, 1984; akt: Saygılı, Türkcan, Kükürt ve Adam, 1991: 46). Millet'in *Sokak Kadınları* adlı kitabında fuhuş yapan kadınlardan biri uyuşturucu ile fuhuş arasındaki ilişkiyi çok güzel anlatıyor:

Fahişelik, uyuşturucu madde alışkanlığı ile beraber yürür...Üstelik orospuluk yapmak eroin parasını bulmanın en kestirme yoludur...Fahişeliğin insanı uyuşturuculara alıştırdığını da söyleyebilirsin. Hangisi önce gelir, hangisi hangisine yol açar? Bir kısır döngüdür bu. Fahişeliğin getirdiği acıyı yok etmek için eroine muhtaçsın, eroin diye kıvrınmanın acısını yok etmek için de fahişelik yapmak zorundasın. Bu böyle sürer gider. Ancak genellikle uyuşturucu madde alışkanlığı

daha önce gelir. Çoğu ilaca alışır, yer altı dünyasına girer ve doğal olarak fahişelikle, fahişelerle, pezevenklerle bağlantı kurar (1996: 95).

6. FUHUŞ SEKTÖRÜNDE OLANLARIN SORUNLARI:

Fuhuş sektörünün içinde yer alanlar birtakım sorunlar yaşamaktadırlar. Yaşanılan sorunlar sadece kadınları ve çocukları değil yabancı uyruklu kadınları, travestileri, transeksüelleri, eşcinselleride etkilemektedir. Bu nedenle yaşanan sorunlar ekonomik, sağlık, güvenlik ve etiketlenme başlıkları altında aşağıda ele alınmıştır.

6.1. Ekonomik Sorunlar

Fuhuş yapan kadınların kazandıkları para, yapabilecekleri diğer işlerdeki kazanacakları paraya nazaran daha fazladır. Fakat kadınlar fuhuştan kazandıkları parayı belli bir yatırıma dönüştürmezler ve bu para “ölü yatırım” olarak görülür. Kadın kazandığı parayı hem kendisi hem de çevresindekilerle harcamaktadır. Fuhuş yapan kadın, kazandığı parayı genellikle ev, arsa ya da araba olarak değerlendirirken bir bölümünü de faizde tutmaktadır. Fakat bu paranın sermaye olarak kullanılması ve kazanç olarak geri dönmesi mümkün olmamaktadır (Avcı, 1983: 19; akt: Çingir, 2005: 33).

Ayrıca genelevde bulunan kadınların patronlar tarafından sürekli borçlandırılmaları da birikim yapmasını engellemektedir. Açıkalın (2008: 25) kadının ister dışarıda ister genelevde çalışsın, fuhuşun patronları, seks ticareti yapanları zenginleştirdiğini, genelev koşullarında patron ve çalışan kadınların hak ve sorumlulukları yasalarla belirlendiği halde, kadının patronunun ekonomik sömürü aracı halinde olduğunu, yedikleri yemeğin “çiftbaşı” ödenmesinden, içtikleri çay ya da sigaraya kadar her şeyin iki katı fiyatıyla kadına satıldığını, bunları kadının dışarıdan getirmesinin yasaklandığını, patron-kadın arasındaki borç alıp verme ilişkisinin kadını ömür boyu borç batağına sokan bir biçimde işletildiğini, kadının ilk geneleve girişinden başlayarak yol parası, giriş masrafları gibi giderlerle en az birkaç katı borçlandırıldığını belirtmiştir.

Fuhuş yapan kadınların kazandıkları para diğer işlerde kazanılacak para ile kıyaslanınca daha yüksektir ancak giderleri de fazladır. Yaşı ilerlemiş olduğundan müşterisi az olan kadınların kazandıkları para ile giderlerinin denkleştiği ve para

arttıramadıkları görülmüştür. Daha genç olanlar ise, daha fazla para kazandıkları için daha çok yatırım yapmaktadırlar. Genellikle, genç olan kadınlar belli bir ekonomik düzeye sahip olduklarında fuhuş yapmayı bırakarak kendilerine yeni bir hayat kurmayı planlamaktadırlar. Fakat fuhuşu bırakan kadın, zamanla elde edilen birikimlerin tükenmesi ve girdiği işlerden kendine yetmeyen bir kazançla karşı karşıya kalması durumunda tekrar fuhuşa başlamaktadır. Avrupa ve Amerika Birleşik devletlerinde fuhuş yapan kadınların bu işi 3 yada 5 yıl için yaptıkları, belli bir ekonomik seviyeye geldiklerinde ise bu işi bıraktıkları bilinmektedir. Ancak, ülkemizde fuhuş yapan kadın, başlangıçta geçici süre için fuhuş yapmaya başlasa da sonrasında tüm yaşamı boyunca bunu sürdürmektedir (Wilson, 2000; akt: Çingir, 2005: 33-34).

Kadın, fuhuşu gelirini arttıracak geçici bir iş olarak düşünür. Sonrasında fuhuşa nasıl kısıkvrak bağlandığını biliriz. “Beyaz kadın ticareti” denen şey uyarınca zorla, düzmece vaatlerle kandırılarak bu işe sokulan azsa da, çoğunlukla istemeyerek çalışırlar. İşe başlaması için gerekli sermayeyi bir belalı yada kadın pezevenge vermekte, böylece onun üstünde birtakım hakları olmakta, kazancının en büyük parçasına el koymakta ve kız istese de bunların boyun duruğundan kurtulamamaktadır (Beauvoir, 1993: 208).

Ayrıca, yabancı uyruklu kadınlarda ekonomik yönden sömürülere maruz kalmaktadırlar. Kalfa (2008); fuhuş sektöründe çalışmak üzere, ülkelerinden göçen kadınların ailelerini maddi olarak desteklemek adına yola çıktığını, mağdurların belli yerlerde zorla alıkonularak kimi zaman çetelerle ya da tacirlerle işbirliği yapmış olan genelev sahiplerine satılarak köle olarak çalıştırıldığını, bu süreçte büyük olasılıkla kazançlarına el konulduğunu ve göçmenlerin sürüklendikleri borç batağının konaklama, barınma, beslenme gibi masraflarında bahane edilmesiyle giderek büyüdüğünü belirtmiştir (s.86).

6.2. Sağlık Sorunları

Fuhuş yapan kadınlar önemli bir risk grubudur. Müşteri prezervatif kullanmadığından fuhuş nedeniyle CYBH' larla sürekli karşı karşıya olan kadın müşteriden aldığı hastalığı yayabilmektedir. Bu durum tüm toplum sağlığını önemli ölçüde etkilemektedir. Yasal fuhuşta kadınların sağlık kontrollerinden geçirilmeleri bir zorunluluk olmakla birlikte müşterileri için böyle bir zorunluluğun olmaması bu CYBH yayılmalarında etkili olmaktadır (Çingir, 2005: 41). Türkiye'de kültür erkeklerin evlilik öncesi cinsel temaslarına karşı hoşgörülü iken, kadınların cinsellik ya da üreme sağlığı konusunda, bilgi almasını bile uygunsuz bulmaktadır. Seks işçileriyle korumasız seks yapan erkeklerin çoğu eşlerini enfekte ederek bu enfeksiyonu yayabilir. Kadınlar, ev içindeki rolleri nedeniyle enfekte olma riskinden uzak görünseler de, kocaları tarafından enfekte olma riskiyle karşı karşıyadırlar. Tüm bunlar ülkemizdeki kadınların üreme sağlığı, CYBH'ler ve HIV/AIDS açısından savunmasızlığını arttırmaktadır (Ağaçfıdan ve Akın, 2007: 37).

Yasallaştırmanın en önemli amacı, cinsel yolla bulaşan hastalıklardan halk sağlığını korumak olarak verilir. Aslında amaç, erkek alıcıların sağlığını korumaktır (Jeffreys, 2004). Fuhuşun yasallaşması kadınların sağlığını desteklemez (Raymond, 2003). Yasallaştırmanın, kadınların sağlığını teminat altına almak için gerekli olduğunu savunan iddialar, endüstrini sağlık ve güvenliğini korumanın peşinde olduğu kişilerin müşteriler olduğu gerçeğini gizlemek için kullanılır. Seks endüstrisinde kadınlar için hiçbir güvenli bölge yoktur (O'connor ve Healy, 2006 : 16).

Genelevdeki kadınları, haftada iki kez zorunlu muayeneden geçmektedirler. Ve hastalık yayılması söz konusu ise, tam tersi kadınlar müşterilerinden hastalık kapmaktadırlar. Üstelik, müşteri taşıdığı bulaşıcı hastalığı rahatlıkla eşine de taşıyabilmektedir. Müşteriler için hiçbir zorunlu sağlık kontrolü yapılmamaktadır. Bundan da öte, müşterilerin reddetmesi nedeniyle kadınlar istediği halde müşteriye prezervatif kullandıramamakta ve kadınları haftada iki kez zorunlu muayeneye tabi tutan yasalar, müşteriye, CYBH yayılmasını önlemekte çözüm olacak prezervatifi zorunlu hale getirememektedir (Açıkalın, 2008: 22). 30.03.1961 tarihli, 5/984 no'lu kanun ile (31.01.1973 tarih ve-7/5786 no ile değiştirilen 75.madde), genelev

sahiplerinin müşterilerine kondom temin etmeleri zorunlu hale getirilmiştir. Çalışmalar, Türkiye’de erkeklerin genelevlere gitme oranının yüksek olduğunu göstermektedir. İzmir’de ki bir genelevde çalışan 72 seks işçisi üzerine bir çalışma yapılmıştır ve % 30.5’i düzenli kondom kullandıklarını bildirmişlerdir. Bazı seks işçileri de çoğu müşterinin kondom kullanmamaları için daha fazla para teklif ettiğini söylemiştir (Akın, 2006: 661). Ayrıca, yasal olmayan fuhuşta yer alan erkek, kadın, travesti, transeksüel ve homoseksüellerde kontrollerden geçmedikleri için yüksek risk grubunu oluşturmaktadırlar.

Odabaşı (2009: 76) fuhuş yapan kadınların toplumda CYBH’ları yaydıkları gerekçesiyle suçlandığını, halk sağlığını korumak gerekçesiyle bu kişilerin dışlandığını, sağlıksız koşullarda çalışmak zorunda kaldıklarını, güvenli cinsel ilişki kurma şanslarının olmadığını, CYBH’ları yaydıklarından dolayı sağlık kontrolünden geçtiklerini ancak müşterinin görmezden geldiğini belirtmiştir.

Açıkalın (2008: 23-24), yasal olmayan yoldan fuhuş yapan kadınlar için yakalandıkları ahlak polisleri tarafından zorunlu muayeneye sevk edilmeleri ve genelevdeki kadınlar için haftada iki kez yapılan, karnelerine işlenen zorunlu muayeneye karşın, müşteriler için böyle bir zorunluluk getirilmediğini, müşterilere böyle bir zorunlu muayenenin getirilmesi halinde müşterilerin gelmekten kaçınacağını, dolayısıyla işlerin azalacağını savunusunun yapıldığını, genelevlerde prezervatif gibi kadınların sağlığını koruyucu uygulamaların olmadığını, patronlar tarafından kadınlara dayatılan, işgünü kaybını önlemeye yönelik adet görmelerini engelleyici ilaç kullanmalarının önünde hiçbir yasal tedbirin olmadığını, devletin yalnızca kadınları denetlediğini, kadını risk altında bırakan konularda patronlara herhangi bir yaptırım uygulamamasının kadınların yasal koruma altında ciddi sağlık sorunları yaşadıklarını gösterdiğini belirtmiştir.

Ülkemize dışarıdan gelen yabancı kadınlarda büyük sağlık problemleri yaşarlar. Çoğu fuhuş sektöründe çalışacağını bilmeden gelir elde etmek için gelir. Ancak göçmen olmanın verdiği sorunların yanında fuhuş sektörünün içerisinde de çok büyük sorunlar yaşarlar. Lackzo ve Gramegna’nın (2003) çalışmasında; kadınların % 84’ü yurtdışında iş aramaya gittiklerini söylemiş ve % 80’i de seks endüstrisi ile ilgili iş için işe

alındıklarını bilmediklerini anlatmışlardır (s.189). Kalfa (2008), fuhuş sektöründe çalışmanın, yüksek bir sömürü düzeyini içerdiğini ve bu nedenle kadınların özsaygılarını yitirerek olumsuz benlik algısı geliştirmelerine yol açtığını, kadınların çoğu zaman tecavüz, fiziksel, sözel ve psikolojik şiddetle karşılaşarak çok büyük bir yıkım yaşadığını, özellikle insan ticareti mağdurlarının, hiç beklemedikleri biçimde birden fuhuş sektöründe çalıştırıldıklarını, çalışma koşulları üzerinde kontrole sahip olamadıkları için çok ciddi psikolojik sorunlar yaşadıklarını, fuhuşu yapmak istemedikleri zaman kadınlara yönelik şiddetin derecesinin arttığını, hareket özgürlüğüne sahip olamamak ve dışarı çıksalar dahi başvurabilecekleri mercilerin çok sınırlı olmasından dolayı kadınların derin bir travmaya sürüklendiğini ifade etmiştir. (s.88-89). Yabancı uyruklu kadınlar genellikle izinli çalışmadıklarından sınır dışı edileceklerinden dolayı herhangi bir fiziksel şiddete maruz kaldıklarında polise gidemedikleri gibi hastalandıklarında sağlık hizmetlerinden de faydalanamamaktadırlar. Bu risklerle karşı karşıya kalan fuhuş mağdurları, çok büyük psikolojik sorunlarda yaşarlar. Ayrıca sadece yasal olmayan yoldan fuhuş sektöründe olanlar değil, yasal fuhuşun içinde olanlarda içinde bulundukları koşullardan dolayı psikolojik olarak sağlık sorunları yaşarlar.

Ayrıca, yabancı kadınlar ve fuhuş sektöründe yer alan erkek, travesti, eşcinsel ve transeksüellerin büyükçoğunluğu yasadışı fuhuş yaptıklarından CYBH'lar konusunda hem kendileri için hem de toplum açısından saatli bir bomba gibidirler.

Sağlık Bakanlığının verilerine göre, HIV/AIDS vakalarının % 7,7'si homoseksüel ve biseksüel ilişkiden kaynaklanmaktadır. 1985-2006 yılları arasında homo ve biseksüel ilişkiden 207 HIV/AIDS vakası çıkmıştır. Homoseksüeller, travestiler ve transeksüelleride kapsamak üzere yasadışı “seks işçi”lerinin büyük şehirlerde ticari seks işleri CYBH'ler ve HIV/AIDS riskini tehdit etmektedir (Ağaçfıdan ve Akın, 2007: 40).

6.3. Etiketlenme Sorunu

Stigma yani damga kavramı; sözcük olarak “yara, iz, işaret” anlamına gelir. Damga “kara leke” yani bir kişi ya da grup için utandırılması gereken bir durumun varlığı,

kabul edilmezliğin belirtisi olarak değerlendirilir (Mak vd., 2006; akt: Arslan ve Şener, 2009). Damgalama (stigmatization) ise, kişinin içinde yaşadığı toplumun normal saydığı ölçülerin dışında sayılması nedeniyle, toplumu oluşturan diğer bireyler tarafından, kişiye saygınlığını azaltıcı bir atıfta bulunulmasıdır. Damgalanma nedeniyle kişiye, gerçeğe dayanmaksızın, adını kötüye çıkaran utanç verici bir özellik yüklenmektedir. Damgalamada önyargılar vardır. Damgalama kişilerarası ilişkilerde ayrımcılık ya da kabul edilmezlik boyutunda yaşanmaktadır. Ayrımcılık toplumdaki kişi ya da grupların diğerlerini damga ve önyargı nedeniyle bazı hak ve menfaatlerden yoksun bırakmasıdır (Bilge ve Çam, 2010: 71). Amerikan sosyoloğu Goffman (1963.); stigma yani damganın “insanları damgalanmış ve normal diye ikiye ayıran somut bir durum” olmadığını...Damgalanmış ve normal olanın kişiler değil, bakış açılarının olduğunu” ifade eder (Poloma, 1993: 212). Becker’a göre, toplumsal gruplar, oluşturdukları normlara uymayanları dışarıdakiler olarak etiketler ve sapmayı yaratırlar. Gruplara ait kurallar, grup için uygun olan davranışı tanımlamakta ve buna uyulmaması halinde bu kişiyi dışarıdaki yapmaya yetmektedir. Gruplara ait kurallar oluşturulurken, güç sahiplerinin kararları belirleyicidir, ancak yine de kurallar grupla birlikte oluşturulur. Sonuçta sapma, kişilerin eylemlerinin bir niteliği değil, kuralların ve yaptırımların uygulanmasının sonucudur. Etiketini başarıyla uygulandığı kişi de sapmış olarak tanımlanır (Bakacak, 2002; akt: Aker, Dünder ve Peşken, 2007: 85). “Becker’a göre sapma toplum tarafından yaratılır. Toplumlar ihlali sapma teşkil eden kurallar belirleyerek ve bu kuralları belirli kişilere uygulayarak sapmayı yaratırlar” (Gölbaşı, 2008: 89). Malarek’in belirttikleri fuhuş mağduru kadınların bu damganlamayı nasıl çifte standartlı yaşadıklarını gösterir nitelikte;

Fahişeleri düzenli ziyaret nedeni bir erkekten diğerine değişebilirken, tek bir şey tam belirgin kalır: Fuhuş dünyası ikiye bölünmüş ve çifte standart yüküdür. Kadınlar “orospu”, “kaltak”, “kancık”, “kevaşe”, “sürtük” gibi aşağılamaya yönelik ve düzeysiz bir anlayışla süslenmiş terimlerle anılır. Onları kullanan erkeklere verilen adlarsa, “patron”, “müşteri”, “müdavim” gibi daha yumuşak, kulağa kıyasla daha rafine gelen türdendir. Sözcüklerin maharetle seçilmesi kasıtsız değildir; bu edim erkekler ve toplum için nesnelleştirmeyi, hedef belirlemeyi, ferahlamayı, ardından da kurbanları yok saymayı kolaylaştırır. Fahişeler birçok insan için toplumun isimsiz yüzleri, sevgi ve anlayış göstermeye değmez paryalarıdır. Öte yandan, onları kullanan erkekler ya bünyelerindeki yoz hasada neden olacak yaban tohumları boşaltıyordur. Ya da sadece erkek olarak davranıyordur (2005: 76).

Yine Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü'nün 20.maddesinde dikkatimizi bir nokta çekti:

Madde 20: Mükerreren ve birçok erkeklerle münasebette bulunması dolayısıyla bir kadının fuhuş sanat edindiğinden şüphe edilir ve hakkında gizli ve etraflıca inceleme ile elde edilen müspet delillerle kendisinin 15'inci maddede yazılı genel kadınlar vasıflarını haiz olduğu meydana çıkarılırsa, evvela bu kadını fuhşa sürükleyen sebepler komisyonca araştırılır ve kendisinin tekrar namuslu bir hayata dönmesini sağlayacak tedbirler düşünülür. Bu tedbirlerin faide vermediği hallerde bu kadın hakkında 21'inci madde ki şartlar varsa genel kadınlar hakkındaki hükümler, bu şartlar yoksa 23'üncü maddede yazılı sağlık tedbirlerine dair hükümler uygulanır (Tüzük, 1961).

Buradaki *namuslu bir hayata geri dönmesi* ibaresi, etiketleme ve dışlamanın yasalarda, ataerkil bir şekilde yapıldığının göstergesidir. Burada ki çifte standart sadece kadına dönük olup fuhuşun içinde olan aracı, müşteri, patron için söz konusu dahi değildir.

Küntay ve Çokar (2007: 30-31) bu hususta; namuslu bir hayata geri dönmesi tersinden değerlendirildiğinde seks çalışanının namuslu olmayan bir yaşam sürdüğü ifade ediliyor, bu da kendisi hakkındaki toplumun "*kötü kadın*" "*iffetsiz*" imajını pekiştiriyor, "*Namus*" kelimesinin sözlük anlamı; dürüstlük, doğruluk, iffet, halk arasında saygınlığını korumak; "*namusuyla yaşamak*" sözünün karşılığı ahlak ve onuruna bağlı yaşamak şeklinde açıklanıyorsa, o halde toplumun da seks çalışanını etiketlemesini, dışlamasını, soyutlaması eleştirmeli midir? O, toplumda geçerli ahlak kurallarını çiğneyerek kendisine saygılı davranılmasını talep etme hakkını yitirmiş midir? Seks çalışanı bir birey olarak acaba doğru ve dürüst davranamaz mı?, bu şekildeki yargılamalar, bireyin hangi zorlayıcı nedenlerle fuhuşta çalışmak durumunda kaldığını düşünmeden yapılıyor ve unutulmaması gereken bir husus; baskı yapma, şiddet gösterme, şiddete yol açar ve ötekileştirilen, soyutlanan, dışlanan kişinin, kendisine yapılmış farklı biçimlerde tepki gösterme olasılığı yüksek olur diye belirtmişledir.

Bu haksız etiketlenme karşısında şu soruları sormadan geçemiyoruz;

Soru 1-) Namus sadece insanın iki bacağı arasında mıdır? Bu yolda olmaları yalancı, hırsız, hak yiyen, dürüst olamayan bir insan oldukları anlamına da mı geliyor?

Soru 2-) Fuhuş mağduru kadının namuslu bir hayata dönmesi için tedbirler düşünen devlet, neden namussuz gördüğü bu kadınlardan vergi alıyor?

Soru 3-) Genelev patroniçesi olan Matild Manukyan, neden bu ülkede vergi rekortmeni oluyor, fuhuş mağduru kadınlarsa günah keçisi?

Soru 4-) Fuhuş mağduru kadın namussuzsa, bu etiketlenmeyi hak ediyorsa, aynı durum neden patron, müşteri içinde kullanılmıyor?

Yabancı uyruklu kadınlarsa *Natasha* olarak damgalanmaktadır. Hatta fuhuş sektöründe olmayan başka işlerde çalışan kadınlara dahi çoğu zaman bu ad yakıştırılıyor. Malarek'in Nataşalar adlı eserinde bu durum gayet güzel bir şekilde anlatılıyor:

Marika ardı kesilmeyen bir akışla gelen müşterilere hizmet verirken bir şeyi özellikle şaşırtıcı bulmuştu. Adamların çoğu kızların etnik kökenini ayırt etme eğiliminde değildi. Onların Rusya'dan, Ukrayna'dan, Moldovya'dan ya da Romanya'dan geliyor olması önemli değildi. Adamların gözünde hepsi Rus idi. Daha da garip olan çoğunun onlara hitap şekliydi. "Bizi bir tür Rus bebeğiymişiz gibi Nataşa adıyla çağırıyorlardı" dedi Marika. "Bizden onlara gülümsememiz, yaltaklanmamız bekleniyordu. "Ve Marika o adla ilk çağrılışını anımsıyordu. O şişko, her tarafından ter sızan domuz doruğa ulaşırken, "Ah, Nataşa, Nataşa! diye mırıldanmaya başladı. Önce bana ait olmayan bir isimle çağrılmak tuhaf geldi. Ama çok kısa zamanda bunu kurtuluşum olarak kabullendim. Düşüncelerimde ve düşlerimde yalnızken özgür Marika idim. Sonra bir erkekle birlikteyken Nataşa denen öteki kadın, o içimdeki buz gibi ve ölü fahişe oluyordum. Nataşa benim karabasanımdı. Marika ise kurtuluşum. O adamların hiçbirisine asıl adımın ne olduğunu söylemedim.

Onlar da zaten hiç sormuyacaktı (2005: 13).

Adeta “*sütten çıkma ak kaşık misali*” ataerkil bakış açısı burada da ortaya konulmaktadır. Fuhuş mağduru yabancı uyruklu kadın sahnedeysen, müşteri nedense birden sahneden kayboluyor. Yalnız söz konusu yabancı uyruklu kadınlar olunca; “...yaratılan seks işçisi rus kadın imajı nedeniyle ister ev içinde çalışsın, ister seks işçisi olarak, eski Sovyetlerden gelen göçmenler, “Natasha” olarak damgalanmakta ve günlük hayatta ırkçı bir tacize maruz kalmaktadırlar” (Üstübcü, 2009: 10) . Fuhuş sektöründe çalışan yabancı uyruklu kadınlar birçok risklere maruz kalırlar. Tüm bu riskler, kadınların göçmen olmaları ve bulundukları ülkenin dilini bilmemelerinden dolayı daha da derinleşir. Fuhuş sektöründe çalışan kadınlar ayrımcılık ve damgalanma gibi sosyal risklere maruz kalırlar (Ulutaş ve Kalfa, 2009: 24). Özellikle, yasal fuhuş mağduru kadınlar, bu etiketlenmeye daha çok maruz kalmaktadırlar. Çünkü kendilerine genel kadın olduğuna dair kimlik verilmektedir. Sahip oldukları vesika sebebiyle çocukları da damgalanmaktadır.

Yine bu etiketlenme ve damgalanmanın diğer mağdurları travesti ve transeksüellerdir. “Transeksüeller biyolojik cinsiyetlerinin kendilerine uygun olmadığına inanan insanlardır... Travestiler ise ruhsal, haz almak ya da para kazanmak için karşı cins kılığına bürünen insanlardır...Travestiler pek çok nedenden dolayı ticari seks sektörünün içindedir. Bunların arasında iş bulmak konusunda uğradıkları ayrımcılık, ailelerinin kendilerini reddetmesi, göç etmek zorunda kalmaları ve ruhsal nedenler önde gelir” (Küntay ve Çokar: 2007: 20).

6.4. Güvenlik Sorunları

İster yasadışı olsun, ister yasal, ister yabancılar tarafından yapılsın, ister yerliler tarafından fuhuşun içinde olanlar çok büyük güvenlik sorunları yaşamaktadırlar. “Bunun yanında, bugün çok “sert” çalışma ortamlarında erkeğe hizmet eden hayat kadınının, erkeğin sistemden kaynaklanan gücünün sonucu olarak maruz kaldığı farklı şiddet kanallarından biri de, aslında onların da güvenliğini sağlamaktan sorumlu olan emniyet güçleri olabilmektedir”(Bati, 2008: 221).

Polis sosyal bir görevli, arabulucu ve halkın teminatı olup, şu özelliklere sahip olmalıdır; objektif davranan, görevini iyi bilen, üniforma ve otoritenin olumsuz

etkilerinden sıyrılmış, halktan uzaklaşma duygularını aşmış, karşılaştığı değişik özellikteki insanlara eşit bir davranış içerisinde bulunan biri olmalıdır (Korkmaz,1994: 59; akt: Karatepe, 2004: 261).

Açıklan (2008: 30-31) sokakta fuhuş yapan kadınlar için ciddi bir sorun olan can güvenliğinin yasal koruma altında olan kadınlar için de olduğunu, *yasalarla korunmuş* fuhuş yapan kadınların can güvenliklerinin olduğu iddiasının doğru olmadığını, kapısında iki tane bekçi bulunan geneleve üst araması yapılmadan herkesin girdiğini, zarar verici bir aletin rahatlıkla içeriye sokulabildiğini, cep telefonlarının kameralı olması nedeniyle kadınların kolayca kayda alınabilmesini sağlayabildiğini ve bu kayıtların herhangi bir yerde yayınlanması riskini taşıdığını belirtmiştir.

Fuhuş sektöründe yer alan yabancı uyruklu kadınların da güvenlik sorunları çok fazladır.

Dünyanın her yerinde yabancı fahişeler toplanır ve yasal olarak suçlanır. Pekçok olayda resmi yetkililer göçmenlere bir suçun mağduru olarak yaklaşmazlar. Ülkelerinden fuhuş ticaretine dahil edilmek için kopartılıp kopartılmadıklarını belirlemek için girişim yapılmaz. Hapse atılır ve olabildiğince çabuk sınır dışı edilirler. Kadınlar hükümet yetkililerinden yada toplumun kendisinden pek az sempati görürler. Kayıtsızlık ve horgörüyle karşılaşırler çünkü sokaklarda çalışıyorlardır. Ve o sokaklarda ilk çarptıkları en büyük umursamazlık engeli polistir. Devriye gezen adamın onları pek az önemsedğini ve koşup ona sığınmanın hiçbir yararı olmadığını hemen öğrenirler (Malarek, 2005: 107-108).

Medyada da pompalanan *Rus kadın*'ın rahat, müsait, özgür olduğu algısı erkeklerin onlara sahip olup iktidar kurmak istemesine neden oluyor. Yabancılaşma yaşıyorlar. Dil bilmeyenler daha çok talep ediliyor. Çünkü sessiz kalıyorlar. Şiddet görüyorlar (Özcan, 2008). Batı (2008: 218-219) hayat kadınlarına karşı toplumsal şiddetin yayılışında medya faktöründen bahsedilmesi gerektiğini, günümüzde medyanın hayat kadınlarına bakışındaki ataerkil tavır nedeniyle hayat kadınının görünürlüğünü büyük oranda cinsel bir vurguyla nesneleştirerek, haber bültenlerinde sanki bir *malzeme*' ymiş gibi kullanıldığını, bu kadınların medyada ya felaket haberlerinde *kader*

kurbanı olarak yada polis operasyonlarında hedef olan *nesne* olarak kullanıldığını, medyanın çoğu zaman hayat kadınlarının insan olduğu gerçeğini unuttuğunu ve bununla toplumun hayat kadınlarına bakışını ortaya çıkarmada önemli bir etken olduğunu belirtmiştir.

Son yıllarda sosyal bilimciler, bireylerin cinsel yönelimlerinden dolayı maruz kaldıkları şiddet ve bunun sonucunda yaşadıkları mağduriyet üzerinde de durmaktadırlar. Yapılan araştırmalarda nefrete bağlı suç mağduriyetinin büyük bir sosyal sorun olduğu, özellikle eşcinsel erkek-kadınlar ve biseksüeller için sosyal bir tehdit oluşturduğu, çok sık yaşandığı, ancak diğer suçlara oranla adli makamlara bildirilme oranlarının çok düşük olduğu görülmektedir. Bu tür suçların yaklaşık % 90'ının gizli kaldığı saptanmıştır. Berill ve Herek (1992) bu saldırıların adli makamlara bildirilmeme nedenini bireylerin ikincil mağduriyet korkusuna bağlamaktadır. Saldırı sonrası kişi polis tarafından aşağılanma, ciddiye alınmama veya cinsel yöneliminin teşhir edilmesi gibi nedenlerle yeniden mağduriyet yaşayacağından korkmaktadır. Bir diğer bildirilmeme nedeni olarak da kurumlara karşı güvensizlik, olayın otoriteler tarafından ciddiye alınmayacağı veya olayın gerektiği şekilde takip edilmeyeceği inancı gösterilmektedir (Yavuz, Dalkanat, Gölge ve Müderrisoğlu, 2006: 1-2).

Küreselleşme, sadece batı ile sınırlı olmayan, uluslar arası bir gey/lezbiyen kimliğinin oluşturulmasına yardım etmiştir. Eşcinsellik ve travestililiğin, genellikle Batının etkisiyle açıkça dile getirilmesi, kabullenilmiş ama resmen onaylanmamış konularda rahatsızlıklara yol açabilir. Bazı toplumlarda, kendilerini “gay” veya “lezbiyen” olarak tanımlayanların daha önce görülmeyen düşmanca bir tutumla karşı karşıya kaldıklarına dair örnekler vardır (Altman, 2003: 120). Dünya’da ve ülkemizde cinsel tercihler sosyal, kültürel, dinsel ve politik anlamda tartışma konusudur. Ancak, “eşcinselliğin, cinsel gelişmenin bir sapması olduğunu ve doğal etkenlerin bir sonucu olmadığını saptamak, onları mahkum etme ya da cezalandırma hakkını kimseye vermez” (Reich, 2003: 187).

7.BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

7.1. KİŞİSEL BİLGİLERE İLİŞKİN BULGULAR

Kadınların yaş, eğitim durumu, doğdukları yer ve ilk evliliklerindeki yaşları gibi kişisel bilgiler araştırma açısından önemli bulgulardır. Kişisel bilgiler, fuhuşa başlama ve sürdürme nedenleri arasındaki ilişkiyi tespit açısından önemlidir.

Toplumda, her yaşın özelliklerine uygun, birtakım değer ve normlar vardır. Her yaşın kendine göre özelliği olduğu için, birey o yaşa uygun davranış kalıplarını sergilemelidir. Ergenlik döneminde ki bir çocuğun veya yaşlanma sınırındaki bir kadının, fuhuş sektöründe olmasının nedenlerini irdeleyebilmek için, yaş faktörünü göz önüne almak gerekmektedir. Örneklem grubunun yaşa göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Fuhuş Mağduru Kadınların Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	Sayı	%
22-29	4	7.84
30-39	18	35.29
40-49	20	39.22
50-59	8	15.68
60+	1	1.97
Toplam	51	100

Araştırmaya katılan kadınların % 7.84’ünün 22-29 yaş aralığında, % 35.29’unun 30-39, % 39.22’sinin 40-49, % 15.68’inin 50-59 ve % 1.97’sinin 60 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Kadınların yaş durumuna bakıldığı zaman, yaş ortalamaları yüksek kadınlar olduğu görülmektedir. Bu durum, kadınların fuhuş sektöründe yaşlandıklarını ortaya koymuştur. Kadınların, ilerleyen yaşlarına rağmen bu sektörde yer almalarının zorlayıcı

bir takım nedenlerden dolayı olduğu, yapılan görüşmeler esnasında tespit edilmiştir. Yaşı ilerlemiş olan kadınlara; *Niçin bu yaşta buradasınız?* diye sorulduğunda, genelevdeki yaşı bir hayli ilerlemiş 50'nin üzerinde olan **Naciye**, şunları belirtiyor: *“Aman çıkıp ne yapacağız ki kızım... “İnsan eti ağırdır”. Kime sığınacaksın, iş yok, aş yok, para yok... Birde elimizde vesikamız var. Çıkmış dokuza inmez sekize... Bir defa orospu damgası yedin mi? Geriye dönüşün zor oluyor. Birinci gün kabullenip, ikinci gün başına kalkarlar. Ben bunu çok yaşadım”* demiştir.

Yine yaşı 50'nin üzerinde olan **Ayşe** ile görüşme yapmak için odasına girildiğinde, grip olmuş yatıyordu. Görüşmenin sonrada yapılabileceği belirtildiği halde görüşmeye katılmak istediğini belirtmiştir. Bu hususta: *“Geneleve ilk başladığımdan bu yana hep borçlandırıldım. Borç bitmedi, bitmedi...Şimdi dışarı çıkıp ne yapıcım, elde yok avuçta yok. Burada ölümümü bekliyorum. Gidecek yerim olsa burada kalmayı ister miyim? Bu yaştan sonra”* şeklinde belirtmiştir. **Ayşe** ile görüşülürken, dinlenmek için yattığı yatağın çarşaflarının hijyen olmadığı görülmüştür. Oysa, yaşı ilerlemiş bir kişinin bu tür bir rahatsızlık esnasında iyi ve temiz koşullarda tedaviye ihtiyacı vardır. Çünkü birey yaşı ilerledikçe normalde fiziksel problemler (bitkinlik, yorgunluk vb.) yaşamaktadır. Kaldı ki **Ayşe** ile görüşme esnasında ciğerlerinin adeta sökölür biçimde öksürmesi onun ciddi bir tıbbi tedaviye ihtiyacı olduğunu göstermiştir. **Ayşe**'ye durumunun iyi olmadığını, görüşmenin başka bir zamanda yapılabileceği belirtildiği halde ısrarla görüşmek istediğini söyleyip *“Nolur... Bırak içimdekileri dökeyim. Bana bir şey olmaz. Biz alıştık. Bir daha böyle bir fırsat elime geçmez. Kendimi o kadar yalnız ve kimsesiz hissediyorum ki...Seninle konuşmaya ihtiyacım var. Bu bana ilaç gibi geldi”* şeklinde ifade etmiştir. **Ayşe**'nin gerek yaşadıklarının gerekse yaşının ona verdiği çaresizlik, güven kaybı, yalnızlık hissi, karamsarlık onun beden diline o kadar yansımıştı ki, görüşmenin devam etmesinin onun ruhsal sağlığına bir nebze de olsa olumlu bir etki yaptığı görülmüştür. **Ayşe**'nin yaşının 60'a doğru ilerlemesi beraberinde yaşlanma psikolojisini de getirdiğinden, yaşlılık dönemine doğru insanların daha hassas, kırılgan oldukları bilindiğinden ayrıca fuhuşta yer almasından dolayı yaşadığı sorunlarda göz önünde bulundurularak, onun isteği üzerine görüşmeye devam edilmiştir.

Yaşı 60'ın üzerinde olan **Zehra** ise neden ilerleyen yaşına rağmen burada olduğunu ağlayarak anlatıyor: *“Bak kızım...Kimse anasından orospu doğmuyor. Belki benim yaşımla senin anandan bile büyüktür. Benim ahım gitmiş vahım kalmış. Çok mu meraklıyım sanki bu yaşta burada olmaya benim müşterim bile olmuyor. İşte acıdıklarından ses çıkarmıyorlar. Ama bu yaştan sonra buradan çıksam nereye gidicem? Genç değilim ki çalışayım. Hoş gençken bir ara onu denedim. Söz verdim kendime dedim; bu işi bırakıcam.. Dışarı çıktım. Ama yavrum eğitimin yoktu çaycılık yaptım. Ailem bana orospuyum diye evini açmadı. Yalnız başıma ev tuttum. Yine erkekler, kadınlar rahat bırakmadı. O zamanlarda bir mahallede bir kadın namuslu bile ev tutsa orospu gözüyle görürlerdi. Çünkü başında bir erkek sahibin olmalıydı. Eee...Bir orospuyula ne kadar tövbede etse hiçbir erkek evlenmez. Namuslu bir kadın olarak yine bir erkeğin desteği olmadan bu toplumda tutunamazsın. Ben yine anlayacağın fuhuş yaptım. Ama gerçekten ittiler yani... O zaman tek başıma ev tuttuğum zaman, bir işyerinde çaycılık yapıyorken oradaki pezevenkler asıldı. Sonra mahalleimde gece işten geç çıkıyorum diye mahallenin karıları, erkekleri arkamdan tek yaşıyorum diye orospu dediler. Evde geceleri tek kalırken ağlardım; keşke bir komşu gelse kapımı çalsa misafir olsa derdim. Ama komşu kadınları kocalarını elinden alırım diye beni hiç evlerine almadılar. Bakma bu yaşadıklarım kolay şeyler değildi. İşte bende yine kendi batağıma döndüm. Velhasıl yavrum... Şimdi sen söyle gençken tutunamayan hayata, bu yaştan sonra nasıl tutunur? Sen bu soruyu bize değil, devlet büyüklerine sor... Devlet kör mü? Görmüyor mu? Allah için torun sahibi bir kadın hiç bu yaştan sonra burada kalmak ister mi? Neden devlet bize sahip çıkmıyor?..”* Bugün yaşlılık başlangıcında olan bir kadının isteyerek ve gönüllü bir şekilde genelevde yer aldığına inanmak güçtür. Çünkü kişi yaşlandığı zaman fiziksel açıdan bir zayıflama yaşamaktadır. Artık yavaş yavaş birtakım bedensel ve cinsel faaliyetlerinde bir gerileme olmaktadır. Normalde yaşlanma sürecine giren bireyin sosyal, psikolojik ve sağlık sorunları yaşadığı düşünülünce, bu yaşta böyle bir ortamda bir bireyin olması bu sorunları daha fazla arttırmaktadır. Veri toplama sürecinde, görüşmeler ve gözlemler esnasında araştırmacı olarak duygu ve düşünceler beden diline yansıtılmamaya çalışılmıştır. Ancak yorumlama aşamasında şunu belirtmek gerekmektedir ki; **Zehra** ile yapılmış olan görüşme esnasında duygularımız yansıtılmamış olmasına rağmen, onun içinde bulunduğu durumdan insani olarak etkilenilmiştir. **Zehra**'nın fiziksel ve ruhsal açıdan çok büyük bir çöküntü içerisinde olduğu gözlemlenmiştir. **Zehra**'nın yaşının

60'ın üzerinde olması nedeniyle bulunduğu ortamın fiziksel koşullarının ona uygun olmadığı görülmüştür.

Zehra ile görüşme esnasında, onun yanındaki yaşı genç olan **Emine** araya girerek, bu hususta düşüncelerini şu şekilde belirtiyor: *“Benim ve buradaki bütün kadınların sonu böyledir. Çünkü bizler bir defa buradan yaşlanmaya mecburuz. Elimize o vesika verildikten sonra insanın artık kaybedecek bir şeyi kalmıyor. Görmüyor musun gençken çıkmayı denemiş ve tutunamamış. Sanki o zaman zordu da şimdi daha mı kolay...Kadın olmak her zaman zor...”* Kadınlarla yapılan görüşmelerde ve araştırmaya katılan kadınların sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında, kadınların genelevden ayrılmalarını güçleştiren nedenlerden birinin; bir defa sicillerine işlediğini düşündükleri vesikaya sahip olmaları nedeniyle *“bari bu benim önüme ileride çıkacak”* deyip, genç yaşta olanlarda artık ileride toplum beni kabul etmeyecek burada kalmaktan başka çarem yok, hiç değilse birikim yapıp çıkayım düşüncesiyle başlarda genelevden ayrılmadıklarını ama sonraları farkında olmadan çıkmak isteseler de çıkamadıklarını belirtmişlerdir.

Yaşı 50'nin üzerinde olan **Gülten**'se, şimdiye kadar genelevde kalmasının nedeninin vesika olmadığını, borçlandırma olduğunu anlatıyor: *“Geneleve ilk girdiğimde biraz para biriktirip çıkarım. Sonrada bir dükkân açarım dedim. Ama ne mümkün sürekli borçlandırıldım ve borcumu ödeyeyim diye burada yaşlandım.”* Her ne kadar genelevde olan kadınların haklarının yasalarla korunduğu belirtilse de, kadınlarla yapılan görüşmelerde, fuhuşun yasal bir şekilde olması kadınların her zaman haklarının korunduğu anlamına gelmediği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Çünkü, patron ve genelevde çalışan kadın arasındaki para alıp verme ilişkisi, kanunlarda belirtilen şeklin dışında, genelevde olan kadının ekonomik yönden sömürülmesi şeklinde olmaktadır. Patron ve kadın arasındaki borç alıp verme durumu, kadının borçtan kurtulamaması kadınların fuhuş sektöründe uzun süre kalmalarında bir etken olmaktadır.

Araştırmada görüşülen kadınların büyük çoğunluğu genelevde olmadan önce, dışarıda bar, pavyon, randevuevlerinde fuhuşa başladıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle daha önceden dışarıda fuhuş sektöründe yer aldığı dönemlerde bazı kadınların bedeninin ve cinselliğinin tükeninceye kadar bu sektörde kadın pazarlamacıları, dostlar,

eşler tarafından nasıl kullanıldığını **Esin** şöyle anlatıyor: “Genelev kadını olmak demek vesikalı olmak demektir. Ama dışarıda çalıştığım dönemlerde bu işten ayrılmak için uğraştım. Ama bir defa kadın pazarlamacılarının eline düştün mü? Bir de dostun varsa zor oluyor. İnsanın bedeni tükeninceye kadar, sömürüyorlar. O yüzden genelev güvenli diye buraya girdim. Yani bir kere orospu oldun mu? İster genelevde ol, ister dışarıda bu bataktan zor çıkıyorsun. Orda da, vesikan olmasa da geçmişin bir şekilde karşına çıkıyor ve bu işi sonuna kadar yapıyorsun. Şansın varsa evleniyorsun. O da zor nerde öyle erkek.” Yasal olmayan fuhuşta kadınlar genellikle dostları, kadın pazarlamacıları tarafından bu işi yapmaya zorlandırılmaktadırlar.

Yine, yapılan araştırmada görüşmecilerin niteliği farklı olduğundan fuhuş sektörüyle alakalı başka bulgularda elde edilmiştir. Genelevde bulunan cinsiyetini değiştirmiş olan **Manolya** konuya farklı bir bakış açısı getiriyor: “Fuhuş yapanlar sadece kadınlar değildir. Sen İstanbul’da Beyoğlu’na git orda bir sürü travesti, transeksüel, eşcinsellerinde fuhuş yaptığını görürsün. O garibanlarda ölene kadar bu sektörde çalışıyorlar. Toplum onları cinsel tercihlerinden dolayı etiketlediği için, içlerinden çoğu ölene kadar bu işi yapıyor. Aslında onlar başta mimli oldukları için fuhuşu seçmekten başka şansları yok. Sırf travesti, eşcinsel yada transeksüel olduğu için öldürülen insanlar var. Onlara göre Allah bunları lanetlediği için ölmeyi hak ediyorlar. Ya sana mı kaldı? Allahın yarattığı kulundan hesap sormak. Ortada bir günah varsa bu kuluyla onun arasındadır sana ne! Ben de Allaha inanırım. Ve benim inandığım Allah bir insanın hayatını yok edenden hesap sorar. Hem o Allah sana da soracak niye bir Transeksüelle fuhuş yapıyorsun diye değil mi? Bir insanın eşcinsel, transeksüel yada travesti olması bu insanlara göre bir sapkınlık. Mahsun’un “güneşi gördüm” filmini izledin mi? Orda abisi kardeşini nasıl öldürdü. Beni de ailem cinsiyet değiştirdiğim için dışladı. Oysa ben bir karıncayı dahi incitemem biliyor musun? Yani dışarıdaki birçok cinsel tercihi farklı insan bu nedenle de fuhuş yaparak hayatlarının sonuna kadar yaşıyorlar...” Eşcinsellerin, transeksüellerin ve travestilerin toplumumuzda öteki durumunda oldukları bir gerçektir. Toplumda kadın ve erkek olmak üzere iki tane cinsiyet kimliği vardır. Bunun dışındaki cinsiyet yönelimleri genellikle sapkınlık olarak görülmektedir. Bu nedenle farklı cinsel kimlikleri olanlar sorunlar yaşayabilmektedirler. Bu cinsel yönelimlerinden dolayı iş bulamadıklarından, fuhuşa istemeyerekte olsa girenler ve sonuna kadar yapanlar olmaktadır. **Manolya**’nın “...Onlara göre Allah

bunları lanetlediği için ölmeyi hak ediyorlar” ibaresi çok önemli bir hususu belirtmektedir. Toplumda genellikle İslam dini referans olarak gösterilip, farklı cinsel yönelimleri olanlara bir kin ve nefret duygusu beslenip, onlara yönelik uygulanan haksızlıklarda meşrulaştırılma yoluna gidilmektedir. İslam dininde eşcinsellik günah olarak görülmektedir. Fakat, bu hususta eşcinsel olduğu için bir insanın öldürülmesi belirtilmemektedir. Çünkü, İslam inancına göre bir kişiyi öldürmek kainatı yok etmekle eşdeğerdedir. Ayrıca **Manolya**’nın “*Hem o Allah sana da soracak niye bir Transeksüelle fuhuş yapıyorsun diye değil mi?*” sözleri de İslam inancının günah konusuna yaklaşımını yansıtmaktadır. İslam dininde evlilik öncesi cinsellikte, geneleve gitmekte, hırsızlık yapmakta, kul hakkı yemekte, faiz yemekte, içki içmekte vb. günah sayılmaktadır. İnsanlar bunları yaptıkları zaman nasıl ki birtakım hakları elinden alınmıyorsa aynı durum farklı cinsel yönelimleri olan bireylere de yapılmalıdır. Eşcinselliğe, transeksüelliğe ve travestiliğe yönelik birtakım önyargıları veya varsayımları kişinin olabilir fakat bu bir kişiye bir başkasının haklarına tecavüz etme hakkını vermez. Kişi cinsel yöneliminden dolayı toplum dışına itilip fuhuşa zorlanmamalıdır. Bir kişinin Transeksüel olması kötü bir insan olduğu anlamına gelmemelidir. Hatta **Manolya** ile yapılan görüşme esnasında onun gerçekten insan olarak çok duyarlı ve nazik olduğu gözlenmiştir.

Kadınlarla yapılan görüşmelerde kadınların ilerleyen yaşlarına rağmen fuhuş sektöründe yer almalarının nedenlerinin vesika, iş bulamama, cinsel yönelim, gidecek yerin olmaması, borçlandırılma, dost-patron-kadın pazarlamacılarından korkma gibi zorlayıcı nedenlerden dolayı olduğu görülmüştür.

Fuhuş mağduru kadınların *çocukluklarını geçirdikleri yere* bakıldığında, araştırmaya katılan kadınların yarısından fazlası, çocukluğunu şehirde geçirmiştir. Fakat yapılan görüşmeler esnasında, kentte yaşayan kadınların çoğunun çocukluklarını kentin yoksul gecekondu kesimlerinde geçirdikleri, tespit edilmiştir. Çocukluğunu kentin bu yoksul kesimlerinde geçiren kadınların ailelerinin bir kısmının kente daha önceden köyden göç ettikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Yüksel (1991: 68) araştırmasında; kadınların % 41.2’sinin köy, bucak, ilçe gibi daha ufak yerleşim yerlerinden İstanbul gibi metropol bir kente aileleri ile birlikte göç

etmelerinin nedeninin ne olursa olsun, İstanbul'da ki işsizlik sorunu ve de zorlu yaşam koşulları, evli ya da bekar kadınların fuhuşa yönelmesinde bir etken olduğunu belirtmiştir.

Köyden kente ailesi göç etmiş **Seyhan** bu durumun kendisine ve ailesine verdiği zararı şöyle ifade ediyor: *“Bizim köyümüz vardı. O zamanlar terör yüzünden terk etmek zorunda kaldık ve Adana'ya geldik. Sonrası açlık, sefalet. Büyük şehirde kaybolduk gittik. İş yok, aş yok, dil yok. Hepimiz bir yere savrulduk. Köyümde su gibi temizdim biliyor musun?”* Görüşme esnasında orda bulunan **Meriç** sessizce kulağına: *“Orospuya inanma.. ‘köyünde su gibiymiş’”. Her türlü pislik bu’de bacım. Bizim oraları da onlar bozdu”* diye belirtmiştir. Bu tür yaklaşımların, yani suçun, fuhuşun sebebini bir etnik grupla bağdaştırmanın altında ırkçı, insani olmayan, etik boyut taşımayan, yüzeysel bir anlayış vardır. Burada fuhuşu genetik faktörlere indirgemenin bilimsellikten uzak olduğu düşünülerek, etnik bir grupla ilişkilendirilmemektedir. İster gönüllü olsun, ister zorunlu köyden-kente göçte birtakım olumsuz neticeler yaşanmaktadır. Hangi etnik grup böyle zorunlu bir göçe maruz kalsaydı mutlaka göçün olumsuz neticelerinden etkilenecekti. Araştırmada asıl üzerinde durulan nokta; insanların etnik kökenleri değil, onların içinde bulunduğu zor koşullar ve bu koşulların fuhuşa ne derecede sebebiyet verdiğidir. Araştırma için önemli olan bir kadının Ermeni, Türk, Kürt, İngiliz, Rus, Arap, Hristiyan, Müslüman vs. olması değildir. Aksi halde kadınlarla yapılan görüşmelerde şu görülmüştür; fuhuşun yaşının, dininin, milliyetinin hatta cinsiyetinin olmadığıdır. Aslında bu bir kadın sorunu olmanın ötesinde insanlık sorunudur. Çünkü bu batağın içine küçük yaşta çocuklarında itildiğini düşününce konuya gerek ülkemizde, gerekse dünyada iyi çözümler getirebilmek, el birliği yapabilmek adına cinsiyetsiz yaklaşmak gerekmektedir. İster kadın, ister erkek olsun bunu bir insanlık sorunu olarak görüp çözüm üretmeliyiz.

Elbette ki; Türkiye’de özellikle 1950 sonrası yaşanan göçler ve 1980 yıllarında yaşanan zorunlu göçler, kentlerde kentle bütünleşemeyen yoksul kenar mahallelerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu kenar mahallelerde yaşayan çocuklar ve aileleri işsizlik, sosyal dışlanma, eğitim, sağlık ve konut gibi hizmetlere ulaşmada sorunlar, anomi-yabancılaşma vb. sorunları bu kentin kenar mahallelerinde yaşamışlardır. Çocukluğunu bu koşullar altında geçiren bireyler için bu durum, ileri ki yaşamlarını

olumsuz şekilde etkilemiştir. Ancak şunu belirtmek gerekmektedir ki; göç ve yoksulluk fuhuşta tek etken değildir. Çocukluğu kentte geçen ve sosyo-ekonomik düzeyi iyi olan bir aileden gelen, üniversite mezunu **İrem** şunları belirtiyor: “*Benin annem-babam yedi göbek kentli ve eğitilidir. Annem hemşire, babam memurdu. Ben üniversite bitirdim. Ama annemden-babamdan hiç eğitim almadım. Hep bakıcılar baktı. Annem beni büyütmedi. Bir gün sormadılar arkadaşların kim? diye. Ben kentin apartmanında büyüdüm de ne oldu. Bunlar boş laflar. Kentin en iyi yerinde gökdelenlerde oturanların nicelerinin çocuğu her türlü batağın içinde. Bence insanın fuhuş yapmasına oturduğu yer sebep değildir. İster zengin semtte otur, ister gecekondu. Asıl mesele ailede biter. Ben ailemden nefret ettiğim için, onların adına leke sürmek için buradayım mesela.. Çünkü bir gün analık-babalık yapmadılar. Kedi-köpek gibi birbirlerini yemekten.. Hep sevgiye açtım.*” Kadının iş hayatına girmesi ile birlikte büyük kentlerde çoğu zaman çekirdek aile ile birlikte çocuğun bakımı başka kurumlara geçmiştir. Çoğu zaman ebeveyn çocuğuna gerekli ilgiyi gösteremediğinden yanlış arkadaşlık grupları onun ileri ki yaşantısını etkilemiştir. Çocuklarıyla nitelikli ilişki kuramayan ailelerden gelen bu bireyler, çoğu zaman sevgi ve ilgiyi dışarıda aramışlardır. Bazen o sevgi ve ilgiyi aradıkları kişiler onları fuhuş batağına itmiştir.

Yapılan görüşmeler neticesinde, kişinin çocukluğunun geçtiği yerin fuhuş açısından önemli olduğu görülmüştür. Kırsal kesimden kente göç edenlerin kentsel yapıya uyum sağlamakta zorlandıkları bir gerçektir. Çünkü, kent yaşamının kendine has davranış kalıpları ve değerler sistemi vardır. Aileler, kent yaşamına çoğu zaman ayak uyduramayabilmektedir. Kişi değerler açısından boşluğa düşebilmekte veya ekonomik sıkıntılar, işsizlik nedeniyle fuhuşa yönelebilmektedir. Tabii köyden kente göçle fuhuş arasındaki ilişkinin sosyolojik, ekonomik, hukuki, siyasal ve psikolojik olarak çok boyutlu ele alınması gerekmektedir. Ancak **İrem**’in belirttiği gibi kişinin yaşadığı çevrenin çoğu zaman fuhuşa sebebiyet vermeyeceği de bir gerçektir. Kentin iyi bir yerinde oturup fuhuşa yönelebilecek insanlar olduğu gibi, gecekondu da oturup fuhuşa yönelmeyen bireylerde vardır. Bu durumda fuhuşta çok çeşitli nedenlerin rol oynadığının göstergesidir.

Kişisel bilgi olarak kadınların *eğitim durumları*da önemlidir. Dünya’da ki hızlı teknolojik ilerlemeye rağmen eğitim, bilhassa kadınların eğitimi ülkemizde hala bir

sorundur. Maalesef; kadınlar erkeklere oranla eğitim imkanlarından daha az faydalanmaktadır. Hatta, ülkenin kırsal kesiminde yoksul çok çocuklu ailelerde eğitim hakkı önce erkek çocuğa tanınmaktadır. Eğitimden mahrum olan kadın sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik anlamda toplumda geri planda kalmaktadır. Kadınların eğitimi bir ülkenin kalkınması ve birçok sorunun çözümü içinde önemlidir. Bugün yapılan töre cinayetleri, erken evlilik, çok eşlilik, kadına şiddet vb. durumlar karşısında eğitilmiş kadın daha bilinçli bir tavır sergileyebilir. Ayrıca fuhuşun önlenmesinde eğitim çok önemlidir. Kişi eğitimle sadece meslek kazanmamaktadır. Toplumsal normları öğrenme, sosyalleşme, bilgi, beceri kazanma, üretken olma, sorunlarını çözebilme yeteneği kazanma vb. şeyleri de öğrenmektedir. Fuhuş mağduru kadınların büyük çoğunluğuna bakıldığında, bu özellikleri kazanmamışlardır. Bu durum onların hayat karşısında ayakta duramamalarını sağlamıştır. Bu nedenle birçoğu kadın pazarlamacıları, dostları tarafından kandırılıp bu batağa itilmişlerdir. Tablo 2’de örneklem grubunun eğitim durumu verilmiştir

Tablo 2. Fuhuş Mağduru Kadınların Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Sayı	%
Okur-Yazar Değil	10	19.61
Okur-Yazar	-	-
İlkokul Mezunu	22	43.14
Ortaokul Mezunu	7	13.72
Lise Mezunu	7	13.72
Üniversite Mezunu	3	5.89
Diğer	2	3.92
Toplam	51	100

Araştırmaya katılan kadınların % 19.61’i okur-yazar değil, % 43.14’ü ilkokul mezunu, % 13.72’si ortaokul, % 13.72’si lise, % 5.89’u üniversite mezunu ve % 3.92’sinin üniversiteden terk olduğu görülmektedir.

Fuhuş mağduru kadınların, eğitim düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Bu da fuhuşa başlama ile eğitim arasında önemli bir ilişkinin olduğunu göstermektedir.

Kadınlarla yapılan görüşmeler esnasında *eğitim durumunuz nedir?* diye sorulduğunda, eğitim seviyesi düşük olan kadınlar, en çok bu durumdan yakınarak, bugün düştükleri durumun en önemli nedenlerinden birinin eğitimsizlik olduğunu, belirtmişlerdir. Bu hususta **Fatma**: *“Ben okumayı çok isterdim. Hatta annem babama; “okutalım bu çocuğu” dedi. Ama babam; “okutup ne yapacağız, orospumu olsun, kız çocuğunun okutulduğu nerde görülmüş” dedi. Beni sırf kız çocuğu olduğum için mal gibi sorgusuz sualsiz 15’ imde verdi. Kocam hayırsız çıktı. Boşandım kimin kapısına gittiysem, bir parça ekmeği çok gördüler. Boşanmışım diye daha o zamandan orospu değilken orospu gibi gördüler. Eee... bir insana kırk kez dersin sonunda işin yok gücün yok, ne olur orospu olursun. Okusaydım meslek sahibi olsaydım hiç bu yola düşer miydim? Tamam insan acından da ölse bu işi yapmamalı ama bu dünyada kadın olmak zor.. Hele bir de anaysan... Ahhh....Baba...Ahhh...mezarında rahat uyu. Okuttuğun için değil okutmadın diye orospu oldum. Ama ben çocuğumu okutuyorum.”* Eğitimle fuhuş arasındaki ilişkinin ne kadar önemli olduğunu, okur-yazar olmayan **Meryem** şu sözlerle anlatıyor: *“Sadece iş güç sahibi olmak için okumak önemli değil. Okur-yazar bile olsan bu seni korur. Bak bana okuma-yazmam bile yok. En azından ailem okutsaydı, gençliğimde düştüğüm hataları yapmazdım. Okumam yoktu diye senetlere bilmeden imza atıp, bedenimi sattım. Ama bizde kızlar okutulmazdı.”* Kadınların eğitim imkanlarından faydalanmamasının en önemli nedeni, cinsiyet ayrımına maruz kalmalarıdır. Ailelerinin içerisinde toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler vardır. Bu durum geleneksel düşüncenin bir tezahürüdür.

Köyden kente göç etmiş olan **Seyhan**’sa ailesinin zaten istese de kendisini okutamayacağını, eğitim almanın para ile ilişkisi olduğunu şu şekilde anlatıyor: *“Biz gecekonduda büyüdük. Garibim anam-babam cahildi. Kız çocuklarını okutmazlardı. Ama benim erkek kardeşlerimde okumadı. Okumak için para gerekliydi. Onlar küçücük yaşta ayak işlerinde çalıştılar. İşte benim sonum genelev olduğu gibi, ağabeylerimde başka suçlara karıştı.”* Oysa, toplumda insanlara kadın-erkek olsun eğitimde fırsat ve imkan eşitliği sağlandığında, kişi isterse alt bir sınıfa mensup olsun aldığı eğitimle üst bir sınıfa çıkabilmektedir. Gecekondu da olan biri alacağı eğitimle profesör, idareci olabilmektedir. Bu da toplumsal bir hareketliliklerdir. Böylece toplumsal sınıflar arasındaki mesafelerde azalmaktadır. Türkiye sosyal bir devlet olmasına rağmen bugün 2010 Türkiye’inde eğitim hakkından herkes yararlanamamakta ve bunun neticesinde

toplumsal sorunlar ve suçlar her geçen gün artmaktadır. Bazen ailenin çocuğunu okutmak istemesi yetmemektedir, devletde gerekli eğitim fırsatlarını sunmalıdır. Bu nedenle, eğitimde fırsat ve imkan eşitliğini engelleyen sebepleri aşağıya çekmek devletin görevidir.

Zeliha'nın anlattıkları da ataerkil zihniyetin çelişkisini gösterir nitelikte: *“Babamın zihniyetini çözemedim. Kız çocuğunu okutmaya karşıydı. Kız kısmı okumazmış, günahmış. Ama ben 10 yaşında sokaklarda her türlü itin kopuğun içinde çalışır eve para getirirdim. Demezdi kızım niye çalışıyorsun diye. 14 yaşında bir sürü erkeğin içinde tekstilde çalışırdım. O kadar erkeğin içinde sanki namus taşımıyorum. Erken yaşta namus taşıyorum diye evlendirdiler. Sonum orospu oldum.”* Ülkemizde küçük yaşta çocuklar sokaklarda aileleri tarafından çalışmaya zorlanmaktadır. Küçük yaşta sokağın risklerine (cinsel-fiziksel-psikolojik istismar, uyuşturucu kullanımı, fuhuş vb.) maruz kalan bu çocukların çalıştırılmasında tek etken aile değildir. Başka nedenlerde (eğitim olanaklarının yetersizliği, işsizlik, işverenlerin ucuz işçi gereksinimi vb.) rol oynamaktadır. Ama neden ne olursa olsun ailenin çocuğunu, ekonomik gelirini arttırmak adına sokağın her türlü riskine rağmen çalıştırması doğru değildir. Bu durum çocuğun eğitimden kopmasını da sağlamaktadır. Aile, çocuğunu küçük yaşta sokakta çalışmaya gönderirken genellikle işsizlik, yoksulluk, çok çocuk sahibi olma vb. nedenleri ileri sürmektedir. Bu noktalarda ailenin içinde bulunduğu zor koşullar doğru olabilir. Ancak yinede bu durum çocuğun küçük yaşta çalıştırılması için bir neden değildir. Küçük yaşta çocuklarını çalıştıran ailelerin bu konuda elbette ki bilgilendirilmesi ve eğitilmesi gerekmektedir. Ülkemizde bu konuda projeler, uygulamalar ve eğitimler yapılmaktadır. Fakat çok büyük bütçeli yapılan bu eğitimlere rağmen hala çocukların sokaklarda çalışması ülkemizde en önemli sosyal problemlerden birisidir. İşte bu noktada, görüşmeci kadınlardan eğitim seviyesi yüksek olan **İrem** ve eğitim seviyesi düşük olan **Zehra**'nın belirttiği ortak bir görüşe *“anne ve babalığın eğitim ve bilgiyle olmadığı”* na katılmamak elde değildir. Yani, neden ne olursa olsun hiçbir neden çocuğunu bile bile sömürmek için sebep olarak gösterilmemelidir. Bilhassa, günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte pek çok insan eğitim seviyesi düşükte olsa birçok bilgiye televizyon aracılığıyla ulaşmaktadır. Bu konuda ailelerin sokağın risklerini bilmediklerine inanmak biraz güçtür. Bu durumda aslında şunu da gösterir çocuklara her zaman *iyi* ve *kötü* damgası vuran ebeveynlerin kendi anne ve babalıklarını

sorgulaması da gerekmektedir. Çünkü *iyi* anne ve *iyi* baba olduğu gibi, *kötü* anne ve *kötü* babalarda vardır. İyi bir anne ve baba olmanın eğitimle şüphesiz ilişkisi vardır. Ancak annelik babalık aynı zamanda doğuştan gelen vicdani bir duygudur. Ayrıca burada şunu da belirtmek gerekmektedir; **Zeliha**'nın dediği gibi aileler çocuklarını bilhassa kız çocuğunu küçük yaşta çalışmaya gönderiyorlar ve o zaman bir cinsiyet ayrımcılığına gitmiyorlar ancak söz konusu kız çocuğunun eğitimi olduğunda hemen namus kavramını ön plana atıyorlar. Bu durum gerçekten oldukça çelişkilidir.

Çingir (2005) yapmış olduğu araştırmada kadınların % 35.5'inin ilkokul, %29.05'inin ortaokul, % 23.2'sinin lise mezunu olduğu sonucuna ulaşmıştır (s.83). Odabaşı (2009: 36) araştırmasında kadınların % 12.3'ünün okuma-yazma bilmediği, % 62.3'ünün 5 yıl ve 5 yıldan az eğitim almış olduklarını, kadınların % 8'inin ortaokul mezunu, % 13'ünün lise mezunu olduğu sonucuna varmıştır. Yapılan araştırmanın sonucu ile diğer araştırmaların bulguları arasında benzerlikler bulunmaktadır. Genel olarak, ülkemizde fuhuş üzerine yapılmış olan araştırmaların büyük çoğunluğun da, eğitim seviyesinin düşüklüğü ile fuhuş arasında bağlantı vardır. Ayrıca, fuhuş mağdurlarının büyük çoğunluğunun eğitim seviyesi düşüktür. Fakat bazen eğitim seviyesi yüksek olan kişilerinde fuhuş yaptıkları, fuhuş baskınlarında yakalandıkları medyada görülmektedir. Bu noktada eğitim seviyesi yüksek olan **Deniz** şunları belirtmiştir: “*Ben üniversite mezunuyum. Televizyonlarda görmüyor musun? Ne eğitimliler, neler yapıyor. Bazen de hırs işte insanın hayatını kazanabilecek parası varken, arabası varken daha iyi araba, evi varken daha iyi ev, elbisesi varken, daha iyi elbise diyerek kendini bu aleme bilerek atıyor. Ben de daha iyi giyinmek, gezmek tozmak için bu aleme girdim.*” Eğitim seviyesi yüksek olup fuhuş sektöründe bilerek yer alan insanlarda mevcuttur. Fakat bu durum eğitimle fuhuş arasındaki ilişkinin az olduğu anlamına gelmemelidir. Eğitim, fuhuşun önlenmesinde çok önemli bir faktördür. Ancak daha öncede belirtildiği gibi, kişiye sadece meslek kazandırmak yetmemektedir. Eğitimi bir bütün olarak düşünüp, doğumdan ölüme kadar ki sürece yaymak gerekmektedir.

7.1.1. İlk Evlilik Yaşı

Kadınların ilk evlenme yaşları, araştırma açısından önemli bir bulgudur. Çünkü, erken yaşta yapılan evlilikler, fuhuşa geçişte bir etken olabilmektedir. Evlilik ciddi bir

müessese olmakla birlikte, evliliğe adım atan kişilere birtakım sorumluluklar yüklemektedir. Bu nedenle evlenecek kişinin bu duruma sosyal, ekonomik, psikolojik, kültürel ve cinsel yönden hazırlıklı olması gerekmektedir. Kişi bu duruma hazırlıklı olmadan evlilik müessesesine girerse, gerek kendisini, gerek çevresindekileri gerekse toplumu etkileyecek sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle, erken yaşta yapılan evlilikler olumsuz neticeler doğurmaktadır. Kaldı ki; aksi de düşünülemez çünkü erken yaşta yapılan evlilikler zaten normalde ergenlik dönemine rastladığından bu dönemin sorunlarının yanında birde aile sorumluluğu almak kişiye üstesinden gelemeyeceği sorunlar yüklemektedir. Bu sorunlar, bazen silsile şeklinde büyüyüp başka sorunların kaynağını oluşturacağından fuhuş sektöründeki kadınların ilk evlilik yaşları önem arz etmektedir. Tablo 3'te örneklem grubunun ilk evliliklerindeki yaşları verilmiştir.

Tablo 3: İlk Evliliklerindeki Yaş Durumu

İlk Evliliğinizde Kaç Yaşındaydınız?	Sayı	%
18 Yaşın Altı	35	79.55
18 Yaşın Üstü	9	20.45
Toplam	44	100

Araştırmaya katılan daha önceden evlenmiş kadınların ilk evlilik yaşlarına tablodan bakıldığında; % 79.55'inin 18 yaşın altında evlendiği, % 20.45'ininde 18 yaşın üstünde evlendiği görülmektedir. 7 tane kadın daha önce hiç evlenmemiştir. Kadınların büyük çoğunluğu ailesi istediği için erken yaşta evlendirilmişlerdir. Birkaç kadın kendi istekleriyle sevgililerine kaçarak evlendiklerini belirtmişlerdir. Ancak 18 yaşın altında kendi istekleriyle evlendiklerini belirten kadınlarda, aslında bunun da gerisinde ailenin zorlamasının olduğunu ve aile ortamından, sorunlardan kaçmak için erken yaşta evliliğe itildiklerini belirtmişlerdir. 15 yaşında kaçıp evlenen **Asiye**: "*Kendi isteğimle evlendim diye zannetme ki ben ... meraklıyım. Ama çok mutsuzdum. Sevgiye muhtaçtım. Bende kocama kaçtım. Sonra oda beni sattı. Ama o yaşta evlenmemin nedeni de ailem. Onlar beni yaptıkları zulümlerle, o adamın kollarına ittiler*" şeklinde belirtmiştir.

Erken yaşta yapılan evlilik neticesinde, evliliğin anlamını bilmeyen 18 yaşın altındaki çocuk daha fuhuşa başlamadan çok büyük bir şiddete maruz kalmaktadır. Bugün ülkemizde hala kırsal kesimlerde, kentin yoksul kesimlerinde kız çocukları 18 yaşın altında evlendirilmektedir. Genelevde bulunan 18 yaşın altında 14 yaşında imam nikahıyla evlendirilmiş **Derya**'nın, erken evliliğin fuhuş yapmaya geçişte önemli bir rolü olduğunu doğrular nitelikte anlattıkları ilgi çekicidir: *“Daha 15 bile değildim. Bir baktım babam yaşında herifin koynundayım. Yengem dedi ki: “Bak kızım bu çarşafı altına sereceksin kan akacak ona göre, hiç sesini çıkartma canın biraz acır o kadar” dedi. İnan ne dediğini anlamadım. Daha adet bile bir yıldır oluyordum. Bir adamla yatmak nedir ben nerden bileyim. Neyse benim zulmüm o gerdek gecesi başladı. Adam beni döve döve becerdi. Çok istedikleri çarşafı aldılar. İşte o gece erkeklerden tiksindim valla...Sonrası dayak,küfür...En sonunda dayanamadım 16 yaşındaydım kaçtım. Babamın kapısına gidemem boşanmak ayıptır. Sokaklarda kaldım. Kadın satıcıları, o bar bu bar derken bugün buradayım.”*

15’inde ilk evliliğini yapan **Yasemin**: *“Ben daha 15’idim. Babam anneme bir kız buluşa ermişse onu çok bekletmek caiz değil diye küçücük yaşta beni verdi. Allah seni inandırсын daha 10 yaşındaydım başımı örttü. Ya Allah’ını seversen tamam başörtüsü Allahın emri ama insan zorla örttürür mü? Ben örtmek istemiyordum. Babama örtmek istemediğimi söyleyince bana: “örtmeyipte orospumu olacaksın” dedi. İnsanın ruhu orospu olmasın. Yani ruhumda orospuluk varsa başım örtülünde her şeyi yaparım. Neyse 10 yaşında velhasıl beni kadın yerine koyup başımı örttirdi. Onun derdi din min değil di? Millet di. Yoksa din olsaydı önce okuturdu. Ben Kur’an-a çocukken gittim. Kur’an bize ilk “oku” der. O ne yaptı beni okutmadı. 15’imde başlık parasına beni verdi. Neymiş efendim genç kızmışım, namus taşıyormuşum, evde beklemem doğru değilmiş bu nedenlerden evlendirildim. Eee..noldu diyicen.. Erken evlilik, tanımadığın biri sonu ayrılık tabi ki. Boşanmışsın sana; “10 yaşında başını örtmek istemeyince orospumu olacaksın” diyen bir babanın mı yanına gideceksin. Zaten boşananlara iyi gözle bakmazlar. Gitseydim “bu piçi niye getirdin” der ve “dul bir kadın evde çok beklemez” diye bir daha evlendirirlerdi. O yüzden bende 18 yaşında bir adamla tanıştım, ona sığındım, beni korur diye ona kaçtım. İmam nikahı ile evlendik. Pezevenk beni sattı” şeklinde belirtmiştir.*

Erken yaşta evlilik konusuna, bazı kadınlarda eğitim düzeyleri düşük dahi olsa, farklı ama doğru bir noktadan bakmışlardır. Bu durumu tecavüz olarak nitelendiren 15 yaşında evlenmiş **Gülsüm**: “Evlilik mi? Ne evliliği..Resmen tecavüz...” demiştir. Yine, olayı tecavüz olarak gören, ilk gece gerçekten gerdekte eşinin tecavüzüne uğrayan 16 yaşında evlenmiş **Bahar**’ın anlattıkları bir hayli ilginç: “İlk gece ben çok korktum. Adam habire so..ya çalışıyordu. Erkekliğini ispatlayacak ya godoş. Kapıdaki pezevenklere yani sağdıçlara bunu göstermesi için kan o gece akmalıydı. Ben çocuktum korkuyordum. Baktı olmayacak elimi kolumu bağladı bana saldırdı. Zaten çocuk yaşta evlendirilmişim o ayrı tecavüz bir de kocanın tecavüzüne uğradım. Sonrasında kaynana-kayınbaba ayrı kocalık etti dayanamadım kaçtım. Bu yola düştüm..” Erken yaşta yapılan evlilikler, cinsel bir şiddet biçimidir. Fizyolojik, bilişsel ve psikolojik açıdan kendini tamamlamamış çocuğu evliliğe zorlamak, bir nevi daha geniş manada çocuk haklarına tecavüz olarak da nitelendirilebilir. Ayrıca, ilk gece zorla cinsel ilişkiye zorlanıp kocası tarafından tecavüze uğrayan çocuğun sadece kocasını bu durumdan sorumlu tutmak konuya eksik bakmak demektir. Çünkü, kapıda bekletilen savdıç, erkeğin bu tecavüze yeltenmesinde ve kadına hiçbir seçme hakkı tanımayan erkeğe namusunu ve erkekliğini ispatlaması için imkan veren, bir ataerkil gelenektir.

Kadınlar, sıklıkla “evlilik içi tecavüz”e maruz kalırlar. Ancak, çoğu zaman bu eylemin suç oluşturduğunu bilmezler. Bu nedenle “evlilik içi tecavüz” suçu, adli makamlara sıklıkla yansımaz, uygulamada karşılaşılması güçtür. Evlilikte tecavüze uğrayanlar, evlilik dışı tecavüz yaşayanlara göre daha fazla fiziksel tahribata uğramaktadır. Kocasını dahil hiç kimse, bir kadını fiziki veya duygusal zor kullanarak cinsel ilişkiye mecbur edemez (Timur ve Ok, 2001: 69). Türk Ceza Kanunun’da evlilik içi tecavüz olgusuna yer verilmemektedir. Kanun’a göre, karı-koca arasında evlilik ilişkisi olduğundan, koca zorla cinsel ilişkide bulunmuş olsa bile suç oluşturmaz. Bunu nedeni, “evliliğin kocanın karısı üzerinde tasarruf etme yetkisini verdiği, evliliğin karıya meşru birtakım vazifeler verdiği, bu vazifeler meyanında cinsi münasebete rıza göstermek olduğu, bununda nedeninin evliliğin gayesi olan çocukların hasıl olması suretiyle bir ailenin vücudu” olduğunun kabulüdür. Dolayısıyla, karı-koca arasında oluşan “cebren ilişki”, “bu gayeye bir vasıta olması dolayısıyla meşrudur” ve suç oluşturmaz; sadece “anormal ilişkiler”, TCK 478. Maddesindeki aile efradına karşı fena muamele suçunu oluşturur (Berktaş, 2010: 54). Maalesef 2004 yılına kadar evlilik içi

tecavüze bakış açısı böyleydi Fakat yeni kanuna göre evlilik içi tecavüz suç teşkil etmektedir. “ TCK; evli eşler arasında, eşlerden birinin isteği olmadan gerçekleşen cinsel ilişkiyi, yani evlilik içi tecavüzü cinsel saldırı suçu olarak cezalandırır. Evlilik içi tecavüzün cezası yedi yıldan on iki yıla kadar haptir (Madde 102)” (Kaynak, Geray, Amado ve Yirmibeşoğlu, 2007: 17).

Görüldüğü gibi; erken yaşta yapılan evlilikler psikolojik, sosyal, biyolojik açıdan bireyde çok büyük sorunlar yaratmaktadır. Ülkemizde hala erken yaşta evlendirilen çocuklar bulunmaktadır. Maalesef, erken yaşta yapılan evlilikler toplumun büyük bir kesimi tarafından normal karşılanmaktadır. Oysa, kadınlarla yapılan görüşmelerde erken yaşta yapılan evliliklerin fuhuşta bir etken olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

7.2. EBEVEYNLER İLE ALAKALI BULGULAR

Aile, toplumun temel birimini oluşturmaktadır. Birey hayata hazırlanmasında gerekli olan bilgi, beceri, kültür, davranış kalıpları ve değerleri sosyal bir kurum olan ailede almaya başlar. Yani, sosyalleşme sürecinde ailenin rolü büyüktür. İlk eğitim, sağlıklı bireyler olmanın temeli ailede başlamaktadır. Bu nedenle fuhuş mağduru kadınların yetişmiş oldukları aile yapıları, ebeveynlerinin eğitim, mesleki ve medeni durumları, ebeveynleri ile olan ilişkileri, ebeveynlerinin çocukluk dönemindeki tutumları ve kadınların ebeveynlerine yönelik hissi durumu araştırma açısından önem arz etmektedir. Aile yapısı, ailenin çocuğa yönelik tutumlarıyla fuhuş sektörüne girme arasında bir ilişki vardır.

7.2.1. Ebeveynlerin Kişisel Bilgileri

Kadınlarla yapılan görüşmeler sonucunda büyük çoğunluğunun ebeveyninin eğitim ve mesleki durumunun düşük olduğu tespit edilmiştir. Sadece 2 kadının annesi öğretmen ve ebe, 6 kadının babasının da 4 tanesinin memur, 1 tanesinin astsubay, 1 tanesinin öğretmen olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, kadınların ebeveynlerinin eğitim durumu düşüktür. Kadınlara *ebeveynlerinizin eğitim ve mesleki durumu sizin fuhuş sektöründe olmanıza bir sebep mi?* diye sorulduğunda **Güven:** “*Tabî ki sebep...Başımıza ne geldiyse zaten ana-babamızın cehaletinden, yoksulluğundan geldi*

”diye ifade etmiştir. Babası hamal ve okur-yazar olmayan, annesi ev hanımı okur-yazar olmayan, **Rabia**: “*Yani tabii ki ailem bilgili olsaydı. Beni okuturlardı, küçük yaşta evlendirmezlerdi*” demiştir.

Ancak, Üniversiteden terk, babası öğretmen olan **Zeynep**: “*Okumakla insan adam olmuyor. Benim babam okumuştum ama zihniyeti değişmemişti. Babasından ne görmüşse aynısını anneme, kardeşlerime uyguluyordu*” şeklinde belirtmiştir. Üniversite mezunu annesi hemşire babası memur olan **İrem**’se, bu noktada daha öncede insanın yetiştiği yerin ya da yoksulluğun fuhuşa bir neden olmayacağını belirttiği gibi, ebeveynin eğitim ve mesleğinin çocuk açısından çok önemli olmadığını şu sözlerle anlatıyor: “*Asıl olan sevgidir. Ne kadar anne-babanın eğitim ve meslek seviyesi yüksek olursa olsun...Çocuğuna sevgi vermedikten sonra bunların bir anlamı yok...Eğer anlamı olsaydı eğitimin ve mesleğin ben bugün burada olmazdım.*” Ailenin, mesleki ve eğitim düzeyinin çocuk üzerindeki etkisi önemlidir. Ebeveynlerin eğitim ve mesleki açıdan iyi konumda olmaları aile içi ilişkilerde, çocuğun eğitiminde olumlu bir etkidir. Kadınların büyük çoğunluğu anne-babalarının eğitim ve mesleki durumlarının düşük olmasından dolayı okutulmadıklarını, erken evliliğe zorlandıklarını, yoksul olduklarını, ebeveynlerinin bu yüzden kendileriyle iyi ilişki kurmadıklarını belirtmişlerdir. Ancak, ebeveynlerin eğitim ve mesleki düzeyinin yüksek olması her zaman çocuğuyla iyi ilişkiler kurduğu anlamına da gelmemektedir.

Ebeveynlerin *medeni durumu ve aile yapısı*da, çocuk üzerinde etkilidir. Boşanma, ebeveynlerden birini kaybetme, çok eşlilik, üvey anne-babanın varlığı vb. ailede meydana gelebilecek her türlü değişim çocuğu etkilemektedir. Kadınlara ebeveynlerinin medeni durumu sorulduğunda, sadece 4 kişi ebeveynlerinin boşanmış olduğunu, içlerinden bazıları ebeveynlerinden birini kaybettikleri için anne-babalarının başkalarıyla evlendiğini, ama büyük çoğunluğu ebeveynlerinin evli olduğunu belirtmiştir. Yalnız, ebeveynleri evli olan kadınların hemen hepsi mutlu bir aile ortamında yetişmediklerini, belirtmişlerdir. Ebeveynleri bir arada olan kadınlardan **Esin** bu durumla ilgili şunları anlatıyor: “*Ben annemle-babamla büyüdüm. Yani 14’üme kadar. Aman ne aile ne aile...Kedi köpek gibi birbirlerini yerlerdi.*” **Zeynep**: “*Babam işten gelir anamın a... s...dı. Anamda ona gücü yetmez bizim hakkımızdan gelirdi.*” Yine aynı durumdan şikayetçi olan **Güven**: “*Anam, bizi felek her yerden vurmuş.*

Dünyaya gözümüzü açar açmaz zaten b..tan bir aileye düşmüşüz. Bizim ailede hır-gür eksik olmazdı” demiştir. Küntay ve Erginsoy (2005: 104-105) “İstanbul’da Onsekiz Yaşından Küçük Ticari Seks İşçisi Kız Çocuklar” üzerine yapmış oldukları araştırmada; katılımcıların % 23.3’ünün ebeveyni ile birlikte yaşamalarının, bu çocukların sağlıklı, huzurlu ortamlarda olduğunu düşündürebileceğini fakat parçalanmamış aile yapısının ilk başta olumlu değerlendirilse bile derinlemesine incelendiğinde farklı görüşlerin ortaya çıktığını ve TSKÇ’lerin ailelerinde maddeten kopma yaşanmış olmasa da manen çözülme olduğunu ve bu durumların çocuklar için aile ortamını kabusla çevirdiğini belirtmişlerdir.

Yine, ebeveynleri boşanmış olan kadınlarsa, anne-babalarının boşandıktan sonra kendileriyle ilgilenmediklerini, kimi zaman birbirleri arasındaki çatışmalara dahil ettiklerini belirtmişlerdir. Ebeveyni boşanmış **Zuhal**: “*Bizimkiler bir boşandı, pir boşandı..Mübarekler çocuklarından da boşandılar. Her bir kardeş bir yere savrulduk*” demiştir. Ebeveynlerinin boşanmalarının üzerindeki olumsuz etkisini **Ceren** şöyle anlatıyor: “*Ben anneme bir şey demiyorum. O pezeveng babamdan nefret ediyorum. Boşandıktan sonra bize sahip çıkmadı. Annem ailesinin yanına gitti. Bi daha evlendirdiler. Ne yapsın. O zamanlar zaten ayıptı boşanmak. Yoksa eminim bizi bırakmazdı. Babamda bir daha evlendi. Üvey anam orospunun tekiydi. O günleri hiç hatırlamak istemiyorum.*” Boşanma, eşleri olumsuz etkilediği gibi çocukları da etkilemektedir. Boşanma sürecinde gerçekleşen mahkeme, nafaka, velayet, mal paylaşımı vb. konular çocuğa aksettirilmemelidir. Ayrıca, boşanma sonrası süreçte eski eşler çocukla ilişki konusunda anlaşmalıdırlar. Bunu gerçekleştirmedikleri zaman en büyük hasara yine çocuk uğramaktadır. Boşanma sürecinde ve sonrasında ebeveyn tutumları önemlidir. Ebeveyn tutumları ile çocuk bu durumdan daha az etkilenebilmektedir.

Görüşmelerde kadınların parçalanmamış ailelerden geldikleri görülmüştür. Bu durum şunu göstermektedir ki; parçalanmamış aileden gelmek, çocuğun iyi bir aile ortamında yetişmiş olduğunun göstergesi değildir. Aile içerisinde, ebeveynler arasındaki sağlıklı ilişkiler ve bunların neticesinde meydana gelen gerilimler çocuğa olumsuz yansıyabilmektedir. Çocuklukta ebeveynleri tarafından ihmal ve istismar

edilen bireyler, bu olumsuz etkilerden hayatlarının ilerleyen dönemlerinde de kurtulamayabilmektedirler.

7.2.2. Ebeveyn Tutumları

Kadınlara *çocukluğunuzda ebeveynlerinizle ve size bakanlarla ilişkiniz ve onların size karşı tutumları nasıldı?* diye sorulduğunda, büyük çoğunluğu ebeveynleriyle ve onlara bakanlarla (üvey anne, üvey baba, dede, amca vb.) ilişkilerinin iyi olmadığını ve kendilerine yönelik olumsuz tutumlar sergilediklerini belirtmişlerdir. Ailesi ile aralarının iyi olduğunu belirten kadınlarsa aslında bu ilişki türünün iyi olmadığını farkında olduklarını, fakat ebeveynlerinin ya da kendilerine bakan kişilerin ailelerinden gördüklerini, kendilerine uyguladıklarını belirtmişlerdir. **Derya** bu hususta şunları anlatıyor: *“Evet annemle-babamla ilişkim iyiydi derim. İyi dediğimde babam beni bir gün bağrına basmamış. Bana “kızım seni seviyorum” dememiş. Annem içinde aynısı geçerli. Ama bu onların suçu değil ki. Onlar anasından-babasından bunu görmemiş ki bana versinler. Onlarda benim gibi okutulmamış, seilmemişler...Annemde benim gibi sorgusuz sualsiz 14’ünde evlendirilmiş. Fakirlik, yokluk hep onları bizden uzaklaştırmış. Onlara da birileri bir çocuğu nasıl sevmesi gerekeceğini öğretseydi, eğitilmiş olsalardı o anne-baba arasında ki iyi dediğimiz ilişkiyi yaşardık. Ama ben yine de iyi diyorum. Onlar benim annem-babam sevgilerini göstermediler ama içlerinde yaşadıklarını biliyorum.”* Yani olması gereken ilişki dediğimiz çocuklara model olma, kuralları ve sınırları öğretmek, tutarlı bir aile tutumu sergilemek, gerek kendilerinin gerekse çocuğun isteklerini dikkate alan bir ilişki geliştirmek, aile içinde demokrasi ve hoşgörüyü gerçekleştirmek, cinsiyet eşitliğini sağlamak denilen bir aile ilişkisi içerisinde yetişmediklerini, ancak bu ilişkiyi gerçekleştirebilecek bilgidен ailelerinin yoksun olduğunu belirtmişlerdir. Ancak anne ve babalığın bilgi ve eğitimle olmadığını ifade eden **Zehra**: *“Ben sanki çok mu bilgiliyim. Orospuyum bundan kötüsü mü olur. Ama çocuğum için canımı veririm. Bir ana-baba açta kalsa, zorlukta çekse çocuğunu sevmemesi için bu bir neden değildir. Her şeyin esası sevgidir. Bir kez ya bir kez anam-babam başımı okşamadı. İçimde hep kaldı. Analık babalık hissini Allah hayvanlara bile vermiş. Git bir kuşun yuvasını boz hele bakayım anası sana ne yapar. Bence böyle ana-babalar olmaz olsun. Bunların hiçbirisi sebep değil. İşte keyifleri gelince peydahlamışlar, sonrada sokağa salıvermişler. Ana-babanın sevgisini vermesinin eğitimi olmaz, imkanı*

da olmaz. Eğer bir ana-baba sorumsuzsa, vicdansızsa parası da olsa, eğitimde alsa evladına verecek sevgisi yoksa yine vermez. Sevgiyi Allah insana vermiştir. Onlar sadece sorumsuzluklarından, bir şeyleri bahane edip çocuklarından mahrum etmişlerdir. Ben niye yavrumdan esirgemedim. Gerçi o benden esirgedi. Oğlumda hayırsız çıktı. Para verince anasıydım orospu demiyordu. Para kesilince beni aramadı bile ama yinede onun canı sağolsun. O da haklı beni baş tacı yapacak değil ya. Ama taşta olsam anasıyım” şeklinde belirtmiştir.

Kadınlar aile içinde en fazla babalarından ve ağabeylerinden fiziksel şiddet gördüklerini belirtmişlerdir. Babasından yediği dayaklar neticesinde evden kaçtığını belirten **Ezgi**: “Babamdan çok korkardım. Her gün sebepsiz bizi döverdi. Akşam eve gelsin istemezdim. Valla onun dayağı yüzünden kafayı yiyecektim. Bende evden kaçtım. Çocuk yaşta kadın satıcılarının eline düştüm” demiştir. **Damla**: “Babam hep bizi döverdi. Anneme de bizi dövmediği için küfredirdi. Anneme orospu, bunları sen böyle alıştırıyorsun. “Kızını dövmeyen dizini döver” bilmiyor musun? derdi.”

Disiplin amacıyla aile içinde çocuğa yönelik şiddet tüm kültürlerde sık rastlanan bir olgudur. Ülkemizde kültürel özellikler ve gelenekler, çocuğu dövme gibi istismar olarak kabul edilen davranışların toplum tarafından kabul edildiğini göstermektedir. “Dayak cennetten çıkmadır”, “Kızını dövmeyen dizini döver”, “Öğretmenin vurduğu yerde gül biter” gibi atasözlerimiz buna örnektir. Ancak; fiziksel istismara uğramış çocuklar sosyal işlevsellik alanında yetersizlik ve yakın ilişki kurma güçlüğü yaşamakta; duygusal yoğunluğu az, öfke ve istismar davranışı içeren ilişkilerle dikkati çekmektedirler. Madde kötüye kullanımı, kişilik bozuklukları, tehlikeli cinsel deneyimler gibi sorunların yanı sıra da, bazı psikiyatrik hastalıklar da fiziksel istismar ve ihmale uğramış çocuklar da çok sık görülmektedir (G. Bahar, Savaş ve A. Bahar, 2009: 56-57). Fiziksel yönden çocuğun istismar edilmesi ve bir terbiye metodu olarak dayağın kullanılması, atasözlerimize kadar yansıtılarak, toplumca bu durumu meşrulaştırdığımızın bir kanıtıdır. Dayak, çocuğu terbiye etmenin ötesinde onun psikolojik, biyolojik, cinsel gelişimini olumsuz bir biçimde etkileyerek davranış problemleri göstermesine sebep olmaktadır.

Yine babası ile olan ilişkisinin, hayatında olumsuz bir etki yaptığını ve onun dayacağından çok, bugün olmuş söylediği lafların hala beyninde ona ne kadar acı verdiğini **Asiye** şöyle izah ediyor: *“Dayak geçer. Ama söz, küfür ömrü billah insanın canını yakar. Ben şimdi gerçekten orospuyum insanlar diyor ama canım acımıyor. Ben babamdan sevgide beklemezdim. Ama en azından derdim ne olur bana küfür etme canım acıyor diye. O küfürler şimdi bile aklıma gelince canımı acıtıyor. Bir baba evladına seni ...yim, ... korum der mi? Benim babam derdi.”* Fiziksel şiddet kadar sözel şiddette bireyin hayatında olumsuz bir etki yapmaktadır. Kadınlar fiziksel şiddetin dışında kendilerine bakan kişiler ve ebeveynlerinden sözel ve ekonomik şiddette görmüşlerdir. Okula gitmesi gereken bir yaşta 10 yaşından bu yana çalıştırıldığını belirten **Zeliha** ailesi ile olan ilişkiyi şöyle tanımlıyor: *“Ailem beni evlat gibi görmedi. Babam annem bir gün bağına basmadı. Ben onlar için bir boğazdım. Çocukken beni babam çalıştırdı. Elimden zorla paramı aldı.”*

Ebeveynlerinin ve kendilerine bakan kişilerin, çocukluklarında kendilerine baskıcı ve ilgisiz tutumlar sergilediklerini belirtmişlerdir. İlgisiz bir aile tutumu, çocuğun ilerleyen yaşlarda ilgiyi dışarıda aramasına ve sürekli dikkat çekmek, sevgi bulmak adına başkalarını duygusal açıdan sömürmesine sebebiyet vermektedir. Ailesinin ilgisizliğinden şikayetçi, sosyo-ekonomik ve kültürel durumu diğer kadınların ailelerine göre daha iyi olan **İrem**, ailesinin ilgisizliğinin hayatına nasıl olumsuz bir etki yaptığını şu şekilde belirtiyor: *“Benim annem-babam çalışırlardı. Hiç benimle ilgilenmezlerdi. Parayı verirlerdi o kadar. Bende onların ilgisini çekmek için onların gıcık aldığı şeyleri yapardım. En sonunda ilgiyi, sevgiyi dışarıda aradım. Kötü arkadaş ve sonum malum. Ama oh olsun hiç üzülmiyorum. Anamın-babamın şerefini rezil ettim diye. Onlar sevgisini verseydi. Ben burada olmazdım.”* Kadınlar, ailelerinin baskıcı ve ilgisiz tutumları genelde bir arada sergilediklerini belirtmişlerdir. Baskıyı en çok babalarının ve ağabeylerinin uyguladığını, bilhassa kız çocukları oldukları için örf, adetler konusuna dikkat etme hususunda baskı yaptıklarını belirtmişlerdir. **Şeyma** abisinin sevgilisi ile kendisini gördüğünü, bundan korktuğu ve babasının kendisini öldüreceğini zannettiği için, bu baskıcı tutum nedeniyle evden nasıl kaçıp sokaklarda fuhuşa bulaştığını şöyle anlatıyor: *“Ben İstanbul’un gecekondusunda büyüdüm. Abimle babam çok baskıcıydı. Bizde bir kızın sevgilisi olmazdı. Bir gün beni abim yakaladı. Bende o gün evden kaçtım. Kaçış o kaçış. Küçük bir çocuk İstanbul gibi şehir gerisini*

sen düşün...”Günümüzde hala kırsal kesimlerde, ailelerin kız çocuklarını sevgilisi olduğu için töre gereği öldürmesi olaylarına rastlanılmaktadır. Ancak, erkek çocuğunun sevgilisi olduğu zaman bu durum desteklenmektedir.

Çok az sayıda kadınsa ailelerinin tavizkar tutum sergilediğini belirtmiştir. Anneanesi tarafından büyütülen **Demet** bu hususta şunları söylüyor: “*Benim annem-babam yoktu diye beni çok şımarttılar. Bir dediğimi iki yapmadılar. Ne istediysem oldu. Ama bu da iyi bir şey değil. Bir çocuğun her isteği yapılmamalıymış. Bunu ben hayatımdan öğrendiğim için şimdi kendi çocuğumun her isteğini yapmıyorum.*”

Kadınlar normal ailelerden gelmelerine rağmen, çocukluk döneminde ebeveynlerinden ve kendilerine bakan kişilerden olumsuz tutum ve davranışlar gördükleri için, mutsuz bir çocukluk dönemi geçirmişlerdir. Ebeveynlerinin olumsuz tutum ve davranışları, kadınların ilerleyen dönemlerinde derin etkiler bırakmıştır. Kimi zaman dolaylı olarak, kimi zaman doğrudan fuhuşa sürüklenmelerinde bu yanlış ebeveyn tutum ve davranışlarının çok büyük etkisi olduğu görülmüştür.

Kadınlara *ebeveynlerinize ve size bakan kişilere karşı ne hissediyorsunuz?* diye sorulduğunda büyük çoğunluğu annelerine karşı olumlu duygular beslediklerini, fakat babaya karşı aynı duyguları beslemediklerini belirtmişlerdir. Kadınların büyük çoğunluğu annelerinin ellerinde bir şey olmadığını, evde çoğunlukla söz sahibinin erkekler olduğunu bildikleri için, annelerine karşı olumsuz duygular beslemediklerini belirtmişlerdir. Yaşadıkları olumsuzlukların nedenlerini anneden çok evin erkeklerine yüklemişlerdir. Fakat annesi ölen ya da boşanmış olanların bazıları üvey anne, yenge, hala yanında yetiştiğinden onlara karşı olumlu duygu beslemediklerini ve kimsenin anne gibi olamayacağını anlatmışlardır. Ancak, kadınların büyük çoğunluğu babalarına karşı olumsuz duygu besleseler de babalarına karşı içlerinde bir sevgi olduğunu ifade etmişlerdir. Bu hususta **Derya** : “*Babamdan ne çektiğimi ben bilirim. Ama bana kötülüğü de dokunsa atamdır, atamam. Ona çok kızgınım ama başına bir şey gelse hemen koşarım. Ben genelevdeyim yapılacak en büyük kötülüğü evladına yaptım. Ama evladım beni atmıyor işte. Bende babamdan nefrette etsem yinede olmuyor, can-ciğer sökülüp atılmıyor* ” demiştir.

Kadınlara *ailelerinin şu anda genelevde olduklarından haberdar olup olmadığı?* sorulduğunda, büyük çoğunluğu haberdar olduğunu belirtmiştir. En azından ailede herkes bilmezse dahi, bilen kişilerin olduğunu söylemişlerdir. Çok az bir kadın, ailesinin genelevde bulunduğundan haberdar olmadığını, belirtmiştir. *Peki aileniz fuhuş sektöründe olduğunuzu ilk öğrendiğinde ne tepki vermişti?* sorusuna kadınlar önce reddettiklerini, haberler gönderip namuslarını temizleyeceklerini bildirdiklerini ama sonra görüşmeler dahi kabul ettiklerini belirtmişlerdir. Ailesi ile görüşen **Naciye**: “Önce reddettiler. Hatta bacımla gizli görüşüyordum. Öldüreceklerini falanda söylemişler. Ama gel gör ki, evlatları, bacılarıym atmadılar. Babamla hiç görüşmedim. Ama anamla sonradan ölene kadar hep görüştüm” demiştir. Ailesi ile görüşen **Rabia** : “Kardeşlerimle görüşüyorum. Onlar da üzülüyor. Demek seninde kaderin böyleymiş diyorlar” şeklinde belirtmiştir. Ancak kadınlar ailelerinden sadece anne, teyze ve kız kardeşe daha çok görüşüklerini belirtmişlerdir. Ailenin erkekleri ile görüşülmemekte ve erkeklerde kardeşlerin ya da annenin kadınlarla görüştüğünü bilmemektedir.

Ailesinin fuhuş sektöründe olduğunu bilmediğini,’lu olduğunu ve gerçek yaşını, adını, soyadını bilhassa belirtilmesini isteyen, ancak onun güvenliği açısından gerçek adının kullanılmadığı takma adıyla **Gökben** şunları belirtmektedir: “Bizimkiler’lerdir. Onlardan korkmuyorum. Bir gün beni bulurlarsa öldüreceklerini çok iyi biliyorum. Türkiye’nin hiçbir yerinde kızlar töre yüzünden öldürülmez. Haberlere bak hep bizim bu doğu ve güneydoğuda böyledir. Bir de bize özgürlük sunmak adına dağa çıkıp su gibi yavruları öldürüp başka kadınları anaları da öldürüyorlar. Bize özgürlük getireceklermiş, siz önce kadınınızı, kızınızı insan yerine koyaydınız. Benim amcamın oğluda dağda. Ama pezevenge bacılarına köpek gibi davranırdı. 14 yaşında bacısını kuma verdi. Birde özgürlük peşinde koşuyor. Kız çocuğunu okutmazlar, erkenden evlendirirler, sorgusuz sualsiz 15’inde verirler, erkek her haltı yer ses çıkarmazlar, bir kızın sevgilisi olsa onu öldürürler, kocadan kahr çekersin boşanmak ayıptır der sahip çıkmazlar, dini işlerine geldiği gibi kullanır dört kariyla evlenirler sonrada özgürlük peşinde koşarlar. Tamam zamanında boynu altında kalasica devlette bize haksızlık etti ama en büyük zulmü ve haksızlığı bize babalarımız, kocalarımız, kardeşlerimiz yaptı. Şimdi bu insanlardan neden korkayım. Gelsinler öldürsünler ben yaşarken bin defa öldüm. Şimdi canıma kıymıyorsam Allaktan korktuğum içindir. Onlar bilmiş bilmemiş

umurumda bile değil. Sebep olmasalardı. Allah bildikten sonra onların ne düşündüğü, ne tepki vereceği umurumda değil.”

“Geleneksel ve dinsel kurallar ile pratikler, çoğu kez, kadınların cinselliğini kontrol etmek ve cinsel ilişkilerdeki güç dengesizliğini sürdürmek için araç olarak kullanılır. Bu durum, Türk güvenlik kuvvetleri ile PKK arasında, 1984 yılında başlayan silahlı çatışmalar sonucu daha da kötüye gitmiştir” (İlkkaracan, 2003: 133). Dinin ve geleneklerin kadın cinselliği söz konusu olduğunda araç olarak kullanılması, ülkemizde sadece Doğu ve Güneydoğu’ya has bir sorun değildir. Eğitim seviyesinin düşüklüğünden dolayı bu bölgelerde daha çok ve sert bir biçimde görünüm arz etmekle birlikte, bu durum bir ataerkil zihniyet meselesidir ve çeşitli biçimleriyle tüm ülkede yaşanmaktadır.

Emine, paranın çok güçlü bir şey olduğunu namuslu geçineni namussuz yapacağını ve ailesine maddi destek sağladığı için, fuhuş sektöründe yer almasına ailesinin tüm bireylerinin nasıl tepki verdiğini şöyle anlatıyor: *“Ailem önce bu işi yaptığımı öğrenince beni reddetti, hatta abim öldüreceğini söyledi. Ama paranın yüzü sıcaktır. Bu zamanda insan para için anasını bile satar. Ne zaman para gönderdim. En değerli evlatları ben oldum. Babamın yanına gittiğimde kızım kaderinmiş deyip beni bağrına basıyor. Ama parayı kesdim mi? Hepsi namus abidesi kesiliyor.”* Yapılan görüşmelerde, kadınların büyük çoğunluğunun ailesi, fuhuş sektöründe yer almalarına olumlu bakmamaktadır. Ancak, bazı kadınlar, ailelerine maddi destek sağladığı için, bu durum aile tarafından normal karşılanmaktadır.

7.2.3. Evden Kaçma

Evden kaçma neticesinde, çocuklar küçük yaşlarında suça itilebilmektedir. Evden kaçma davranışı ile fuhuş sektörüne girme arasında bir ilişki vardır. Ayrıca, çocuklukta evden kaçma davranışının gösterilmesi bireyin sağlıklı bir ortamda yetiştiğinin kanıtıdır. Bu nedenle kadınların aileleriyle yaşadıkları dönemde evden kaçma durumları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Evden Kaçma Durumları

Çocukken evden kaçtınız mı?	Sayı	%
Evet	22	43.14
Hayır	29	56.86
Toplam	51	100

Araştırmaya katılan kadınların aileleri ile yaşadıkları dönemde evden kaçıp kaçmamalarına yönelik soruya % 43.14'ü evet, % 56.86'sı hayır demiştir. Kadınların hemen hemen yarısı nerdeyse çocukluk ve gençlik dönemlerinde aileleri ile yaşarlarken, fuhuş sektörüne girmeden önce evden kaçma davranışı göstermişlerdir. Kadınlara *neden evden kaçtınız?* diye sorulduğunda, aile baskısı, bağımsız yaşama, evlilik, töre nedeniyle evden kaçtıklarını belirtmişlerdir. Fakat kadınların büyük çoğunluğunun evden kaçmalarının en önemli nedeni, aile baskısı ve evliliğidir. Aile içerisinde, disiplin yöntemi olarak dayaağın kullanılması yüzünden çocukken evden kaçan **Ezgi**, bu durumu şöyle anlatıyor: *“Her Allahın günü dayak yiyordum. Ama ne dayak ağzım burnum kan-revan içinde artık dayanamıyordum. Bende evden kaçtım. Zaten kaçış o kaçış bir daha geri dönmedim. Dönsem öldürürlerdi. Çünkü evden kaçma demek namusun kirlenmesi demektir.”*

Çayboylu (2002) evden kaçan ergenlerin, geçmişlerinin incelendiğinde, ev içerisinde kaçmayı başarana kadar yıllardır fiziksel olarak örselenmekte olduklarını ve evden kaçan bu çocukların küçük suçları işleme, intihar girişimi, uyuşturucu kullanımı, fuhuşa yönelme gibi kendine zarar verici davranışlarda bulunmak açısından, yüksek risk grubunu oluşturduğunu belirtmektedir (akt: Özmen, 2004: 32-33).

Kadınlarla yapılan görüşmelerde, büyük çoğunluğu evden kaçtıktan sonra bir daha geri dönmediklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle sadece 7 bayan evden kaçıp tekrar geri ailesinin yanına dönmüştür. Fakat, o bayanlarda evden kaçma olaylarını sık sık yapmışlardır. Diğer bayanların, evden kaçma davranışını bir defa gösterip bir daha ailelerinin yanına dönmemesinin nedeni; ailelerinin gelenekçi ve ataerkil olmasından dolayı, bu hareketi affetmeyeceklerini bildikleri içindir. **Mercan** aile baskısı yüzünden evden kaçtığını, sonrasında pişman olduğunu ama neden geri dönmediğini şöyle

anlatıyor: “Evin erkeklerinin baskısından bıkmıştım. Şunu giyme, öyle konuşma. Yok kız kısmıymışım. Falan filan.. Bir sürü dırıldır, dayak, küfür. Annemde onlara uyuyordu. Dayanamadım çocuk aklı evden kaçtım. Sonra pişman oldum. Ama bizim törelerimizde bir kız evden kaçamazdı. Ne bileyim beni öldürürler diye geri dönemedim. Keşke dönseymişim belki de en fazla bir yerimi kırarlardı. Ama o zamanlar bu çok kötü bir şeydi. Çünkü millet eve döndüğümde beni orospu gibi görürdü. Babamda bunu kaldırmaz beni öldürürdü.” Kadınların evden kaçma nedenlerinden biri olan aile baskısı, eve dönmemelerinin de korku kaynağını oluşturmaktadır. Bilhassa, evin erkeklerinden korktukları için evden kaçtıktan sonra bir daha eve dönmeye cesaret edememişlerdir.

Cinsel şiddet biçimlerinden olan erken evlendirme, tecavüz, cinsel istismar ve ensestte kadınların evden kaçmalarının nedenleri arasındadır. Tecavüze uğradığı için evden kaçan **Esin**: “Daha 14 yaşındaydım, akrabamız tarafından tecavüze uğradım. Ailem beni bağına basacağına, bir suçum olmadığı halde sırf kızlığım gitti diye, namuslarını temizlemek için 47 yaşında bir adama vereceklerdi. Bende evden kaçtım” demiştir. Babası tarafından cinsel tacize uğrayan **Leyla**: “Ben babamın tacizine uğradım. Babamın ya babamın. Nerdeyse bana tecavüz edecekti. Birgün içmiş içmiş eve gelmişti. Bir baktım üstüme çıktı. Ben çok çocukta değildim. 16 yaşındaydım. Korktum. Çünkü babam bana dokunurken sertleşmişti ve habire bana sürtiyordu. Tabi o zaman ne olduğunu anlamıyordum ama içime bir korku düşmüştü. Demek pezevenğin kalkmış. Ya insanın içinde Allah korkusu olmalı. İnsan evladına da bunu yapar mı? ben direnmeseydim, bana tecavüz edebilirdi. Kimseye de söyleyemedim. Söylesem de kim inanır. Bana bile söyleseler inanmam öz baba bu ya! Böyle birkaç girişimi olunca evden kaçtım. Şimdi ben bu hayatın içine s...yım. İnsan neye inanır artık, ne ailesi, ne geleceği. Bende buna isyan ettim ve orospu oldum” şeklinde ifade etmiştir. Aile içerisindeki cinsel istismar ve ensest olayları, evden kaçma nedenleri arasındadır. Ensest olayları, genellikle kapalı toplumsal yapılarda gizli kalmaktadır. Çocuk aile içerisinde güvendiği, sevdiği ve saydığı kişilerin bunu yapmasını hazmedemeyip, büyük psikolojik travmalar yaşayıp, kimseye de anlatamadığı bu durum nedeniyle evden kaçmaktadır. Dayısı tarafından cinsel ilişkiye zorlanan **Aliye**, neden evden kaçtığını şu sözlerle belirtiyor: “Dayım beni 10 yaşından beri taciz ederdi. O zamanlar anlamazdım. Ama ne zaman 15 yaşıma geldim olaylara anlam verdim. 10

yaşındayken kucağına alırdı sert bir şeyler hissederdim. Sonradan anladım neyin ne olduğunu. Zaten sonradan aleni teklif yaptı. Bir ara anneme söylemeye kalktım. Ağzımı burnumu kırdı. En son evde kimse yokken dayım bana saldırdı. İç çamaşırımı zorla çıkardı. Kendininkini de çıkardı. Tam o işi yaparken. Dışarıdan ses geldi ve kaçtı. Bende o günün haftası evden kaçtım. Ve bilerek bu yolu seçtim. Artık hayata karşı umudum ve güvenim kalmadı.”

Kadınlardan bazıları, erken evlendirilme, bekaretin bozulması ve sevdiğine verilmeme yüzünden evden kaçmışlardır. Sevdiğine verilmediği için evden kaçan **Nesrin**: “Ailem beni zorla biriyle 16 yaşında evlendirecekti. Benimde sevdiğim vardı. Bende evden kaçtım” demiştir. Yine bekareti bozulduğundan dolayı evden kaçan **Gülay**:

“Birini sevdim. Birlikte oldum. Kızlık bozulunca kan akacağını bilmiyordum. O an zevk aldım ve doğrusunu söylemek gerekirse bekaret ne onu da bilmiyordum. Hatta sevgilim 17 yaşındaydı. O da bilmiyordu. Çünkü kan akınca biz ikimizde kanı görünce korkudan ne yapacağımızı şaşırdık. Ben sonradan bekaretin ne olduğunu öğrendim. Olanlara ondan sonra bir anlam verdim. Artık olayın üzerinden iki yıl geçmişti. Beni istemeye geliyorlardı. Benim ailem çok baskıcı değildi. Belki kızlığımın bozulduğunu bilselerdi beni öldürmezlerdi ama olsun bizde de önemliydi, yinede babam bacaklarımı kırardı. Anamım-babamın şerefi rezil olmasın diye evden kaçtım” şeklinde ifade etmiştir.

Bir kadın, evlendiğinde bakire olduğunu kanıtlamazsa dışlanma, horlanma, aşağılanma, adının çıkması, rezil edilme gibi durumların dışında bazı yörelerde *namus cinayet*’ine de maruz kalmaktadırlar. Oysa, erkeklerin evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmaları teşvik edilmekte ve cinsel deneyim çoğu kez *erkekliğin kanıtı* olarak görülmektedir (İlkkaracan ve Seral, 2003: 195).

Bir başka evden kaçma nedeni televizyondaki, gazetelerdeki artistlerin hayatına özenip, şöhret olma ve bağımsız yaşama isteğidir. Bu nedenle evden kaçtığını anlatan **Seyhan**: “Biz çok fakirdik. Ben hep genç kızlara özenirdim. Benimde güzel elbiselerim olsun isterdim. Meşhur olursam olur diye evden kaçtım. Sesimde güzeldi. Ama pavyonlara düştüm” demiştir.

2000’li yıllara geldiğimizde evden kaçma olayları daha da artmıştır. TÜİK (2009); toplam 3195 çocuktan 1381 erkek, 1184 kız çocuğunun evden kaçtığını belirtmiştir.

Çocuklar anne-baba ilgisizliği, fiziksel-sözel ve cinsel istismar, aile içi şiddet, ebeveyni cezalandırmak vb. nedenlerden dolayı evden kaçmaktadırlar. Evden kaçan çocuk, çoğu zaman kadınlarla yapılan görüşmelerde de görülmüştür ki, cezalandırılmaktan korktuğu için eve dönmemektedir. Küçük yaşta, hayatı bilmeyen çocuk, sokağın riskleri ile karşılaşabilmektedir. Evden kaçan bu çocuklar, fuhuş mafyasının ve suç örgütlerinin eline düşebilmektedir.

7.3. ÇOCUKLARINA YÖNELİK BULGULAR

Araştırma açısından, kadınların çocuklarına yönelik bulgular, önem arz etmektedir. Fuhuş sektöründe yer alan kadınlar kadar, çocuklarında bu durumdan etkilenmektedir. Her ne kadar 18 yaşın altındakiler çocuk olarak nitelendirilse de, ebeveyni için çocuğunun yaşı yoktur. Fuhuş, toplum açısından sosyal bir sorun olduğundan, fuhuş sektöründe yer alan kadınlar, normlardan sapmış bireyler olarak görülmekte ve etiketlenme sorunları yaşamaktadırlar. Ancak bu etiketlenme ve dışlanmadan, onların çocukları da hayatlarının sonuna kadar nasibini almaktadırlar. Çünkü, toplumumuzda namus gibi değerler, babadan çok anne üzerinden değerlendirilmektedir. Bu nedenle fuhuş mağduru kadınların çocuk sahibi olma durumları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Kadınların Çocuk Sahibi Olma Durumu

Çocuğunuz var mı?	Sayı	%
Evet	37	72.55
Hayır	14	27.45
Toplam	51	100

Araştırmaya katılan kadınların % 72.55’inin evet, % 27.45’ininde hayır dediği görülmektedir.

Fuhuş mağduru kadınların, evlilik-dışı çocuğa sahip olup olmamaları da önemlidir. Çünkü, bu çocuklarımız evlilik içi doğmuş olan çocuklara nazaran, toplumda ki olumsuz bakış açılarından dolayı daha fazla sorunlar yaşayabilmektedirler.

Yeni Medeni Kanun TBMM tarafından 22 Kasım 2001’de kabul edildi. Yasanın yeni yaklaşımını yansıtan değişikliklerden biride; Evlilik dışı çocuklar için kullanılan “gayr-ı meşru çocuk” kavramı kalktı; evlilik dışında doğmuş çocukların velayeti anneye ait (URL-1, 2010). Hukuken gayr-ı meşru çocuk kavramı kalkmış olmasına rağmen toplumda halen bu tür etiketlemeler yapılmaktadır. Şunu belirtmek gerekmektedir ki; bu durum gerçekten çok acımasız bir damgalamadır. Dünyaya gelme isteği kendi elinde olmayan bir çocuğa böyle bir damgalamayı yapmak doğru değildir. Bu nedenle, fuhuş mağduru kadınlara, *evlilik dışı çocuğunuz var mı?* diye sorulduğunda 4 tane kadın evet demiştir. Evlilik dışı çocuğa sahip olan kadınlarla yapılan görüşmelerde, çocuklarını fuhuş sektöründe, iradeleri dışında dünyaya getirdiklerini belirtmişlerdir. Kadınlar, çocukların babalarını tanımadıklarını, kadınlardan bir tanesi çocuğunun babasının kim olduğunu, kendisinin dahi bilmediğini belirtmiştir. Evlilik dışı çocuğa sahip olan **Eda**, bunun zorluğunu şöyle anlatıyor: *“Bir tane çocuğumu bu alemde dünyaya getirdim. Babasının kim olduğunu ben bile bilmiyorum. Çocuk benim adıma. Aldırmayı istedim ama zamanı geçmişti. Çocuğun babasızlığı, benim bu alemde oluşum yetmezmiş gibi insanların çocuğuma bir piç muamelesi yapması beni üzüyor. İnsanlar çok vicdansızlar, ön teker nereye gider arka tekerde oraya gider hesabı, sanki ben bu yollardayım diye çocuğumda mı batacak içinde olacak. Onun suçu ne? O niye benim günahımı çeksin. O mu istedi benim gibi bir anası olsun. Kader işte ama annesiyim. Niye benim günahımı ona yüklüyorlar. Bıraksınlar oda okusun, oda sevsin, oda evlensin. Soruyorum sana hakkı değil mi? Sonrada niye bu çocuklar sokaklarda, niye suç işliyorlar diye dövünüp duruyorlar. Bakma ilkokul mezunuyum ama çok görmüşüm. Çok televizyon programı izliyorum. Neyin ne olduğunu bilirim. Niye suç işlemesinler ki, daha doğduğu gün alnına orospunun çocuğu, piç diye kaderini insanlar kendi elleriyle yazıyorlar. Peki sana bir soru sorayım...Parmağında yüzük olmadığına göre evli değilsin. Diyelim ki; annesi genelevde çalışan babasının kim olduğunu bilmeyen bir insan sana aşık oldu ve seninle evlenmek istedi. Onu kabul eder misin? Etmezsin, sen kabul etsen de ailen istemez. Bu dünyanın düzeni böyledir kızım. Biz mimliyiz çocuğumuzda mimlidir.”*

Evlilik dışı çocuğu olan **Damla** : “Gayr-ı meşru çocukmuş. Kime göre, neye göre gayr-ı meşru. Millet gidip sperm bankalarından babasız çocuk dünyaya getiriyor, evlenmeden imam nikahsız çocuk dünyaya getiriyor onların ki gayr-ı meşru olmuyor niye bizim ki oluyor. Aslında ben o çocuklara da bir şey demiyorum. Günah, vicdansızlıktır bir çocuğa gayr-ı meşru demek. Ama yani gerçekten şimdi buradaki haksızlığa bak. Niye benim çocuğum kurban oluyor. Niye bu devirde paran varsa işi kılıfına uydurup, namussuzda olsan namuslu olursun, paran yoksa itilir kakılırsın” şeklinde belirtmiştir. Görüldüğü gibi, evlilik dışı çocuğa sahip olmak, kadın açısından zor bir durumdur. Tabi, bu zorluğu toplumda çocukta yaşamaktadır. Babasının kim olduğu belli olmayan çocuklara, acımasız damgalamalar yapılmaktadır. Ayrıca, annenin fuhuş sektöründe yer alması, çocuğun bu durumdan iki kat daha olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır.

7.3.1.Çocuklarıyla İlişkileri

Bir çocuk dünyaya gözünü ilk açtığında annesi ile ilişki içerisine girmektedir. “Anne olmak dünyadaki en büyük sorumluluklardan bir tanesidir...İnsanlığın nevrozunun derinine inersen her zaman anneyi bulacaksın... Bir kez anne ve çocuk arasındaki ilişki yanlış giderse çocuğun tüm hayatı yanlış gider çünkü bu dünya ile ilk temastır, onun ilk ilişkisidir” (Osho, 2005: 149-150). Fuhuş mağduru kadınların, çocukluk yıllarında yetiştikleri sağlıklı aile ortamı, fuhuşun sebeplerinden biridir. Bu durum, bir sebepler zinciri gibi, fuhuş mağduru kadınların çocuklarına da sirayet edebilmektedir. Bu durumun teşhisi açısından, çocuk sahibi olan kadınlara *çocuklarınızla ilişkiniz nasıldır?* sorusu yöneltildiğinde, büyük çoğunluğu çocuklarıyla görüşmediğini belirtmiştir. Kadınlar, çocuklarıyla görüşmeme nedenlerini ise boşandığı zaman eşinin göstermediğini, fuhuş sektöründe yer aldığından dolayı çocuğun görmek istemediği şeklinde belirtmişlerdir. Çocuklarını yıllarca görmeyen **Naciye**: “Kocamdan ayrıldıktan sonra çocuklar onunla kaldı. Eski kocam onları bana düşman gibi yetiştirdi. Çocuklarımı 30 yıldır görmüyorum. Daha 8 aylıktı en küçüğü. Emiyordu. Evlat hasreti çok zor. Çok defalar uzaktan görmek için kapılarının önünde sabahlamışım..Alışılmıyor evlat hasretine, şimdi istesem giderim ama karşılarına çıkmaya cesaretim yok. En büyüğü okumuş, üniversite bitirmiş. Haberlerini alıyorum. Biliyon mu, sanki onları ömür boyu göremeyeceğim içime doğmuş gibi onlardan ayrılırken saçlarından bir tutam kesmiştim. Hep koklardım. Onlardan bana kalan tek şey. Buraya gelmeden önce o

saçları bacıma verdim. Bu pis ortama getirmedi. Kirlenmesin yavrularım diye...Emin ol kader bıraksaydı, onlara iyi bir anne olurdum” demiştir.

Çocuklarıyla görüşen kadınlar ise, çocuklarına karşı hoşgörölü ve arkadaş gibi davrandıklarını, sadece bir kadın otoriter davrandığını belirtmiştir. Kadınların çocuklarıyla kurdukları ilişki biçimi, ailelerinden gördüklerinin zıddı şeklindedir. Küçükken anne ve babasını kaybettiği için, her isteği gerçekleştirilerek büyümüş **Demet**, çocuğuna neden baskıcı davrandığını şu şekilde belirtiyor: “Benim her isteğimi ananemler dayımlar yaptı. Annem-babam öldü diye hiç hayır demediler. Keşke yapmasalardı. Dizlerimi kırıp oturtsalardı. Sevgilim beni bu yola düşürdü. Ben onu bunu bilmem kızını dövmeven dizini döver. Benimde kızım var ve her isteğini yapmıyorum.” Yine, baskıcı bir ailede yetişen **Mercan**, tam tersi çocuğuyla arkadaş gibi olduğunu, şöyle ifade ediyor: “Ben anamdan-babamdan sevgi görmedim. Her gün sebepsiz dayak yerdim. Sevgiye açlık nedir? bilirim. Çocuğum bundan mahrum kalmasın. Burada çalışabilirim ama çocuğumla ilişkim çok iyidir. Gözünde hiçbir şey koymadım. Ne istediye aldım.”

Bazı kadınlarsa, çocuklarıyla görüştükleri halde, genelevde bulunduklarından dolayı çok ilgilenemediklerini belirtmişlerdir. Bu hususta **Aysel**: “Dışarıda çalışırken çocuklarımla çok ilgilenirdim. Ama geneleve girdikten sonra ilişkilerimiz ister istemez koptu. Çok ilgilenemedim. Ama kocaman oldukları halde paralarını esirgemem” şeklinde ifade etmiştir.

Çocuğu olan kadınlara *kendinizi bir anne olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?* şeklinde soru yöneltildiğinde, kadınların hemen hepsi çocuklarıyla görüşmeyen kadınlarda iyi olarak nitelendirmişlerdir. Çocuğuyla görüşmediği halde nasıl bir anne olduğunu **Rabia**, gözleri yaşlı şu şekilde anlatıyor: “Benim elimde olsa çocuğum için canımı veririm. Ama babalarından ayrılınca göstermedi. Ama bu benim kötü bir anne olduğum anlamına gelmez. Anelik yapmama izin verilmedi. Şu an o hiç görmediğim çocuğum için bir an düşünmeden canımı veririm.” Yine çocuklarıyla görüşmeyen **Naciye** : “Hiçbir ana kötü olur mu? Evlatlarım beni kötü biliyor. Onlarında suçu yok. Bana karşı doldurmuşlar. Ama ben onlardan ayrılmamak bu yola düşmemek için çok mücadele verdim. Beni zorla verdiler. Boşandım babamın kapısına gittim. Bu piçleri at

dedi. Sonra yine birine kuma olarak vermek istedi. Bende kaçtım. Kadın halimle bu yola düştüm. Kötü ana ben değilim. Analık yapmama izin vermeyenler. Kaç defa gidip uzaktan onları görürüm diye bekledim” demiştir.

Bazı kadınlarda kendilerini iyi bir anne olarak görmediklerini belirtmişlerdir. Yapılan görüşmelerde ilgisiz olduğunu, iyi bir anne olmadığını belirten **Aysel** : “Aslında ilgisiz değilim ama benim yaşam şeklim onlarla ilgilenmeme engel oluyor. Yoksa onlar benim ciğerimdir. Tabi bunlar sebep değil, ilgilenmem lazım, her şey para değil. Maddi ihtiyaçlarını karşılamak ilgilenmek değildir. Sevgini de vermelisin üstelik benim daha çok vermem lazım ben anamdan-babamdan görmedim. O yüzden kendimi hiç iyi bir anne olarak görmüyorum” demiştir. Yine kendisini kötü bir anne olarak gören **Emine**: “Olmaz olsun benim gibi ana. Bu yola istemeyerek düştüm ama bu benim kader kurbanı olduğum anlamına gelmez. Ben düşünüyorum sebep ne olursa olsun benim anam orospu olsaydı asla onu kabul etmezdim. Şimdiki aklım olsaydı bu yola düşeceğime kendimi öldürürdüm. Bence her çocuk anasının orospu olmasını isteyeceğine aklıktan ölmeyi yeğlerdi” şeklinde ifade etmiştir.

Çocukların annelerinin genelevde olduğunu bilip bilmedikleri sorulduğunda, kadınların büyük çoğunluğu çocuklarının bu durumu bildiklerini belirtmişlerdir. Çocuğunun bilmediğini belirten kadınlarsa, küçük olduklarından, akılları ermediğinden bilmediklerini ama büyüdüklerinde onlarında öğreneceklerini söylemişlerdir. Kadınlara *çocuklarınızın tepkisi nedir?* şeklinde soru yöneltildiğinde, büyük çoğunluğu çocuklarının kendilerini reddettiğini belirtmiştir. Ancak reddeden çocuklardan bazıları, sonradan annesi olduğu için, acıma duygusundan dolayı, görüşmüştür. Çok az kadının çocuğu, bu durumu normal karşılamıştır. Çocuklarının, fuhuş sektöründe olduğunu bildiğini ve bu durumu normal karşılasalar bile bazen farklı tepkiler verdiğini **Gülten**, şöyle belirtiyor: “Dışarıda çalıştığım zaman çocuklarımı ben büyüttüm. Hepside biliyordu. Anne kaderinmiş diyorlardı. Ama büyüdüler. Yüzüme vurmaya başladılar. Bende baktım bana sahip çıkmıyorlar. Geneleve girdim. Damadım yeğenim olduğu için bazen bu işi bırakıp onlarla yaşamamı söylüyorlar. Ama evladımda olsa kimseye güvenmiyorum. İnsan eti ağırdır. Bir gün iyi davranırlar sonra başıma kalkarlar.” Çocuğunun üniversite okuduğunu belirten **Meryem**: “Çocuğum bana çok kızgın, benden utanıyor. O beni gelip buldu. Görüşüyorum ama bana neden bu işi yaptın? Senin

yüzünden hayatım kaydı. Vesikan hep karşıma çıkacak diyor.” Kadınların çocuklarıyla ilişkileri, fuhuş sektöründe yer almalarından dolayı iyi değildir. Ancak, kadınlarla yapılan görüşmelerde, çocukları ile alakalı sorular yöneltildiğinde, hepsinde çocuklarına büyük bir özlem ve hasret duydukları gözlenmiştir. Büyük çoğunluğu, çocuklarından bahsettiklerinde ağlayarak duygularını dışa vurmuşlardır.

7.3.2. Çocukların Eğitim Durumu

Burada, çocukların şu anda eğitime devam edip etmedikleri, araştırılmıştır. Yapılan görüşmelerde, birden fazla çocuğa sahip olanların çocukları arasında en az bir tanesinin dahi eğitime devam ettiği, tespit edilmiştir. Kadınların büyük çoğunluğunun çocuğu okula gitmektedir. Kadınlara *okulda çalışanların, öğrencilerin ve velilerin sizin fuhuş sektöründe olduğunuzdan haberleri var mı?* diye sorulduğunda, sadece 4 kadın evet demiştir. Geri kalanları, çocuğa kötü davranış ve tutumların sergilenmesinden korktukları için, bu durumu kimsenin bilmediğini belirtmişlerdir. Hatta, öğretmenlerin çocuklarına manevi açıdan yardım etmeleri noktasında bilmelerinin doğru olduğunu fakat onlara da güvenmediklerinden, söylemediklerini belirtmişlerdir. Bu hususta **Emine:** *“Valla biz o kadar dışlandık ki çocuklarımızın bizim günahlarımızı çekmesini istemiyoruz. Aslında bende ilkokul mezunuyum. İlkokul öğretmenimi hiç unutmadım. Bana anamdan babamdan iyi davrandı. Öğretmenler başkasına benzemez. Ana-baba gibidir. Ama yinede söyleyemem kimseye güvenim kalmadı”* demiştir.

Evet diyen kadınların büyük çoğunluğu, aslında okulun bu durumu bilmesini istemediklerini fakat kendilerinin elinde olmadan öğrendiklerini belirtmişlerdir. **Selcan:**

“Benim çocuğum yurtta kalıyor. Oradakiler biliyor. Eee.. okulda biliyordur” şeklinde ifade etmiştir. **Banu:** *“Benim çocuğum memlekette annemin yanında kalıyor. Gittiği okulda bir yakınımızın çocuğu varmış. Pezevengin çocuğu herkese yaymış. Okulunu da değiştiremem çünkü annemin evine yakın. Allah’tan öğretmenler saklamışlar. Böyle bir şeyin yalan olduğunu söylemişler. Sadece öğretmenleri biliyor”* demiştir. Kendilerinin genelevde olduğunu okulun bildiğini ifade eden kadınlara *çocuklara yönelik tutum nasıl?* diye sorulduğunda; bu durumu öğretmenlerden başka kimsenin bilmediğini belirten **Banu**, okulda diğer çocuklar ve veliler arasında öğrenildiğini, öğretmenler tarafından çocuk zarar görmesin diye yalanlandığını

belirtmiştir. Bu olayı **Banu** şu şekilde anlatıyor: “Ben kendi yaptığım işi savunmuyorum. Tabi ki iyi bir iş değil ama Allah kimseyi düşürmesin. Okuldaki öğretmenlere bir şey demiyorum. İyi ki onlar var. Ama ailelerin ve çocukların kötü davranacağını bildiğinden öğretmenleri saklıyor. Tamam söylemesinler söylenecek gurur duyulacak bir şey değil. Fahişeyim işte. Ama böylede olmaz bu milletin zihniyeti yanlış. Benim çocuğum çok zeki, büyük adam olacak biliyorum. Ama bu zihniyetteki bu millet bir gün çocuğumun karşısına yaptığım işi çıkaracak. Büyük adam olmasına izin vermezler. En basitinden dostu da düşmanı da çocuğuma kızsıa direk belden vurup; orospunun çocuğu derler. Başarılı olsa çekemeyenleri hemen benim işimi söyler onu yerin altına sokarlar.”

Çocukları okula giden bütün kadınlara *veli olarak eğitim kurumlarından ne bekliyorsunuz?* diye sorulduğunda, kadınlar, eğitimcilerin topluma özellikle insanları yargılamamaları, bir an için kendilerini yargıladıkları insanların yerine koyup öyle davranmaları gerektiği konusunda bir şeyler öğretilmelerini, belirtmişlerdir. Kadınların bu beklentilerinin, genel adının empati olduğu, onlara belirtildi. Yine yapılan görüşmelerde, eğitimcilerin acıyarak değil, gerçekçi yaklaşımları hususunda **Pınar** şunları belirtmiştir: “Acımak benim çocuğuma ne getirir ki. Bende Lise mezunuyum. Cahil biri değilim. Önemli olan sorunun üstüne gitmektir. İşte o dediğin neydi hani bir başkasını anlamak için kendini onun yerine koymak var ya ha işte o empati, işte o duyguları insanlara vermedikçe, mimlenmenin önüne geçmedikçe, çocuğa ayakları üzerinde durmayı öğretmedikçe acıyarak bakmak çocuğa daha zarar verir. Üstelik ben kendi çocukluğumdan biliyorum acımanın ne zararlı bir şey olduğunu...Ben mutsuz bir ailede yetiştim. Hep sevgi arayışında oldum. Biri bana biraz ilgi, aşırı acıma, merhamet gösterdiğinde bunu kullanırdım. Çünkü sevgiye açtım. O insanı sömürürdüm. Acımak tehlikeli bir şey. Bazen bize de acıyarak bakıyorlar. E bu bizim sorunlarımıza çözüm mü? Orda bize acıyorlar. Burada çocuklarımızdan bedelini ödetiyorlar. Bence bu ikiyüzlülük. Yiğitse toplum bizi kabullensin, geçmişimizi sorgulamasın.” **Banu** ise: “Benim çocuğumun öğretmenleri yaptığım işi biliyorlar. Ama saklıyorlar. Ben öğretmenleri suçlamıyorum. Onlar çocuğumu korumak için bunu yapıyorlar. Ama saklansa saklansa nereye kadar büyüdüğünde bu çocuğumun karşısına çıkar. Aslında öğretmenler yapabilirlerse zor ama; topluma şunu öğretsinler; bir ananın-babanın günahını çocuklar çekmemelidir. Ama zor...Ben sana bir şey diyeyim mi; Ben geneleve

düştüğümde teyzem bana" kızım senin anan-baban herkese kötülük yaptı. O yüzden sen geneleve düştün demişti. Halbuki ne alaka işte biz böyle bir millete sahibiz. Zavallı öğretmenler nasıl değiştirsin bu kafayı. Ama yinede öğretmenler diğer işleri yapanlardan kat kat iyi. Ben polisini de gördüm, hakimini de gördüm envai çeşit işten insan gördüm. Ama öğretmenler başka. Bak sen de öğretmenim dedin. Daha öncede bize böyle sorular sordular ama sadece elimize bir kağıt verip cevaplandırıyorduk. Zaten okumadan sallıyorduk. Ama bak sen nasıl davranıyorsun bize memleketinden gelmişsin haftalardır buradasın. Revirde kalmadın. Bizzat geldin odalarımıza girdin. Bizlerle çay, kahve filan içtin. Kimiyle uzun uzadıya sohbet ettin. Bakma bunu her babayiğit yapmaz. Senin gibi biri için bu ortama girmek zordur. Ama bak bir öğretmen insana nasıl yaklaşıyor. Bilmiyorum belki de senin huyun böyledir. Başka işte de çalışsan yine böyle olurdun belki ama...Valla kadınlarla diyorduk o kız yine gelir mi? ya fahişede olsak bizde canı gönülden insanca muameleye hasretiz. İşte başta da dedim ya sorun bu; herkes senin gibi yaklaşırsa bazı sorunlar aşılır. Ama öğretmenlerle bu düzen değişmez be gülüm. Bizim okuldan beklentimiz olsa n olur olmasa n olur. Taşıma suyuyla değirmen dönmez" şeklinde belirtmiştir.

Çocuğunuz için toplumdan beklentiniz nedir? sorusu çocukları olan bütün kadınlara yöneltilmiştir. Çünkü kadınlarla yapılan görüşmeler esnasında, kadınların fuhuşta olmaları yüzünden çocuklarının sadece okul hayatında ya da çocukken, olumsuz tutum ve davranışlara maruz kalmadıkları, hayatlarının tüm evrelerinde bu durumdan çocuklarının etkileneceklerini, belirtmişlerdir. Kızı evli olan **Gülten**: "Kızım büyüdü, evlendi. Akrabamla evlendiği halde kocasıyla kavga ettiklerinde en temiz lafı orospunun kızıymış. Çocuğumu damgalamasınlar. Onun suçu yok" demiştir. Yine çocuğu üniversite okuyan **Sultan**: "Çocuğum Üniversitede okuyor. Öğretmen olacak. Bir kere zorlada olsa karşısına çıktım. Bana dedi ki; "senin yüzünden hayatım kaydı. Diğer insanlar gibi namuslu bir iş yapamaz mıydın? Ben seni affettim diyelim, Allah'ta affetti, ya toplum. Toplum affetmeyecek. Bir gün bu pisliğin bedelini ben, benim çocuklarım ve torunlarım ödeyecek. Bir orospunun çocuğu olduğum saklasam da bir yerlerde daima karşıma çıkacak. "Doğru karşısına çıkacak. Benim toplumdan isteğim onun yerine kendilerini koysunlar ve benim günahımı ona yüklemesinler" şeklinde ifade etmiştir. Yine, çocuğunun toplum tarafından damgalanması yüzünden suça bulaştığını anlatan, **Damla**: "Çocuğum babasını tanımıyor. Babası onu kabul etmiyor. Milletin lafiyla piç.

Birde benim gibi orospu bir annesi var. Eee...o da bu hayata tutunmak için her türlü pislğe bulaştı. Uyuşturucu, alkol, kadın, hırsızlık ne sayarsan. Nasıl bulaşmasın ki? Böyle bir hayat. Her taraftan mimli yavrum. Ne olur bu devlet benim çocuğuma sahip çıksın ” diye belirtmiştir. **Eda** ise: “*Toplumdan ne bekleyebilirim ki? Devlet, benim çocuklarımı orospunun çocuğu diye mimlemiş. Vermiş elime vesikamı bana orospu dediği gibi çocuklarımı da orospunun çocuğu diye mimleyip. Bu bedeli ödetiyor. Ama haksızlık onlar neden ödesinler ki...Devlet benim çocuklarımı orospunun çocuğu diye o vesikayla damgalıyor ama kendiside yapıyor. Görmüyormusun genelevinin kapısına iki tane namus bekçisini dikmiş. Devlet bunu yaptıktan sonra toplumdan ne bekleyebilirsin ki?”* şeklinde ifade etmiştir. Kadınlar, en fazla çocuklarının damgalanma sorunu yaşamalarından yakınmaktadırlar. Toplum tarafından fuhuş mağduru kadınlar ve çocukları damgalanma sorunu yaşamaktadırlar. Bu noktada, kadınların belirttiği gibi acıyarak değil, empatik davranmak gerekmektedir. Ayrıca, kadınların sahip oldukları vesika nedeniyle, çocukları bazı yüksek makam ve mevkilere gelememektedirler. Bu çelişkili durum, **Eda**’nın belirttiği gibi “...ön teker nereye gider arka tekerde oraya gider hesabı” anlayışının bir göstergesidir. Bu damgalamaların önüne geçmek için, öncelikle yasalarda birtakım değişiklikler yapmak gerekmektedir. Genelevde bulunan bir kadının çocuğuda peki ala ailesinin yaptıkları ile yargılanmayıp, bu ülkenin genelkurmay başkanı, bakanı, başbakanı, valisi, emniyet müdürü olabilme hakkına sahip olmalıdır.

7.4. CİNSELLİĞE İLİŞKİN BULGULAR

Cinsellik, her ne kadar toplumda bir tabu olarak konuşulmazsa da çok önemli bir olgudur. Aile, sağlık, eğitim, hukuk, siyaset gibi birçok alanla ilişkili olduğu kadar, tecavüz, fuhuş, ensest, zina, boşanma, aids, pornografi vb. toplumsal sorunlarla da bağlantılıdır. 2010 yılında teknolojik gelişmelerle birlikte, artık gençler cinselliği pornografik sitelerde çok rahat öğrenebilmektedirler. Ya da bazı gençler ilk cinsel deneyimlerini genelevde yaşamaktadırlar. Bu durum bireyin cinselliğe bakışını olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, erkeklerin bekareti çok önemsemesi nedeniyle adeta ataerkil zihniyet genelevlerin varlığını gerekli görmektedir. Toplumda, genellikle, tecavüz ve cinsel suçların azaltılmasında genelevlerin var olması gerektiğine inanmaktadır. Cinselliğin tanımlanmasında kullandığımız, ataerkil öğelerin çarpışıklığı nedeniyle,

bugün zorunlu sebeplerden dolayı fuhuş sektöründe olan birçok mağdur kadın cinsel açıdan şiddete uğramakta ve sömürülmektedir. Ayrıca, fuhuş sektöründe yer alan kadınların cinselliğe bakış açıları da çok önem arz etmektedir.

7.4.1. İlk Cinsel Deneyim

Bir kadının hayatında ilk cinsel deneyimi çok önemlidir. Kadın olsun, erkek olsun, bireyin ileri ki hayatına ilk cinsel deneyimin yaşanma şekli olumlu veya olumsuz etki edebilmektedir. Toplumun sürekliliği için aile, ailenin devamı açısından sağlıklı bir cinsel yaşam çok önemlidir. Bu nedenle kişinin ileri ki hayatını etkileyecek ilk cinsel deneyimi, kiminle ne şekilde girdiği, o an neler hissettiği önemli hususlardır. Fuhuş mağduru kadınların büyük çoğunluğu ilk kez cinsel ilişkiye eşleriyle girdiklerini, diğer bir kısım kadınsa sevgilisi, komşusu ve akrabası ile girdiğini belirtmiştir. Kadınlara *ilk kez cinsel ilişkiye girdiğinizde ne hissettiniz?* diye soru yöneltildiğinde, 18 yaşın altında evlenmiş olan kadınların büyük çoğunluğu ailelerinin zorlamasıyla evlendiklerinden, küçük yaşta cinsel ilişkinin ne olduğunu bilmediklerini belirtmişlerdir. 18 yaşın altında evlenen **Derya**, ilk kez cinsel ilişkiye girdiği zamanı şu şekilde belirtiyor: “*Ben evlendiğimde daha 14 yaşındaydım. Buna evlilik denilir mi? Bana sormadan etmeden, babam bu kız artık büyüdü, laf olur evlenmesi lazım deyip imam nikahı ile birine verdi. Yengem bana; gerdek gecesi bu çarşafı altına koyacaksın aman ha önemli dedi. Gerdek gecesi oldu. Adam hurra üstüme saldırdı. Ben ne anlarım cinsellikten, ilk cinsel ilişki işte öyle oldu. Birde komik, adam bir yandan becermeye çalışıyor, bir yandan da kapıda savdıçlar ha bire çarşafı istiyorlar. Şimdi bak gülesim geldi. Tabi şimdi anlatınca komik ama o zaman benim için öyle değildi. İşte ilk cinsel ilişkiye zorla verdikleri, adı koca olan bir hayvanla girdim. Acıdan başka bir şey hissetmedim.*”

Gerdek gecesi, kadın için bir kaba dönüşebilir. Çünkü, damadın ailesinin, gelinin bekaretinin ve damadın erkekliğinin kanıtı olan “*kanlı çarşafı*” beklemesi şeklindeki “*ilkel*” geleneğin sürdürülmesi ile gelinin kaygısı daha da artar (Küntay ve Erginsoy, 2005: 40). Aşk, cinsellik, sevgi sadece çiftin olayıdır. Türkiye’de ise aşk, cinsellik, sevgi, çiftin anne-babasının müsaadesi imiş gibi algılanıyor. Oysa bu özel şeyler sadece o iki insanı ilgilendirir. Toplumumuzda ise, çiftin ilgi alanı olmaktan ziyade bütün ailenin ve yakın çevrenin ilgilendiği bir konu olarak yaşanmaktadır.

Örneğin; genç kızın bekaretinin ispatı olan kanlı çarşafın, gerdek odası önünde bekleyen akraba ve yakınlarla gösterilmesi çiftin özel cinsel yaşamının ne denli çevrenin baskısı altında olduğunu göstermektedir (Poroy, 2005: 41-42). Burada çelişkili olan durum şudur ki; bir yandan ahlaki değerlerden söz edilip çocuklar ve gençleri cinsellik konusunda bilgilendirmeyip, cinsellik tabu haline getiriliyor, öte yandan bu kadar konuşulması ayıp sayılan cinsel yaşam hususunda evli çiftlerin başında, evlilik yaşantılarını ileride olumsuz şekilde etkileyecek hatta cinsel hayatlarında çok önemli olan ilk gecede, olumsuz bir etki bırakacak bir davranışla, özel hayat kavramını yok sayarak, o çok önemsenilen mahremiyet sınırlarının etik olmayan ve çelişkili bir anlayışla aşıp, kapıda adına savdıç denilen namus bekçilerinin dikilmesi olayıdır. Yine 18 yaşın altında evlenmiş olan **Gülsüm**, ilk kez cinsel ilişkide neler hissettiğini şu şekilde anlatıyor: *“Eşmiş boynu altında kalasica...Daha gerdek gecesi korktum diye yoksa sen kız değil misin? diyip beni döve döve erkekliğini ispatladı. Ben daha 15 yaşındayım nasıl korkmam. Neyse kızım geçmişe götürüp de, yaralarımı açma...Bunun adına evlilik dediler. Ama bence Tecavüzdür.”* 18 yaşın altında evlenmiş **Bahar**'da, ilk cinsel ilişkisini tecavüz olarak gördüğünü şu şekilde belirtiyor: *“Ne hissedicem. Çocuktum. Tecavüze uğrayan ne hisseder. Ama gerçektende direnince korkunca tecavüz etti. O gece her şeyden daha nefret ettim.”* Akrabası tarafından tecavüze uğrayan **Songül**'se: *“Babam yoktu. Akrabam tecavüz etti. İlk kez cinsel ilişkim böyle oldu. Ne hissedicem hem o ilişki esnasında, hem de sonrasında suçlandım diye nefret ettim cinsellikten. Birde tecavüzcümle evlendirildim”* demiştir. 18 yaşın altında evlenen **Naciye**: *“Ben 15'te evlendim. Hiçbir şey kendi isteğimle olmadı. Daha çocuktum ne anlarım cinsellikten”* demiştir. Kadınların, % 79.55'i 18 yaşın altında cinsel gelişimini tamamlamadan evlenmiş olduğundan, ilk defa cinsel ilişkiye girdiklerinde çok korkmuş olmaları normaldir. Çocuk yaşta cinsel ilişkiye giren bu kadınların ilk cinsel deneyimlerini tecavüz olarak nitelendirmeleri bir nevi doğrudur. Erken yaşta yaptırılan evlilikler her ne kadar normal olarak görülmeye çalışılsa da bu çocuğun cinsel yönden istismarıdır.

Kendi isteğiyle cinsel ilişkiye girenlerin, cinselliğe bakış açısının daha olumlu olduğu görülmüştür. Şu anki cinsel yaşamları ile eskisi arasında doğru kıyaslamalar yapmaktadırlar. Fakat kendi rızası ile girmeyenler açısından cinsellik hep olumsuz algılanmaktadır. Kendi isteğiyle sevgilisi ile birlikte olan **Gül**ay: *“Olmaz olaydım o*

yüzden korkudan evden kaçtım. Ama ben o zaman yaşadığım duyguyu anlatamam. Ne bileyim be sevdiğinle bir bütün olmak, her şeyinle onun sana senin ona ait olması gibi güzel bir duyguydu” şeklinde ifade etmiştir.

Cinsellik, fizyolojik ihtiyacın ötesinde çok anlam ifade eden bir olgudur. “Cinsellik sadece üreme anlamında veya cinsel yolda uyarılmış bireyde gözlenen davranışlar olarak tanımlandığı gibi; bireyin kendi cinsel kimliğini kabul etmesi, cinsinin gereği olarak karşı cinsle ilgilenmesi, araması, birlikte olmaktan ve cinsel ilişkiden bedensel olduğu kadar ruhsal bir haz ve doyumluk elde etmesi olarak da tanımlanmaktadır” (Özgüven, 1997; akt: Vuraldoğan, 2010). Bu nedenle kadınların fuhuş sektörüne girdikten sonra cinselliğe yükledikleri anlam çok önem arz etmektedir. Kadınlara *şu anda cinsellik sizin için ne ifade ediyor?* diye sorulduğunda, büyük çoğunluğu para ifade ettiğini belirtmiştir. Çok az bir kadın günahı ifade ettiğini belirtmiştir. Cinselliğin *şu anda kendisinde ne ifade ettiğini* anlatan **Selcan** : “*Cinsellik diyince aklıma para geliyor. İnsanın aklına başka ne gelebilir ki. Ha birde mecburiyet, tiksinti gibi şeyler. Günde en az 20 kişinin altına yatıyorsun iyi şeyler gelecek değil ya. O işe başladığımda tek düşündüğüm bir an önce bitsin paramı alayım ve kurtulayım bu eziyetten*” şeklinde ifade etmiştir. Yine uzun yıllar genelevde olan **Ayşe** bu hususta: “*Ne ifade edecek kızım paradan başka. Ama gençliğimde olsa aklıma aile, yuva, çocuk sahibi olma, aşk gelirdi*” demiştir. Yabancı uyruklu **Alona**: “*Tamam cinsellik doğal bir şeydir. Evlenmeden öncede gençler bunu yaşamalı diyorum ama o zaman başka oluyor. İnsan cinselliği sevdiği ile yaşadı mı anlamı güzel. Bir şeyler hissediyorsun ama bu şekilde iğrençlik ve paradan başka bir anlamı yok benim için*” diye belirtmiştir. Sadece **Yasemin** *şu anda cinselliğin kendisinde günah olduğunu ifade ettiğini şöyle anlatmıştır: “Belki saçma gelir. Ama benim için hala günahı ifade ediyor. Çünkü ben Kur’an-ı bilen biriyim. İnsan sadece eşiyle bunu yaşamalı. Ama bende birini sevdim. İkinci kocamdı. Kaçtım. Oda beni sattı. Yoksa bunu para için yapmıyorum. Mecburiyet. Ama eskiden cinsellik aile idi. Çünkü aile hayatına cinsellikle başlanmaz mı? Hepsi kirlendi.”* Fuhuş, para karşılığında müşteri ile cinsel ilişkide bulunmaktır. Cinsellik, fuhuş esnasında bir alım-satım şekline dönüşmektedir. Bu nedenle cinsellik kadınlarda sadece parayı ifade etmektedir. Cinselliğin alınıp satılır olması, bir günde birden fazla kişiyle birlikte olunması, aşk, sevgi, aidiyet vb. duyguları yok etmektedir.

7.4.2.Evlilik Öncesi Cinselliğe Bakış Açısı

“Belli bir toplumun evlilik öncesi cinselliğe karşı tutumu ne olursa olsun, bu tutumun, o toplumun yasadışı doğan çocuklara, zührevi hastalıklara, kadınla erkeğin toplumsal düzen içindeki rollerine karşı takındığı belli tutumlara bağlı olduğu da unutulmamalıdır ”(Poroy, 2005: 106-107). Evlilik öncesi cinsellik toplumda erkek için normal karşılanırken, kadınlar açısından böyle bir durum söz konusu değildir. Küreselleşmeyle birlikte kadının cinsel özgürlüğü üzerinde tartışmalar hala sürmesine rağmen, ülkemizde kadın cinselliği denetim altındadır. Bu baskı ve denetimlerin kaynağı olarak çoğu zaman din gösterilmektedir. Oysa; “İslam, cinsel haz konusunda kadına da, erkeğe de hiçbir suçluluk yüklemeyi, ama doyum ve hazzın “meşru” olabilmesi için, sadece İslami evlilik, yani nikah çerçevesinde gerçekleşmesi gerekmektedir” (İlkaracan, 2003: 17). Yani, cinselliğin denetlenmesi noktasında İslam dininin normları, kadın ve erkek için, aynıdır. Bu nedenle evlilik öncesi cinsellik kadın ve erkek içinde yasak olmasına rağmen ataerkil zihniyet erkeğe bu hususta özgürlük tanırken, kadınlar bekaret yüzünden öldürülebilmektedir. “Evlilik öncesi bekarate verilen önem, çoğu Müslüman toplumda, hatta yoğun bir modernizasyon sürecinden geçmiş olanlarda dahi, erkek egemen namus anlayışının temelini oluşturmaktadır” (İlkaracan, 2003: 26). Evlilik öncesi cinsellik kadınların fuhuş sektörüne girmesine sebep olabileceği gibi, fuhuşun erkeklerin ihtiyaçlarını karşılamak adına yasallaştırılması gerekmesi düşüncesinin de temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle fuhuş sektöründe yer alan kadınlara *evlilik öncesi cinsellik doğal mıdır?* diye sorulduğunda, kadınların eğitim seviyelerinin düşüklüğüne rağmen, olaya gayet eşitlikçi ve insani boyutta yaklaştıkları görülmüştür. Bu hususta **Sultan** şunları ifade ediyor: “*Şimdi orospuyum diye bu soruya evet demem. Bakma buradakilerin çoğu da evet demez. Bir zamanlar hepimiz anamızın babamızın çocuğuyduk. Bizde bu toplumda yetiştik. Örfümüzü, adetimizi, dinimizi biliriz. Doğru bir şey değil tabi. İnsan kendini kocasına saklamalı. Gerçi erkekler içinde bakma aynısı olmalı ama millet de erkektir bir şey olmaz, erkeğin bekareti olmaz anlayışı var ama erkekte kadında birdir bence. Kadının nasıl namusu varsa erkeğinde vardır. Ama erkek ne b.. yerse de her zaman namuslu. Çifte standart...*”

Ceyhan (2005) ın üniversite gençliğinin cinselliğe bakış açısına yönelik yapmış olduğu araştırmasının sonucuna göre; erkeklerin evlilik öncesi cinsel deneyim kazanmasına yönelik olumlu bakanların oranı % 75.7, olumsuz bakanların oranı %14.7’dir. Yine kadın erkek kıyaslamasına gidildiğinde erkeklerin evlilik öncesi cinsel deneyim kazanmasına yönelik olumlu bakan kadınların oranı % 70.2, olumsuz bakan kadınların %17.5’ken, erkeklerin %79.7’si olumlu, %12.7’side olumsuz bakmaktadır. Aynı araştırmanın bu defada kadınların evlilik öncesi cinsel deneyim kazanmasına yönelik olumlu bakanların oranı %18.4, olumsuz bakanların oranı % 71.3’tür (s.137-139). Eğitim seviyesi yüksek kesimlerde dahi kadına yönelik namus, bekaret konularında bir cinsiyet ayrımcılığının olduğu görülmektedir. Oysa genelevde bulunan bayanlarla yapılan mülakatlarda küçükken Kur’an-ı hatmettiğini belirten **Yasemin**: “*Ya milleti anlamıyorum. Çocukken Kur’an-ı hatmettim. Kur’an da dahi zina yaptın mı kadın-erkek diye ayırt edilmiyor. Sadece zina edenler diyor. Kadını da erkeği de o suçu yaptı mı Allah günahkar görüyor. Ya millet ne diyor; kadın yaptı mı orospu, erkek yaptı mı erkektir. Erkeğin namusu olmazmış. Erkekler sırf cinsel ihtiyaçlarını karşılamak için dini kullanıp dört kadınla evleniyorlar, genelevlere geliyorlar. Din sana git s.. keyfini yap diye dört karı getir demiyor yada sen erkeksin geneleve de git demiyor. İşte erkeklerin dünyasında yaşıyıp gidiyoruz*” demiştir. Evet, hakikaten toplumumuzda oluşturulan kadına yönelik namus anlayışının arkasında ataerkil değerlerin olduğunu gayet güzel izah etmektedir. İslam dinine göre bekaret sorunu erkeğinde meselesidir. Hatta çoğu zaman ataerkil zihniyet kendini haklı çıkarmak adına işi çok ilerilere götürüp çoğu yerde dini de araç olarak kullanıp kadını her bakımdan sömürmektedir. Üç tane eşi olan bir konfeksiyoncu kendini savunmak adına şunları belirtiyor: “*Tekeşlilik mümkün olsaydı, umumhaneler, kerhaneler olmazdı*”(Aksu, 2008) diyor.

Ceyhan (2005) aynı araştırmasında, kadın katılımcıların, kadınların ilk cinsel deneyimini yaşama biçimlerine gösterdikleri anlayışsız ve toleranssız tavrın, erkekler söz konusu olduğunda büyük bir hoşgörüye dönüştüğünü ve erkeklerin cinsel deneyimi elde ederken fahişe, genelev gibi olanakları kullanmalarına kadın katılımcıların % 40’a yakın olumlu bakmalarının şaşırtıcı olduğunu belirtmiştir (s.225). Buradan şu sonucu çıkarabiliriz; ataerkil kültürün oluşmasına kadınlar yine kendileri destek vermektedirler. Eğitim seviyesi yüksek kadınların erkeğe cinsel özgürlük noktasında bu toleransı tanınması çok vahim bir durumdur. Oysa, bu hak nedeniyle erkek genelevdeki bir kadını

cinsel bir meta olarak kullandıktan sonra kendisini masum görüyor, bekaretini kaybeden bir kızı kirlenmiş olarak görüp ya öldürüyor yada eş olarak almıyor ve bekareti sadece kadının meselesi yapıyor veya tecavüze uğrayan bir kadını mağdur değil suçlu olarak tanımlıyor.

Bazı kadınlarsa evlenmeden önce cinsel ilişki yaşamayı normal görmektedirler. Evlenmeden önce cinsel ilişkinin normal olduğunu belirten yabancı uyruklu **Alona**: “Bizim oralarda böyle şeyler normaldir. Ama Türkiye’de ayıp. Yalnız burada ayıp sadece kadın için var. Erkek için ayıp yok. Erkekler istediği gibi cinselliği yaşıyorlar. Ha yaşasınlar, yaşamamak anormaldir. Cinsellik gayet doğal bir şeydir. Su içmek kadar doğal. Fakat Türkiye’de sadece erkekler bunu özgürce yaşıyorlar, kadınlarda yaşamalıdır” demiştir. Yine cinsel ilişkinin normal olduğunu belirten **Gülay**: “Ben Lise mezunuyum. Belki de sevgilimle birlikte olmasaydım bugün üniversite bile okurdum. Sen benim yarama bastın. Ben çok tutucu, gelenekçi bir ailenin kızı olarak yetişmedim. Ama yine de, öyle bir ailem olmadığı halde, bekaretim bozulunca korktum. Evden kaçtım. Neticede bu toplumda her ailede bekaret önemlidir. Peki noldu şimdi daha mı iyi oldu. Kaçtım ve fuhuşa sürüklendim. Bizim milletimiz bir tutturmuş kızlıkta kızlık...Anam namus insanın iki bacağının arasında değil. O namus anlayışı niye hep kadınlara yönelik onu da anlamış değilim. Bazen töre yüzünden bir sevgilisi bile olan bir kızı öldürüyorlar. Özellikle bu güneydoğuda daha çok oluyor. Ama söz konusu erkek olunca daha 18 ‘ine gelince gelip genelevin kapısına dayanıyor. Eee erkektir onun namusu yok nede olsa. Ama biz kadınlara her şey müstahaktır. Erkeğin namusu olmaz fikrini o erkeğin aklına biz koyuyoruz. O erkekleri yetiştiren anneler birer kadın değil mi? Neyse kısacası; ben demiyorum insan önüne gelenle birlikte olsun. Ama bu bekaret meselesi yüzünden ne kızlar mağdur olmuş. Birisi benim. Kimler öldürülmemiş. Sırf birisiyle birlikte olmanın bedeli bu kadar ağır olmamalı ve bu bekaret meselesi abartılmamalı. Ayrıca o namus birazda erkeğe işlesin...” demiştir.

Bazı kadınlarsa sebep ne olursa olsun doğal görmediklerini belirtmişlerdir. Peki neden doğal görmüyorsunuz? diye soru yöneltildiğinde dinen günah, töreler yüzünden, toplumsal baskı cevaplarını vermişlerdir. Genelevde yıllarca bulunan **Naciye** bu hususta: “Yıllarca her gün bir sürü adamın altına yattım ama yıllar geçse de insanın bazı şeyleri değişmiyor. O yüzden şu gün olmuş bence ailenin şerefi için, dinen doğru

değil” demiştir. Demet: “Benim liseye giden bir kızım var. Onunla bu konuları konuşurum. Yarın el kapısına gideceksin. Bunlara dikkat et derim. Gerçi benim yaptığım işi bilseler yine kızımı almazlar ama olsun önemli olduğu için dikkat etmeli gençler” şeklinde ifade etmiştir.

Görüleceği üzere, evlilik öncesi cinselliğe bakış açısı her toplumda farklı olabileceği gibi, aynı toplumun içindeki bireyler arasında da farklı olmaktadır. Kimi kadınlar normal karşılarken, kimileri onaylamamaktadır. Ancak, hepsinin hem fikir olduğu nokta, evlilik öncesi cinselliğe yönelik oluşturulmuş olan toplumsal norm ve değerler sadece kadına yöneliktir. Oysa, erkeğe bu hususta cinsel bir özgürlük tanınmıştır. Bu nedenle kadınlar evlilik öncesi cinselliğe yönelik değerlerin ve normların erkek için geçerli olmamasını eleştirmektedirler.

7.4.3.Cinsel Eğitime Bakış Açısı

Günümüzde cinsel eğitim şart olduğunu şu verilere bakarak anlayabiliriz: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı’na başvuran her 100 kadından % 35’i cinsel şiddet, % 26’sı encest ilişki mağdurudur. Töre ve Namus Cinayetlerini Araştırma Komisyonu’nun raporuna göre Güneydoğu Anadolu’da “zina yapan kadının öldürülmesi gerektiğini” düşünenlerin oranı % 37.4 ve burun kesme, saç kazıma gibi yöntemlere de başvurabileceği belirtiliyor. Boşanmayı çözüm yolu olarak görenlerin oranı %25’lerde kalıyor (Özbudun, Sarı ve Demirer, 2007: 67-93). İlk cinsel ilişkiyi istek dışı yaşayan kadın oranı %17,7. Yine, transvestitlerin %14’ü 5 yaşından önce karşı cinsin elbiselerini giymişler, % 40’ı 5-10 yaş arasında, % 37’si 10-18 yaş arasında, % 8’i 18 yaşından sonra bu davranış bozukluğunu göstermiştir. Ülkemizde fahişelik yaşının 15’e kadar düştüğü, bazı araştırmacılara göre ise bu yaşın 12’ye kadar indiğine vurgu yapılıyor. 2002 yılında sadece İstanbul’da yakalanan hayat kadınlarının 21’inin HIV virüsü taşıdığı belirlendi. Zührevi Hastalıklar ülkemizde sağlık yönünden iyi denetlenmeyen genelevler ve randevuevleri aracılığıyla artmaktadır. İnternetin yaygınlaşması bütün dünyada cinselliğin her şekilde internette kullanılmasını yaygınlaştırdı. İnternet’in cinsel sorunların tedavisinde bazı faydaları olduğu kadar cinsel sapıklıkların derinleşmesine de neden oluyor. Ülkemizde de internet sanal sekse bir adım atış gibi (Poroy, 2005). Ceyhan (2005)Üniversite Gençlerinin Cinselliğe Bakış açısı üzerine

yaptığı araştırmada; pornografinin gençler arasında çok yaygın olduğunu ve internet'in pornografi izleme amacıyla kullanıldığını saptamıştır (s.219). Bugün üniversite gençliğinin cinselliği pornografik yayınlardan öğrenmesi, gerçekten çok vahim bir durum olmakla birlikte, adeta *ağaç yaş iken eğilir* sözünü doğrular nitelikte, bu eğitimin çocukken ve ergenlik döneminde bilimsel bir şekilde verilmesinin gerekliliğini tasdik eder nitelikte olmaktadır.

Toplumsal bir sorun olan fuhuşla cinsel eğitim arasında çok yüksek bir ilişki vardır. Bugün sağlıklı bir cinsel bilgiye sahip olan fert hayata, insanlara daha olumlu bakmaktadır. Bu nedenle toplumsal sorunların pek çok noktada kaynağı olan cinselliğin öğretilmesi şarttır. Bu hususta kadınlara *topluma cinsellik konusunda eğitim verilmelidir?* şeklinde bir soru yöneltildiğinde, büyük çoğunluğu evet demiştir. Kadınların eğitim seviyesi düşük olmasına rağmen, cinsel eğitimin ne olduğu konusunda bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Bunun nedeni sorulduğunda, genelevde bulunan doktorların kendilerine cinsellik konusunda seminer verdiklerini belirtmişlerdir. Evet diyen kadınlardan **Sevgi** cinsel eğitimin neden gerekli olduğunu şöyle anlatmıştır: *“Bence çok gerekli bir şey. Ben Lise mezunuyum ama bizim dönemimizde bundan 17 yıl önce cinsellik konuşulmazdı. Hatta ben adet olduğumda bunu saklamıştım. Çok utanmıştım. Şimdiki gençler bizden daha gözü açık, bilgisayardan her şeyi öğreniyorlar. Ben boşalmanın ne olduğunu sevgilimden öğrendim. Hatta 16 yaşına kadar kızların bekaretinin bozulduğunda kan aktığını tesadüfen komşumuzdan öğrendim. Ama bu doğru bir şey değil. Düşünsene hala bugün kızları 15-16’da veriyorlar. O kız evleniyor ve ne olduğunu bilmeden cinselliği yaşıyor. Evlilikte cinsel yaşam önemlidir, bir kızın bunu bilmesi gereklidir. Erkek içinde geçerli. Sende kapıdan çıkarken müşterilere bir bak, dikkat et çoğu daha sübyan. Onlarda aklı sıra cinselliği buraya gelip bizden öğreniyorlar. Ya da bu tıfillar porno kasetlerden, internetten izleyip zevk alıp gelip burada test ediyorlar... Şimdiki gençlik bir yandan bunları internetten öğrendiği için şanslı olabilir, ama bir yandan da şanssız. Benimde görüyorsun laptopum var. Bende bilgisayar kullanıyorum ancak bilgisayardan gençler doğru bilgiler almıyorlar. Hatta bırak gençleri buraya 55-60 yaşında köyden müşterim geliyor. Bakıyorum adamın okuma yazması yok ama bilgisayar kullanmayı biliyor. Niye biliyor? Porno sitelere giriyor, seks arkadaşı buluyor falan filan... Gerçi bir şey diyeyim mi dışarıda çalışırken çok makam-mevki sahibi okumuş eşşekle de birlikte*

oldum. Onların içinde de çok öyle bilgisayarı bu amaçla kullanan. Okumuş ama adam olamamış. Sapıklık ruhunda herifin. Neticede oda bu ülkenin erkeği, işte bu ülkede erkeklerin zihniyeti hep bir. O yüzden biz insan sarrafiyız. Öyle edepli, mevkili, tahsilli, güzel giyinen, güzel konuşan, ahlaktan, namustan, dinden, imandan söz eden adamlarında ruhlarını biz biliriz. O yüzden bu toplumun her kesimine cinsel eğitim verilmelidir.” Yine, Cinsel eğitimin gerekliliğini lise mezunu **Gül**ay, şu şekilde belirtiyor: “Hem de çok gerekli. Ben adet olduğum zaman nasıl korkmuştum. Ne cahilmişiz. Yani bu konuda bile konuşmaya utanırdık. Halbuki ne kadar doğal bir şey.” Bugün hala cinsel eğitimde önemli bir konu olan adet kanaması konusunda cinsel bilgiyi bazı aileler çocuklarına vermemektedirler. Kız çocukları doğal olan bu durumdan utanmaktadırlar. Ancak, erkek çocukları için büyük paralar harcanarak sünnet düğünleri yapılmaktadır. Kız çocukları adet olduklarında bundan nefret ederlerken, erkek çocukları penislerinin ucu kesildiğinde *erkekliğe ilk adımını attı* şeklinde sözlerle onurlandırılmaktadırlar ve “ Sünnet olgusuna içkin olan ataerkil çağrışımlar son derece güçlüdür...erkeği ve onun cinsel organını güç ve iktidar ile ilişkilendirmektedir” (Berktaş, 2009: 67).

Cinsel eğitimin verilmesinin gerekliliğini savunan yabancı uyruklu **Alona** ise şunları belirtiyor: “Bence bu çok önemli bir sorun. Neden mi? Çünkü insanlar cinselliklerini özgürce yaşayamıyorlar. İnsanlara bunun doğal bir ihtiyaç olduğu anlatılmalıdır. Gençler belli yaşa geldiklerinde sevdikleri ile birlikte olmalıdırlar. Ve buda normal karşılanmalıdır. Yok bekaret filan çok saçma. Hem özgürce yaşarlarsa genelevde olmaz.” Ancak, cinsel eğitimin gerekliliğini savunan fakat bunun anlatılırken belli sınırlar dahilinde olmasını belirten **Zeynep**: “Ben de Üniversiteden terkim. Annem-babam da tahsillilerdir. Yabancı karının dediği gibi; yok onların ülkesinde bu normalmiş, bizim ülkemizde gençlerin cinselliği yaşayamaması asıl sorunmuş. Hayır, tabii ki sorun var. Ama asıl sorun bu değil. Çünkü bu ülkede insanlara siz bunu aşılayamazsınız. Senin ülkenin örfü, adeti ve dini farklı Türkiye’nin ki farklıdır. Siz de millet evlenmeden önce yaşar. Ama bizde yaşamaz. Ayrıca yok efendim gençler yaşarlar saymış genelevde olmazmış. Ne alaka, alaka maydanoz işte. Yani şimdi bunun ki b.. yemek gibi bir şey. Onlarda da fuhuş var. Demek ki mesele gençlerin birlikte olması sorunu değil. Yoksa kendisi mimar niye fuhuş yapıyor. Yani bebeğim cinselliği gençlere anlatmalı ama bazı şeylere de dikkat edilmeli. Ha şunu da diyeyim sana, şimdi bu

anlattıklarımın şü sonucı çıkarma; ben de kendim birbirini seven insanların birlikte olmasına karşı değilim ve bu meselenin bu kadar büyütölmesine de karşıyım. Çünkü yazık yani bazen bu yüzden kızlar öldürölüyor. Ama yani gerçekleri de göz önüne almak gerekli. Şimdi anlatılacaksa millete denmemeli senin kızın gitsin biriyle olsun diye. Adamlar seni topa tutarlar valla. Ama AIDS, kızlık zarı, evlenince kocalarıyla nasıl birlikte olacakları, sonra bir hata edip birlikte oldu diye kızlarını öldürmemeleri falan filan işte anlatılmalı” demiştir. Yapılan araştırma ve yapılmış olan birçok araştırma sonucı göstermiştir ki; ölkemizde toplumun hangi kesiminden olursak olalım, ister genelevde çalışan bir kadın, ister en iyi üniversitede okumuş olan bir birey, cinsellikle alakalı bakış açımızı, kurallarımızı, tabularımızı içinde bulunduğumuz kültür, din etkilemekte ve şekillendirmektedir. Elbette ki cinselliğe bakış açısı herkesin aynı değildir. İçinde bulunmuş olduğı toplumun değer yargılarının dışında, cinselliğe farklı pencereden bakanlar vardır. Çünkü her insanın gelmiş olduğı sosyo-ekonomik çevre, sosyal sınıf, meslek grubu vb. farklı olabilmektedir. Bu noktada insanların cinselliğe bakış açılarına saygı duymakla birlikte, ölkemizde genelde cinsellik söz konusu olduğunda direk meselenin sonundan başlanmaktadır. Kimi kesimler insanların tercihlerini sorgulayarak en büyük problemin cinselliğı özgürce yaşamamaktan kaynaklandığını belirtirken, kimileri bu konuyu bastırıp hiç konuşulmaması taraftarıdır. Ama gerçek olan şudur ki; cinsel eğitim şarttır. Bugün sağlıklı bireyler yetişmesi ve çocuklarımızın cinsel tehlikelerden korunması adına cinsellik konusunda doğru bilgileri doğru kaynaklardan almaları şarttır. Hamilelikten korunma yöntemleri, cinsel istismar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, kondom kullanımı, masturbasyon, cinsel sapmalar, cinsel yönelim, kızlık zarı, ilk cinsel deneyim vb. birçok konuda genç, yetişkin, kadın, erkek birçok kişinin doğru bilgiyi alması için cinsel eğitim şarttır. Hatta, bugün eğitimli olan birçok yetişkin cinsellik konusunda doğru bilgiye sahip değildir. Burada önemli olan kişilere doğru bilgiyi vermektir. İnsanların tercihlerini sorgulamayı kişiye bırakmak gerekmektedir. Aksi halde konuya bu perspektiften yaklaşmak soruna çözüm değil, daha çok sorun katar. Bu hususta Pomeroy Genç Kızlar ve Cinsel Sorunları adlı kitapta şunları belirtmektedir;

...bir genç kızın herhangi bir cinsel davranışta bulunmasının; birlikte yaşadığı kimselerin, özellikle yaşlılarının tutumlarına içinde bulunduğı toplumsal sınıfa, dini veya anne babasından öğrendiğı değer yargılarına veya tamamen kendi içinden gelen inançlardan kaynaklanan, kendisine yol göstermesi için saptadığı kavramlara ve seçtiğı değer yargılarına bağılı olduğunu sanıyorum.

Cinsellik konusunda ne karar verirse versin, bu kararına temel olacak tüm bilgiyi alması gerektiğine inanıyor ve bunu sağlamak istiyorum. Amacım, cinsellik konusunda bir kitapta verebileceğim kadar bilgiyi vermek... Diğer taraftan, hiçbir cinsel denemeye girmemeye karar vermiş olanlara saygı duyarım, bu onların doğal haklarıdır (2003: 252-253).

Bolaç'a (2003: 48) göre; büyüklerin görevi çocuğun normal gelişimini engellemek ve ayıp, günah gibi yöntemlerle onu bastırmamaktır. Cinsiyet gelişim evrelerini başarıyla aşması, çocuğun ruh sağlığı açısından önemlidir. Özellikle cinsiyet içerikli takıntılar ve saplantılar cinsel yaşamlarında olduğu kadar yaşamın her alanında sorunlara yol açar. Bu nedenle cinsiyet gelişim evrelerini bilmek çok önemlidir.

Cinsiyetini değiştirmiş olan **Manolya**, konuya farklı bir perspektiften yaklaşp cinsel eğitimin neden gerekli olduğunu şu şekilde belirtiyor: *“Özellikle eşcinseller, travestiler ve transeksüellerin kim olduğu topluma anlatılmalıdır. Bunun için eğitim şart. Böylece önyargılar belki yok olur. Onlarında insan olduğunu canavar olmadığını anlarlar.”*

Cinsel eğitimin gerekli olmadığını savunan **Meral** ise: *“Ne cinsel eğitimi. İşte burada öğretiyoruz ya millete”* şeklinde belirtmiştir. Açıkalın'da (2008: 16-17), genelevlerin bir okul olarak görülmesinin fuhuşu ataerkil sistemin meşruluğunu sağladığı bir kurum haline getirdiğini belirtmektedir. *“Türkiye’de genç erkekler cinsel sorunlarına çözümü büyük ölçüde genelevlerde aradıkları için cinsel deneyim ve cinsellikle ilgili yaşantı doğal olarak onlarda daha yüksek oranlardadır”* (Ekşi, 1993: 22). Ama ilk cinsel deneyimini genelevde yaşayan ya da cinsel sorunlarının çözümünü burada arayan daha 18’ine yeni basmış gençlerin cinselliğe, aileye, kadına bakış açısı ne denli sağlıklı olur o da ayrı bir tartışma konusudur. Dr. Akif Poroy’da bu hususta şunları belirtmektedir; *“Evlilik öncesi seksi Türkiye çapında baktığımızda erkeklerin genelde genelevde yaşadığını görüyoruz. Bu sevgisiz ortamdaki acele yapılan cinsel birleşmeler erkeklerde daha sonra erken boşalma gibi işlevsel bir cinsel bozukluğu karşımıza çıkarmakta”* (2005: 107). Sağlık personelinin muayene günlerinde kadınlarla görüşmeye gidildiğinde sabahın çok erken saatlerinde yeni 18’i doldurmuş gençler görülmüştür. Çıkışlarda ise müşterileri gözlemlediğimizde en fazla gençlerin olduğu görülmüştür.

7.5. FUUŞ SEKTÖRÜ İLE ALAKALI BULGULAR

Kadınların fuhuş sektörüne girme yaşları, nedenleri, yasal fuhuşa bakış açıları, fuhuşu bir meslek olarak görüp-görmemeleri ve sosyal-psikolojik-ekonomik olarak nasıl değerlendirdikleri önemlidir.

7.5.1.Fuhuş Sektörüne Girme Yaşı ve Nedenleri

Kadınların fuhuş sektörüne girmeden önce bir işte çalışmaları, fuhuşu isteyerek mi? Yoksa zorunluluktan mı? yaptıklarını tespit açısından önemli bir bulgudur. Bu nedenle kadınlara *fuhuş sektörüne girmeden önce herhangi bir işte çalışıp çalışmadıkları ve çalıştırlarsa hangi işlerde çalıştıkları?* sorulmuştur. Kadınların büyük çoğunluğu daha önceden başka işlerde çalıştıklarını belirtmişlerdir. Kadınlar çalıştıkları işlerin tezgahçılık, temizlikçilik, fabrika işçiliği olduğunu belirtmişlerdir. Eğitim seviyesi yüksek kadınlar sekreterlik, tezgahçılık yaptıklarını belirtmişlerdir. Çok az bir kadın direk fuhuş sektörüne girdiğini, başka işlerde çalışmamalarının nedeni, çok küçük olduklarından bu sektöre sevgili, eş ve kadın pazarlamacıları tarafından itildiklerini belirtmişlerdir. Daha önceden temizlik işinde çalışmış olan **Eda**: “İlkokul mezunu bile değilim. Çok iş aradım. Bulamadım. Bende evlere temizliğe gittim. Ama mesleğin düşük olunca, sorunlarla uğraşan bir kadında olunca işyerindekilerin seviyesizliği ve paranın yetmemesinden fahişelik yaptım” demiştir. Lise mezunu **Pınar**: “Ben lise mezunuyum ama sekreterlik yaptım. Bu ülkede üniversiteli bile olsan iş bulmak zor” şeklinde ifade etmiştir. Transeksüel **Manolya** ise: “Ben şarkıcılık yaptım, fal baktım. Transeksüel birinin öğretmen, doktor olduğunu gördün mü? Zaten pavyonda da çalışınca fuhuş yaptım” demiştir. Kadınlar fuhuşa girmeden önce çoğunlukla vasıfsız işlerde çalışmışlardır. Eğitim seviyeleri düşük olduğundan iş bulmakda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Yani fuhuşa girmeden önce başka işlerde çalışmayı denemişlerdir.

Bir kişinin fuhuşa girmesinde ekonomik, sosyal, psikolojik, kültürel, ailevi vb. faktörler rol oynamaktadır. Genellikle, fuhuşun en önemli sebebi olarak ekonomik nedenler gösterilmektedir. Ancak, ekonomik nedenler önemli olmakla birlikte, diğer nedenlerde fuhuşta önemli bir rol oynamaktadır. Ülkemizde yapılan araştırmaların sonuçlarına göre; bir kişinin fuhuşa girmesinde en fazla zorlayıcı nedenler rol

oynamaktadır. Gönüllü olarak fuhuş yapma oranı çok azdır. Tabii, gönüllülük-zorunluluk ayrımını tam yaparak, bir sayı belirtmek zordur. Çünkü, gönüllü olarak fuhuş yapan kişiler arasında yasal olmayan fuhuşu yapanlar olduğu için, onlara ulaşip fuhuş yapma nedenlerini öğrenmekte zor olabilmektedir. Genelevdeki birçok kadının belirttiğine göre, bu gibi insanlar toplumda kendilerini çok iyi saklayabilmektedirler. Fuhuş mağduru kadınların, fuhuşa başlama yaşları Tablo 6’da verilmiştir

Tablo 6. Fuhuş Sektörüne Girme Yaşı

Fuhuş sektörüne kaç yaşında girdiniz?	Sayı	%
15’den Küçük	3	5.88
15-18	12	23.53
19-22	22	43.14
23-27	8	15.69
28-31	4	7.84
31 ve Üzeri	2	3.92
Toplam	51	100

Kadınların fuhuş sektörüne girme yaşlarına bakıldığında % 5.88’i 15’den küçük, % 23.53’ü 15-18, % 43.14’ü 19-22, % 15.69’u 23-27, % 7.84’ü 28-31, % 3.92’si 31 ve üzeri yaşlarda başladıklarını belirtmişlerdir. Fuhuş mağduru kadınların yarısından fazlası fuhuşa ilk olarak randevuevi, pavyon, kendi evlerinde, otobanda, otelde başladıklarını belirtmişlerdir. İlk olarak genelevde fuhuşa girenlerin sayısı çok fazla değildir. Genelevde çalışınca vesika alacaklarından dolayı, fuhuşta oldukları bilinmesin diye geneleve girmediklerini belirtmişlerdir.

Kadınlar içerisinde çocuk yaşta fuhuş sektörüne girenlerin sayısı azımsanamayacak kadar çoktur. Kadınlara *fuhuş sektörüne neden girdiniz?* diye sorulduğunda, büyük çoğunluğu zorlayıcı sebeplerden dolayı itildiklerini belirtmişlerdir. Buradan şu sonuca varılmaktadır; genelevde olmaları gönüllü olarak fuhuş yaptıkları anlamına gelmemelidir. Fuhuş sektörüne 17 yaşında neden girdiğini **Asiye** şu şekilde belirtiyor: “*Ailemin yüzünden 15 yaşında sevgilime kaçtım. İmam nikahı ile evlendik. Çocuğumuz olduğu halde ilk eşim beni bu yola düşürdü. Pezevenk beni sattı. O*

zamanlar dışarıda bu işi yapıyordum. Sonra ikinci eşimi tanıdım. O beni bu hayattan çıkardı. Ama o öldükten sonra tekrar döndüm ve genelevde başladım. Ama tekrar bu işe başlamamak için çok mücadele verdim. Başvurmadığım iş kalmadı ama eğitimim yok diye alınmadım. İşe alındığım yerlerde de boğaz tokluğuna çalışıyordum. Evlere temizliğe dahi gittim. Ama güzelim, namusumla çalıştığım halde başımda erkek yok diye mahalledeki kadınlar arkamdan dedikodumu yaparlardı. Bende bari namuslu iken namussuz diyorlar dedim ve 29 yaşında yine başladım. Hayat zor be güzelim.” Fuhuş sektörüne 20 yaşında giren **Sonay**: “Beni anneannem büyüttü. Çok küçük yaşta benden 20 yaş büyük biri ile evlendirildim. Adam çok kıskançtı, dayağı, küfrü vardı ve bende dayanamadım kaçtım. Boşanmak hoş değildi. Kocamın evine geri gönderirler diye bende arkadaşlarıma sığındım. Bir gün kaldım iki gün kaldım. Elin yanında nereye kadar. Birkaç işe girdim olmadı. En sonunda 20 yaşında bu yola başvurdum” demiştir. Fuhuş sektörüne 14 yaşında giren **Selcan**: “Valla ben 14 yaşında başladım. Bazen kendi kendime kızıyorum kızım orospuluk senin ruhunda var. Kendin başladın diyorum. Bazen de çocukluğum aklıma gelince kendimi suçlamıyorum. Anne-babanın ilgisizliği, fakirliğinde etkisi vardı. Ne bileyim genç kızdım üstte başta yoktu. Ailem mevsimlik işçilik yapmaya gider, kışın o kazandığı parayı yerlerdi. Milletin kızları güzel güzel giyerlerdi. Bunlar hep para demekti. Şimdi ... yaşındayım tabi o zaman daha 14 yaşında hayat toz pembe geliyor. Evden kaçtım. Eee güzellikte var. Hangi akla hizmet ettiysem. Sonra arkadaş edindiğim insanlarla birlikte, para karşılığında zengin esnafla birlikte oldum. Daha sonra polisler beni yakaladı aileme verdi. Onlar bir şey yapar diye korktum onların yanına gitmek istemedim. Bu seferde yurda verdiler. Benim çocuğumda şimdi yurttan kalıyor. Allah var denize düşen yılana sarılır hesabı. Yoksa o yurt ortamları hiç iyi değil. Millet oraya gelir, acınaklı gözlerle bakar o çocuklara o kadar. Birde politikacısı, valisi cartı curtı gelir çocukları kucağına alır. Poz verirler televizyonlara. Bunların hepsi ikiyüzlü hareketler. Yarın o çocuğuma acınaklı gözlerle bakan insanlar, bu devlet gün gelir çocuğumun yüzüne benim yaptığım işi acımasızca haykırıp, dışarlar. İşte milletin derdi bizim sırtımıza basıp bir yerlere gelmek. Ben sana bir şey diyeyim mi şimdi soruyorsun niye, kaç yaşında başladık falan filan. Güya sorunlarımızı çözmek için bunlar değil mi? Ama boş daha öncede böyle şeyler gördüm. İnan iyi kıza benziyon ama senin yaptığın bu şeyler bir b.. yaramayacak. Neyse o yurt ortamına dayanamadım. Oradan kaçtım yine başladım” şeklinde ifade etmiştir. 38 yaşında giren **Melda**: “Ben şarkıcılık yapıyordum. Pavyonda söylüyordum ama hiçbir

zaman fuhuş yapmadım. Çiftliğim vardı, bankadan yüklü para çekmiştim. 250 tanede hayvanım vardı. Sonra bankanın borcunu ödemeyince 38 yaşında geneleve girdim” demiştir. 21 yaşında giren **Gamze**: “Benim ölümüm aklıma gelirdi bu hayatı yaşayacağım aklıma gelmezdi. İnanır mısın benim 20 yaşına kadar elime erkek eli değmedi. Şimdiki eşimi sevdim. Onunla kaçtım. Meğerse kadın satıcısıymış. İnanması zor değil mi? Ama inan ucuz orospu hikayesi değil bu gerçek valla gerçek. Şimdi beni tehdit ediyor. Aileme söylemekle, babam duysa ölür. Bende ailem duymasın diye yapıyorum. Ailem çok iyidir. Gerçi aslında ailemin de suçu var çok baskıcıları. Evden dışarı bile çıkamazdım bu nedenle hayat insana toz pembe geliyor. Keşke hayatı tanımama ve hata yapmama fırsat verselerdi. Bugün en büyük hatayı yapıp burda olmazdım. Kocamla yaşıyorum, burada iç çamaşırı ile camın arkasında hayvan gibi kendimi satıyorum. Memlekete gidince başımı kapatıyorum. Cehaletimin bedelini ödüyorum” diye ifade etmiştir. Fuhuş sektörüne 25 yaşında giren yabancı uyruklu **Alona**: “Ben Romanya’dan geldim. Amacım fuhuş değildi. Gerçi ister fuhuş yapalım ister yapmayalım bize Natasha derler. Yani orospu. Kendim iç mimarım. Fakat ülkemde işsizdim. Aileme para göndermek için önce Antalya’da garsonluk yaptım. Çocuk baktım. Fakat sonra işte çok karıştırma bazı insanların eline düştüm. Karışık şeyler, çok anlatmak istemiyorum. Sonra para karşılığı bu iş yaptım. Kısacası; işsizlik beni buralara kadar getirdi” demiştir. Fakat, görüşmeciler arasında transeksüel olduğunu belirten **Manolya**, işsizlik nedeniyle fuhuş sektöründe yer alan kesimin sadece kadınlar olmadığını şu şekilde belirtiyor: “Bu sektör çok geniştir. İçinde en fazla çalışan kadınlardır. Fakat erkekler, travestiler, eşcinseller, 18’in altında masaj-saunalarda çalışan erkek çocukları da vardır. Emin ol onların çoğu işsizlikten etkilenmişlerdir. Mesela, ben cinsel tercihimden dolayı işsizlikten çok etkilendim. Ailem bile beni dışladı. Akrabalarım bana iş vermedi. Bu yüzden aç kalmamak için, fuhuşa yöneldim. Gecekondularda yaşayan fakir kızlar kadar erkeklerinde fuhuş yaptığını bilirim. Hiç internette görmedin mi?jigololuk için verilen reklamları...” **Leyla** ise: “Daha öncede dedim babam az kalsın beni s... o yüzden buradayım” demiştir. Üniversite mezunu **İrem**’se; “Bunların anlattıkları hep sondan. Bu işin geçmişine sen bak, sende tahsillisin. Hepimizin geçmişini az çok dinledin. Asıl neden ailelerimizdir. Yoksa fakirlik, sevgili hep hikaye. Bizi o zor koşullara ailemiz itmeseydi. Bugün burada olmazdık” şeklinde belirtmiştir. Kadınlar erken evlilik, boşanma, yanlış arkadaş seçimi, işsizlik, eğitimsizlik, cinsel istismar gibi zorlayıcı nedenlerden dolayı fuhuşa

başlamışlardır. Ancak, **İrem**'in belirttiği gibi hepsinin anlatımlarından şu sonuç çıkmakta; fuhuşa başlamada en önemli etkenin aile olduğu gerçeği. Çünkü kadınların fuhuşa sürüklenmesindeki erken evlilik, yanlış arkadaş seçimi, boşandıktan sonra sahip çıkılmama, cinsel istismar, cinsiyet yönelimine tepki, tecavüz mağduru olma ve tecavüzcüyle evlendirilme, aile içi şiddet, kocadan şiddet vb. nedenlerin temelinde aile vardır. Ancak şunu da belirtmek gerekir; daha öncede dediğimiz gibi nasıl ki ekonomik etkenler tek sebep değilse, aile faktöründe tek başına fuhuşta bir etken değildir. Fuhuşun meydana gelmesinde pek çok sebep rol oynamaktadır. Tabi bu sebeplerden bazıları birincil neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada da aile faktörü çok önemli bir sebep olarak karşımıza çıkıyor. Çünkü kadınların işsizlik yüzünden fuhuşa sürüklenmeleri bile aile ile doğrudan ilişkilidir. Kadınların eğitim almamasında ailenin rolü büyüktür. Kadının eğitim seviyesi düşük olunca da iş bulması zorlaşmaktadır.

Dışarıda daha önceden çalışmış olan bazı kadınlarsa, genelevlerde zorlayıcı sebepler yüzünden kadınların fuhuşa bulaştığını ama dışarıda hiç ihtiyacı yokken bile bile fuhuş sektörüne girenlerin olduğunu belirtmişlerdir. Genelevde görüşülen Üniversite mezunu **Deniz**'se ihtiyacı olmadan da bir kişinin fuhuşa başlayacağını şu şekilde belirtiyor: *“Ben genelevde çalışmadan önce, üniversitede okurken arkadaşlarımızla çoğu zaman zengin adamlarla paraları için uzun süreli birlikte olurduk. Çoğu da orta yaşlı, zengin makam, mevkili adamlardı. Hatta, bir dersten kalmamak için hocamla dahi yatmıştım. Kısa yoldan yolumuzu buluyorduk. Şimdi isteseydik aza kanaat edip, bal gibide hayatımızı namuslu bir şekilde kazanabilirdik. Burada ki kadınların çoğu için fahişelik yapmak çaresizlikten olmuştur. Ama öyleleri de var ki; ruhunda gerçekten orospuluk var. Makam-mevki elde etmek, jiplere binmek, daha iyi giyinmek için bu işi hiç ihtiyacı yokken yapan insanlar var. Çünkü; erkek milleti aptal akıllı ancak o işe çalışıyor. İki kırıt, oranı buranı aç nasıl köpeğin olurlar. Bazı kadınlarda işte öyle güzelliğini bedenini kullanıyor. Böylece amaçlarına ulaşıyor. Ayrıca, şimdi bir de internet var ki; oooo....Millet fuhuşun envai türünü, alasını yapıyor. Aslında onlarda fahişe bence valla internette elin adamıyla birlikte kendini tatmin eden bir sürü evli kadında var. Sanal seks yani...”* Genelevde görüşülen yabancı uyruklu **Alona** yine **Deniz**'in anlattıklarını doğrular nitelikte bu durumu şöyle belirtiyor: *“Ben Antalya’da ve gençken çok zengin, yaşlı, makamlı kişilerle aylık karşılığında uzun süreli birlikte olurdum. Çok paralar, hediyeler alırlardı. Birçok Rus arkadaşım da böyle*

yapardı. Yani sizin kadınlarınızdan bazıları da zengin adamlara metreslik yapardı. Üstelik fuhuş yapan bu kadınların çoğunun ekonomik durumu iyiydi. Bizleri kötü görüyorlar ama bizim ülkemizde işsizlik var. Hatta genelevdeki kadınlar bence onlardan daha masum. Yani aşk olmadan adamla para için yatırıyorsan oda fuhuştur.”

7.5.2.Yasal Fuhuşa Bakış Açısı

Fuhuşu yasallaştırma pezevenkler, kaçakçılar ve seks endüstrisi için bir hediyedir (Raymond, 2003). Yasallaştırma ile kadınların fuhuşa gönüllü girdikleri belirtilmektedir. Oysa yapılan araştırmada kadınların eğitim seviyeleri, aile yapıları, ailelerinin sosyo-kültürel ve ekonomik durumları, erken yapılan evlilikler, tecavüz, cinsel saldırıya uğramaları vb. durumlar gönüllülük meselesinin yasal fuhuşta tartışılması gerektiğini göstermiştir. Ayrıca kadınların yine etiketlenme, vesika, işsizlik, gidecek yerinin olmaması vb. nedenlerle yasal fuhuşu sürdürmeleri, gönüllülüğten ziyade ortada bir zorlayıcılık, mecburiyet olduğunun göstergesidir.

Açıkalın (2008: 12-33) toplumda fuhuşu normalleştiren erkeği zarar görmeden bu işin içinden çıkaran mitleri; erkek ve kadın libidolarının farklılığı yüzünden erkeğin doğal ihtiyaçları için olmazsa olmaz bir olgu, toplumda taciz ve tecavüzleri azaltan bir etken, erkeğe cinsel eğitim aracı ve psikolojik terapi hizmeti ve meslek olarak bakmak şeklinde belirtmiştir.

Yasal fuhuşla kadınların haklarının korunduğu savunulmaktadır. Bu nedenle fuhuş mağduru kadınlara *geneleve girme yaşları ve yasal fuhuş hakkında ne düşündükleri?* sorulmuştur. Fuhuş mağduru kadınların geneleve girme yaşları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Geneleve Girme Yaşı

Geneleve kaç yaşında girdiniz?	Sayı	%
22-25	39	76.48
26-29	6	11.76
30 ve Üzeri	6	11.76
Toplam	51	100

Kadınların geneleve girme yaşlarına bakıldığında; % 76.48'inin 22-25, % 11.76'sı 26-29, % 11.76'sı 30 ve üzeridir. Kadınlarla yapılan görüşmelerde kadınların bazıları geneleve girmek için yaşlarını büyüttüklerini belirtmiştir. Geneleve girmek için yaşını büyüten **Ayşe**: *"Aslında ben burada çalışmaya 20 yaşında başladım. Ama çalışma belgesini almak için yaşımı büyüttüm"* demiştir. **Sultan**: *"Ben genelevde çalışmaya 19 yaşında başladım. O zamanlar İstanbul'da kaçak dönemler vardı. Patronumuz Manukyandı"* diye belirtmiştir.

Kadınların büyük çoğunluğu, yasal fuhuşun haklarını korumadığını belirtmiştir. Elllerinde vesikalarının olması, sigortalarının olmaması, sürekli borçlandırılmaları vb. nedenlerden dolayı yasal fuhuşun kendilerine değil ama müşteriye, patrona çok büyük bir katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bazıları ise, dışarıya göre daha güvenli olduğunu, sağlık muayenelerinden geçtiklerini, bu nedenle yasal fuhuşun iyi olduğunu belirtmelerine rağmen, keşke hiç olmasaydı kimse buralarda bulunmasaydı da demişlerdir. Bu hususta **Meryem**: *"Aslında ha burada çalışmışsın ha dışarıda rezillik aynı ama. Ben yinede dışarıya göre burayı güvenli buluyorum. En azından can güvenliğimiz var. Sonra sağlık kontrolünden geçiyoruz. Ama vesikalı olmak çok kötü. Ben alıştım ama çocuğuma zararı olacak"* şeklinde belirtmiştir. Yasal fuhuşun faydalı olduğunu belirten **Asiye**, şunları belirtiyor: *"Dışarıda çalıştığım zamanlarda çok bıçaklandım. Müşterinin dayağını yedim. Ama burada daha güvendedim. Dışarıda hele bazı pezevengler vardı. Sırf fantezi olsun diye o işi yaparken neler yapıyorlardı. S...yım parasına diyordum. Ellerinden zor kaçıyordum. Gerçi bu müşteriler ensesi kalın, makamlı-mevkili, paralı adamlardı. Her işimi hallediyordum. Ama burası daha güvenli. Müşteride, patronda sana bir şey yapamaz. Kapıda polis var. En önemlisi muayene oluyorsun. Ama yinede buralarda olmayı istemezdim."*

Yasal fuhuşun faydasına inanmayanlara bakıldığında, sağlık yönünden bir faydası çokta olmadığını belirten Üniversite mezunu **Deniz** : *"Sağlık yönünden muayene oluyoruz ama müşterilerden bize her türlü hastalık geçebilir. Adamlar prezervatif dahi kullanmıyorlar. Yasal izinli çalışmanın öyle zannedildiği gibi bir faydası yok. Eşşek gibi çalışıyoruz. Sigortamız dahi yok"* şeklinde belirtmiştir. 20 yılın üzerinde genelevde bulunan **Bahar** hiçbir faydası olmadığını belirtiyor: *"Aman ne faydası olacak. Ömrüm*

*tükendi. Bu yaşta çok mu meraklıyım burada çalışmaya ama yıllardır çalışıyorum. Bir güvencem dahi yok. Sigortamı yapmadılar. Dışarıda çalışsaydım buradan iyiydi. En azından daha çok kazanırdım. Burada hep patrona çalıştık. Eee birde mimlendim. Ayrıca müşteri prezervatif kullanmıyor. Bunun yanında vesikan oluyor. S...yım faydasına” demiştir. İstanbul’da genelevde kaçak çalıştığını belirten **Sultan**: “Bizim patron meşhur genelev kraliçesi Manukyandı. En çok o kazandı. Hem bizim sırtımızdan kazandı. Hem de zengin diye itibar kazandı. Düşün ben hatırlıyorum o zaman polisi de, en makamlısı da ona hep hanımefendi derlerdi. Yani bize ne faydası oldu buraların hiç.” Yine, hiçbir faydası olmadığını faydası olduğuna inanan kadınlarında aslında bu duruma zorunluluktan cevap vererek faydalarını sıraladığını, **Seyhan** şöyle anlatıyor: “O yok güvenli, sağlık kontrolünden geçiyoruz falan filan diyenlere bakma genelevde çalışmaktan nefret ediyorlar. Ama ne yapsınlar bir defa düşmüşler. Bu yüzden dışarıya göre daha iyi görüyorlar. Yoksa buranın hiç kimseye bir faydası yok. Ama şunu diyeyim dışarıda fuhuş yapmak daha güvensiz.”*

Kadınlara peki *yasal fuhuşun sizce topluma faydası var mı?* şeklinde soru yöneltildiğinde büyük çoğunluğu, toplum açısından yararı olduğuna inanmadıklarını belirtmişlerdir. Fuhuşun topluma yararı olmadığına inanan Lise mezunu **Zuhal**: “Neymiş, genelevler fuhuş yapan kadınlar olunca toplumda tecavüzler olmazmış. Bunlar hep erkeklerin uydurması. İşte erkekler uydurmuşlar bizlerde inandırılmışız. Ne var yani bizlerde insanca yaşasak. Şuradan çıksak bir iş, aş verilse hele yapar mıyız bu işi. Yararlıymış benim elimde vesikam var. Benim çocuğum büyüdüğünde bu onun karşısına çıkacak yemişim yararını” şeklinde belirtmiştir. Aynı noktalara vurgu yapan ilkokul mezunu **Rabia** : “Aman bunlar patronların, erkeklerin uydurduğu şeyler. Yok burada millete hizmet veriyormuşuz. İşte biz olmasak patron nerde para kazanacak, müşteri dışarıda kime gidecek. Bunları uydurmuşlar. Saldırmaları gitsinler sevgilileri, karılarıyla birlikte olsunlar. Ama yok onların karısı, sevgilisi namuslu, kutsal, ana olur mu? Burada yaptıklarını onlara yapamazlar. Hayvani isteklerini ancak bir fahişenin üzerinde denerler. Ya şu erkek milleti ikiyüzlü. Her b... yerler. İş evliliğe gelince gider namuslu, bakire ararlar” diye ifade etmiştir.

Kadınların sosyo-ekonomik ve eğitim seviyelerinin düşüklüğüne rağmen, ataerkilin ya da bazı öteki kadınların (*el değmemiş, namuslu aile kadınlarının*) fuhuşu

normalleştirmek için uydurdukları mitlerini savunmadıkları görülmüştür. Çok az bir kadın toplum açısından yararlı olduğunu belirtmiştir. Bu noktada **Meral**: “*Bence yararlı. Ne kadar toplum bizi dışlasa da biz burada aslında dışarıdaki kadınlara hizmet ediyoruz. Onların namusunu da koruyoruz. Düşünsene biz olmasaydık, buraya gelen müşteriler bu ihtiyacını nerde giderecekti. Onun bunun karısına sarkacaktı*” demiştir.

Kadınların hemen hepsinin yasal fuhuşa olumlu bakmadıkları görülmüştür. Bundan dolayı kadınlara *genelevlerin kaldırılmasını ister misiniz?* diye sorulduğunda, tam tersi büyük çoğunluğu bu defa hayır yanıtını vermiştir. Hatta, kadınların bazıları bilhassa yaşı büyük olanlara bu soru yöneltildiğinde, büyük bir korkuya kapılarak “*nolur burayı kapatmayın, halimiz ne olur, yoksa genelevleri kapatmak için mi buraya geldiniz?*” şeklinde tepki vermişlerdir. Bunun üzerine bu sorunun niçin sorulduğu ve böyle bir amaç için orda olunmadığı, sadece uygulamalı bir araştırma olduğu tekrar anlatılmıştır. Sorunun niçin sorulduğu anlaşıncı, bu defa kadınlar aslında keşke hiç genelevler olmasaydı fakat kaldırılmasını asla istemiyoruz *çünkü halimiz ne olur?* diye belirtmişlerdir ve eğer kendilerine devlet imkan sunarsa kapatılmasını istemişlerdir. Genelevlerin kaldırılmasını istemeyen yaşı 50’nin üzerinde olan **Gülten**: “*Yaşım gelmiş 5.. kaldırılmasını bende isterim ama kaldırılmasın. Kaldırılırsa halim ne olacak. Geneleve ilk girdiğimden bu yana para biriktiririm dedim. Borçtan gözüm açılmadı. Gençken güzelken hep borçlandırıldım. Arkama bir şey atamadım. Eee şimdide erkekler gençlerle birlikte olmak istiyorlar. Para kazanamıyorum. Dışarı çıksam ne olacak. Bu yaştan sonra...Keşke devlet bana güvence verse bende bu yaşma kadar insanca yaşamadım bari yaşlılığında insanca yaşasam. O yüzden bol keseden atmak kolay. Bunların hiçbirinin olmayacağını biliyorum. İşte burada ölümümü bekliyorum. Yoksa gidecek yerim olsa çok mu meraklıyım. Bu yaşta burada durmaya...*” demiştir. Yaşı 50’nin üzerinde olan **Hacer**, soru yöneltildiğinde ümitle; “*Bizi buralardan kurtaracak mısınız? Bana yardım et nolur. Söz ver git devlet büyüklerine söyle bana iş, ev versinler buradan çıkarsınlar. Buradan çıkmak için yapmadığım şey kalmadı Esra Ceyhan’ı bile aradım.Bana iş, aş, ev verilirse bende kapatılsın istiyorum. Bu hayat mı?*” şeklinde belirtmiştir. Kadının ümitlenmemesi adına sadece araştırma için orda bulunduğu belirtilmiştir. Ancak, kadın büyük bir umutla adını, soyadını vererek, devlet büyüklerine bu durumun iletilmesini tekrar tekrar istemiştir. Yapılan görüşmeler de kapatılmamasını isteyen kadınların büyük çoğunluğu aslında kapatılmasını istemiştir. Fakat gelecek

kaygıları, gidecek yerlerinin olmaması, sigortalarının olmaması, vesikaları olması, damgalanma korkusu vb. nedenlerden dolayı kapatılmasını istemediklerini belirtmişlerdir. Evet kapatılsın diyen kadınlarla yapılan görüşmelerde bu kadınlarda kapatılmadan önce sorunlarına çözüm bulunmasını istemişlerdir. Evet kapatılsın diyen **Güven** şartını da şöyle belirtiyor: “*Evet kapatılsın. Ama kapatılınca s.... gibi ortada kalmayalım. Önce şu sicillerimiz silinsin. Bak benim kızım var. Yazık lisede okuyacak. Yarın onun önüne çıkmasın.*” Kadınların, sicillerine işlenen vesikaların silinmemesi yüzünden kendilerine yeni bir hayat kurmaları zorlaşmaktadır. Bu nedenle, çoğu zaman ölene kadar fuhuş yapmaya mecbur kalmaktadırlar

7.5.3. Fuhuşu Meslek Olarak Görüp-Görmeme ve Sosyal, Ekonomik, Psikolojik, Güvenlik Açısından Değerlendirme

Fuhuşun bir cinsel sömürü biçimi mi? yoksa bir meslek olduğu mu? hususunda muhtelif görüşler mevcuttur. Fuhuşu yasallaştırmak, onu bir meslek olarak görmek, anlamına gelmektedir. Ancak, burada kadınların bu hususta ne düşündüğü de önemlidir. Bu nedenle kadınlara *fuhuşu bir meslek olarak görüp görmedikleri?* sorulduğunda, hemen hepsi meslek olarak görmediğini belirtmiştir. Meslek olarak görmeyen **Melda** şunları anlatıyor: “*Ne mesleği. Şurada it durmaz. Sanki doktor, öğretmen gibi mi? İnsan bir mesleği isteyerek yapar. Zorla olan şeye meslek denir mi? Pavyonda şarkıcılık yaptığımda bile bir itibarım vardı.*” Transeksüel **Manolya**: “*Hangi meslekte böyle muamele var. Şurada bir evden birine bile gidemiyoruz*” demiştir. **Zuhal**: “*Meslek olsaydı ben toplumda göğüsümü gere gere söylerdim. Ama bana herkes fahişe diyor*” şeklinde belirtmiştir. Yine aynı hususta **Sultan**: “*Bence böyle meslek olmaz. Ama madem meslek devlet niye beni mimliyor. Niye benim çocuğum bana ben büyük adam olduğumda toplum bunu benim yüzüme vuracak diyor.*” Yabancı uyruklu **Alona**: “*Meslek değil tabiki. Ben mesela iç mimarım ve bunun için eğitim aldım. Fuhuş için eğitim veren okullar yok. Bu işi herkes yapar. Burda herkes eşit eğitilmiş de eğitimsizide*” demiştir. Üniversite mezunu **Deniz**: “*Bir insan meslek edinmek için okur. En basidinden bir kuaför bile eğitim alır. Burda öyle bir şey sözkonusu değil. Bu sebepten meslek değil*” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir. Görüleceği üzere, kadınlar fuhuşu bir meslek olarak görmemektedirler. Bir kişi hayatını idame ettirebilmek için birtakım süreçlerden geçerek meslek edinmektedir. Ancak, kişi sadece

ekonomik yönden kendisini geçindirmek için meslek edinmez. Kişi iş yaşamında ruhsal açıdan da doyuma ulaşmak, toplumda belli bir yer edinmek, ilgi ve yeteneklerini geliştirmek vb. nedenlerden dolayı da belli mesleklere yönelmektedirler. Oysa, fuhuş yapmak kişiye toplumda bir saygınlık kazandırmadığı gibi, bireyin ruhsal açıdan büyük sorunlar yaşamasına sebebiyet vermektedir.

Fuhuş mağduru kadınlara *fuhuşu sosyal, psikolojik ve ekonomik olarak nasıl görüyorsunuz?* diye soru yöneltildiğinde, hemen hemen hepsi sosyal ve psikolojik olarak iyi görmediklerini belirtmişlerdir. Fakat, ülke koşullarına göre büyük çoğunluğu, fuhuş sektöründe yer almanın ekonomik olarak iyi olduğunu belirtmişlerdir. Fuhuşu, sosyal ve psikolojik olarak kötü gören ama ekonomik olarak iyi gören **Meriç**, bunun nedenlerini şu şekilde anlatıyor: *“Sosyal ve psikolojik açıdan fuhuş yapmak iyi değil. Bu işi dışarıda yaptığımızı kimse bilmiyor. Bilseler toplum içine dahi çıkamayız. Bir psikologa gitsem gör ben de ne hastalıklar sayar. Hele bir an düşünsene kendini benim yerime koy her gün hiç tanımadığın insanlarla birlikte olmayı ister misin? Bir bunu düşün sen. O zaman nasıl bir psikolojim olduğunu anlarsın. Eee bunun dışında şuraya bak. Cezaevi gibi. Müşterisi, polisi, patronu ayrı dert. Ne bileyim ben de duygu kalmadı ki! Kendimi ceset gibi hissediyorum. İşte bak kapılar açılınca biz bu camların arkasına geçer, müşteriye kendimize çekmek için her türlü orospuluğu yaparız. Müşteri demişken hadi ben kalkıcam. Birazdan kapılar açılacak. Gideyim kuaför saçımı fönlesin. Birde en güzel iç çamaşırlarımı giyeyim. Bizim burada bu işler pazardan mal almak gibidir. Psikolojimi kalır. Ama ekonomik olarak iyi yani. Hele gençsen, müşterin bolsa daha iyi kazanıyorsun. Buradakiler borçlandırılıyor falan diyorlar. Doğrudur ama birazda akılsızlar. İmam nikahlı kocam var. Onunla paramı paylaştığım halde arsam, evim ve bmv arabam var.”* Meriçle görüşmenin yapıldığı yer, kendilerini müşteriye sundukları camekanlı bölmeli odaydı. Meriç kalktıktan sonra camekanlı odada 2 kadın daha vardı. Tam kalkacakken bir tane kahve içmemizi istediler. Vaktin olmadığı belirtilince kadınlardan **Gülten**; *“Eee..sende haklısın belki cunubuz diye miden kaldırmıyor değil mi bizim kahvemizi içmeyi”* diyince, yaşının büyüklüğünden, yaşadıklarından dolayı son derece hassas, kırılgan bir yapıya sahip olmasından ve onlara karşı önyargılı olunmadığını göstermek adına onu kırmayıp kadınlarla kahve içildi. Ancak, bu sırada görüşme yapılmayıp, genel olarak kadınlarla sohbet ediliyordu. Bu arada kadınlarda gözlemleniyordu. Görüşmeler, genellikle sabah kapıların açılmadığı zamanda yapıldığı

için, kadınlar yeni yataklarından kalktıklarından normal giysileri ile görüşmeye katılıyorlardı. Fakat, **Meriç**'le görüşülürken saat biraz ilerlediğinden kadınlar normal giysilerinin dışında giysiler giymişlerdi. Kadınların üzerlerinde bu defa iç çamaşırları, transparan kıyafetler ve gecelikler vardı. Camekanlı odada kadınlarla sohbet yapılırken, aniden, camekanların arkasında erkeklerin yığıldığını görünce ne olduğunu anlayamadığımız bu durumdan ürküldü. Anlaşıldı ki; kapılar müşterilere yirmi dakika önceden açılmıştı. O an bu durumdan korkulduğu halde, araştırma açısından çok yararlı gözlemler yapılmasını sağladı. Kadınlar, müşterileri camekanlarda gördükleri anda, normalde adetli oldukları günlerde ya da bayramlarda çalışmak zorunda oldukları zamanlarda bile kaçırmadıkları müşterilerini, koruyucu bir kimliğe bürünerek, küfürlü söylemlerle bizim için oradan kovaladılar. Daha sonra üç dört tane polis gelip bizi oradan götürdüğünde, diğer evlerde camekanların arkasında fuhuş mağduru kadınların kendilerini müşterilere sunmak adına uğradıkları cinsel sömürüye şahit olundu. Yalnız normalde genelevde polis iki tane idi. O gün oraya emniyetten polisler gelmişti. Polisler yaşanan durumdan, kapıların erken açılmasından dolayı özür dilediler. Ancak, yaşanan bu durum kadınlara karşı empati duygusunu arttırmıştır. Ve fuhuşun gerçekten psikolojik açıdan insana verdiği zarar gözlemlenmiştir. Yine, psikolojik ve sosyal açıdan kötü ama ekonomik olarak iyi gören **Sevgi**: *“Yapılan iş psikolojik ve sosyal açıdan b..tan ama ekonomik yönden iyi. Dışarıda çalıştığım dönemlerde daha çok kazanırdım. Ama burada da yarısı patrona gitmese yine de iyi. Bir düşünsene benim kardeşim Üniversite bitirmiş 600 milyona çalışıyor”* diye ifade etmiştir.

Kadınların büyük çoğunluğu sosyal ve psikolojik açıdan iyi görmemelerine rağmen, birkaç tane kadın fuhuş sektöründe dışarıda çalıştıkları dönemde iyi çevre edinmeleri açısından sosyal açıdan iyi olduğunu belirtmişlerdir. Bu hususta Üniversite mezunu **Aslı**: *“Bence iyi. Niye iyi olmasın. Benim bir müşterim var. Adam doktor, hem de profesör. Geçen hastanede onu gördüm. İşimi çok kolay hastanede hallettim. Psikolojim bozuk olduğundan psikiyatriste gitmiştim. Ben dışarıda çalışırken de öyle makamlı-mevkili godoşlarlaydım ki, valla değil kendi işimi birçok başka müşterimin işini dahi para karşılığında o godoşlara yaptırırdım. Çevre kazanıyorsun”* şeklinde belirtmiştir.

Yine, büyük çoğunluğu ekonomik olarak fuhuş sektöründe yer almayı iyi görmelerine rağmen, bazıları ekonomik olarak iyi görmediklerini vurgulamışlardır. Bu noktada **Hacer** : “*En değerli şeyini namusunu satıyorsun. Tabii ki çok kazanmalıyız. Ama olmuyor. En çok patronlara, dostlara, pezevenglere yarıyor. Şu kapıdaki taksiciler bile bizden üç katı para alıp sırtımızdan geçiniyorlar. Ben yıllarca çalıştım ama sıfıra sıfır elde var sıfır*” demiştir. Ülkemizde, Matild Manukyan’ın vergi rekortmeni olması, fuhuş sektörünün ekonomik açıdan ne kadar iyi olduğunun ve kimlerin daha fazla kazandığının göstergesidir. Maddi olarak da dost, patronların dışında taksici, bar, pavyon, otel sahipleri, kadınların işlerini halleden rüşvet alanlar vb. bundan nasiplenmektedir.

Kadınların hemen hepsi güvenlik açısından sorunlar yaşamışlardır. Kadınlarla yapılan görüşmelerde kadınlar fuhuşun güvenli olmamasından, müşterinin kendilerine kötü davranmasından, şiddet gördüklerinden vb. nedenlerden dolayı fuhuşun zor olduğunu belirtmişlerdir. Fuhuşun zorluğuna değinen **Asiye**: “*Yaptığımız iş çok zor. Her açıdan. Öncelikle bu işten dolayı dışlanıyoruz. Kapıdaki polisin dahi bize iğreti ile baktığını biliyoruz. Ayrıca müşterisi de ayrı dert. Bazen öyle müşteriler geliyor ki porno kaseti izlemiş gelmiş orda izlediği şeylerin aynısını yapmamızı istiyor. Bu işi parayla da yapsak midemizin kaldıramayacağı şeyleri yapmamızı istiyorlar. Sonra bu tip müşteriler birazda içmişlerse küfür, şiddet uygulayabiliyorlar. Allahtan burada polis var. Dışarıdayken daha kötü şeylere maruz kalabiliyorduk. Ayrıca patronlarda ayrı dert.*” Yine, fuhuşun ister dışarıda yapılsın, ister genelevde ne denli zor olduğunu **Aysel** şöyle anlatıyor: “*Zor tabi patronu, müşterisi ayrı dert. Düzenli sağlık kontrolleri yapıyoruz. Ama müşteriler yapmıyor. Aslında onlardan bize hastalık bulaşabilir. Eee mimleniyorsun. Dışarıda çalıştığım dönemlerde de müşteriden, dostumdan çok dayak yedim. Dışarıda bu işi yaparken valla polisten çok dayak yedim. Bazı polislerle yakalandığımda rüşvet verdim.*” Fuhuşun zor olmadığını belirten **Zehra** şunları anlatıyor: “*İlk başlarda zordu. Ama şimdi zor gelmiyor. Karşıma padişahın oğlu çıksa vız gelir. Allahtan başka kimseden korkmuyorum. Kaybedecek bir şeyim kalmadı.*” Görüşme esnasında araya giren **Gökben**: “*Anam abla öyle diyor ama inanma. O bu alemde 30 küsur yıldır çalışıyor. Göreceği zorlukları görmüş. Dünya umurunda değil, kadının. Artık bir ayağı çukurda. Tükenmiş anlıyon mu? Kimseden korkusu kalmamış.*”

Onun ceset gibi duruşu feleğin nasıl çemberinden geçtiğinin, zorlukların Allah'ını gördüğünün kanıtı."

Fuhuş mağduru kadınlara *peki ikinci kez dünyaya gelseydiniz fuhuş sektöründe olmayı tercih eder miydiniz?* diye sorulduğunda, kadınların hepsi bir daha dünyaya gelseler asla fuhuş sektöründe yer almayacaklarını belirtmişlerdir. Ancak bir kısmı bazı şeylerin imkan dahilinde olduğunu, eğer aynı şartlar altında dünyaya gelseler yine istemeden bu duruma düşebileceklerini, zaten kimsenin de şimdiki süreçte tercihen burada olmadığını belirtmişlerdir. Bu durumu **Zehra** şöyle ifade ediyor: *"Sana bir şey diyeyim mi kızım; neyim demiyicen ne olacam diyicen. Dışarıdan davulun sesi hoş gelir. Sen buradakilerin yaşadıklarını akşam evine git ve düşün. Herkesin anlatacak bir acısı var. Gerçi her orospunun mutlaka acı bir hikayesi ve sebebi var derler. Millet dalga geçer ama gerçekten öyle biliyor musun? Düşünüyorum bir daha dünyaya gelsem yapmazdım. Ama bazı şeyler elimizde değil ki; şimdi yapmayı ben mi istedim. Koşullar beni itti. O zamanda aynı şartlarda doğsam yine belki yapacam."* Yine bu durumda olmayı şu anda kendisinin istemediğini belirten **İrem**: *"İkinci kez dünyaya gelince bir daha yapar mıydım diye mi soruyorsun? Kızım bana bak sen benimle dalgamı geçiyorsun. Sanki şu an burada olmam benim tercihim mi? Ya da diğer kadınların tercihi mi? Eğitilmiş maddi durumu iyi bir aileden gelebilirim ama neler çektiğimi ben bilirim. Kimse bu işi şimdi istediği için yapmıyor. Hepsinin hayatına bak koşullar onları buraya itmiş. Emin ol belki sende bu şartlarda dünyaya gelmiş biri olsaydın. Kim bilir belki sende bu yolda olurdun?"* demiştir. Ne tür şartlarda olursa olsun bir daha şansı olsa burada yer almayacağını belirten **Gamze**: *"Valla hangi koşullarda doğarsam doğayım, öleceğimi bilsem yapmam. Daha uyanık olurdum"* diye ifade etmiştir.

Kadınlara *gelecekte buradan ayrılmayı düşünüyor musunuz?* diye sorulduğunda, yaşı 35'in altında olan kadınların çok kısa bir zamanda ayrılmayı düşündükleri görülmüştür. Bu konuda **Deniz**: *"Ben biraz daha kazandıktan sonra, deniz kenarında bir yerde dükkan alıp bu işi bırakmayı düşünüyorum."* **Seyhan**: *"Ben emekliliğimin gelmesini bekliyorum. O zaman bırakacam bu işi. Bir defa mimlenmişim, dışarı çıkınca ne yapacam. Hiç değilse gençken biraz daha kazanayım. Kendimi güvence altına alınca genelevden çıkıcam"* diye ifade etmiştir.

Kadınların büyük çoğunluğu ayrılmayacaklarını belirtmişlerdir. Bu kadınların büyük çoğunluğunun yaş ortalamasının büyük olduğu görülmüştür. Çoğunun gidecek bir yeri, birikimi olmadığından genelevden isteseler de ayrılmayacaklarını fakat kendilerine imkan sunulsa hemen ayrılacaklarını belirtmişlerdir. Neden ayrılmayacağını yaşı 50'nin üzerinde olan **Gülsüm** şu şekilde belirtiyor: “*Ayrılısam bu yaştan sonra ne yapıcım, nereye gidicem. Tabi ki ayrılmak isterim. Bu yaştan sonra bu hayat mı? Ama güvencem yok. Kalacak yerim yok.*” Yine aynı noktayı vurgulayan **Gülten** : “*5... yaşındayım. Bu yaştan sonra nereye gideyim. Gidecek yerim olsa çok mu meraklıyım bu hayatı yaşamaya. Ama sonum karanlık. Belki acırlar burada sonradan kasanın başına filan korlar ya da işçi diye alırlar*” diye belirtmiştir. Görüşmelerden de görüldüğü gibi kadınların ister yaşı büyük olsun, ister genç olsun genelevde bulunmaktan memnun olmadıkları ve genelevden ayrılmayı çok istedikleri görülmüştür.

7.6. EKONOMİ, SAĞLIK ve ÇALIŞMA KOŞULLARINA YÖNELİK BULGULAR

Kadınların aylık gelirleri, mal varlıkları, sigortalı olma durumları, adetli çalışma durumları, müşterilerin prezervatif kullanma durumları, küretaj olma durumları, madde kullanma durumları, şiddete maruz kalma durumları kadınların fuhuş sektöründeki sağlık, çalışma ve ekonomik koşulları hakkında bilgi sahibi olunması açısından önemlidir.

7.6.1.Ekonomik Koşullar

Kadınlara *aylık geliriniz nedir?* diye sorulduğunda, ilk başta kadınların bazıları gülerek biz memur muyuz? Net kazancımızı söyleyelim, buradaki işleyiş farklı diye belirtmişlerdir. Net kazançlarını olmasa da, aşağı yukarı ellerine ne geçtiğini belirtmeleri istenildi. Tablo 8’de kadınların aylık gelir durumu verilmiştir.

Tablo 8. Aylık Gelir Durumu

Aylık Geliriniz Ne Kadar?	Sayı	%
500-1000 Ytl	31	60.78
1001-2000 Ytl	15	29.41
2001-3000 Ytl	4	7.84
3000 ve Üzeri	1	1.97
Toplam	51	100

Kadınların % 60.78'i 500-1000 ytl, % 29.41'i 1001-2000 ytl, % 7.84'ü 2001-3000 ytl ve % 1.97'si 3000 ve üzeri aylık gelirlerinin olduğunu belirtmiştir.

Fuuhş mağduru kadınlar müşteriye göre kazanç elde etmektedirler. Genelevlerin yasal olarak koyduğu belediyenin ücretine göre, kadınların çalıştığı zannediliyordu. Fakat, kadınlarla yapılan görüşmeler esnasında genelevin kanunlarda yazılı olmayan birtakım kuralları olduğu tespit edildi. Genelevde işleyişin nasıl olduğunu *Aslı* şöyle belirtiyor: “*Bak güzelim normalde vizite parası bellidir. Ama müşteri gelir. Seni beğenir sonra onunla anlaşırısın. Yani senden bazı istekleri vardır. Anla işte. Bunları kabul edersen ücrette anlaşırız. Müşteri odaya çıkar. Parayı vekile verip, markayı alırsın. Sonra akşam markaların hepsini vekile verip paranı alırsın. Ama öyle eline paranın hepsi geçmez. Yani sana şöyle anlatayım. Aylık kazancım 8000 ytl olsa bunun hepsi elime geçmez. Yarisını senden alır. Sonra yemek ücreti, çay parası, elektrik, su parası, KDV’si sana kalan taş çatlasın kalan 2000 ytl’dir. Aslında yasalarda yok. Ama buradaki düzen böyle ve bunu herkeste biliyor. Normalde benimde bildiğim odaların hepsinde belediyenin belirlediği vizite ücretinin asılı olması lazım ama değil. Devletinde işine geliyor. İşte genelevler olmasa onlara göre dışarıda sapıklar çoğalır. O yüzden buradaki işleyişin çarpıklığına çok da karışmıyorlar. Biz de bu düzeni değiştiremeyiz. Bakma bu ülkede geneleve girmek isteyen dışarıda çok kadın var. Patrona kadın mı yok. Şimdi artık eskisi gibi kimse kolay giremiyor. O yüzden herkes bunları bildiği için sesini çıkarmıyor. Gerçi ben dışarıda da çalıştım. Orası daha kötü inan bana en azından burası biraz güvenli. Orda da çeteler, meteler var. Ooo hele bir para verme...Ben bir defasında bıçaklanmışım.*”

Genelevde 17 tane ev vardı. Bu evlerden birine girildiğinde kadınlarla görüşme yapılmak istendiği belirtildiğinde, bir bayan görüşmenin odalarda değil, yanında yapılmasını söyledi. Sağlık personeli bayanın patron olduğunu belirtti. Patronun kadınlarla birebir görüşme yapılmasını istemediği anlaşılnca, kabul edildi. Kadınlar diğer evlerde yapılan görüşmelerin aksine gerginlerdi. Aylık gelirle alakalı soruya gelindiğinde daha ilk kadın görüşmecinin, patronun yanında rahat olmadığı anlaşılnca güvenilir bilgiler alınmayacağından sağlık personeline; çok yorgun olunduğu bugünlük bu kadar görüşmenin yeterli olduğu belirtildi. Ertesi gün patronun olmadığı bir zamanda görüşme yapıldı. Ancak, patron olmasa bile orda bulunan erkek patron vekili avlu gibi bir yerde görüşmelerin yapılmasını belirttiğinde, şu anlaşıldı kadınların ne konuşacağını patronun merak etmesi nedeni ile adeta patron vekili tembihlenmiş ve başımıza bekçi gibi dikilmişti. Kadınlarında görüşme isteğinde olduğu tespit edildiğinden, onların kendilerini daha rahat ifade edebilmeleri için, patron vekiline yalnız görüşmek istenildiği, araştırma gereği burada olunduğunu ve bazı şeylerin burada kendilerine (patron vekillerine) normal gelse bile, cinsellikle alakalı mevzunun bir erkeğin yanında konuşulmasından çok utanıldığı bahane edilerek, sonunda kadınlarla odalarında birebir görüşme yapıldı. Patronun olduğu gün hayli tedirgin olan kadınlar bu defa çok rahat kendilerini ifade ettiler. *Dünkü patron mu günlük kazançları alıyor?* diye sorulduğunda **Mercan:** “Aman ne patronu. Bu kadın gerçek patronla dost hayatı yaşıyor. Bunların hepsi gariban asıl patron onlar değil. Buranın asıl patronu kişidir. Ama onlar kendilerini hep gizlerler. Ayak işlerini başkalarına yaptırırlar. Hatta eskiden bir patron vardı. Bu işin içindeydi. Ama milletin içinde tüm Diyarbakır’da böyle dindar gibi gezerdi. Allah onu öte tarafta cehennem ateşinde iki kat yakacak. Bir bizi sömürdüğü için, bir de dini sömürdüğü için” şeklinde belirtmiştir.

Fuhuş ister yasal olsun, ister yasadışı bir şekilde bu pastadan payını almak isteyen kişiler her iki tarafta da kadınları ekonomik yönden sömürmek adına kendi kurallarını ve düzenini oluşturmuşlardır. Aslında kadınların yasalarda ki kuralları bildikleri halde neden bu düzene ayak uydurduklarının altında yatan nedenleri sosyolojik, psikolojik ve ekonomik anlamda iyi çözümlemek gerekmektedir. Gerçekten bu mesele geniş manada sosyolojik ve psikolojik bir araştırma konusudur. Ancak **Meral** buradaki düzeni herkesin bildiği halde bu düzensizliğe kimsenin ses çıkarmamasını şöyle belirtiyor, kendince ve buna inandırılmış bir şekilde: “Devlette biliyor buradaki

düzensizliği. Bizlerin para yönünden sömürüldüğümüzü. Ama biz devletin umurunda değiliz ki... Neticede bizler birer fahişeyiz ve onların işine geliyor, bizim burada çalışmamız. Çünkü biz olmasak dışarıda millet gider başkalarına saldırır. Ona buna tecavüz eder. O yüzden kuralsızlıklara göz yumuyor. Ha bizim arkamızda durmuyor değil. Hakkımızı arasak yanımızda olur. Ama o zaman da patrona sermayemi yok. Bu sefer hadi hakkımızı aradık sap gibi elimizde vesikamızla ortada kalırız. Devlet sonuna kadar arkamızda değil. Dışarı çıksak kimin kapısına gideriz. Kim bize iş verir. O yüzden kazancımızı paylaşıyoruz.” Genelevde bulunan kadınlar, oluşturulmuş olan bu düzenin içinde kendilerini son derece aciz ve zayıf görmekte ve inanılmaz bir korku kültürü içerisinde, geçmişinden getirdiği olumsuzlukların (eğitim seviyesinin düşüklüğü, ilgisiz ailelerden gelme, şiddet görme vb.) verdiği özgüven eksikliği ve gelecek kaygısıyla birlikte, her türlü sömürü karşısında adeta pasifize edilmiş durumdadırlar. “Yasaların kontrolünde genelevde çalışmak demek kadınların istediklerinde kanun uygulayıcılarına ulaşabilmeleri, haklarını koruyabilmeleri anlamına da gelmemektedir. Patronlar, kadın pazarlamacıları ve dostlar arasındaki ilişkiler yasalardan tümüyle bağımsız kendi içinde kuralların oluşturulduğu bir alanı ifade etmektedir”(Açıkalın, 2008: 29).

Kadınlarla yapılan görüşmeler esnasında aylık kazançları düşük olan kadınların genelde yaşı büyük olan kadınlar olduğu görülmüştür. Çünkü, kadınlarında belirttiği gibi doğal olarak yaş ilerledikçe cinsel yönden bir gerileme yaşanmaktadır. Bu nedenle müşteriler genç kadınları tercih ettiğinden onların kazancı daha fazla olmaktadır.

Kadınlara *mal varlıklarının olup olmadığı* ? sorulduğunda, büyük çoğunluğunun mal varlığının olmadığı tespit edilmiştir. Örneklem grubunun mal varlıklarına yönelik durum Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Mal Varlığı ve Yatırım Durumu

Mal varlığınız var mı?	Sayı	%
Evet	19	37.25
Hayır	32	62.75
Toplam	51	100

Kadınların % 37.25'i mal varlığı olduğunu belirtirken, % 62.75'i malvarlığı olmadığını belirtmiştir. Mal varlığı olan kadınların ev, altın, araba ve arsaya sahip olduğu yapılan görüşmelerde saptanmıştır. **Meriç** elde ettiği geliri nasıl değerlendirdiğini şöyle anlatıyor: “*Bir tane evim, Bmv arabam, bankada altın hesabım var.*” Yapılan görüşmeler esnasında malvarlığı olan kadınların, kazandıklarına göre edindikleri mal varlıklarının çok da büyük miktarda olmadığı görülmüştür. Bu noktada **Şeyma** şunları belirtiyor: “*Aman ne malvarlığı işte. Bunların mal varlığı dediği az bir para, küçük bir evdir. Benimde var. Buna mal varlığı diyorsan. Valla yıllardır kazandığımı sömürmeselerdi nelerim olurdu. Dışarıda çalışırken ya dostunla yada seni pazarlayanla kazancını paylaşırsın, burada patronlar seni sömürür. Bu işin racunu böyledir. Biz istesek de mal yapamayız. Bu işin racunu budur. Sürekli borçlandırılacaksın ki, başkaları da kazansın.*” Kadınların mal varlığı edinmemesinin altında yatan nedenin borçlandırma olmadığını belirten **Emine**, şunları söylüyor: “*Ya tamam sen sürekli burada borçlandırılırsın. Senetler imzalatılır. Ama isteseler biriktirebilirler. Bizim tek yiyicimiz patronlar değil. Mesela erkek kardeşimden tut babama kadar beni sömürüyorlar. Paranın yüzü sıcak gel seni kurtaralım demiyorlar. Kaderinmiş diyorlar ve çocuklarını yanlarında diye benim tüm kazancımı alıyorlar.*” **Sultan**'sa borçlandırma yüzünden başından geçenleri şöyle anlatıyor: “*Tamam istesek ne kadar senette imzalasak buradan çıkacağız desek kimse bir şey yapamaz ama kanunlara göre. Gerçek kanunlar öyle, yazılı olmayan kanunlar başka. Şimdi geneleve girmek zorlaştı. Ama eskiden kolaydı ve şimdiki gibi herkes girmek istemiyordu. Bu nedenle sen patron için önemliydin. Ben İstanbul'da çalışırken bugünün parası ile 40 milyar borçlandırılmışım. Adana genelevine gitmek istediğimi belirttiğimde patron koymayınca yasaya göre kalmak istemediğimi söyleyince beni gönderdiler. Ama dur sen pezevenk Adana'da ki patronla konuşup benim borcumu ödemelerini söylemiş. Birde ailemle beni tehdit etmişti. Yani öyle kanunlar uygulamada zor oluyor.*” Bu konuşmaya katılan **Sonay** şunları belirtiyor: “*Ya yapma bu saftirik kızda inanacak. İstesen kimse sana bir şey yapmaz. Yani patrona sermayemi yok. Şimdi bırakıcam de. Polise sığın. Patron korkusundan sana bir şey yapamaz. Çünkü onun bir numaralı hasmı olduğunu polis bildiğinden başına gelebilecek herhangi bir şeyden onu sorumlu tutacağından seni bırakır. Başkasını alır. Yaşın gelmiş kaç. Patron seni ne yapsın. Kaldı ki kapatma korkusunu niye göze alsın. Zaten yeteri kadar kazanıyor. Bunları bildiğimizden gidecek*

yerimiz, işimiz olmadığından kazancımızı onunla paylaşıyoruz. Borca da biz razı oluyoruz. Mal varlığımızda olmuyor.” **Hacer** cevaben: “Bu şimdi böyle. Patrona sermayenin bol olması. Şimdilerde geneleve girmek zor ve herkes istiyor. Ama eskiden öyle değildi.” Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü’nün 61. maddesin’de; “Genelevlere kendi rızasıyla giren ve orada fuhuş yapan bir kadının, diğer bir geneleve geçmek veya islahıhal eylemek üzere oturduğu genelevi terk etmek istemesi halinde, herhangi bir vaad veya mecburiyet veya borçla bağlı bulunmuş olsa dahi, arzusuna aykırı orada alıkonulduğu anlaşılırsa, kadının kimlik ve sanatına ait belgeleriyle birlikte derhal çıkması sağlanır” (Tüzük, 1961). Bu maddeye rağmen, kadınlar oluşturulmuş olan yazılı olmayan kurallara göre, ekonomik yönden sömürülmekte ve haklarını aramamaktadırlar. Yapılan araştırmanın bulgularına göre kadınlar, eğitim seviyelerinin düşüklüğüne, ülkedeki işsizliğe göre yapılan işi ekonomik olarak iyi buldukları halde malvarlığı ve yatırımlarının, (bu alemin içindeki racondan dolayı) kazandıklarına göre fazla olmadığını belirtmişlerdir. Kadınlar, fuhuşu dışarıda yaptıkları dönemde de, genelevde yaptıkları dönemde de patron, dost, imam nikahlı eş, kadın pazarlamacıları tarafından ekonomik yönden sömürüldüklerini belirtmişlerdir. Bu durum aslında fuhuş mağduru kadınların değil, diğerlerinin daha çok kazandığını göstermektedir. Yalnız kadınlarla görüşmelerde bir husus dikkatimizi çekti bunu belirtmeden geçmemek gerekiyor; **Ash**, **Sultan** ve **Hacer** geneleve girmek isteyenlerin sayısının artık günümüzde daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bu husus; yukarıda belirtildiği gibi ATO’nun 2004’te hazırladığı raporda sadece üç büyük ilde 30.000 kadının vesika almak için beklediği bulgusunu doğrular niteliktedir. Yani fuhuş ülkemizde azalacağına gün geçtikçe tırmanmaktadır.

Fuhuş mağduru kadınlara *sigorta durumları* sorulduğunda, kadınlardan sadece 5 tanesinin sigortasının olduğu tespit edilmiştir. Kadınlardan iki tanesi, babasından kalma yetim aylığının kesilmesinden korktukları için sigortalarını yaptırmadıklarını, belirtmişlerdir. **Pınar** sigortalarının neden olmadığını şöyle belirtiyor: “Ben lise mezunuyum. Bu işlere kafam erer. Burada sigortaları patronlar yapıyor. Onlara güvenmediklerinden kadınlardan böyle bir talep gelmiyor. Ayrıca biz insan mıyız? Kayıt dışı çalıştırıldığımızı devlet bilmiyor mu? İstese bu patronlara baskı yapar. Burayı kapatırız. Yaptırın der. Yaptırırlar. Ama bunları denetleyen yok ” diye ifade etmiştir.

Çingir'ın (2005: 114) yapmış olduğu araştırmanın sonuçlarına göre araştırmaya katılan kadınların genelevde çalışıyor olması nedeni ile zorunlu olarak % 84.12'sinin S.S.K'lı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Oysa yapılmış olan araştırmanın sonuçları ile bu araştırmaların bulguları uyuşmamaktadır. Kadınların genelevde çalışıyor olması zorunlu olarak sigortalarının yapıldığı anlamına gelmemektedir. Yüksel (1991: 78) yapmış olduğu araştırmada kadınların % 92.1'inin sosyal güvencesi olmadığı sonucunu elde etmiştir. Bu bulgular yapılan araştırmanın bulguları ile uyuşmaktadır.

7.6.2. Sağlık ve Çalışma Koşulları

Fuğuş mağduru kadınların, sağlık ve çalışma koşulları araştırma açısından önemlidir. Bu nedenle, kadınların adetli iken çalışıp çalışmadıkları, küretaj olma durumları, madde kullanma durumları, boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri, müşterinin prezervatif kullanma durumu tespit edilmeye çalışıldı.

Kadınlara *adetli iken çalışıp çalışmadıkları?* sorulduğunda, büyük çoğunluğu adetli iken çalışmadıklarını belirtmişlerdir. Çok az bir kadın adetli iken çalıştığını belirtmiştir. Adetli iken çalıştığını belirten **Bahar** : “*İnsan yerinemi konuluyoruz sanki. Patron adetli dahi bizi çalıştırıyor. N olur devlet bizi görsün kurtarsın buradan.*” Adetli olarak çalışan kadınların kendi istekleri ile çalıştıklarını, bu hususta aslında çalışmıyoruz diyen kadınların büyük çoğunluğunun da çalışmak istediklerini, adetli iken çalışmayan **Gökben** şu şekilde belirtiyor: “*Ya yalan söylüyorlar. Burada devlet adetli zorla kimseyi çalıştırmaz. Patronlarda kapatılma korkusunu göze alıp çalıştırmazlar. Haftada iki gün muayene oluyoruz. Doktor adetli olduğumuzu anlayınca mühür basıyor. Adetli kadınlar adet olmamaları için adetlerini kesici ilaçlar alıyorlar ya da muayene gününü öyle bir yıkıyorlar ki anlaşılmasın. Ama bu anlattıklarımın şunu anlama; bu kadınlar birileriyle her gün yatma meraklısı oldukları için değil ha ne yapsınlar kazanmak zorundalar. Zaten bu işi yapıyorlar. Birde kazançları doğru düzgün ellerine geçmiyor. Bir gün bir gündür. Kimisi ailesini besliyor. O yüzden adet, madet dinlemiyorlar. Ama bak bayramlarda, ramazanda çoğumuz inançlıyız çalışmak istemiyoruz. O zamanlar patronlar tarafından borcunuz var bahanesi ile zorla çalıştırılıyor. Belki adetli iken çalışmak yasak olmasa o zaman da bizi çalıştırırlar.*”

Ama bir keresinde bir müşteri şikayet etmişti. Adetli imiş kadın o evi kapattılar. İşte bunları göze almıyorlar patronlar.”

Küretaj olma durumları sorulduğunda, kadınların büyük çoğunluğu fuhuş sektörüne girdiklerinden bu yana küretaj olduklarını belirtmişlerdir. İçlerinden birkaç kadın 7-8 defa küretaj olduğunu söylemiştir. Hatta 11 defa küretaj olduğunu belirten **Zehra** şunları söylüyor: “*Valla doğum kontrol hapı kullandım. Yine de tesir etmedi. Spiral tak dedi doktor. Ama onu takınca da ilişki esnasında kanama oluyordu. Şimdi bu yaştan sonra zaten çocuk olmaz.*” Yine pek çok kez küretaj olan **Hacer** : “*Bende hap kullanmama rağmen 5 defa kürtaj oldum.*” Kadınların büyük çoğunluğu dışarıda çalıştıkları dönemde doğum kontrol yöntemlerini uygulamadıklarını bu nedenle, genelevde bulundukları dönemden daha çok dışarıda küretaj olduklarını belirtmişlerdir. Ancak, genelevde de korundukları halde küretaj olduklarını belirtmişlerdir. Kadınların bazıları yasal sınırı aşdıkları halde küretaj olmuşlardır. Bu hususta **Gamze** ; “*Ben 5 aylık hamileydim kürtaj yaptırdım*” diye ifade etmiştir.

Odabaşı (2009: 51) yapmış olduğu araştırmada kadınların % 83.3’ünün küretaj olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan araştırmada görüldüğü üzere; kadınlar fuhuşta bulundukları süre zarfında, hem dışarıda hem genelevde küretaj olmuşlardır. Hamileliğe son vermek için yapılan küretajın riskleri vardır. Ülkemizde küretaj yaptırmanın yasal sınırı 10 haftaya kadardır. Ancak, kadınların çoğunluğu bu sınırı aşarak ve birden fazla küretaj yapmışlardır.

Madde ile fuhuş arasında bir ilişki vardır. Kadınların büyük çoğunluğu, dışarıda fuhuş sektöründe yer aldıkları dönemde, ilk olarak uyuşturucu madde kullanmaya başladıklarını, belirtmişlerdir. Ancak, genelevde kapalı yerde sigara içilmesinin yasak olduğunu ifade etmişlerdir. Avluda, görüşme yapılırken bazı kadınlar ikram olsun diye sigara uzattıklarında “*aman polis görmesin, sigara içmek yasak*” şeklinde ifade etmişlerdir. Fakat, bazı kadınlar genelevde olmalarına rağmen dışarı çıktıklarında bulurlarsa hap, esrar ve içki kullandıklarını belirtmişlerdir. Bazıları da, genelevde çok bunaldıklarından kolonya içtiklerini söylemişlerdir. Kolonya içen **Melda**’ya *niçin içiyorsun?* diye sorulduğunda; “*Bazen canım çok alkol çekiyor. Onun yerine bende kolonya içiyorum*” diye ifade etmiştir.

Kadınlara *neden madde kullanmaya başladınız?* şeklinde soru yöneltildiğinde, büyük çoğunluğu sıkıntı, stres, sorunlar, arkadaş grubu vb. nedenlerden dolayı başladıklarını anlatmışlardır. Kadınlardan çok küçük yaşta fuhuş sektörüne itilmiş olan **Selcan**: “Bizim çevremizde uyuşturucu madde bulmak çok kolaydı. Ben ilk olarak sigaraya esrar sararak başladım. Sonra haşhaş, kafa hapi hepsini kullandım. O an endişelerimden, korkularımdan kurtuluyordum. Benim dostum gibi oluyordu” diye belirtmiştir. **Güven**: “Ben hala dışarı çıktım mı esrar buldum mu içiyorum. Burada olduğumda da zaten sigara hep kullanıyorum. Bazen de kolonya içiyorum. Buraya içki sokmadığım için. Ne yapayım başka türlü bu hayata katlanamıyorum” şeklinde belirtmiştir. Madde kullanımı ile fuhuş arasında bir bağlantının olduğu, kadın görüşmecilerin anlattıklarında da görülmektedir. Madde kullanımının ekonomik, sosyal, psikolojik ve kültürel nedenleri vardır. Bireyi, sağlıklı aile ilişkileri, merak, arkadaş çevresi, sorunlarla başa çıkamayan bir kişilik yapısına sahip olma vb. nedenler madde kullanımına itebilmektedir. Kadınlar, geçmişlerinden getirmiş oldukları sıkıntı, sorunların yanında fuhuş sektöründe olmanın verdiği sorunlarla başa çıkamayınca madde kullanmaya başlamışlardır. Madde kullanan bireyler, sorunlarından uzaklaştıkları için bunu kullandıklarını belirtse de, görüşmeler esnasında zamanında esrar, eroin, hap kullandığını hatta şimdilerde fırsat bulduklarında ellerine geçince kullandıklarını anlatan kadınlar gözlemlendiğinde, madde kullanımının fiziksel, ruhsal, açıdan kendilerine verdikleri zararlar görülmekte idi.

Kadınların *boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri* çok önemlidir. Tezcan’a (1982) boş zamanı, bireyin çalışma ve diğer görevlerinden sonra özgür olarak dinlenme, eğlenme, toplumsal başarı ya da kişisel gelişmesi için kullandığı zaman olarak ifade etmiştir (akt: Kır, 2007: 311). “Boş zaman günümüze gelinceye kadar farklı değersel anlam imgeleriyle yüklü bir faaliyet alanı olarak görülmüştür. Kimi zaman, çalışmanın yeniden üretimi için gerekli sınırlı-sorumlu kullanımı olan bir alan, kimi zaman da eğlenme, dinlenme, hayattan zevk alma gibi hedonist değerlere dayalı algılandı ya da kişilerin kendilerini ifade etme, benliklerini kurma ve varoluşu yeniden ikame etme vb. amaçlara hizmet edici şekilde görüldü” (Aytaç, 2002: 257).

İnsan yaşamında; çalışma hayatıyla, ev işleriyle, günlük ihtiyaçlarla (yemek, uyku vb.) ilişkisi olmayan etkinlikler, “boş zaman” aktiviteleri olarak tanımlanmıştır. Boş zaman bireylerin problem çözme, grup bilincini geliştirebilme, toplumsallaşma, akıl yürütme, karar verebilme, yaratıcı düşünebilme, farklı bakış açıları kazanabilme yeteneklerini geliştirdikleri ve kişisel gelişimlerini sağladıkları bir süreçtir. Bu nedenle kadınlara *boş zamanlarınızda ne yapıyorsunuz?* diye soru yöneltildiğinde, kadınların büyük çoğunluğunun boş zamanlarında sadece müzik dinledikleri ve televizyon izledikleri tespit edilmiştir. Bazı kadınlar internet kullandıklarını, kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Kadınlar genellikle arabesk müzik dinlemektedirler. Ancak, büyük çoğunluğu boş zamanlarının olmadığını belirtmişlerdir. **Naciye** boş zamanlarında neler yaptığını şöyle anlatıyor: *“Burası 12 saat açık. Gençlerin pek boş vakti olmuyor. Ama bizim oluyor. Ne yapayım. Televizyon ve müzik dinliyorum. Ayrıca elişi yapıyorum.”* **Alona**: *“Valla burada evler var. Bir evden diğerine kapılar açıkken gidilmez. Kimse sokağa çıkamaz. Diğerlerinin müşterisi alınmasın diye bu bir kural. İşte o yüzden benim en yakın arkadaşlarım bizim evdekiler. Birlikte tv izliyoruz. Müzik dinliyoruz. İnternete giriyorum”* demiştir. **Deniz**: *“Şuraya bak it bağlasan durmaz. Hem boş vaktimiz mi var? Gerçi keşke spor yapacak ortam olsa iyi olur.”* Genelevin, fiziksel ortamı iyi değildi. Kadınların, boş zamanlarını değerlendirebilecekleri spor yapabilecekleri bir ortam yoktu. Ayrıca, genelevde kapılar 11:00’de açılıp, 11:00’de kapanıyordu. Bu nedenle, kadınların boş vakitleri çok fazla yoktur.

Kadınların sağlık koşulları açısından *müşterinin prezervatif kullanımı* da önemlidir. Prezervatif kullanımı, cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı mağdur kadınları koruyan bir etkidir. Ancak, kadınların büyük çoğunluğu müşterilerinin prezervatif kullanmadığını belirtmiştir. Kadınlar, müşterilerine prezervatif kullanımı sırasında teklif sunduklarını fakat müşterinin bunu kabul etmediğini, ifade etmişlerdir. Müşterinin prezervatif kullanmasının kendileri açısından sağlıklı olduğunu belirten **Nesrin**, başka şansları olmadığı için bunu bile bile onlarla neden birlikte olduğunu şöyle belirtiyor: *“Biz her şeyin bilincindeyiz. Sağ olsun doktor bey geçen defa bize bulaşıcı hastalıklarla ilgili bilgi verdi. Biz de biliyoruz. AIDS falan...Ama müşteri istemiyor. Yoksa müşteriden bize hastalık geçme olasılığı da var. Ayrıca hamilede kalmazsın. Sevgi:* *“Müşteri prezervatif kullanmıyor. Tehlikeli ama yapacak bir şey yok, çalışıyoruz”* şeklinde belirtmiştir.

Kadınlara *peki CYBH konusunda bilginiz var mı?* diye sorulduğunda, büyük çoğunluğu bilgisi olduğunu belirtmiştir. CYBH konusunda kadınların bilgi sahibi olmalarının altında yatan neden, kendilerini muayene eden sağlık personelinin bu hususta sürekli olarak bilgilendirici çalışma yapmış olmalarıdır. Yapılan görüşmelerde, kadınların HIV ve AIDS' i daha çok bildikleri görülmüştür. CYBH konusunda bilgi sahibi olmadıklarını belirten çok az bir kadının HIV ve AIDS'i bildiği saptanmıştır. Peyman'ın belirttiği gibi; “kadınların HIV/AIDS'i CYBH'lere göre daha çok bilmeleri HIV/AIDS'in daha güncel, korkutucu bir hastalık olmasına, radyo ve televizyon programlarında ve gazete, dergi vb. yayınlarda bu konuya daha sık yer verilmesine bağlanabilir” (2008: 67).

Kadınlar, CYBH'dan en çok bel soğukluğuna yakalandıklarını belirtmişlerdir. Bazı kadınlar frengiye yakalandıklarını da ifade etmişlerdir. Ancak burada çifte bir standart uygulanmaktadır. Nasıl ki; kadınlar muayeneye tabilerse müşterilerinde muayene olması gerekmektedir. Müşteriler açısından böyle bir zorunluluk yoktur. Müşterilerin büyük çoğunluğunun prezervatif kullanmaması kadın açısından büyük bir tehlikedir. Kadının erkeğe hizmet etmesine ve onu her açıdan sömürmesine izin veren yasal fuhuşun, nasıl bir çifte standart uyguladığını **Songül**'ün anlattıkları doğrular niteliktedir: “Bizim başka çaremiz yok. Hastalıkta kapacağımızı bilsek müşteriye geri çeviremeyiz. Devletinde umurunda değiliz müşteriden bize hastalık geçebileceğini onlar bilmiyorlar mı? Ama müşteriye kontrolden geçirmezler. Yoksa müşteri bir daha gelmez. Genelevler olmaz. Erkekler gider dışarıda onun bunun karısına sarkar diye bizi bu hayattan çekip alacaklarına, bize iş vereceklerine bizi fuhuşa mecbur bırakmak için her yolu deniyorlar. Bizler kurbanız, anlıyor musun? O bize acımalar falan filan hep hikaye... Müşteride geldiğinde bazen soruyor. Niçin bu yola düştün. Sonra acıyor. Çıkarken Allah kurtarsın diyor. Pezevenge prezervatif tak dediğimde zevk az alır diye oralı olmuyor.” **Alona**: “ Ben çok şükür yakalanmadım. Ama benim bir Rus arkadaşım var o AIDS'liydi ” şeklinde belirtmiştir. Ülkemizde genelevde bulunan kadınlar haftada iki kez muayene edildiklerinden herhangi bir hastalığı olup olmadığı anlaşılmaktadır. Fakat, fuhuş sektöründe yasadışı yollardan fuhuş yapan yabancı uyruklular düzenli sağlık kontrollünden geçmediklerinden ancak polise yakalandıklarında muayene edildiklerinden yüksek bir risk grubunu oluşturmaktadırlar. Yine kayıtsız fuhuş yapan

erkekler, kadınlar, çocuklar, transeksüeller, homoseksüeller ve travestiler içinde aynı durum geçerlidir.

Kadınların fuhuş sektörüne girmeden önceki dönemlerde aile, eş, toplum tarafından ekonomik, fiziksel, cinsel, sözel vb. her türlü şiddete maruz kaldıkları ve bunun neticesinde çoğu zaman fuhuşa itildikleri yapılan görüşmelerde tespit edilmiştir. Fakat, fuhuş sektörüne *girdikten sonra kadınlara herhangi bir şiddete maruz kalıp kalmadıkları?* sorulduğunda, kadınların hemen hepsi hem dışarıda, hem genelevde şiddetin her türüyle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Şiddetin ve istismarın her türlüşünü gördüğünü belirten **Şeyma**: “*Şiddet mi? Dayak acısı geçer. Ama ne demiş Orhan baba dil yarası en acı yaraymış. Beni en çok bu yaralıyor. Bana orospu denilmesi.*” Gerek dışarıda iken gerekse genelevinde iken yaşadığı şiddeti anlatan **Damla**: “*Ben dışarıda iken benim pezevengimin fiziksel şiddetine çok uğradım. Gerçi polisin de az fiziksel şiddetine uğramadım değil. Ayrıca dışarıda müşterinin de fiziksel şiddetine çok uğruyorsunuz. Gerçi dışarıda daha çok kazanıyorsun ve mimlenmiyorsun ama bu konularda can güvenliğin yok. Burada müşterinin şiddetine uğramıyorsun. Yasal olduğu için hemen polisi çağırıyoruz. Ama genelevde çalışmak da mimlisin yani toplum içine çıkmıyorsun. Bu noktada o vesika seni manevi olarak üzüyor. Fahişe olduğun karşına çıkıyor. Yine burada ekonomik yönden sömürülüyorsun. Yani her yer de şiddete uğruyorsun. Ama en kötüsü evladına hasret bırakılmak. Bundan büyük şiddet olmaz.*” Ailesi tarafından uğradığı şiddeti anlatan **Emine** : “*Dışarıdakilerin şiddeti beni tınlamıyor. Ama ben en çok ailem tarafından şiddete uğradım. Hala uğruyorum. Şerefsiz kocam, ağabeylerim hala beni maddi olarak sömürüyorlar.*” Müşteriler tarafından uğradığı şiddet yüzünden yaralandığını belirten **Mercan** : “*Pavyonda çalışırken müşterilerden çok dayak yemiştım. Bir defasında bıçaklandım. Ama burada öyle dayak yediğimizde, polisi hemen çağırıyoruz. Ama maddi olarak çok paramızı alıyorlar.*” Fuhuş sektöründe iken dışarıda uğradığı tecavüzü anlatan **Nesrin**: “*Ben bir keresinde otobanda işe çıkmıştım. Adamlar beni zorla bir ormana götürüp tecavüz ettiler. Ben de yarım akıllı polise gittim. Polis de beni s..tir etti ve güldü. Aslında haklı adamlar orospuyum. Niye şikayet ediyorsam.*”

Satın alınmak üzere kadınları kaldırım kenarlarında bekleten bir toplum, kadını cinsel bir hizmetkar olarak gören ve erkekleri (ister parayla, ister şiddetle) bedenimizin alınmak üzere orada

hazır beklediği konusunda yüreklendiren bir bakış açısını sürdürüyor demektir ve eğer fahişeler başka kadınların ırzına geçilmesini durduruyorsa, öyleyse ırzına geçilenler onlardır ve kadın fahişeyse ırzına geçilmesi erkekler açısından kesinlikle caizdir. Fahişelik ve tecavüz korkutması erkekleri hep güçlü kılar çünkü onlar psikolojik tepkilerimizden sosyal konumumuza, şiddeti çevreleyen tüm mitlere kadar fahişelerle ilgili her şeyi sıkı denetim altında tutarlar. Tecavüz kurbanları ve fahişeler onların yasaklarıyla savunmasız hale getirilmişlerdir. Erkekler her ikisini de “*kirlenmiş*” olarak değerlendirirler (Wells, 1997: 93).

“1990’da kaldırılan TCK 438. maddesi şöyleydi: “İrza geçmek ve kaçırmak fiilleri fuhuşu kendine meslek edinen bir kadın hakkında irtikap olunmuş ise, ait olduğu maddelerde yazılı cezaların üçte ikisine kadarı indirilir” (Üstündağ, 2007). Fakat 1990 yılına kadar, fuhuş mağduru kadınlar böyle bir cinsel faşizme ve cinsel teröre maruz kalmaktaydılar. Yalnız kadınlarla yapılan görüşmelerde şu bulguya ulaşılmıştır ki; böyle bir maddenin yürürlükten kalkması bile, ataerkil zihniyetin olaya bakış açısını değiştirmemiştir.

Nesrin’in konuşmasının arasına giren transeksüel **Manolya** ise : “*Olur mu? orospusun diye. Senin bu memlekette insanca yaşamaya hakkın yok mu? Neticede sende tecavüze uğramışsın. Tıpkı benim eşcinsel, travesti, transeksüel arkadaşlarıma yaptıklarını yapmış sana polis. Bir sürü transeksüel, travesti cinsiyetinden dolayı öldürülüyor. Ne devlet, ne polis bunun hesabını sormuyor. Bir günde biri çıkıp demiyor. Ya bunlarda bizim insanımız, vatandaşımız. Ben transeksüel olmayı seçmedim. Ne yapayım Allah beni böyle yarattı.*” Toplumumuzda, travesti, transeksüel veya eşcinsellik heteroseksüel yapıya aykırı olduğundan, bu cinayetlere verilen tepkiler bu nedenle çok fazla olmamaktadır. Toplumun bazı kesimleri, bu cinayetleri kadınlık ve erkeklik rollerine bağlayarak, meşrulaştırma yoluna gitmektedir. Ancak, unutulmuş şey bu bireylerin insan olduğu gerçeğidir. Hiçbir insanın diğerinin yaşam hakkını elinden almaya hakkı yoktur.

7.7.Resmi Görevliler ve Toplumla İlişki Durumu

Fuhuş sektöründe yer alanların toplumla ve resmi görevlilerle ilişkileri önemlidir. Toplumun ve resmi görevlilerin onları algılayış biçimleri, yaklaşımları onların kendilerini algılayış biçimlerini etkilemektedir.

Kadınlara *polisle ilişkilerinin nasıl olduğu?* sorulduğunda, büyük çoğunluğu polise karşı olumsuz duygular beslediklerini ifade etmişlerdir. Çok az bir kadınsa, polislerin yaptıkları işin zor olduğunu bu nedenle bilerek kendilerine kötü davranmadıklarını belirtmiştir. Polisle ilişkisinin kötü olduğunu belirten **Banu**: *“Bilmiyorum. Şu kapıdaki polis bize nasıl bakıyor. Midesi bulanarak. Polisler, hayatım boyunca insanca yaklaşmadılar bana .O yüzden burada mecbur kalmadıkça onlarla muhatap olmam. Birde dışarıda çalışırken onlarla başka ilişkilerimde oldu. Boşver bunları söyleyip kafanı ağrıtmayayım. Onlara hiç güvenmiyorum. Aslında bunları sana niye anlatıyorum ki...Bak Allah ’ını Peygamberini seversen sakın bu söylediklerimi gidip dışarıdaki polise anlatma ne olur.”* Yine polisle ilişkisinin neden kötü olduğunu **Zeynep** şu şekilde belirtiyor: *“Az rüşvet vermedim bunlara. Hiç sevmem polisi...”* Yabancı uyruklu kadın **Alona**, dışarıda ülkesinden gelen yabancı uyrukluların yaşadıkları sıkıntılardan dolayı polise güvenmediğini şöyle ifade ediyor: *“Bizim bazı arkadaşlarımız vardı. Onların nasıl ezildiklerini ben bilirdim. Bazılarının pezevengleri polise rüşvet verirlerdi. Kadınlar onlardan kaçamazlardı. Gerçi iyi olan polislerde vardı. Bizimkiler sınır dışı edilmekten korktukları içinde polise gitmezlerdi. Ama yinede polisi sevmiyorum.”* Transeksüel **Manolya**: *“Polisler, bizleri insan yerine koymuyorlar. Nesrin’in başına gelen bunun en güzel örneği.. Tecavüze uğramış polis ne yapmış kovalamış. Fuhuş yapıyor ya neticede orospu polise göre. Hele ben baştan kaybederim bir de transeksüelim.”*

Polisle ilişkisinin iyi olduğunu belirten **Meral**: *“Allah onları başımızdan eksik etmesin. Bakma bu orospular yalan söylüyor. Onlar olmasa bizim burada can güvenliğimiz olmaz. Ne yapsınlar garibanlar, onların yaptığı iş de zor. Her türlü pislikle uğraşıyorlar. Canları burnunda kolay mı? Orospusuyla, suçlusuyla, hırsızıyla uğraş..Tabi doktoru, öğretmeni sevmek kolay. Çünkü onların işleri bizle değil. Ama zavallı polisler günah keçisi. Tıpkı bizim gibi. Ben polisi severim bacım ne olursa olsun.*

Önce Allaha sonra onlara sırtımı dayarım.” Polisin yapmış olduğu vazife **Meral**’in de belirttiği gibi zordur. Çünkü, kamu düzeninin korunması ve suçların önlenmesinde polis teşkilatına görev düşmektedir. Ancak, demokratik bir hukuk devletinde polisinde uyması gereken kurallar vardır. Görevini yerine getirirken ya da kamu düzenini sağlarken hukuk kurallarına göre bunu gerçekleştirmelidir. Ancak, kadınlarla yapılan görüşmelerde görülmüştür ki; polis genel olarak fuhuş sektöründe yer alanlara karşı olumlu tutum sergilememektedir. Fuhuş sosyal bir sorun olduğu için onunla mücadelede en fazla görev polise düşmektedir. Fuhuşu önlemede, polis teşkilatının sadece polisiye yöntem ve teknikler kullanması, sorunun çözümüne yeteri kadar katkı sağlamaz. Bu nedenle fuhuşla mücadelede ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik nedenleri göz önünde bulundurup mücadele yöntemleri geliştirmek gerekmektedir. Bu nedenle, polis teşkilatının diğer kurumlarla sıkı bir işbirliği içerisinde olması lazımdır.

Kadınlara *sağlık personeli ile ilişkilerinin nasıl olduğu?* sorulduğunda, büyükçoğunluğu doktorun, hemşirenin ve diğer sağlık görevlilerinin kendilerine çok insanca davrandıklarını belirtmişlerdir. Gerçekten de yapılmış olan araştırmada kadınların bize karşı güven duymalarının başında yatan en önemli etken, araştırmanın uygulama safhasının başından sonuna kadar doktor, hemşire ve sağlık memurunun araştırmada yanımızda yer alması olmuştur. Çünkü orda bulunan kadınların sağlık personeline karşı saygı, sevgi ve güven duyguları içerisinde olduğu görülmüştür. Ayrıca, kadınlarda insanlara karşı inanılmaz bir güvensizlik duygusu olduğundan ilk etapta onlarla iletişime, orda bulunan doktor, sağlık memuru ve hemşire girmiştir. Araştırmanın amacını, orda niçin bulunulduğunu kadınlara anlatırlarken yapılmış olan gözlemlerde şu sonuca varılmıştır; sağlık personelinin kadınlara yaklaşırken adeta bir birey gibi onları görerek son derece insani bir şekilde yaklaşımlarıdır. Yıllarca dışlanma, etiketlenme, damgalanma duygularını yaşayan bu kadınlar kendilerine olumlu bir şekilde yaklaşan sağlık personeline duydukları saygı ve sevgi nedeniyle de araştırmaya katılmışlardır. Araştırma esnasında doktorundan, hemşiresine ve memuruna kadar sağlık çalışanlarından inanılmaz derecede destek görülmüştür. Bu tür bir araştırma konusunda bu kadınlara ve sorunlarına yer verildiği için sağlık personelinin teşekkür etmesi; olaya ne kadar duyarlı ve hakim olduklarının bir göstergesidir. Sağlık personeli ile aralarının iyi olduğunu belirten **Naciye** söylüyor: *“Onlar başkalar. Bize insan gibi davranıyorlar. Dertlerimizi dinliyorlar. Ben hepsini çok seviyorum.”* Sağlık

personeli ile arasının kötü olduğunu belirten bayanların çoğunluğu yapılan görüşmeler de onların kendilerine insani davrandığını belirtmişlerdir. Sağlık personeli ile aralarının neden kötü olduğunu ise **Alona** şöyle belirtiyor: “Allah var bize iyi muamele ediyorlar. Ama bazen kılık çıkarıyorlar. Adetliyen falan. O yüzden kavga ediyorum. Aslında haklılar ama çalışmak zorundayım.” **Sultan**’sa sağlık personelinin her zaman kendilerine iyi davranmadığını, bu durumun şu anda sadece Diyarbakır genelevinde ki personel için söylenebileceğini şu şekilde anlatıyor: “Şimdi sağlık personeli ile aram burda iyi. Ama daha önceden çalıştığım yerlerde bana çok kötü davrananlar oldu. Yani bana asılan birlikte olduğum doktorlarda oldu. Ama buradakiler çok iyiler. Bize karşı merhametli davranıyorlar.” **Gülsüm**: “Ben çok meslekten insan gördüm. Tabi doktorlar, hemşirelerle ilişkimiz oluyor. Haftada iki kez onlar muayene ediyor. Belki burda değil ama başka çalıştığım yerlerde onların içinde de kötü davrananlar oldu” şeklinde ifade etmiştir. Kadınlar, Diyarbakır genelevinde çalışan sağlık personeli ile aralarının iyi olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, bu durumun sadece burası için geçerli olduğunu belirtenlerde olmuştur. Daha önceden çalıştıkları yerlerde kendilerine iyi davranmayan sağlık personelinin de olduğunu söylemişlerdir.

Kadınlara *toplumla ilişkileri ve kendilerine nasıl baktıkları?* sorulduğunda büyük çoğunluğu toplumun kendilerine olumlu yaklaşmadığını ifade etmişlerdir. **Zuhal** bu durumu şöyle belirtiyor: “Toplum bize iyi bakmıyor. Zaten topluma çıktık mı kimse yaptığımız işi bilmiyor. Bilseler mikropmuşuz gibi davranırlar.” **Fatma**: “Ben bu yola eşimden ayrıldığım için başladım. Düşünsene daha o zaman babamın kapısına dahi gidemezdin. Boşanmayı boşanmış kadını orospu gözüyle görürlerdi. Yani sen neyden bahsediyorsun. Bu toplum şimdi bana nasıl iyi bakar.” Toplumun ne düşündüğünün çok önemli olmadığını **Mercan**, şöyle anlatıyor: “Toplumuş. Toplumun a...yım. Herkes kendi pisliğine baksın. Zaten başıma ne geldiyse o toplum ne der diye geldi. Toplum şunu der, toplum bunu der diye diye buralara düştüm. Ben buraya düştükten sonra şu saatten sonra onların ne düşündüğü umurumda bile değil. Hem o toplum var ya o toplum her b... yiyip. Sonra çamurunu başkasına bizim gibi garibanlara atıyor. Namusluyum diye geçinen o kadınlar, erkekler kendilerine baksınlar. Boş ver ya bu dünyada kim ne yaptıysa yanına kaldığını zannediyor ama Allah var. Elbet bir gün o bizim hesabımızı sorar. Allah kimin ne olduğunu görüyor.”

Görüldüğü gibi resmi görevlilerin ve toplumun fuhuş mağdurlarını algılama biçimleri etiketleyicidir. Fuhuş mağduru kadınları toplumun ve toplumun resmi kurumlarında çalışan görevlilerin algılayış biçimi nedeniyle genelevde bulunan kadınlar fuhuşu bırakmamaktadırlar. Kadınlar fuhuş yapmanın zorluğunun dışında bu damgalayıcı algılama biçimleri nedeniyle psikolojik olarak sorun yaşamaktadırlar. Çünkü bu acımasız dışlama çocuklarına, ailelerine kadar yansıtılmaktadır.

7.8.Namus Kavramını Algılama Biçimleri

Kadınların ve çocukların fuhuş mağduru olmasının bir diğer sebebi de, namus kavramının katı bir biçimde kadın cinselliği üzerinden değerlendirilmesidir. Ayrıca, namus kavramı bekaretle eşdeğerde tutulmaktadır. Bu nedenle kimi zaman tecavüze uğramış, kimi zaman bekaretini kaybetmiş, kimi zamanda boşanmış bir kadın olmanın ağır bedelleri altında çaresiz kalan kadın ve çocuklar törenin, ailenin, akrabaların, öteki kadınların vb. baskısı yüzünden fuhuş batağına itilebilmektedirler. Fuhuşa sürüklenen mağdur kadınlar, namus kavramının sadece kadın üzerinden değerlendirilmesinin bir sonucu olarak, ellerindeki vesikalarla ömür boyu fuhuş yapmaya zorlandıkları gibi, aileleri de toplum tarafından damgalanmaya maruz kalmaktadırlar. Çoğu zaman ataerkil kültürün savunucusu olan erkek ve onları destekleyen kadınlar, namus kavramını dar bir alana sıkıştırıp cinsellik üzerinden değerlendirdikleri için bu namus anlayışı yüzünden uygulanan cinsel şiddet biçimlerini meşrulaştırmak adına dini araç olarak kullanılmaktadırlar. Oysa, Türkiye’deki büyük çoğunluğun benimsediği İslam dinine bakıldığında, namus kavramı cinsellik gibi dar bir alana sıkıştırılmadığı gibi, bekaret sorunu erkeğinde meselesidir. Yani, İslam dinine göre; evlenmeden önce bir kadının bekaretini kaybetmesi günahsa erkeğinde günahıdır. Aynı şekilde fuhuş sektöründeki müşteriyi görmezden gelen, geneleve gitmeyi erkeğin hakkı gibi gören ataerkil zihniyetin aksine din oraya giden erkeği de zina yapmış olarak görür. Namus kavramının şu anda kadınlar açısından algılanış biçimi araştırma açısından önemli olduğundan, kadınlara *size göre namus nedir?* diye sorulduğunda, kadınların büyük çoğunluğu “*namus insanın iki bacağının arasında değildir*” şeklinde bir ifadeyi kullanmışlardır. Kadınların namusu algılayış biçimlerine bakıldığında, sadece kadın cinselliği üzerinden yapılan dar bir bakış açısına koymadıkları görülmüştür. Kadınların büyük çoğunluğu bekaret, evlilik öncesi cinselliği namus kavramında

değerlendirmelerine rağmen, sadece kadının meselesi olmasına da karşılıdır. Bu hususta **Şeyma**: “*Namusmuş. Allah’ını seversen ne namusu. O namus yüzünden şimdi buradayım. Ya sırf sevgilimle abim gördü diye korkumdan evden kaçtım. Ne var bunda ya düşün. Ama ailem için çok önemliydi. Beni öldürmeseler bile öldürmekten beter ederlerdi. Ne büyük haksızlık. Ama o pezeveng abimin sevgilisi olsaydı. Göğsünü gere gere söylerdi. Peki benim suçum neydi. Bence namus öyle ucuz bir şey değil. Namus hırsızlık etmemek, kadını dövmemek, çalıp çırpmamak, çocuğuna sevgini vermektir. Bence namuslu insan budur. Bana dışarıdakiler fahişe diyor ama ben namusluyum sokakta bir hayvan bile görsem sahip çıkarım. İşte namus bu vicdandır. Niye bir gün bir fahişe bir köpeğe su vermiş diye, Allah onu cennetine koymamış mı? Hani öyle anlatırlar ya. Demek Allah içinde namus vicdan, merhametmiş*” demiştir.

Belli kırsal yörelerde, kadın, bir çitin ardından bir erkekle konuşurken görülürse, ya da şehirlerde alt sınıf mahallelerinde, yabancı bir erkeğin arabasından çıkarken görülürse bile namus gerekçeli şiddete maruz kalabilir. Bu durumlarda kadın, vajinal kızlık zarını değil, fiziksel ve toplumsal zararını tehlikeye atmış diye görülür. Bedeniyle, girmemesi gereken bir alanda hareket etmiştir. Kültür, ölümden daha az şiddet içeren ve cinayeti önlemeye yönelik yaptırımlar oluşturarak, olası ihlallere karşı kendini korur. Fiziksel istismar, mekansal sınırlama, segregasyon yani dışlama, dedikodu ve itibar bunlar arasında yer alır. “Çünkü sen bir kızsın; bunu yaparsan hakkında laf çıkar” gibi sözler aracılığıyla kadınlar, toplumsal cinsiyete dayalı öznelliklerini edinirler (AbuOdeh, 2003: 256-257).

Selcan’ın namus algılayış biçimi: “*Şimdi biz orospuyuz ya devlete göre de millete göre de bizim çocuklarımızda orospunun çocuğudur ya. Asıl orospuda, orospu çocuğu da öyle düşünenlerdir. Biz namussuzsak bu devlet niye bizden vergi alıyor. Ya da o namuslu kadınlar o kadar mı salaklar kocalarının, sevgililerinin buraya geldiğini bilmiyorlar mı? Namuslu kadınlarsalar niye o kocanın koynuna giriyorlar. Namus demek gururdur. Bana fahişe diyorlar ama? Bu halimle sevdiğim olsa gurur yaparım. Onu kimseyle paylaşmam. Namus öyle buraya çaresizlikten düşmüş bir kadına fahişe demek değil, namus çaresiz insana elini uzatmaktır. Namussuz gördükleri bizler var ya bizlerin içinde kaç kişi kaç fakire yardım ediyor biliyor musun?*” Konuşmanın arasına giren **Aliye**: “*Evet. Doğru diyor. İşte namus budur. Çaresize elini uzatmak*” şeklinde

ifade etmiştir. **Yasemin:** “10 yaşındaydım daha 10 yaşında babam orospu musun? dedi. Neymiş efendim başımı örtmem lazımmış. Sanki namus bir bez parçası. Eğer onunla olsaydı. O başörtüsünü takan ne orospular bilirim. Yani aslında derdim Allah için başını örtenlerle değil. Allahın emri olduğunu biliyorum. Samimi insanlarda var. Ama bazı kadınlar var gerçekten o başörtüsünü pisliklerini örtmek için takıyorlar. Milleti namusluyum diye kandırırlar, peki ya Allah’ı. Neyse öyle namus bence giyimle, kuşamla değil. Namus insanın yüreğindedir. Namuslu babama göre boşanma bile namussuzluk olduğu için bu yola düştüm. Namus günahıyla-sevabıyla evladına sahip çıkmaktır, onu kapının önüne koyup ite köpeğe yem etmek değil.” Tecavüze uğramış **Esin**’in namus algılayışı: “Tecavüze uğradım. Birden mazlumken namussuz oldum. Bizim milletin namus anlayışı bu işte. Küçük yaşta babam yaşındaki adama vereceklerdi beni. Ben şu halimle bana o zulmü yapanlardan daha namusluyum.” Transeksüel **Manolya**’nın namus algılayışı: “Zaten ben bu topluma göre fahişelik yapmasam bile namussuzum. Oysa daha öncede dediğim gibi valla öyle transeksüeller, travestiler, eşcinseller var ki? Herkesten daha namuslu. Namuslu olmak insanı incitmemek ,hırsızlık yapmamak, yetim hakkı yememek, vicdanlı olmaktır. Eşcinsel, travesti, transeksüeller ölünce onlar insan değil diyen. Bizi insanlık dışı gören insanlara sormak lazım namus bir insanın hayatına kıymak mıdır? Namuslu insan karınca bile olsa onu incitmeyendir. Bu millet bizim cezamızı vermeyi bıraksınlar Allaha. Bu bizimle onun arasındadır.” Üniversite mezunu **Deniz:** “Namusu git namussuz namuslulara sor. Bak neler derler. Şimdi ben cahil biri değilim. Üniversite mezunuyum. Dışarda çalışırken de çok makamlı, mevkili adamlarda oldum. Kısacası bende bu hayatın doktorasını yaptım. Hayatın her türlü orospuluğunuda, puşluğunuda gördüm ve bilirim. Bu ülkede öyle kadınlar, erkekler var ki... Bunlar bir koltuk için düşüncesini, fikrini, inancını hatta anasını bile satarlar. Bende yapmadım mı bir sınavdan kalmayayım diye bir geceliğine hocamla yattım. Ben namusumu bugün değil işte o gün kaybettim. Hocamda nasıl biriydi biliyor musun? Toplum içinde kadın haklarından, insan haklarından söz eden biri, gör benim gibi kaç tanesini götürmüştür. O yüzden ben öyle solcuymuş, sağcıymuş, dindarmış demem. Senin düşüncen ne bilmiyorum, kapalı kutu gibisin. Ama sana şunu diyeyim sana; hangi düşünceden olursan ol şunu bil ister sağcı, ister solcu, ister dindar ol sakın deme bu insan solcudur bunu yapmaz, bu insan sağcıdır bunu yapmaz, bu insan dindardır bunu yapmaz. Valla devir menfaat devri kadını da erkeği de hangi fikirden olursa olsun her haltı yapıyor. Ama bu insanlar kapalı kapılar arkasında her b.. yer sonra namus

abidesi gibi topluma namustan söz ederler. O yüzden bana göre buradaki kadınlar onlardan daha şerefli ve namusludur. Asıl namustan söz eden o erkekler kadınlar orospudur.” Namusun algılanış biçimi ülkeden ülkeye, toplumdan topluma, kültürden kültüre ve aileden aileye göre değişmektedir. Ancak, genel olarak algılanış biçimlerinde farklılık olmasına rağmen ülkemizde namus en fazla kadın bedeni üzerinden değerlendirilmektedir. Hatta bir kadın toplumda ahlaklı görüldüğünde *erkek gibi kadın* tanımlamasının kullanılması, namusun erkek kontrolünde ve cinsellikle eşdeğerde olduğunun bir göstergesidir. Oysa, kadınların çoğunluğunun eğitim seviyelerinin düşüklüğüne rağmen namusu toplumsal cinsiyet eşitliğine ve insan haklarına uygun bir biçimde tanımladıkları görülmüştür. Namusu dürüstlük, merhamet, vicdanlı olmak gibi kavramlarla eşdeğer tutmuşlardır.

7.9.İntihar Etme Eğilimlerine Yönelik Durum

Kadınlarla yapılan görüşmeler esnasında büyük çoğunluğu hiç intihar teşebbüsünde bulunmadığını ve bunun en önemli nedeninin de inançları olduğunu ifade etmişlerdir. Yaşadığı tüm olumsuzluklara rağmen intihara karşı olmasını **Sonay** şöyle belirtiyor: *“Bu dünyamız b... oldu. Bari öte tarafı rezil olmasın. Allahtan başka neyimiz var. Günahımızda olsa o bizi bağışlar.”* Yine, daha önce intihar teşebbüsünde bulunmuş olan ve bu durumdan duyduğu pişmanlığı belirten **Leyla**: *“Valla intihar ettim. Nasıl etmeyeyim. Öz babam bile bana tecavüz edecekti. Hem de iki defa ama o an insan düşünemiyor. Sonradan çok pişman oldum. Allahın verdiği canı Allah alır. Çok günah aslında...”*

Olumlu düşünmede dini inançların etkisi önemli ölçüde söz konusudur. Çünkü dini inanç, öncelikle yaşanan olayla ilgili oluşan stresli ve gerilimli durumlarla baş etmede insanlara dayanma ve direnme gücü kazandırmaktadır. Dini inanç, kişide yaşanan travmatik olaya, acı ve kayıplara dayanma gücü verir. Din, Allah ve ahret inancı ile kayıpların kabullenilmesini kolaylaştırmakta ve travmatik olay yaşayan insanlara iyimserlik, umut gibi ruh sağlığı açısından pozitif duygular kazandırmaktadır (Kula, 2006: 83-85). Kadınlarla yapılan görüşmelerde en büyük dayanma noktalarının, tükenmişlik duygularına rağmen umutlarını yitirmemelerinin altında yatan nedenin inançları olduğu tespit edilmiştir. Bu noktada intihara neden karşı olduğunu belirten

Songül: “Enayi miyim? Ben dört gözle öte tarafı bekliyorum. Bu dünyada adalet görmedim. Allahın adaletini görmek için intihar etmem. Müslüman’ım günah olduğunu biliyorum. Ha ama öte tarafta Allah’ım diyicem yetim büyüdüm onun bunun kapısında ana baba sevgisi görmedim. Tecavüze uğradım sanki suçlu benmişim gibi namuslarını temizlemek için tecavüz edenle evlendirildim, dayağın-küfrün alasını 16’tımda kocadan gördüm, evladına hasret kaldım, daha neler neler...Şimdi soruyorum. Rabbim günahım büyük biliyorum ama; sen bunların hesabını sormadan sırf orospuyum diye beni Cehennemine mi alacan? Yoksa bana sebep olanlardan hesap mı sorucan? Sana bir şey diyeyim mi; kimse heveslenmesin Rabbim merhametlidir. Onun adaleti insanlarınkine benzemez. Bunların mutlaka hesabını soracak...” Kadınların içinde sadece bir bayanın dini inancı farklıydı. Diğerleri İslam dinini benimsemekteydi. İslam dininde intihar etmek günahıdır. Kadınların intihar etmeme nedeni de dinen günah olmasından ve kadınlara dinin verdiği umut duygusundan dolayıdır.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

8.1. SONUÇ

Fuhuş, kimilerine göre tarihin ilk başlarından bu yana var olan bir meslek, kimilerine göre erkekler tarafından uydurulmuş, ataerkil zihniyete hizmet eden sadece kadının kurban seçildiği çifte standartlı politikalarla oluşturulmuş bir kurumdur. Fuhuş; sadece kadın üzerinden değerlendirilen, asıl aktörlerin sahnenin gerisinde durduğu ve pastadan en büyük payı aldığı, günümüzde internetle daha da desteklenen, transeksüeller, travestiler, eşcinseller, erkeklerinde yer aldığı ve çocuklarında sömürüldüğü, gün geçtikçe yok olacağına, her geçen gün artan büyük bir ticari sektör haline gelmiş olan, sosyal bir sorundur.

Fuhuş, artık o kadar büyük bir sektör haline gelmiştir ki; bazıları bu sektörü meşrulaştırmak için nedense fuhuş mağduru kadınların hakları adına, fuhuşun bir meslek olmasını ve “*seks işçiliği*” kavramının kullanılarak onlara fuhuş sektörünün içinde birtakım haklar verilmesini savunmaktadırlar. Sokak fuhuşundan, eskort kızlığına, pornografi yıldızlığından birçoğuna kadar, fuhuş sektörünün ne kadar geniş olduğunu ve bundan pay alanlarında çokluğunu göz önüne alınca, insanların modern köleliğini savunanların bunu kendi çıkarları için yapıp yapmadıkları konusunda düşünmek gerekmektedir.

Fuhuş olgusu, her ne kadar kadınlar üzerinden değerlendirilse de kadın, çocuk, erkek, eşcinsel, transeksüel, travestilerde bu sektörde her türlü sömürüye maruz kalmaktadırlar. İnternet sitelerinde, zengin kadınlar için jigololuk yapmak adına iş teklifleri sunulması, erkeklerinde bu sektörde olduğunun çok açık kanıtıdır. Yapılmış olan araştırmada görüşmeciler kadın olmasına rağmen, gerek onların niteliklerinden dolayı gerekse fuhuş olgusu çok boyutlu olarak ele alınmak istendiğinden fuhuş sektöründe yer alan erkekler, mağdur çocuklar, travesti, transeksüeller ile müşteri, patron, araçların sektördeki durumları, konumları hakkında da bulgulara ulaşılmıştır. Kadınların büyük çoğunluğu daha önceden pavyon, randevuevi, bar, masaj salonu gibi yerlerde fuhuşa başladıklarından dolayı, yasal olmayan fuhuş ve dışarıdaki ilişkiler

konusunda yer yer bilgiler vererek, araştırmanın bakış açısının daha genişlemesini sağlamışlardır.

Fuhuş sektörünün genişliği düşünülünce birileri ortaya çıkıp, örgütler kurup bu kadınların haklarının verilmesini savunuyorlar. Bu hakların verilmesini isteyen örgütlerin ya da haklarının verilmesini isteyen kadınların, sektördeki konumlarını ne kadar kazandıklarını iyi sorgulamak gerekiyor. Çünkü kadınlarla yapılan görüşmelerde, kadınlar para karşılığında içinde aşk, sevgi olmadan bir erkekle zorunlu olmasalar bir saniye birlikte olmak istemediklerini belirtmişlerdir. Ancak, konuya dramatize yaklaşmamak gerekmektedir. Şüphesiz bazı görüşülen kadınlarında ifade ettiği gibi, fuhuşu bilerek yapan kişilerde vardır. Fuhuşun birçok biçimi vardır, hele günümüz dünyasında teknoloji ile birlikte bu daha da çeşitlenmiştir. Yine kadınların görüşmeler esnasında belirttiği gibi, internette oturup hiç tanımadığı bir erkekle ya da kadınla sırf zevk için ya da belli sosyal-ekonomik statüde olduğu halde bazı menfaatleri elde etmek için, fuhuşu bilerek yapan insanlarda vardır.

Fuhuşun yasallaşması, belli kesimlere menfaat sağlamaktan öteye geçmiyor. Yasalarla fuhuş denetim altına alındığı zaman da kadının her biçimde sömürüsü devam ediyor. Fuhuşun yasallaştırılmasını ve bir meslek olarak görülmesini savunanların, olaya sosyolojik ve psikolojik bir çözümleme ile yaklaşmadıkları görülmektedir.

Ülkemizde yapılmış olan bazı araştırmalarda *fahişe* ve “*seks işçisi*” kavramlarını sosyolojik-psikolojik bir çözümlemeye tabi tutmadan direk kullanmak, konuyu eksik analiz etmektir. Çünkü kadınların aile yapıları, eğitim seviyeleri, erken yaşta yapılan evlilikler vb. etkenler, bu kavramları kullanmadan önce analiz edilmesi zorunluluğunu doğurmaktadır. Bu nedenle yapılan görüşmeler neticesinde; *fahişe* gibi ataerkil kültür tarafından kadını *namuslu* ve *namussuz* şeklinde damgalayan fakat söz konusu müşteri konumundaki erkek olunca, onun yaptığını bazı mitlerle haklı göstererek (cinsellik erkek için ihtiyaç, erkekler çok eşli, genelev olmasa tecavüzler olur vb.) olaydan sıyrılmasını sağlayan bir zihniyetin belirttiği kavram araştırmada kullanılmamıştır. Yine, aynı şekilde *fahişe* kavramının olumsuz yönlerini yok ediyormuş gibi görünen, insana bir özgürlük veriyormuş havasında olan (tabi sözde özgürlük), oysa insanın cinsel, ekonomik yönden sömürüsünü kılıfına uydurmaktan başka bir şey olmayan,

cinselliği özgürleştirmekten ziyade onu alınıp-satılan bir mal haline getiren bir kavram olan “*seks işçisi*” kavramı da kullanılmamıştır. Bunun yerine görüşmelere istinaden “*fuhuş mağduru kadınlar*” kavramı tercih edilmiştir.

Araştırmada, yasal fuhuş mağduru kadınlarla görüşülmüş olmasına rağmen, fuhuş olgusu çok geniş boyutta ele alınmış olup sadece genelevde olan kadınlar ve onların sorunlarına yer verilmemiştir. Yapılan araştırmanın sonuçlarını başlıklar halinde özetleyecek olursak hipotezlerimizin de doğruluğu ispatlanmış olacaktır:

Fuhuş mağduru kadınların *kişisel bulgularına* bakıldığında; genelevde bulunan kadınların yaşlarının bir hayli ilerlemiş olduğu görülmüştür. Kadınlar vesika, borçlandırılma, toplumda etiketlenme, gidecek yerlerinin olmaması, sigortalarının olmaması vb. zorunlu nedenlerden dolayı ilerleyen yaşlarına rağmen fuhuşa devam etmektedirler. Kadınların büyük çoğunluğunun çocukluğunu kentin yoksul kesimlerinde geçirmeleri, bazılarının ailesinin köyden kente göç etmiş olması ve bunun neticesinde yaşadıkları sıkıntılar fuhuşa girmede bir etken olabilmektedir. Eğitim durumları ile fuhuşa başlama arasında da bir ilişki görülmektedir. Çünkü kadınların büyük çoğunluğunun eğitim seviyesi düşüktür. Eğitim seviyesinin düşüklüğü fuhuş için bir sebep olmakla beraber, kadınlarla yapılan görüşmelerde, eğitim seviyesi çok yüksek olan kişilerin de dışarıda bu sektörde yer aldıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Genelevde bulunan kadınlar içerisinde azda olsa eğitim seviyesi yüksek olan kadınlarda bulunmaktadır. Bu kadınlar eğitim seviyesi yüksek insanların fuhuşa girmesinin nedenlerini; hırsla, zevke, statü edinmeye, ebeveyn ilgisizliğine, arkadaş çevresine bağlamışlardır.

Kadınların büyük çoğunluğu, ilk evliliğini 18 yaşın altında yapmıştır. Erken yaşta evlenmelerinin nedenleri ailenin zorlaması, tecavüze uğrama sonucu namusun temizlenmesi, aile sorunlarından kaçmak yüzünden olmuştur. Erken yaşta evlendirilen çocuk, bu sorumluluğu almaya hazır olmadığından evlilik sürecinde çok büyük sorunlar yaşamıştır. Genellikle bu evlilikler, kadının kocasının yanından kaçmasıyla ya da boşanmayla neticelenmiştir. Boşanmanın aileler tarafından kabul gören bir durum olmaması nedeniyle, kadın veya çocuk evine dönmemiş, verdiği mücadelelere rağmen kendini fuhuş sektöründe bulmuştur.

Fuhuş mağduru kadınların *ebeveynleri ile alakalı bulgulara* bakıldığında; kadınların ebeveynlerinin büyük çoğunluğunun, eğitim ve mesleki durumlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Çok az bir kadının ebeveynlerinin eğitim ve mesleki durumlarının yüksek olduğu görülmüştür. Çocuğun fiziksel, psikolojik, cinsel ve sosyal gelişimi açısından ailenin sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyinin yüksek olmasının yanında aile içi ilişkilerin sağlıklı olmasının da, önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Yine, kadınların büyük çoğunluğu boşanmamış ailelerden gelmelerine rağmen, sağlıklı ilişkilerin olduğu aile ortamlarında yetişmişlerdir. Ebeveynlerin bir arada olması, çocukların mutlu ortamlarda yetiştikleri anlamına gelmediği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Çocukların, sağlam bir kişiliğe sahip olmaları, sorunlarını çözebilmeleri ve özgüvenlerinin olması açısından mutlu bir çocukluk dönemi önemlidir. Fakat görüşmelerde kadınların çocukluk dönemlerinde ebeveynleri tarafından ekonomik, fiziksel, sözel, cinsel şiddete (erken evlendirilme, ensest vb.) maruz kaldıkları görülmüştür. Bu sebeplerden dolayı çocukluğunda evden kaçan kadınlar vardır. Evden kaçma neticesinde, korkudan evine dönmeyenler çocuk yaşta sokağın risklerinden biri olan fuhuş batağına sürüklenmişlerdir.

Kadınların olumsuz bir aile ortamında yetişmelerine rağmen, annelerine karşı olumlu babalarına yönelik olumsuz duygular besledikleri görülmüştür. Başlarından geçen olumsuz durumların (erken evlilik, aile içi şiddet, okutulmama, boşanınca kabul edilmeme vb.) kaynağının anneden çok, evin erkeklerinin olduğunu belirtmişlerdir.

Fuhuş mağduru kadınların *çocuklarına yönelik bulgulara* bakıldığında; Kadınların büyük çoğunluğu çocuğuyla görüşmemektedir. Genellikle ya boşandığı eş buna izin vermediğinden ya da fuhuş sektöründe olmasından dolayı görüşmemektedirler. Çocuklarıyla görüşen kadınların çocuklarıyla kurdukları ilişki biçimi, kendi çocukluk dönemlerindeki ilişki türünün tam tersidir. Baskıcı bir aileden gelen kadın daha hoşgörülü davranırken, tavizkar bir aileden gelen kadın daha baskıcı davranmaktadır. Evlilik dışı çocuğa sahip olan kadınlar vardır. Annenin fuhuş sektöründe yer alması bütün çocukların hayatlarını, yaşamlarının her evresinde olumsuz etkilerken, evlilik dışı doğan çocuklar bu olumsuzluktan daha çok etkilenmektedirler. Bu durum bazen evlilik dışı doğan çocuğun suça itilmesine sebep olmaktadır.

Kadınların, çocuklarının büyük çoğunluğu annelerinin genelevde bulunduğundan haberleri vardır. Haberi olmayan çocuklarsa, genellikle yaşları küçük olanlardır. Çocuklar bu duruma, toplumda kendi yaşadıkları sıkıntılardan dolayı olumlu tepkiler vermemektedirler.

Kadınların büyük çoğunluğunun çocuğu, okula gitmektedir. Fakat çocuğun içinde bulunduğu zor durumda ona en büyük destekçi olacak kişi olan öğretmenleri, çocuğun annesinin durumu hakkında bilgiye sahip değildir. Kadınlar, çocuklarının olumsuz etkilenmemeleri ve damgalanmamaları nedeniyle okulun bu durumu bilmediğini ifade etmişlerdir. Buradan şu sonuca varılabilir ki; bu gizlilik nedeniyle, çocuklar okulda öğretmenlerinden gerekli psikolojik desteği alamamaktadırlar. Oysa, okullarda çocukların sorunları ile ilgilenen psikolojik danışmanlar vardır. Çocuğu olan bütün kadınlar toplumdan, çocuklarını damgalamamalarını, onlara empatik davranmalarını istemişlerdir.

Fuhuş mağduru kadınların *cinselliğe ilişkin bulgularına* bakıldığında; ilk cinsel deneyimlerini büyük çoğunluğu çocukluk döneminde yaşamıştır. Ancak büyük çoğunluğu ailesinin zorlamasıyla erken yaşta evlendirildiğinden dolayı cinsel ilişkiye isteyerek girmemişlerdir. Erken yaşta evlendirilen bazı kadınlar, bu durumu tecavüz olarak nitelendirmişlerdir. Biyolojik, fiziksel, cinsel, sosyal, psikolojik yönden gelişimini tamamlamamış bir çocuğu erken evliliğe zorlamak bir cinsel istismar türüdür. Kadınlar bu duruma aileleri ve yakınları tarafından maruz kalmışlardır. Bunun neticesinde; “*çocuk kadın*”, “*çocuk anne*” durumunda olan çocuk, sorunlarla baş edemeyince, çoğu zaman ailenin kendini kabul etmeyeceğini bildiğinden, hayatta tek başına, eğitim seviyesi yüksek olmadan tutunma mücadelesi vermiştir. Daha fazla tutunamayınca kendini fuhuş sektöründe bulmuştur. Yine, bazı kadınlar çocukluk yıllarında enseste, tecavüze uğramaları yüzünden, hala üzerlerinden atamadıkları olumsuz duygular nedeniyle, fuhuşa itilmişlerdir. Tecavüz mağduru olduğu halde psikolojik destek alacaklarına, bu durumdan dolayı suçlanmışlardır. Ancak kendi iradesiyle ilk cinsel deneyimini yaşayan kadınlar, cinselliğe aşk, aile, sevgi, aidiyet gibi olumlu anlamlar yüklemişlerdir. İlk cinsel deneyimini kendi iradesiyle gerçekleştiren kadınların, şu anki cinsel yaşantılarıyla eskisi arasında yaptıkları kıyaslamaların daha tutarlı olduğu görülmüştür.

Evlilik öncesi cinsel ilişki ve bekaret, genellikle toplumda çok önemli bir olgudur. Fakat erkekten çok kadının dikkat etmesi gereken bir mesele olarak görülmektedir. Bekarete ve evlilik öncesi cinsel ilişkiye girmede, çifte standartlı bir yaklaşım söz konusudur. Kadın ya da erkeğin evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamaya karar vermesi veya evlilik sürecinde sadece bunu yaşamak istemesi, kişinin kendi tercihi ve özgür kararıdır. Evlilik öncesi cinselliği onaylayan ve bunu yaşayan bir bireyi toplumun ahlakını bozmakla suçlamak ya da inancı gereği evlenmeden önce cinsel ilişki yaşamayan bir bireyi, bastırılmış cinsel duygulara sahip olur gerekçesiyle sapkınlıkların kaynağı gibi görüp eleştirmekte doğru değildir. Çünkü, ortada bireyin seçim hakkı vardır. Her insan cinselliğe aynı pencereden bakmak zorunda değildir. İnsanların cinselliğe bakış açılarını gelmiş oldukları sosyo-kültürel çevre, değer yargıları ve inançları şekillendirmektedir. Bu noktada, bu tür tercihler yapan erkekler kadın haklarına karşı daha duyarlı olmaktadır. Evlilik öncesi cinsel ilişkiyi, hem kendisi hem kadın için onayladığından erkek kadına saygı duyup onunda evlenmeden önce cinsel ilişki yaşamasına tepki vermemekte ve eşit davranmaktadır. Öte yandan, inancı gereği kendisinin de, eşinin de evlenmeden önce cinsel ilişki yaşamasını onaylamayan bir erkek, kendisi evlenmeden önce bunu yaşamadığı ve erkek olarak bekaretini koruduğu için kadından da böyle bir beklentisinin olması adil ve eşitlikçi bir tutumdur. Toplumsal açıdan insanlara zarar vermeyen bu tür tercihleri sorgulamak yerine, ataerkil zihniyetin kadın üzerinden cinselliği yorumlayan ve birçok sorunun kaynağı olan bakış açısına eleştiri getirmek daha uygundur. Bu bakış açısına göre, evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamak sadece erkeğin hakkıdır. Kadın bunu yaşamamalıdır, kendisini kocasına saklamalıdır. Saklamadığı zaman namus yüzünden öldürülmelidir. Bu nedenle; bugün ülkemizin pek çok yerinde bekaretini kaybettiği için kız çocuğu öldürülmekte, ya da tecavüze uğradığından namusu kirlenmiş olacağından tecavüzün çoğu zaman mağduru değil, suçlusu olarak görülmektedir. Ataerkil zihniyetin cinselliğini adeta kutsadığı erkekse, kendinde bu hakkı görerek 18 yaşını doldurunca bu ihtiyacını gidermek adına genelevlere gitmektedir. Evlendiği zamanda ilkel bir adetle kapısına, adına savdıçlık denilen iki tane bekçi diken ataerkil zihniyet, kadını, kimi zaman 15’inde evlendirilmiş çocuğu, cinsel şiddete maruz bırakmaktadır. Kanlı çarşafı kapıda bekleyen bekçiye verince, erkekliği ve namusu ispatlanacaktır. Çarşaf kana bulanmadığı zaman töre gereği kadın ya öldürülecek ya da ailesine gönderilecektir. Ya da erkek ilk gece

korkudan direnen kadının ya da 15'inde evlendirilen çocuğun bekaretini bozup kapıda bekleyenlere çarşafı vermek için tecavüz edecektir. Ancak bu ataerkil zihniyetin oluşmasının tek sorumlusu erkekler değildir. Bu zihniyetin oluşmasına katkı sağlayan kadınlarda vardır. Bu zihniyet çoğu zaman yaptığını meşru göstermek adına dini araç olarak kullanabilmektedir. Oysa, İslam dininin cinselliğe bakış açısındaki kurallar, kadın ve erkek için de geçerlidir. İkisi içinde cinsel ilişkiye girmeyi sadece evlilik müessesesi içinde meşru saymıştır. Yine gerdek gecesi erkekliğin ispatı ve namusun kanıtlanması olan *kanlı çarşafı* beklemek için kapıda bekleyen savdıçlık olayı, cinsel mahremiyet sınırlarını aştığı için İslam dininde yeri olmayan ataerkilin kendi uydurması ilkel bir gelenektir. İslam dininde cinsel hayatta önsevişme, kadının orgazm olması, gerektiğinde cinsel ihtiyacını erkek karşılamadığı zaman boşanması, kadının cinsel birlikteliği istemesi gibi durumlar vardır. Her ne kadar evlilik öncesi cinsellik yasak olsa da, kadın ve erkek cinsellik konusunda eşittir. Birine yasak olan diğerine de yasaktır. Ancak buna rağmen ataerkil zihniyet büyük çoğunluğu Müslüman olan bir ülkede, sadece bekaretini kaybeden kadını ya da fuhuş mağduru olan bir kadını suçlamaktadır. Evlenmeden cinselliği yaşayan bir erkek ya da geneleve giden müşteri göz ardı edilmektedir. O kadar göz ardı edilmektedir ki yasalara kadar bu zihniyet yansımıştır. Tüzük'te genelev kadınının namuslu bir hayata dönmesinden bahsedilirken, ya da eline vesika verilip hayatının sonuna kadar kendisine ve çocuklarına bir damgalama yapılırken, onu bulaşıcı hastalıkların kaynağı olarak görüp sağlık muayenesinden geçirirken, erkek müşteri masum görülüp sağlık muayenesinden dahi geçmeyip, kendisi için oluşturulan genelevden hizmetini alıp namuslu bir şekilde evine dönmektedir. Evleneceği zamanda o erkek olduğu için, el değmemiş bir kızla evlenmesi gerekecektir. Çünkü o erkektir, bu onun hakkıdır. Ama bu hakkı erkeğe tanıyan, ataerkil zihniyetin oluşmasına katkı sağlayan, onun geneleve gidip zorlayıcı nedenlerden dolayı orada bulunan mağdur kadınları sömürmesini ihtiyaç olarak gören bazı genç kızlar da, tıbbın gelişmesiyle bekaretlerini tamir edip bekaret sorunlarına çözüm bularak, toplumda namusun, masumiyetin simgesi olmuşlardır. Fakat genelevdeki bir kadına *fahişe*, *orospu* gibi tanımlamalarda yapmışlardır. İşte çoğu zaman kadının fuhuşa itilmesinde bir neden olan, çoğu zaman bir bakireyi korumak adına fuhuşun yasallaşmasını sağlayıp orda ki kadınları her türlü sömürüye maruz bırakan evlilik öncesi cinsel ilişki noktasında, genelevde bulunan kadınların düşünceleri önemli olduğu için onlara bu konuda ne düşündüğü sorulmuştur. Kadınlar toplumsal baskıdan, dinden, törelerden

dolayı evlilik öncesi cinselliğin önemli olduğunu belirtmiş olsalar da, erkeğe sadece bu hakkın verilmesini eleştirmişlerdir. Yine bazı kadınlar bu meselenin bu kadar büyütülmemesini insan öldürecek kadar önemli bir sebep olmadığını vurgulamışlardır.

Fuhuşun, CYBH'ın önlenmesinde cinsel eğitim çok önemlidir. Aynı zamanda teknolojinin gelişmesiyle günümüzde çocuklar ve gençler cinselliği pornografiden, sağlıksız bir şekilde öğrenmektedirler. Genç delikanlılar genelevlerde ilk cinsel deneyimlerini yaşamaktadırlar. Bu da cinsellik konusunda doğru bilgiye ulaşmamalarını sağlayarak, cinsel hayatlarında ilerleyen zamanlarda olumsuz etki yapmaktadır. Fuhuş mağduru kadınların çocukluk dönemlerinde cinsel hayata ilişkin edindikleri yaşantılar, bilgiler onların fuhuşa itilmesinde bir etken olmuştur. Ailelerinin ergenlik döneminin özelliğini bilmeden erken yaşta evlendirmeleri dahi bir cinsel eğitim konusudur. Günümüzde hala bu durumu gözetmeden erken yaşta çocuklar evlendirilmektedir. Mesela; fuhuş mağduru kadınların erken yaşta yaptıkları evlilikler fuhuşa sürüklenmelerinde bir etkidir. Bu nedenle toplumun her kesiminin cinsel eğitim alması şarttır. Bu hususta kadınların büyük çoğunluğu da cinsel eğitimin gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Cinsiyetini değiştiren bir kadın, eşcinsellik, transeksüellik ve travestilik konusunda da bilgilendirilmeler yapılmasını istemiştir. Ayrıca kadınlar geneleve gelen müşterinin cinsel eğitim almalarının şart olduğunu, prezervatif kullanmadıklarından CYBH konusunda kendilerini de eşlerini de tehlikeye attıklarını belirtmişlerdir.

Fuhuş sektörü ile alakalı bulgulara bakıldığında; kadınların büyük çoğunluğu fuhuş sektörüne girmeden önce tezgahçılık, sekreterlik, temizlikçilik, fabrika işçiliği vb. düşük ücretli, sigortasız işlerde çalışmışlardır. Kadınların direk fuhuş sektörüne girmedikleri görülmüştür. Kadınlar fuhuş sektörüne sosyal, psikolojik, ekonomik, ailevi, cinsel tercih vb. zorlayıcı nedenlerden dolayı girdiklerini belirtmişlerdir. Ancak genelevde olmasa da dışarıda isteyerek, zevk için fuhuş sektöründe bulunan insanların olduğunu ifade etmişlerdir. Kadınların fuhuşa sürüklenmesinde en önemli etken olarak aile faktörü çıkmıştır. Ancak; fuhuşta diğer etkenlerinde rol oynadığı görülmüştür. Büyük çoğunluğu da fuhuşa ilk olarak bar, pavyon, randevuevi, kendi evleri vb. yerlerde, dışarıda başlamışlardır. Kadınların ilk olarak dışarıda fuhuş sektöründe yer almalarından dolayı, çok geniş bilgilere ulaşılmıştır. Yine vesikalarının olması, sigortalarının yapılmaması, sürekli borçlandırılmaları vb. nedenler yüzünden

fuhuşun yasallaşmasının haklarını korumadığını, sadece müşteri ve patrona katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bazı kadınlar dışarıya göre genelevin daha güvenli olduğunu belirtirken, bazıları da bu hususa katılmamıştır. Sağlık muayenesinden kendilerinin geçmesine rağmen, müşterinin böyle bir zorunluluğu olmadığı için, CYBH müşteriden kolaylıkla kapabileceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, yasal fuhuşu normalleştirme adına uydurulan safsataların çoğuna da inanmadıkları görülmüştür. Çok az kadın fuhuşun toplum açısından yararlı olduğunu savunmuştur. Kadınların büyük çoğunluğu yasal fuhuşa olumlu bakmamalarına rağmen, genelevlerin kaldırılmasını istememektedirler. Bu çelişkili durumun altında yatan nedenler analiz edildiğinde görüldü ki; aslında kendilerine iş imkanı sunulduğu, vesikaları silindiği, toplumun kendilerini kabul ettiği anda büyük çoğunluğu genelevlerin kapatılmasını istemektedir.

Fuhuşun yasallaşması onun bir meslek olması anlamına gelmektedir. Ancak kadınların hemen hepsi fuhuşu bir meslek olarak görmediklerini belirtmişlerdir. Fuhuşu, sosyal ve psikolojik yönden kötü görmelerine rağmen, büyük çoğunluğu ekonomik açıdan iyi bulmaktadır. Ancak kadınlar ekonomik yönden en çok kendilerinin değil, patron, dostların kazandığını da ifade etmişlerdir. Bu nedenle fuhuşun ekonomik olarak iyi olmasına rağmen kendilerinin az kazandıklarını belirtmişlerdir. Kadınlar işsizlik, sigortalarının olmaması, vesika vb. nedenlerden isteseler de fuhuşu bırakamayacaklarını belirtmişlerdir.

Fuhuş mağduru kadınların *ekonomi, sağlık ve çalışma koşullarına yönelik bulgularına* bakıldığında; genelevde kanunlarda olmayan bir takım kurallar vardır. Patronlar, kendi kanunlarına göre kadınları ekonomik yönden sömürmektedirler. Bir kadının aylık kazancı, 8000 ytl olsa yarısını patron alır, geri kalanı yemek ücreti, çay parası, su parası, KDV'si derken en fazla kendisine 8000 ytl'den, 2000 ytl kalır. Ayrıca kadın sürekli borçludur. Yine, kadınların büyük çoğunluğunun mal varlığı yoktur. Mal varlığı olan kadınlarınsa ev, araba, altın ve arsaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Kadınlar sürekli borçlandırıldıkları için yatırım yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Bazıları da bu durumun nedeninin borçlandırma değil kişinin kendisi olduğunu belirtmiştir. Kadınların, sigortaları da bulunmamaktadır.

Fuhuş mağduru kadınların sağlık koşullarına bakıldığında, kadınların büyük çoğunluğu adetli iken çalışmamaktadır. Adetli iken çalışılması durumunda evin kapatılması korkusuyla patronlarda buna izin vermemektedir. Fakat ramazanlarda, dini bayramlarda kadınlar borçları nedeniyle çalıştırıldıklarını ifade etmişlerdir. Yine, büyük çoğunluğu fuhuş sektörüne girdiklerinden bu yana küretaj olmuşlardır. Bazı kadınlar birden çok ve yasal sınırı aşan küretajlar yapmışlardır. Kadınların büyük çoğunluğu, fuhuşa başlayınca madde kullanmaya da başlamışlardır. Bu durum, madde ile fuhuş arasındaki bağın bir göstergesidir. Hatta kadınlardan bazıları dışarıya çıktıkları zaman esrar, hap kullanmaktadırlar. Genelevde yasak olduğu için kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Kadınların büyük çoğunluğunun boş zamanı yoktur. Boş zamanlarında yaptıkları aktiviteler müzik dinlemek, televizyon izlemekten öteye gitmemektedir. Bazıları internet kullanmaktadırlar. Ayrıca, kadınlar sağlık muayenelerinden geçmelerine rağmen, müşteri geçmediği ve prezervatif kullanmayı tercih etmediği için, müşteriden hastalıkta kapabilmektedirler. Kadınların büyük çoğunluğu CYBH konusunda bilgi sahibidir. Televizyonlarda çok yer verildiği için, HIV ve AIDS'i hepsi bilmektedir. Ayrıca, kadınlar sektöre girdikleri ilk günden bu yana gerek dışarıda, gerekse genelevde fiziksel, sözel, cinsel, ekonomik her türlü şiddete maruz kalmışlardır.

Fuhuş mağduru kadınların büyük çoğunluğu polisle ilişkilerinin iyi olmadığını ifade etmiştir. Bu durum, polisin fuhuşa sosyal, psikolojik yöntemleri daha az kullanarak yaklaştığının bir göstergesidir. Kadınların sağlık çalışanlarına yönelik bakış açıları genel olarak olumludur. Ancak, bazı kadınlar bu durumun Diyarbakır Genelevinde bulunan sağlık personeli için geçerli olduğunu, daha önce çalıştıkları yerlerde sağlık çalışanlarından olumsuz tutumlar gördüklerini de belirtmişlerdir. Yine, toplumla ilişkilerinin ise iyi olmadığı görülmüştür. Toplumun kendilerini etiketlediğini belirtmişlerdir.

Kadınların *namus kavramını* algılayış biçimleri sadece kadının cinselliği üzerine değildir. Namusu daha çok dürüstlük, erdem, vicdan, yardımseverlik vb. özelliklerle tanımlamışlardır. Kadınların çok azı intihar teşebbüsünde bulunmuşlardır. Kadınların ümitlerini yitirmemelerinin altında yatan en önemli neden inançlarıdır.

8.2. ÖNERİLER

Yapılmış olan araştırmanın bulgularına istinaden şu önerilerde bulunulabilir:

- a. Fuhuş olgusunu ele alırken çok boyutlu konuya yaklaşılmalıdır. Böyle geniş bir sektör sadece kadınlar üzerinden değerlendirilip, çözümler ona göre üretilmemelidir. Ayrıca, fuhuşun nedenleri incelenirken çok fazla dramatize edilip sadece ekonomik nedenlerle açıklanmamalıdır. Tedavi için, teşhisin doğru konulması gerekmektedir.
- b. Kadının fuhuşa sürüklenmesine neden olan, sadece acımasızca kadın üzerinden değerlendirilen ataerkil namus ve ahlak anlayışlarından vazgeçilmelidir. (Bekaretini kaybettiği için öldürmek, erken yaşta evlilik, kız çocuğunun namus yüzünden okutulmaması, kadına boşanma hakkı tanımamak ya da onu boşanınca kabul etmemek, erkeğin evlilik öncesi cinsel ilişkiye girmesini normal karşılayıp genç bir kızın sevdiği dahi olduğunda onu fahişe görüp öldürmek, tecavüz mağduru kadını suçlamak vb.)
- c. Fuhuş sektöründe bulunan mağdur durumdaki kadınlar kadar, onların çocukları ve aileleri aynı mağduriyeti yaşadığından, damgalanma ve etiketlenmelerin önüne geçmek için, bilhassa çocukların risk altında olmalarından dolayı, bu olumsuzluklardan etkilenmemeleri için Milli Eğitim Bakanlığındaki rehber öğretmenler ve SHÇEK’lerdeki sosyal hizmet uzmanları tarafından koruyucu ve önleyici eğitim, danışmanlık tedbirleri uygulanmalıdır.
- d. Fuhuş olgusuna polisiye bir şekilde yaklaşmamalı, konuyu sosyolojik ve psikolojik tüm boyutları ile gündeme getirip, fuhuş mağdurlarına yönelik toplumsal empatiyi geliştirmek gerekmektedir.
- e. Fuhuş olgusunda, müşteri faktörünü de göz önünde bulundurmak gerekmektedir.. Kadınlar sağlık kontrollerinden geçerken erkekler

geçmemektedir. Bu durum hem fuhuş mağduru kadının sağlığını hem de toplumun sağlığını tehlikeye atmaktadır. Bu nedenle aynı kontrollerden müşteride geçmelidir.

- f.** Fuhuşu bırakmak isteyen kadınların, mağdur olmamaları için, gerekli imkanlar oluşturulmalı ve sigortaları yapılmalıdır. Mesela; dışarıya çıktığında işini kurmak isteyen kadınlara, mağduriyetleri gözetilerek sadece onlara mahsus uygun koşullarda krediler vermek, vesikalarını silmek vb.
- g.** Fuhuş, evrensel olduğu için, bütün ülkeler fuhuşla mücadelede işbirliği içerisinde olmalıdır. Bilhassa, kadın ticareti konusunda işbirliğine gidilmelidir.
- h.** Cinselliği bir tabu olarak değil, bir bilim olarak görüp ilkokuldan üniversiteye kadar eğitim programlarında ona yer vermek gerekmektedir.
- i.** Fuhuş olgusuna cinsiyet yönelimli değil, cinsiyetsiz yaklaşmak gerekmektedir.
- j.** Çok hassas bir konu olan fuhuşa itilmiş mağdur çocuklar konusunda, bütün kurumların işbirliği içerisinde çalışması ve bu hususta görev alacak kişilerin uzmanlar tarafından eğitime tabi tutulmasının zorunlu hale getirilmesi gerekmektedir.
- k.** Toplumun her kesiminin eğitimden faydalanabilmesi için, devletin fırsatlar sunması ve eğitimde fırsat ve imkan eşitliğini engelleyen sebepleri tamamen ortadan kaldıramasa da, aşağıya çekmesi ve maddi durumu kötü olan ailelere ekonomik destek sağlanması gerekmektedir.
- l.** Erken yaşta evliğin önüne geçebilmek adına yasal düzenlemeler yapılmalı ve 18 yaşın altında kız ya da erkek çocuklarını evlendirenlere ağır müeyyideler uygulanmalıdır. Erken yaşta evlendirilmenin çocuğa vereceği

psikolojik, biyolojik zararlar ailelere anlatılmalı ve bu hususta eğitimler verilmelidir.

- m.** Polis, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, öğretmen, çocuk gelişim uzmanı, hakim, din görevlileri vb. meslek grubundan olanların fuhuş olgusu konusunda bilgilendirilmeleri ve fuhuş mağdurlarına yönelik etiketlemelere son vermek adına kampanyalarda görevlendirilmeleri gerekmektedir.
- n.** Medyada gösterilen programların takip altına alınması ve bu konuda fuhuş mağduru insanları etiketleyici, yada onlara yönelik toplumsal şiddet oluşturacak yayınlara izin verilmemesi sağlanmalıdır. Mesela; natasha gibi kavramların kullanılmaması, ya da fuhuş sektöründeki eşcinsellerin, transeksüellerin hedef gösterilmemesi gibi.
- o.** Fuhuş mağdurlarının ve çocuklarının maruz kaldığı damgalanma çok önemli bir sorundur. Bu noktada; öğretmenler, sağlık görevlileri, polis, medya mensupları, din görevlileri etkin bir biçimde bu etiketlemenin önüne geçmek için toplumsal çalışmalar yapmalıdır. Bilhassa, ülkemizde din görevlilerine saygı daha çok olduğundan Diyanetle çalışmaya gidilmesi ve Cuma hutbelerinde bu konulara yer verilmesi sağlanmalıdır. Fakat din görevlileri bu hususta akademisyen olan Sosyal İlahiyatçılardan eğitim almalıdırlar.
- p.** Fuhuş mağduru erkek, kadın, çocuk, transeksüel ve eşcinsellere yönelik devlet tarafından, ücretsiz psikolojik danışma merkezleri açılmalıdır.
- r.** Çocukların internet kullanımı konusunda aileler bilgilendirilmelidir. Çünkü çocuklar internette pornografik içerikli yayınlara maruz kalabilmektedirler. Ayrıca, çocuk pornografisi hususunda da bilgilendirici çalışmalar yapılmalıdır. Günümüzde, internet kullanımı çok yaygın olmasına rağmen kırsal kesimlerde eğitim seviyesi çok düşük olan ebeveynler bu tehlikelerden haberdar değildir. Bu kesimlere bilgilendirici çalışmalar yaparken pornografiden söz ederken aile konunun ne olduğunu

anlamayabilir. Bu nedenle eğitimlerde çocukların maruz kalacağı riskler konusunda ailenin tam olarak bilgilendirilmesi için ailelere pornografik yayınlar görsel olarak izlettirilmelidir.

- s. Türkiye’de ailelere cinsel eğitim verilmesi hususunda toplumsal yapılar göz önüne alınmalıdır. Çünkü, ülkemizde bu tarz hazırlanmış olan projelerde bu unsur gözden kaçırılmaktadır. Bazı projelerde, ısrarla kadın ve erkeklerin bir arada olup birlikte eğitim verilmesi hususu üzerinde durulmaktadır. Bu şekilde böylece cinsel eğitimin amacına ulaşacağı düşünülmektedir. Oysa, bu tutumlar hiçbir zaman amaca götürmez. Cinsel eğitimin ailelere verilmesi hususunda ideolojik görüşler projelere yansıtılmamalıdır. Ülke gerçekleri burada göz ardı edilmemelidir. Çünkü, ülkemizde bilhassa kırsal kesimlerde kadın ve erkekleri bir araya toplayıp cinsel eğitim verilmesi imkansızdır. Bu nedenle cinsel eğitimin tam olarak verilmesi için projelerde esnek davranılmalı ve ülke gerçekleri göz önüne alınmalıdır. Hatta, okullarda çocuklara verilen cinsel eğitim hususunda da gerektiğinde bulunulan ilin toplum yapısı gözetilmelidir. Çünkü, okullarda cinsel eğitim bu nedenlerden dolayı sadece ebeveynlere ve öğrencilere ergenlik döneminin özelliklerini vermekten öteye gitmemektedir. Oysa, çok geniş bir konu olan cinsel eğitimde masturbasyon, pornografi, cinsel sapmalar, CYBH, evlilikte cinsellik, boşalma, bekaret, erken evliliğin riskleri, kızlık zarı, ensest vb. konular anlatılmamaktadır. Gençlerin ve ailelerin bu konuda bilgilendirilmesi için okullarda kız çocukları ve erkek çocukları ayırımına gidilerek bu eğitimler ayrı ayrı verilmelidir. Böyle davranılmasını bir cinsiyet ayrımcılığı gibi görmemek gerekmektedir. Önemli olan amaca ulaşmak olmalıdır. İşe hiçbir zaman sondan başlanmamalı ve pornografinin, fuhuşun arttığı bir dünyada çocukları korumak hedeflenmelidir.

KAYNAKLAR

- ABU-ODEH, L.,** 2003. Arap Toplumlarında Namus Cinayetleri ve Toplumsal Cinsiyetin İnşası, *Müslüman Toplumlarda Kadın ve Cinsellik* içinde. İkkaracan, P.(Der.), İletişim Yayınları, İstanbul.
- AÇIKALIN, N.,** 2008. Toplumda Fahişelik Kurumunun Vazgeçilmezliği Üzerine Mitler: Mersin Örneği, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(1), 11-35.
- AĞAÇFİDAN, A. ve AKIN, L.,** 2007. *Türkiye’de Cinsel Yolla Bulan Enfeksiyonlar (CYBH) ve HIV/AIDS’in Sürveyans Sistemine İlişkin Durum Analizi*, T.C Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Ankara.
- AKDOĞAN, H.,** 2005. Çocuğun Cinsel İstismarı ve Türkiye’de Çocuk Cinsel İstismarını Önlemeye Yönelik Çalışmalar, *Polis Bilimleri Dergisi*, 7(1),1-15.
- AKER, S., DÜNDAR, C. ve PEŞKEN, Y.,** 2007. Sokaktakiler, Yazılı Basın ve Damgalama, *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, T. C Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayını, yıl: 9, Cilt: 3, Sayı: 11, 83-89.
- AKIN, L.,** 2006. Türkiye’de Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonların Epidemiyolojisi, *Türkiye Klinikleri J. Med. Sci.* , **26**, 655-665.
- AKSU, H. ve SEVİL, Ü.,** 2010. Göç ve Kadın Sağlığı, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, Cilt:2, Sayı:3, 134-138.
- ALTINAY, A.,** 2009. *Vatan, Millet, Kadınlar*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- ALTMAN, D.,** 2003. *Küresel Seks*, (Çev. Serpil Çağlayan), Kitap Yayınevi, İstanbul.

ARAT, N., 2010. *Feminizmin ABC'si*, Say Yayınları, İstanbul.

ARSLAN, H. ve ŞENER, K. D., 2009. Stigma, Spiritüalizm ve Konfor Kavramlarının Meleis'in Kavram Geliştirme Sürecine Göre İrdelenmesi, *52.Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(1), 51-58.

AYAN, S., 2009. *Aile ve Şiddet-Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet*, Ütopya Yayınevi, Ankara.

AYDIN, Z. M., 2009. *Ailede Ahlak Eğitimi*, Timaş Yayınları, İstanbul.

AYTAÇ, Ö., 2002. Boş Zaman Üzerine Kuramsal Yaklaşımlar, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1, 231-260.

BAĞLI, M. ve SEVER, A., 2005. Tabulaştırılan/Tabulaşan Kurumun (Ailenin) Kurbanlıklar Edinme Pratiği: Levirat ve Sorarat, *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, T.C Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayını, Yıl: 7, Cilt: 2, Sayı: 8, 9-23.

BAHAR, G. , SAVAŞ, A. H. ve BAHAR, A., 2009. Çocuk İstismarı ve İhlali: Bir Gözden Geçirme, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 12, 52-63.

BAIRD, V., 2004. *Cinsel Çeşitlilik Yönelimler Politikalar Haklar ve İhlaller*, (çev: Hayrullah Doğan), Metis Yayınları, İstanbul.

BARDAKÇI, M., 2005. *Osmanlı'da Seks*, İnkılap Kitapevi, İstanbul.

BAŞBAKANLIK GENELGESİ., 2006. Kadınlara Yönelik Şiddet, Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Genelge, *Resmi Gazete*, Sayı: 26218.

- BATI, U.**, 2008. Hayatın Arka Sokakları: Seks İşçilerine Karşı Toplumsal Şiddet, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, 200-229.
- BEAUVOİR, S.**, 1993. *Kadın İkinci Cins, Evlilik Çağı*, (Çev. Bertan Onaran), Payel Yayınları, İstanbul.
- BENHABİB, S., BUTLER, J., CORNELL, D. ve FRASER, N.**, 2008. *Çatışan Feminizmler Felsefi Fikir Alışverişi*, Metis Yayınları, İstanbul.
- BERKTAY, F.**, 2010. *Tarih'in Cinsiyeti*, Metis Yayınları, İstanbul.
- BERKTAY, F.**, 2009. *Tek Tanrılı Dinler Karşısında Kadın-Hristiyanlıkta ve İslamiyette Kadının Statüsü Üzerine Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım*, Metis Yayınları, İstanbul.
- BİLGE, A. ve ÇAM, O.**, 2010. Ruhsal Hastalığa Yönelik Damgalama ile Mücadele, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 9(1), 71-78.
- BLANK, H.**, 2008. *Bekaretin "El Değmemiş" Tarihi*, (çev:Emek Ergün), İletişim Yayınları, İstanbul.
- BOLAÇ, V.**, 2003. *Kadın-Erkek Savaşı "Cinsellik Sorunu"*, Arıtan Yayınevi, İstanbul.
- ÇAĞLAR, S. ve SAVAŞER, S.**, 2010. İnternet ve Çocuk Pornografisi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, cilt:7, sayı:1, 1303-5134.
- CANER, E.**, 2004. *Kutsal Fahışeden Bakire Meryem'e Toprak ve Kadın*, Su Yayınları, İstanbul.
- CEYHAN, Ş. M.** 2005. Üniversite Gençliğinin Cinselliğe Bakış Açısı, *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- COLLANGE, C.**, 1996. *Boşanma Salgını*, (Çev:Sevim Akten), Doruk Yayıncılık, Ankara.
- ÇINGİR, A.**, 2005. Yaşamlarını Fuhuş Yapararak Kazanan Kadınların Psiko-Sosyal Nitelikleri, Sorunları ve Çeşitli Kişi ve Kuruluşlardan Beklentilerinin Değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÇOBAN, İ. A.**, 2009. Adelosan Evlilikleri, *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, T. C Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayını, Yıl: 11, cilt: 4, sayı: 16, 37-51.
- DAVİDOFF, L.**, 2009. *Feminist Tarih Yazımında Sınıf ve Cinsiyet*, (çev: Ateşer, Z. ve Somuncuoğlu, S.), İletişim Yayıncılık, İstanbul.
- DİNÇER, Ö.**, 2007. Namus ve Bekaret: Kuşaklar Arasında Değişen Ne? İki Kuşaktan Kadınların Cinsellik Algıları, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- DİNGEÇ, E.**, 2010. Osmanlı Toplumunda Kadınların Üretime Katkıları, *History Studies*, Volume: 2/1, 10-30.
- Dördüncü ve Beşinci Dönem Birleştirilmiş Periyodik Ülke Raporu'na İlişkin CEDAW-Türkiye Gölge Raporu**, 2004. *CEDAW-Türkiye Yürütme Kurulu*.
- DONOVAN, J.**, 2009. *Feminist Teori*, (çev: Bora, A., Gevrek, A.M. ve Sayılan, F.), İletişim Yayınları, İstanbul.
- DURUEL, M. ve KARA, E.**, 2009. Küresel İşsizlik ve İstihdamda Yeni Perspektifler, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 57, 357-363.
- EKŞİ, A.**, 1993. Genç Kızlarımız ve Cinsellik. *Kadın ve Cinsellik* içinde, Arat, N. (Der), Say Yayınları, İstanbul.

- FARLEY, M. ve BARKAN, H.,** 1998. Prostitution, Violence and Posttraumatic Stress Disorder, *Women & Health*, 27 (3), 37-49.
- FOUCAULT, M.,** 2007. *Cinselliğin Tarihi*, (çev: Hülya Uğur Tanrıöver), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- FRESTONE, S.,** 1993. *Cinselliğin Diyalektiği*, (çev: Yurdanur Salman), Payel Yayınları, İstanbul.
- GÖLBAŞI, S.,** 2008. *Kentleşme ve Suç.İstanbul'un Kentleşme Süreci ile Suçluluk Arasındaki İlişkinin Kuramsal Değerlendirmesi*, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- GÜREŞÇİ, E.,** 2010. Türkiye'de Kentten-Köye Göç Olgusu, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11 (1), 77-86.
- HAERI, S.,** 2003. İran'da Geçici Evlilik ve Devlet: Kadın Cinselliği Üzerine İslami Bir Söylem. *Müslüman Toplumlarda Kadın ve Cinsellik* içinde, İlkcaracan, P. (Der.), İletişim Yayınları, İstanbul.
- HUGHES, M. D.,** 2000a. The Natasha Trade: The Transnational Shadow Market of Trafficking in Women, *Journal of International Affairs*, Vol. 53, No. 2, 625-651
- IOM,** 2009. Türkiye'nin İnsan Ticareti İle Mücadele Çabalarının ve Tüm İnsan Ticareti Mağdurlarının Adalet Erişimlerinin Desteklenmesi Projesi, *Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı*, Ankara.
- İLHAN, S.,** 2008. Yeni Kapitalizm ve Meslek Olgusunun Değişen Anlamları Üzerine, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı:21, 313-328

İLKKARACAN, İ. ve CİNDÖĞLU, D. 2003. Modern Türk Tıbbında Bekaret Testleri ve Suni Bekaret. *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik* içinde, İkkaracan, P. (Der.), İletişim Yayınları, İstanbul.

İLKKARACAN, İ. ve SERAL, P., 2003. Kadının İnsan Hakkı Olarak Cinsel Haz: Türkiye'deki Bir Taban Eğitimi Programından Deneyimler. *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik* içinde, İkkaracan, P. (Der.), İletişim Yayınları, İstanbul.

İLKKARACAN, İ., 1998. Kentli Kadınlar ve Çalışma Yaşamı. Bilanço 98:75 Yılda Kadınlar ve Erkekler, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

İLKKARACAN, P., 2003. Türkiye'nin Doğu Bölgelerinde Kadın Cinselliği Bağlamının İncelenmesi. *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik* içinde, İkkaracan, P. (Der.), İletişim Yayınları, İstanbul.

JAMES, S., 2009. *Cinsiyet Irk Sınıf- Kadınlardan Yeni Bir Perspektif*, bgst Yayınları, İstanbul.

KAHRAMAN, H. B., 2005. *Cinsellik, Görsellik, Pornografi*, Agora Kitaplığı, İstanbul.

KALFA, A., 2008. Eski Doğu Bloğu Ülkeleri Kaynaklı İnsan Ticareti ve Fuhuş Sektöründe Çalışan Kadınlar, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

KANDİYOTİ, D., 2007. *Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar-Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler*, Metis Yayınları, İstanbul.

KARATEPE, S., 2004. Polis Teşkilatında Halkla İlişkilerin Önemi: Bir Alan Araştırması , *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 14, Sayı: 2, 255-272.

- KAYNAK, E., GERAY, I., AMADO, E.L, ve YİRMİBEŞOĞLU, V.,** 2007. *Türk Ceza Kanun'unda Cinsel Haklarımız Var!*, Punto Baskı Çözümleri.
- KIR, İ.,** 2007. Yüksek Öğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri: KSÜ Örneği, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 2, 307-328.
- KIZILÇELİK, S.,** 1994. *Sosyoloji Teorileri*, Emre Yayıncılık, Konya.
- KÖSE, O.,** 2007. XVIII.Yüzyıl Sonları Rus ve Avusturya Savaşları Esnasında Osmanlı Devletinde Bir Uygulama: İstanbul'da İçki ve Fuhuş Yasağı, *Turkish Studies*, Volume 2/1, 105-123.
- KSGM,** 2008. *Politika Dökümanı Kadın ve Yoksulluk*, Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, Fersa Ofset, Ankara.
- KULA, N.,** 2006. İstenmedik ve Beklenmedik Olaylarla Karşılaşan Bireylere Yönelik Moral ve Manevi Desteğin Önemi (Deprem ve Bedensel Engellilik Örneği), *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt: 6, sayı: 2, 74-91.
- KÜNTAY, E. ve ÇOKAR, M.,** 2007. Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk Projesi, *Bilgilendirme Dosyası 8:Seks Ticareti*, Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği, İstanbul.
- KÜNTAY, E ve ERGİNSOY, G.,** 2005. *İstanbul'da On sekiz Yaşından Küçük Ticari Seks İşçisi Kız Çocuklar*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- LACKZO, F. ve GRAMEGNA, M. A.,** 2003. Developing Beter Indicators of Human Trafficking, *Brown Journal of World Affairs*, 10 (1), 179-194.
- MACKINNON, A. C.,** 2003. *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, Metis Yayınları, İstanbul.

- MALAREK, V.**, 2005. *Nataşalar, Yeni Küresel Seks Ticaretinin İçyüzü*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- MİLLET, K.**, 1996. *Sokak Kadınları*, (Çev: Seçkin Selvi), Payel Yayınevi, İstanbul.
- MİLLET, K.**, 1987. *Cinsel Politika*, (çev: Seçkin Selvi), Payel Yayınevi, İstanbul.
- NEEDLE, R. , KROEGER, K. , BELANI, H. , ACHREKAR, A. ,PARRY,CD. ve DEWING, S.**, 2008. Sex, Drugs, and HIV: Rapid Assessment of HIV Risk Behaviors Among Street-Based Drug Using Sex Workers İn Durban, South Africa, *Social Science & Medicine*, 67 (9), 1447-1455.
- ODABAŞI, B. A.**, 2009. Ankara İli Genelevlerinde Çalışan Kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıkları, Mesleksel Riskleri, Uğradıkları Şiddet ve İstismar Bağlamında Bir Araştırma, *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- OĞULTÜRK, N.**, 1991. Psiko-Sosyal Özellikleri İle Genelev Kadınları, *Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu, Ankara.
- ORÇAN, M. ve KAR, M.**, 2008. Türkiye’de Erken Yaşta Yapılan Evlilikler ve Risk Algısı: Bismil Örneği, *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, T. C Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayını, Yıl: 10, Cilt: 4, sayı: 14, 97-111.
- OSHO**, 2005. *Kadın*, (çev:Sangeet), Ovvo Basım Yayın, İstanbul.
- ÖZBUDUN, S., SARI, C. ve DEMİRER, T.**, 2007. *Küreselleşme Kadın ve “Yeni”-Ataerki*, Ütopya Yayınevi. Ankara.
- ÖZMEN, K. S.**, 2004. Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 37, Sayı: 2, 27-39.

- PAGE, Z. A.,** 2004. Çocuk Cinsel İstismarı: Cinsel İstismara Neden Olan Etkenler ve Cinsel İstismarın Çocuklar Üzerindeki Etkileri, *Türk Psikoloji Yazıları*, 7(13), 103-113.
- PEYMAN, A.,** 2008. Ankara Genelevinde Çalışan Seks İşçilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar ve HIV/AİDS Korunma Yolları Konusunda Bilgi, Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- POLOMA, M. M.,** 1993. *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, (Çev. Hayriye Erbaş). Gündoğan Yayınları, Ankara.
- POMERAY, W. B.,** 2003. Genç Kızlar ve Cinsel Sorunları. *Cinsellik Üzerine İçinde*, (Çev. Selma Koçak), Doruk Yayınları, Ankara.
- POROY, A.,** 2005. *Türkiye’de Cinsellik*, Alfa Basım Yayın, İstanbul.
- RAYMOND, J. G.,** 2003. Ten Reasons For Not Legalizing Prostitution and A Legal Response to the Demand for Prostitution, *Journal of Trauma Practice*, 2, 315-332.
- REICH, W.,** 2003. Gençliğin Cinsel Mücadelesi. *Cinsellik Üzerine İçinde*, (Çev. Selma Koçak), Doruk Yayınları, Ankara.
- RESMÎ GAZETE.,** 1961. Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü.
- ROSSİ, S.,** 2010. *Fucking Berlin-Öğrenci ve Part-time Fahişe*, Labella, İstanbul.
- ROZEE, P. , D. ve KOSS, M. P.,** 2001. Rape:A Century Of Resistance.*Psychology of Women Quarterly*, 25, 280-294.

- SARGIN, N.**, 2010. Siber Şiddet. *Aile ve Şiddet içinde*,(Editör: Adem Solak), Hegem Yayınları, Ankara.
- SAYGILI, S. , TÜRKCAN, A. , KÜKÜRT, R. ve ADAM, E.**, 1991. Vesikalı Fahişeler Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma, *Düşünen Adam*, 4(2), 43-46.
- SEVİM, E. M., ÖZDEN, Y. S. ve YARGIÇ, L. İ.**, 2004. Hayatını Cinsel Akt. İle Kazanan Kadınların Aile Özellikleri, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 5, 11-15.
- SHAH, S. P.**, 2004. Prostitution, Sex Work and Violence: Discursive and Political Contexts for Five Texts on Paid Sex, 1987-2001, *Gender&History*, 16(3),pp.794-812.
- SOLAK, A.**, 2010. *Çocuklarda Şiddet Duyguları Açısından Anne Baba Eğitimi*, Hegem Yayınları, Ankara.
- SOLAK, A.**, 2008. *Çocuk Suçluluğu ve Aile*, Hegem Yayınları, Ankara.
- SÜMBÜL, A.**, 2005. *Güneydoğu'da Fuhuş*, Elma Yayınları, İstanbul.
- ŞEN, B. R. ve YURTKURAN, S.**, 2004. Bitlis'te Yaşayan Ailelerin Sosyo-Demografik, Sosyo-Ekonomik, Sosyo-Kültürel Özellikleri İle Toplumsal Hayatta Törenin Gücü, *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, T.C Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayını, Yıl: 6, Cilt: 2, Sayı: 7, 73-81.
- ŞENYAPILI, Ö.**, 2002. *Sanal Cinsellik ve Sanat, Digital Oynaşmalar*, Boyut Kitapları, İstanbul.
- TİMUR, S. ve OK, Ş.** 2001. Kadın ve Çocuklarda Cinsel Taciz, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 2, 68-74.

- TÜİK.**, 2009. *Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar*, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Yayın No: 3472, Ankara.
- TÜRKARSLAN, N.**, 2007. Boşanmanın Çocuklar Üzerine Olumsuz Etkileri ve Bunlarla Başetme Yolları, *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, T.C Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayını, Yıl: 9, Cilt: 3, Sayı: 11, 99-108.
- UÇAK, Ö. N.**, 2000. Sosyal Bilimler ve Kütüphanecilik Alanında Nitel Araştırma Yöntemlerinin Kullanımı, *Bilgi Dünyası*, 1(2), 255-279.
- ULUTAŞ, Ü. Ç. ve KALFA, A.**, 2009. Göçün Kadınlaşması ve Göçmen Kadınların Örgütlenme Deneyimleri, *Fe Dergi*, 1/2, 13-28.
- ÜNER, M. A.**, 2008. Ahmet Midhat Efendi'nin Eserlerinde Düşmüş Kadına Uzanan El: Mihnetkeşan ve Henüz On Yediyasında, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:11, Sayı:19, 127-137.
- WALTERS, M.**, 2009. *Feminizm*, Dost Kitapevi Yayınları, Ankara.
- WELLS, J.**, 1997. *Kadın Gözüyle Batı Avrupa'da Fahişeliğin Tarihi*, (Çev. Nesrin Arman), Pencere Yayınları, İstanbul.
- WOLLSTONECRAFT, M.**, 2007. *Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi*, (çev: Deniz Hakyemez), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- WONG, C.W.W, HOLROYD, A.E., GRAY, A. and LING, C. D.**, 2006. Female Street Sex Workers in Hong Kong: Moving Beyond Sexual Health, *Journal of Women's Health*, 15(4), 390-399.
- WORLD HEALTH ORGANIZATION**, 2002. *World Report on Violence and Health*, Geneva: WHO, Switzerland.

- YAVUZ, M. F., DALKANAT, N., GÖLGE, Z. B. ve MÜDERRİSOĞLU, S.,** 2006. Eşcinsel Erkeklere Yönelik Fiziksel Şiddetin Değerlendirilmesi, *Adli Tıp Dergisi*, 20 (2), 15-21.
- YAVUZ, M. F. ve MİTRANİ, A. T. S.,** 2008. Erkeklere Yönelik Cinsel Şiddetin Özellikleri: Eşcinsel ve Heteroseksüel Mağdurların Karşılaştırılması, *Adli Tıp Dergisi*, 22(1), 1-12.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H.,** 2005. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- YILDIRIM, F.,** 2001. *Fahişeliğin Öbür Yüzü-On Beş Kadının Tınlığı*, Metis Yayınları, İstanbul.
- YILMAZ, T. T.,** 2009. Göçün Kadın Yaşamı Üzerindeki Etkileri. *Uluslar arası-Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi Kongre Bildirileri* içinde, (Hazırlayanlar: Binnaz Baytekin vd.), Sakarya Üniversitesi Basımevi, Sakarya.
- YILMAZ, C.A ve DEMİR, G.,** 2009. Göç Sürecinde Kadın. *Uluslar arası-Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi Kongre Bildirileri* içinde, (Hazırlayanlar: Binnaz Baytekin vd.), Sakarya Üniversitesi Basımevi, Sakarya.
- YİN, R.K.,** 1984. *Case Study Research: Design and Methods*. Beverly Hills,CA: Sage.
- YÜKSEL, A.,** 1991. İstanbul Genelevinde Çalışan Kadınların Mediko-Sosyal Durumları, *Uzmanlık Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- YÜKSEL, İ.,** 2003. İşsizliğin Psiko-Sosyal Boyutlarının İncelenmesi (Ankara Örneği), *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt:4, Sayı:2, 21-38.

ZENGİN, A., 2007. Sexual Margins:a Study on an Ethnography of “The State” and Women Sex Workers in Istanbul, *Master of Arts in Sociology*, Bogaziçi University, İstanbul.

İnternet Kaynakları

AKINCI, S. F., 2002. Suç Nedenleri. <http://www.kriminoloji.com> 05.04.2010.

AKSU, F., 2008. Üç Eşi Olduğunu İtiraf Eden Tesettür Konfeksiyoncusu: Tekeşlilik Mümkün Olsaydı, Umumhaneler, Kerhaneler Olmazdı. <http://www.nethaber.com/haber/62041> 11.11.2009.

ALTUĞ, N., Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Kayıtdışı Ekonominin Kapsamı. Archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/.../11-NurayAltug35.doc. 11.12.2010.

ANALAY, C. ve GÜLŞEN, R., 2006. Bilişim Suçları İçinde Çocuk Pornografisi ve Mücadele Yöntemleri. <http://www.inisiyatif.net/document/91.asp> 17.10.2010.

ANKARA TİCARET ODASI, 2004. Hayatsız Kadınlar Dosyası Raporu. <http://www.atonet.org.tr/yeni/index.php?p=201> 14.08.2009.

ATİK, M., 2007. Uluslararası Kadın Ticareti ve Fuhşun İnsan Hakları Bağlamında Değerlendirilmesi. http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/45/web/makaleler/Mustafa_ATIK.htm 12.11.2009.

AUDET, E., 2003. Prostitution: Rights of Women or Right To Women. <http://sisyphe.org/spip.php?article108> 12.05.2010.

BALCIOĞLU, İ., 2005. Suç ve Kadın. <http://www.kriminoloji.com> 10.09.2010.

- CLAUDE, K.**, 2010. *Hedef Cinsel Hizmet Satın Alanlar-İsveç Örneği*, (Çev:Turhan Kayaoğlu), Intellecta Infolog. www.si.se/upload/Human%20Trafficking/Targetint%20the%20sexbuyer-Turkish.pdf 12.11.2010.
- DEMİR, S. J.**, 2003. Trafficking of Women for Sexual Exploitation: a Gender-Based Well-Founded Fear? An Examination of refugee status determination for trafficked prostituted women from CEE/CIS countries to Western Europe,1-66. <http://www.jha.ac/articles/a115.pdf> 12.01.2010.
- DEMİRBAŞ, T.**, 2002. Suçun Nedenleri-Suç Etolojisi. <http://www.kriminoloji.com/Sucun%20Nedenleri%20Biyolojik.htm> 11.07.2010.
- DOĞAN, M.**, 2007. Pornografi Hakkındaki Görüşler. <http://www.konakterapi.com/pornografi.htm> 11.07.2010.
- ENGİN, V.**, Genelevden Korkma Fuhşun Gizlisinden Kork. <http://www.akintarih.com/turktarihi/osmanli/genelev.htm> 22.10.2010
- ERÇEL, K.**, 2008. Teşbihte Hata: Postmodern Feminizm ve Hayvan Refahı Üzerine. <http://www.birikimdergisi.com/birikim/makale.aspx?mid:413>. 12.02.2010.
- Fuhşun Kaynağı Erkek Egemen Düzendir, 2002. *YDİ Çağrı* , sayı:55. <http://www.ydicağrı.org/Sayilar/055/55ykd.html> 21.09.2009
- GÖZMEN, Ö.** 2009. Kemal Tahir'in Karılar Koğuşu Adlı Romanında Suç ve Kadın, *Ödev*, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Ankara. <http://w3.gazi.edu.tr/web/bucelik/bucelik//pedi/r11.pdf> 11.09.2010.

- HUGHES, M. D.,** 2005. The Demand for Victims of Sex Trafficking, Professor&Eleanor M. and Oscar M. Carlson Endowed Chair, Women's Studies Program, University of Rhode Island. http://www.uri.edu/artsci/wms/hughes/demand_for_victims.pdf 22.09.2009.
- HUGHES, M. D.,** 2004. Demand for Child Victims, *Myths and Realities Concerning Child Trafficking*, Fafo Institute for Applied International Studies, Brussels, Belgium. <http://www.uri.edu/artsci/wms/hughes/pubtrfrep.htm> 22.09.2009.
- HUGHES, M. D.,** 2000b. The Internet and Sex Industries: Partners in Global Sexual Exploitation, *Technology and Society Magazine*. <http://www.uri.edu/artsci/wms/hughes/siii.htm> 22.09.2010.
- HUGHES, M. D.,** Germany: Sex Trafficking, Prostitution and World Cup Games, University of Rhode Island. www.uri.edu/artsci/wms/hughes/germany_world_cup.doc. 12.11.2010.
- JEFFREYS, S.,** 2004. The Legalisation Of Prostitution: A Failed Social Experiment. <http://sisyphe.org/spip.php?article697> 21.12.2009.
- KÜÇÜKÖNER, Ü.,** 2007. Türkiye'de Kadın Hakları Mevzuatı. <http://hukukcu.com/modules/smartsection/item.php?itemid=135> 12.06.2010.
- MARTİLLA, A. M.,** 2003. Consuming Sex-Finnish Male Clients And Russian And Baltic Prostitution, Presented At Gender And Power In The New Europe, The 5th European Feminist Research Conference, Lund University, Sweden. <http://prostitution.procon.org/sourcefiles/consuming-sex-finnish-male-clients-and-russian-and-baltic-prostitution.pdf> 15.09.2009.
- MCCONNELL, G.,** Zehirli Porno, Zehirli Seks: Pornografiye Gerçek Bir Bakış. <http://www.kampusweb.com/makaleler/zehirli.html> 11.11.2010.

- NARLI, N.,** 2010. Raiting İçin Eşcinsellik Teşhiri Yapılıyor. <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno:10306428title=sosyolog-nilufer-narli-raiting-için-escinsellik-teshiri-yapiliyor> 11.11.2010.
- O’connor, M. ve HEALY, G.,** 2006. The Links between Prostitution and Sex Trafficking: A Briefing Handbook. <http://ewl.horus.be/SiteResources/data/MediaArchive/Violence%20Centre/News/handbook.pdf> 15.11.2009.
- ÖZCAN, E.,** 2008. Doğu Avrupa’dan Kadınlaşan Göç. <http://www.bianet.org/bianet/bianet/111165-dogu-avrupadan-kadinlasan-goc> 11.06.2010.
- ÖZERDOĞAN, N. , SAYINER, D. , KÖŞGEROĞLU, N. ve ÖRSAL, Ö.,** Kadın ve Fuhuş Olgusu. Eskişehir Osmangazi Üniv. Eskişehir Sağlık YO. http://cws.emu.edu.tr/en/conferences/2nd_int/pdf 11.08.2009.
- SARGIN, A.,** 2006. Pornografiye ve Seks Endüstrisine Hayır. <http://eski.bianet.org/2006/10/13/86376.htm> 11.07.2010.
- SEZEN, A.,** 2008. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Boşanma Davalarına Yansıması. <http://www.bilka.org.tr/page,asp?id=57> 11.10.2010.
- ÜSTÜBİCİ, A.,** 2009. Türkiye’ye Yönelik Kadın Göçü: Seks İşçileri ve Ev İçi Hizmetlilerin Kişisel Güvenlik Sorunlarını İlişkilendirmek, *I. Hukukun Gençleri Sempozyumu*. <http://www.umut.org.tr/HukukunGençleri/TamMetinlerSunular/AysenUstubi.pdf> 11.12.2009.
- ÜSTÜNDAĞ, E.,** 2007. Mahkemenin Tecavüz Kararı Kadın Haklarını 17 Yıl Geriye Götürüyor. <http://bianet.org/biamag/bianet/103583-mahkemenin-tecavuz-karari-kadin-haklarini-17-yil-geriye-goturuyor>

VURALDOĞAN, K., Cinsel Özgürlük Üzerine. Ankara Üniversitesi Kamu Hukuku
Doktora Programı. Felsefe Dersi Ödevi.
<http://www.inisiyatif.net/document/72.pdf> 11.11.2010.

URL-1. http://www.kadinininsanhaklari.org/medeni_kanun_reformu.php Aile İçinde
Tam Eşitlik İçin Medeni Kanun Reformu. 12.11.2010

EKLER**Ek 1. Görüşme Formu****GÖRÜŞME FORMU**

Merhaba. Bu görüşme formu, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalında “Sosyal Bir Sorun Olarak Fuhuş Olgusu; Diyarbakır Genelevi Örneği” adlı Doktora Tezi çalışması için hazırlanmıştır. Fuhuş olgusunu, yasal ve yasal olmayan yönleriyle ele alabilmek için birtakım sorular sorularak, sonuçları neticesinde sorun tespit edilmeye çalışılacaktır. Tüm anlattıklarınız, düşünceleriniz gizlilik esasına dayalı olarak, önyargılardan uzak bir şekilde objektif bir biçimde değerlendirilecektir.

Görüşmeye geçmeden önce, sormak istediğiniz soru ya da düşünceleriniz varmı?

Görüşmelerde kayıt cihazı kullanılması hususunda düşünceniz nedir?

Görüşmelerde gerçek adınız, soyadınız ve isimlerinizin yer almasını ister misiniz?

Vereceğiniz samimi ve içten cevaplardan dolayı teşekkür ederiz.

Jale KARHAN

Doktora Öğrencisi

(A)KİŞİSEL BİLGİLER

- 1.Yaşınız kaç?
- 2.Çocukluğunuz nerede geçti?
- 3.Eğitim durumunuz nedir?
- 4.İlk evliliğinizde kaç yaşındaydınız?

(B)EBEVEYNLERLE İLGİLİ SORULAR

- 1.Ebeveynlerinizin eğitim ve mesleki durumu ne?
- 2.Ebeveynlerinizin eğitim ve mesleki durumu sizin fuhuş sektöründe olmanıza bir sebep mi?
- 3.Çocukluğunuzda ebeveynlerinizin medeni durumu neydi? Çocukluğunuzu ebeveynlerinizle mi geçirdiniz?
- 4.Çocukluğunuzda ebeveynlerinizle ve size bakanlarla ilişkiniz ve onların size karşı tutumları nasıldı?
- 5.Çocukluğunuzda evden kaçtınız mı? Evden neden kaçtınız?
- 6.Aileniz genelevde olduğunuzdan haberdar mı? Aileniz fuhuş sektöründe olduğunuzu ilk öğrendiklerinde ne tepki vermişlerdi?

(C)ÇOCUKLAR İLE İLGİLİ SORULAR

- 1.Çocuğunuz var mı?
- 2.Evlilik-dışı çocuğunuz var mı?
- 3.Çocuklarınızla ilişkiniz nasıl? Kendinizi bir anne olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 4.Çocuklarınız genelevde olduğunuzu biliyorlar mı? Tepkileri nedir?
- 5.Çocuklarınız okula gidiyor mu? Okulda çalışanların, öğrencilerin ve velilerin sizin fuhuş sektöründe olduğunuzdan haberleri var mı? Varsa çocuklara yönelik tutum nasıl? Veli olarak eğitim kurumlarından ne bekliyorsunuz? Çocuklarınız için toplumdan ne bekliyorsunuz?

(D)CİNSELLİKLE ALAKALI SORULAR

- 1.İlk kez cinsel ilişkiye girdiğinizde ne hissettiniz?
- 2.Şu anda cinsellik sizin için ne ifade ediyor?
- 3.Evlilik öncesi cinsellik doğal mıdır?
- 4.Topluma cinsellik konusunda eğitim verilmelimidir?

(E)FUHUŞ SEKTÖRÜ İLE ALKALI SORULAR

- 1.Daha önce başka bir işte çalıştınız mı? Hangi işler?
- 2.Fuhuş sektörüne kaç yaşında ve neden girdiniz?
- 3.Geneleve girme yaşıınız ve yasal fuhuş hakkında düşünceleriniz nedir? Yasal fuhuşun sizce topluma faydası var mı? Genelevlerin kaldırılmasını ister mi siziniz?
- 4.Fuhuş bir meslek midir? Fuhuşu sosyal, psikolojik ve ekonomik olarak nasıl görüyorsunuz?
- 5.Fuhuş sektöründe yaşadığınız zorluklar nelerdir? İkinci kez dünyaya gelseydiniz fuhuş sektöründe olmayı tercih eder miydiniz?

(F) EKONOMİ, SAĞLIK ve ÇALIŞMA KOŞULLARI İLE ALAKALI SORULAR

- 1.Aylık gelir durumunuz nedir? Mal varlığınız var mı? Sigortalı mısınız?
- 2.Adetli iken çalışıyor musunuz? Küretaj oldunuz mu? Madde kullanıyor musunuz?Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 3.Müşteriler prezervatif kullanıyor mu? CYBH konusunda bilginiz var mı?
- 4.Fuhuş sektörüne girdikten sonra herhangi bir şiddete maruz kaldınız mı?
- 5.Polisle ilişkileriniz nasıl? Sağlık çalışanları ile ilişkileriniz nasıl? Toplumun size bakış açısı nasıl?

(G)DÜNYAYA BAKIŞ AÇISIYLA ALAKALI SORULAR

- 1.Size göre namus nedir?
- 2.Hiç intihar ettiniz mi?

Ek 2. İzin Belgesi

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B1000TSH0110004 / 9433

Konu: Jale (Şahin) KARHAN

25.03.2009

DIYARBAKIR VALİLİĞİNE
(İl Sağlık Müdürlüğü)

İlgil: 12.03.2009 tarihli ve B.30.2.FIR.0.70.00.00./510-311/4391 sayılı yazı.

İlgil yazı ile Bakanlığınızdan, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı doktora öğrencisi Jale (Şahin) KARHAN'ın "Sosyal Sorun Olarak Fuhuş Olgusu: Diyarbakır İli Örneği" konulu tez ile ilgili olarak Diyarbakır Beyazevler Reviri ve Diyarbakır Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde yapacağı saha araştırması için gerekli iznin verilmesi talep edilmektedir. İlgil yazının ve anket formlarının birer örneği ekte gönderilmektedir.

Bu kişiye araştırma konusu dışında, tezinde, başka bilgilerin yer almaması durumunda izin verilmelidir. Ancak konu Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonu'nun da, bu kişinin hangi saatlerde nerede, nasıl çalışabileceği, tez çalışması yapacağı konunun dışında başka bilgilerin yer alınması hususlarının değerlendirilerek, Komisyonun nezareti ve kontrolü altında izin verilmesi uygun olacaktır.

Diyarbakır Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde yapacağı saha araştırması hususunu konuyla ilgili birimin değerlendirmesi gerekmektedir.

Bilginizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Seraceddin COM
Bakan a.
Genel Müdür V.

EK: (- İlgil yazı ve eki (27 sayfa))

12/3
34
T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tarih: 12.03.2009

Sayı: 13153

Yer: Fırat Üniversitesi

Yer: Fırat Üniversitesi
Sağlık Bakanlığı D-002 1. Kat Katman A Blok A Blok

12.03.2009
T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

ÖZGEÇMİŞ

22. 11. 1978 Malatya doğumluyum. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimimi Malatya’da tamamladım. 1996 yılında İnönü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümünde lisans eğitime başladım. 2002 yılında Fırat Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde yüksek lisansa başladım. 2006 yılında Fırat Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde doktora başladım. Şu anda Şanlıurfa’da Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak görev yapmaktayım.